

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/319667216>

2017.05 – Κανελλάτου, Παρασκευή Γ. – UNESCO...

Thesis · May 2017

DOI: 10.13140/RG.2.2.28824.49928

CITATIONS

0

READS

7

1 author:

[Paraskevi G. Kanellatou](#)

Research Centre for Greek Singing

9 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Ethnomusicology [View project](#)

Music Education [View project](#)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ 'ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ'

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

UNESCO & Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.
Κριτική Μελέτη ως προς την Ένταξη Στοιχείων
στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο.

Περίπτωση Φακέλου
«Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι»

Φοιτήτρια
Παρασκευή Γ. Κανελλάτου (Α.Μ.: 103071)

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Αγγελική Κόντου

ΑΘΗΝΑ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

Περίοδος Εκπόνησης: Νοέμβριος 2016 - Μάρτιος 2017.

© 2017, Ε.Α.Π. & Παρασκευή Γ. Κανελλάτου.

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία (Δ.Ε.) εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών ‘Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων’ (Δ.Π.Μ.) στη Θεματική Ενότητα 50. Τα αποτελέσματά της αποτελούν συνιδιοκτησία του Ε.Α.Π. και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής τους (σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς ή ερευνητικούς σκοπούς. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να υπάρχει σαφής αναφορά στα κάτωθι στοιχεία: α) τίτλος, β) συγγραφέας, γ) πανεπιστημιακό ίδρυμα εκπόνησης (Ε.Α.Π.), δ) επιβλέπων καθηγητής και ε) επιτροπή κρίσης.

*... αφιερωμένη στους Μαθητές μου ...
την κινητήρια δύναμη στο ερευνητικό και εκπαιδευτικό μου έργο*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Εκφράζω τις ευχαριστίες μου στους:

- Αγγελική Κόντου, για τις εποικοδομητικές της παρατηρήσεις και συστάσεις ως επιβλέπουσα καθηγήτρια της παρούσας διπλωματικής εργασίας.
- Χρήστο Δερμεντζόπουλο, Ευγενία Μπιτσάνη και Μαριάννα Ψύλλα για την εκπαιδευτική και επιστημονική τους συνδρομή καθώς και για την ψυχολογική τους στήριξη καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών,
- Ζωή Ζούπα, για την άμεση διευκόλυνση που παρείχε, σε ότι αφορούσε πρόσβαση σε βιβλιογραφικό αλλά και αρχειακό υλικό,
- Ελένη Νιαουνάκη για την επιμέλεια των αγγλικών μεταφράσεων,
- Χριστίνα Βασάλου, Βαγγελιώ Τσουκάτου, Βάνα Ντάσιου, Δήμητρα Νιαουνάκη-Δεληγιάνη, Διονυσία Κιολεΐδη και Καίτη Κωνσταντίνου, για την πίστη και την συμπαράστασή τους στο παρόν πόνημα,
- Αποστόλη Νάνη, για τη συμπόρευσή μας,
- Ελίζα Δρούγκα-Ταταράκη, Βασιλική Ορφανού και Βασιλική Χρυσανθοπούλου, για την προσφορά τους σε όλα όσα γνωρίζω αλλά και σε όσα αγνώω,
- Γερόντισσα Στυλιανή & Αδελφότητα Ι.Μ. Παντοκράτορος ΤΑΩ Πεντέλης, για την συνεχή φωτεινή παρουσία τους, και
- Χριστίνα Κανελλάτου, την Αδελφή μου, που αν και διαφορετικές καταφέρνουμε να συνυπάρχουμε και να αλληλο-στηριζόμαστε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη & Λέξεις Κλειδιά.....	viii
Abstract & Keywords.....	x
Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 1 ^ο - UNESCO & Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.....	6
1.1 UNESCO.....	7
1.2 UNESCO & Πολιτισμός.....	11
1.2.1 Η Διάσταση του Πολιτισμού κατά την UNESCO.....	11
1.2.2 UNESCO & Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.....	13
1.2.3 Εθνικά Ευρετήρια.....	16
1.2.4 Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά & Επιστημονική Κριτική.....	19
1.2.4 ^α Έννοιες & Παράμετροι.....	19
1.2.4 ^β Πρακτικές Καταγραφής, Αποτύπωσης & Προβολής.....	20
1.2.4 ^γ Ερευνητές & Θεωρητική - Μεθοδολογική Υποδομή.....	21
1.3 UNESCO & Ελλάδα.....	23
1.3.1 Θεσμοί & Νομοθετικές Κυρώσεις.....	23
1.3.2 Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: Μέτρα Καταγραφής, Ανάδειξης & Προστασίας.....	25
1.3.3 Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο.....	27
Κεφάλαιο 2 ^ο - Διαδικασία Εγγραφής Στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο: Υπάρχουσα Δομή & Προτάσεις Ανάπτυξης.....	30
2.1 Ελληνικό Υπόδειγμα Δελτίου Καταγραφής.....	31
2.1.1 Περιγραφή.....	31
2.1.2 Κριτική Ανάλυση.....	31
2.1.2 ^α Δομή & Έννοιες.....	32
2.1.2 ^β Οδηγίες Συμπλήρωσης.....	34
2.1.2 ^γ Προϋποθέσεις & Κριτήρια Έγκρισης.....	34
2.1.2 ^δ Έγγραφες Άδειες.....	35

2.1.2 ^ε Προϋποθέσεις Συντακτικής Ομάδας.....	35
2.1.2 ^{στ} Βιβλιογραφία περί ‘Άυλης’.....	36
2.2 Προτάσεις Ανάπτυξης.....	36
2.2.1 Πεδία Καταγραφής & Ανάλυσης Στοιχείων.....	37
2.2.1 ^α Στοιχείο ‘Άυλης’ & Σκοπός Μελέτης του.....	37
2.2.1 ^β Συντακτική Ομάδα Φακέλου.....	37
2.2.1 ^γ Κοινωνικές Οντότητες	39
2.2.1 ^δ Περιγραφή Στοιχείου ‘Άυλης’	40
2.2.1 ^ε Κοινωνική Πρακτική & Ωφέλεια.....	44
2.2.1 ^{στ} Παροντική Βιωσιμότητα & Μελλοντική Ανάπτυξη.....	45
2.2.1 ^ζ Ερευνητική Δραστηριότητα.....	45
2.2.1 ^η Παιδαγωγική & Επιμορφωτική Δραστηριότητα.....	46
2.2.1 ^θ Πολιτιστική Προβολή.....	46
2.2.1 ^ι Συνοδευτικά Τεκμήρια.....	46
2.2.2 Προτεινόμενη Αίτηση Εγγραφής Στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο.....	47
2.2.2 ^α Ψηφιακή Αναβάθμιση Ιστοτόπου Ελληνικού Εθνικού Ευρετηρίου.....	48
2.2.2 ^β Αίτηση Εγγραφής Στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο.....	49
2.2.3 Σύγκριση Ελληνικής Αίτησης Εγγραφής με τις αντίστοιχες της UNESCO & της Εθνικής Κυπριακής Επιτροπής.....	73
Κεφάλαιο 3^ο - Περίπτωση Φακέλου: ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’	75
3.1 Σημασία & Λόγοι Επιλογής της Περίπτωσης Μελέτης.....	76
3.2 Δομή & Περιεχόμενο Φακέλου ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’.	79
3.2.1 Δομή Φακέλου.....	79
3.2.2 Περιεχόμενο Φακέλου.....	80
3.2.2 ^α Σύντομη Παρουσίαση του Στοιχείου.....	80
3.2.2 ^β Ταυτότητα του Φορέα του Στοιχείου.....	81
3.2.2 ^γ Περιγραφή του Στοιχείου.....	81
3.2.2 ^δ Ιστορικό & Γενεαλογία του Στοιχείου.....	83

3.2.2 ^ε Σημασία του Στοιχείου για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.....	85
3.2.2 ^{στ} Φωτογραφίες & Τεκμηρίωση.....	85
3.3 Κριτική Ανάλυση Φακέλου.....	87
3.3.1 Στοιχείο & Σκοπός Μελέτης του.....	87
3.3.2 Συντακτική Ομάδα Φακέλου.....	89
3.3.3 Κοινωνικές Οντότητες.....	90
3.3.4 Περιγραφή Στοιχείου.....	90
3.3.5 Κοινωνική Πρακτική & Ωφέλεια.....	94
3.3.6 Παροντική Βιωσιμότητα & Μελλοντική Ανάπτυξη.....	95
3.3.7 Ερευνητική Δραστηριότητα.....	96
3.3.8 Παιδαγωγική & Επιμορφωτική Δραστηριότητα.....	97
3.3.9 Πολιτιστική Προβολή.....	97
3.3.10 Συνοδευτικά Τεκμήρια.....	98
3.3.11 Συνολική Αποτίμηση Φακέλου.....	99
Συμπεράσματα.....	101
Βιβλιογραφία.....	104
Ελληνόγλωσση.....	104
Ξενόγλωσση.....	111
Διαδικτυακές Πηγές.....	115
Παραρτήματα.....	119
Παράρτημα Α: Δελτίο Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς για το Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο.....	119
Παράρτημα Β: Αιτήσεις UNESCO για Εγγραφή Στοιχείων στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.....	121
Παράρτημα Γ: Αίτηση Εγγραφής Στοιχείου στον Κυπριακό Εθνικό Κατάλογο.....	134
Παράρτημα Δ: Φάκελος «Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι».....	146

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά	‘Άυλη’
Στοιχείο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς	Στοιχείο ‘Άυλης’
Μη Κυβερνητική Οργάνωση	Μ.Κ.Ο.
Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο	Ε.Ε.Ευ.
Ελληνική Εθνική Επιτροπή	Ε.Ε.Επ.
Ελληνική Επιστημονική Επιτροπή Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.	Ε.Επ.Επ.
Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού	Τμήμα Άυλης
Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού	ΥΠ.ΠΟ.

UNESCO & Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά

Κριτική Μελέτη ως προς την Ένταξη Στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο.

Περίπτωση Φακέλου «Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι».

Παρασκευή Γ. Κανελλάτου

Αγγελική Κόντου

Επιβλέπουσα Α΄

Μαρία Λάκκα

Επιβλέπουσα Β΄

Μαρία Κοντοχρήστου

Μέλος Επιτροπής

Περίληψη

Η έννοια της ‘Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς’ αναπτύχθηκε στην προσπάθεια της UNESCO να διαφυλαχθούν παγκοσμίως οι δομές πολιτισμού, που έχουν ‘άυλη’ μορφή. Για την ένταξη ενός στοιχείου στον παγκόσμιο κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO απαιτείται η αναγνώρισή του στο Εθνικό Ευρετήριο του εκάστοτε κράτους-μέλους. Βασική προϋπόθεση για την εγγραφή στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στα Εθνικά Ευρετήρια είναι η σύνταξη ερευνητικών φακέλων και στη συνέχεια η έγκριση των συγκεκριμένων ερευνητικών προτάσεων από τους αρμόδιους φορείς που κάθε κράτος-μέλος έχει θεσμοθετήσει.

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται την έννοια της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και συναφών με αυτή ζητημάτων (θεσμοί, φορείς, συμβάσεις, μέτρα προβολής και προστασίας, πρακτικές, προβληματισμούς). Η μελέτη εστιάζεται στις πρακτικές, με τις οποίες υποστηρίζεται και αναπτύσσεται η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά από τους Ελληνικούς θεσμούς και ειδικότερα στον τρόπο εισαγωγής στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο. Ως παράδειγμα έρευνας αναλύεται ο φάκελος του στοιχείου ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’.

Λέξεις Κλειδιά

UNESCO, Αυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, Εθνικά Ευρετήρια, Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο, Δελτίο Καταγραφής, Αίτηση Εγγραφής, Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι.

UNESCO & Intangible Cultural Heritage

Critical Study about the Integration of Elements in the Greek National Inventory.

Case Study “Epirus Polyphonic Song”.

Paraskevi G. Kanellatou

Aggeliki Kontou

Tutor A´

Maria Lakka

Tutor B´

Maria Kontochristou

Member of Committee

Abstract

The notion of Intangible Cultural Heritage was developed by UNESCO in an attempt to preserve intangible cultural structures worldwide. The requirement for an entry to be recorded in UNESCO's list of the Intangible Cultural Heritage is the identification by the National Index of the respective Member-State. The basic precondition for the recording of an element of Intangible Cultural Heritage to a National Index is the composition of inventories, followed by the approval of the specific proposals by the Competent Bodies that each Member-State has established.

The present dissertation deals with the concept of Intangible Cultural Heritage and other related matters (institutions, agencies, conventions, promotion and protection measures, practices, reflections). The study focuses on the practices by which the Intangible Cultural Heritage is supported and developed by Greek institutions and especially in the matter of applications for elements to be recorded in the Greek National Index. This thesis analyses as a research example the documentation of the "Epirus Polyphonic Song" element.

Keywords

UNESCO, Intangible Cultural Heritage, National Indexes, Greek National Index, Nomination File, Registration Form, Epirus Polyphonic Song.

Εισαγωγή

Το ερευνητικό ζήτημα που πραγματεύεται η εργασία εστιάζεται στην UNESCO, στην έννοια της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και στον τρόπο (δελτίο καταγραφής) που γίνεται η εγγραφή των στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο. Ως περίπτωση μελέτης επιλέχθηκε ο φάκελος ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’, του οποίου η εισαγωγή του στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο εγκρίθηκε το Μάιο του 2016 και ως Φάκελος Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς αναρτήθηκε με δημόσια πρόσβαση στο διαδίκτυο σε ψηφιακή μορφή τον Ιούνιο του 2016. Ο συγκεκριμένος φάκελος έχει ως επίκεντρο έρευνας και παρουσίασης ένα εθνομουσικολογικό πεδίο, στο οποίο κλείνω περί τα είκοσι τρία χρόνια συνεχούς ενασχόλησης (ερευνητικής, διδακτικής, καλλιτεχνικής, παιδαγωγικής και πολιτιστικής) και ουσιαστικά αφορά τις ελληνόφωνες λαϊκές πολυφωνίες των επαρχιών Δροπόλεως, Πωγωνίου και Χειμάρρας και την αρβανιτοβλάχικη φαρσαριώτικη λαϊκή πολυφωνία στην επαρχία Πρεμετής.

Ο ερευνητικός σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση, η ανάπτυξη και η διασαφήνιση των προειρημένων εννοιών, πεδίων και ζητημάτων, η μελέτη των οποίων πραγματοποιείται σύμφωνα με τα θεωρητικά εργαλεία από επιστήμες όπως: η εθνομουσικολογία, η ανθρωπολογία, η εθνολογία, η λαογραφία και το πολιτιστικό management. Ειδικότερα, οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιήθηκαν αναφορικά με την UNESCO, την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά και τα Εθνικά Ευρετήρια ανήκουν σε βιβλιογραφία και σε δικτυογραφία (πηγές διαδικτύου). Για ζητήματα που αφορούν την ανάπτυξη των πεδίων σχετικά με την προτεινόμενη αίτηση εγγραφής χρησιμοποιήθηκαν: α) βιβλιογραφία, β) εμπειρική γνώση σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές στην καταγραφή, στην αποτύπωση, στην μετάδοση και στην προβολή στοιχείων πολιτισμικής έκφρασης και στο πώς τα προβλήματα αυτά αντιμετωπίζονται και γ) σύγκριση με άλλες μεθοδολογικές προσεγγίσεις του ίδιου αντικειμένου (π.χ. η αιτήσεις εγγραφής στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO και στον Κυπριακό Εθνικό Κατάλογο). Για την κριτική ανάλυση και τη μελέτη του παραδείγματος έρευνας χρησιμοποιήθηκαν μεθοδολογικά: α) προσωπικές καταγραφές από την έρευνα πεδίου, β) βιβλιογραφία, δισκογραφία,

εθνογραφική κινηματογραφία (ντοκιμαντέρ) και δικτυογραφία (servers οπτικοαουστικών πολυμέσων τύπου youtube, κοινωνικά δίκτυα τύπου facebook) και γ) η προσωπική μου εμπειρία σε εκπαιδευτικό, καλλιτεχνικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Ως δεοντολογικός σκοπός της εργασίας ορίζεται η έμπρακτη ωφέλεια και ανταπόδοση, τόσο στον ερευνητικό και παιδαγωγικό χώρο στον οποίο κινούμαι, αλλά και απέναντι στις Κοινότητες με τις οποίες έχω αναπτύξει μακροχρόνιες ερευνητικές σχέσεις.¹ Βάσει του συγκεκριμένου παραδείγματος έρευνας έχουμε να κάνουμε με ανθρώπινες κοινότητες στις παραμεθόριες περιοχές περί των Ελληνο-Αλβανικών συνόρων, που έχουν βιώσει και βιώνουν συνθήκες: α) εθνο-πολιτισμικής και θρησκευτικής μειονότητας (Ελληνική Μειονότητα Βορείου Ηπείρου στην Αλβανική επικράτεια) και β) οικονομικής ανέχειας και μετανάστευσης (Κοινότητες της Παραμεθορίου που βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια), εφόσον το Ελληνικό κράτος είναι ο καθοριστικός παράγοντας για την ερήμωσή τους, εξαιτίας της μακρόχρονης έλλειψης κρατικής μέριμνας και ουσιαστικού σχεδιασμού για την στήριξη των τοπικών οικονομιών τους. Παράλληλα βέβαια, αναφερόμαστε και σε συλλογικότητες ανθρώπων, αλλά και σε μεμονωμένα άτομα στα αστικά κέντρα, που ερευνούν και θέλουν να γνωρίσουν αλλά και να πειραματιστούν με τα λαϊκά πολιτισμικά στοιχεία των εν λόγω κοινοτήτων, τα οποία τους προκαλούν το ενδιαφέρον αλλά και το θαυμασμό.

Κάπου στη μέση, ως ‘ενδιάμεσοι’ βρισκόμαστε όλοι όσοι έχουμε τις ιδιότητες του ‘ερευνητή’ των ανθρωπιστικών ή των κοινωνικών επιστημών, του παιδαγωγού κ.ο.κ. Προσεγγίζουμε και ερευνούμε τον ανθρώπινο κοινοτικό βίο. Για να τον κατανοήσουμε και για να τον αποδελτιώσουμε επαρκώς, τον κατηγοριοποιούμε βάζοντας ταμπέλες όπως: υλικός πολιτισμός, άυλη πολιτιστική κληρονομιά, ..., κ.ο.κ.

---

¹ Το ζήτημα αυτό ως προσωπική ανάγκη ανταπόδοσης απέναντι στις Κοινότητες έρευνας με απασχολεί εδώ και πολλά έτη, και στο πλαίσιο της εθνομουσικολογικής μου έρευνας, και στην επαγγελματική μου δραστηριότητα ως μουσικοπαιδαγωγός με κατεύθυνση τον Ελληνικό λαϊκό μουσικό πολιτισμό με ειδίκευση το Ελληνικό λαϊκό και παραδοσιακό τραγούδι* αλλά και στο επίπεδο της πολιτιστικής διαχείρισης ως καλλιτεχνική διευθύντρια ερευνητικού φορέα.

[*Όρος ‘τραγούδιμα’: τραγούδιμα το [τραγύδιμα] & τραγούδιμα το [τραγύδιμα] : η ενέργεια του τραγουδώ. [τραγουδι- (τραγουδώ) -μα: τραγουδ(ώ) -ισμα]. Πηγή: Λεξικό Τριανταφυλλίδη http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%84%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%8D%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B1&dq].

Και τέλος, αφού καταγράψουμε και μελετήσουμε τη Ζωή των μεν, προσπαθούμε να την παρουσιάσουμε και να την μεταδώσουμε ως γνωστικό πεδίο ή ως βιωματικό σεμινάριο στη Ζωή των δε.

Προσωπικά, προβληματίζομαι αν όλη η ως άνω διαδικασία είναι επαρκής ή αν επιδέχεται βελτιώσεις. Προβληματίζομαι αν η καταγραφή, η αποτύπωση, η ανάλυση και η παρουσίαση σύνθετων πολιτισμικών στοιχείων μπορεί να γίνει μόνο από επιστημονικά/τεχνολογικά/καλλιτεχνικά/τεχνικά κατηρτισμένους ερευνητές, ή μόνο από μελετητές που έχουν εντόπια και βιωματική σχέση με αυτά. Προβληματίζομαι κατά πόσο θα μπορούσε να υπάρξει στην πράξη η συνεργασία των δύο παραπάνω κατηγοριών, έτσι ώστε να γίνει εφικτή η καλύτερη δυνατή κατανόηση και μετάδοση του πολιτισμικού Λόγου των Κοινοτήτων. Τέλος, προβληματίζομαι, πώς θα μπορούσαν να βοηθηθούν άνθρωποι, οι οποίοι ναι μεν έχουν την καλή προαίρεση να προσεγγίσουν μία πολιτισμική έκφανση, αλλά δεν διαθέτουν την απαραίτητη θεωρητική και μεθοδολογική κατάρτιση ή την εντόπια και βιωματική σχέση για να το πράξουν ορθά. Η έμπρακτη κοινοτική ωφέλεια της εργασίας λοιπόν, τόσο στην επιστημονική κοινότητα, όσο και στις τοπικές κοινότητες που επιθυμούν να αποτυπωθεί και να προβληθεί ο Πολιτισμικός τους Λόγος, έγκειται στην πρότασή της για Αίτηση Εγγραφής στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο. Η εν λόγω αίτηση μπορεί να λειτουργεί ως οδηγός μίας πολύπλευρης ερευνητικής ομάδας για την καλύτερη δυνατή καταγραφή όλων των παραμέτρων του εκάστοτε πολιτισμικού στοιχείου, να διασφαλίζει την εγκυρότητα του Ελληνικού Εθνικού Ευρετηρίου ως προς τα όσα παρουσιάζονται μέσω των ενταγμένων στοιχείων και τέλος να δίνει τη δυνατότητα σε όλες τις κατηγορίες ερευνητών να μεταφέρουν με τον ορθότερο τρόπο επιστημονικά, μεθοδολογικά και δεοντολογικά, το Λόγο και την Πράξη των κοινοτήτων που ερευνούν και κατ' ουσία εκπροσωπούν.

Σε ερευνητικό πεδίο για όλα τα προειρημένα θέματα επικρατούν οι εξής συνθήκες. Η UNESCO έθεσε τον ορισμό της 'Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς' σε συνδυασμό με προτάσεις για την καταγραφή, τη διαφύλαξη και την προβολή των στοιχείων της. Οι ερευνητές μέσω του παγκόσμιου επιστημονικού διαλόγου προσπαθούν συνεχώς για την καλύτερη διασαφήνιση του όρου και για την ορθότερη εφαρμογή των μέτρων και των δράσεων περί αυτού. Τα κράτη-μέλη της UNESCO

φροντίζουν να εναρμονίζονται με τις σχετικές συμβάσεις και να εφαρμόζουν πρακτικά όσα έχουν υπογραφεί. Και τέλος, οι εκάστοτε τοπικές κοινότητες παλεύουν για την καθημερινή επιβίωσή τους και αγωνίζονται για να κρατήσουν τα στοιχεία που είναι καθοριστικά για τη συνοχή και την ταυτότητά τους. Και όλα αυτά τελούνται μέσα σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον, που από τη μία προάγει την πολύ-πολιτισμικότητα με τον κατακλυσμό των διαδικτυακών πληροφοριών και πολιτιστικών ερεθισμάτων και από την άλλη ανάγει τον Πολιτισμό της Ζωής των Ανθρώπων Κοινοτήτων σε σύγχρονο μοντέλο κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο της παγκόσμιας διαδικτυακής πληροφόρησης κινούνται και τα Εθνικά Ευρετήρια ως έγκριτη πηγή ενημέρωσης, προβάλλοντας φακέλους στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και ενημερώνοντας ευρύτατο φάσμα χρηστών.

Σύμφωνα με όλα όσα προαναφέρθηκαν κρίνω ως αναγκαίο να υπάρχει η πληρέστερη δυνατή αίτηση εγγραφής στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ορθότερη καταγραφή, αποδελτίωση, ανάλυση και παρουσίαση του πολιτισμικού λόγου των κοινοτήτων, όπως αυτές τον αρθρώνουν και τον προβάλλουν από γενεά σε γενεά μέσω της προφορικής τους παράδοσης, αλλά και μέσω της ήδη υπάρχουσας επιστημονικής έρευνας περί αυτών. Η έμπρακτη κοινοτική ωφέλεια έγκειται όχι μόνο στην εγγραφή των εκάστοτε στοιχείων, αλλά επιπροσθέτως ότι με τον τρόπο αυτό αποτυπώνεται και μεταδίδεται ο λόγος των τοπικών κοινοτήτων, τόσο για εκπαιδευτική ή πολιτιστική χρήση, όσο και ως κατάθεση Ζωής και Γνώσης Γενεών και Γενεών. Η συνθήκη αυτή μπορεί να αποβεί ωφέλιμη όχι μόνο για τις τοπικές κοινότητες, αλλά και σε μέλη τους που βρίσκονται μακριά από τους γηγενείς τόπους τους λόγω π.χ. μετανάστευσης, καθώς επίσης και σε μέλη τους που επιθυμούν να έλθουν σε επαφή με γνώσεις που για πλείστες αιτίες δεν κατάφεραν να προσλάβουν μέσω της προφορικής μετάδοσης. Επίσης, ιδιαίτερα χρήσιμη μπορεί να λειτουργήσει σε συλλογικότητες και σε άτομα, που μπορεί να μη διαθέτουν εντόπια ή βιωματική σχέση με τις προς έρευνα κοινότητες, αλλά θα προβληματιστούν σχετικά με τη Ζωή και την Γνώση των δικών τους κοινοτήτων, έτσι ώστε να τις αναζητήσουν, να τις προάγουν, να τις προβάλουν και με τον τρόπο αυτό να διαφυλάξουν και παράλληλα να αναπτύξουν τη δική τους κοινοτική συνοχή. Τέλος, γνωρίζοντας τις πρακτικές δυσκολίες των κρατικών λειτουργιών, προσφέρεται στο

αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού η καθ' όλα ανεπτυγμένη Αίτηση Εγγραφής, η οποία είναι επιστημονικά τεκμηριωμένη, συμβατή με τις προδιαγραφές της UNESCO, ενημερωμένη σύμφωνα με τον παγκόσμιο επιστημονικό διάλογο σχετικά με την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά και προσαρμοσμένη στις Ελληνικές πολιτισμικές συνθήκες.

Στην παρούσα λοιπόν εργασία, στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται η δομή της UNESCO, οι έννοιες, οι δράσεις, τα μέτρα και ο επιστημονικός διάλογος που αφορούν την 'Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά' και την πρακτική των Εθνικών Ευρετηρίων. Επίσης, παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα παραπάνω στοιχεία θεσμοθετούνται από το Ελληνικό Κράτος ως κράτος-μέλος του Οργανισμού και βρίσκουν πρακτική εφαρμογή σε κοινωνικό επίπεδο και γίνεται εκτενής αναφορά στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσεται η διαδικασία εγγραφής στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο, όπως αυτή πραγματοποιείται έως σήμερα. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο σχεδιάζεται και δίνεται η προτεινόμενη Αίτηση Εγγραφής, με δομή τέτοια που να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για σφαιρική αλλά και εις βάθος καταγραφή, μελέτη και παρουσίαση όχι μόνο των εκάστοτε στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς αλλά και των κοινωνικών ομάδων που τα ασκούν. Στο τρίτο κεφάλαιο μελετάται η περίπτωση του φακέλου 'Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι', ως δομή και ως περιεχόμενο. Επιπροσθέτως γίνεται κριτική ανάλυση του φακέλου σύμφωνα με τα πεδία και τις προδιαγραφές που θέτει η προτεινόμενη Αίτηση Εγγραφής. Τέλος, στην ενότητα των συμπερασμάτων γίνεται η αποτίμηση της εργασίας ως προς τον ερευνητικό και δεοντολογικό της σκοπό, η συνεισφορά της αναφορικά με τους προβληματισμούς που τέθηκαν και προτάσεις ως προς την περίπτωση μελέτης.

Κεφάλαιο 1^ο

UNESCO & Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά

Το πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας έχει ως περιεχόμενο τη θεωρητική ανάλυση βασικών παραμέτρων σχετικά με την Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά². Σε πρώτο επίπεδο απεικονίζεται ο οργανισμός της UNESCO (σκοπός, στόχοι, μέλη, διοικητική δομή, γεωγραφική κατανομή, επιστημονικά ινστιτούτα, πανεπιστημιακές έδρες, φυσικά και ψηφιακά δίκτυα), ο οποίος πρώτος σε παγκόσμιο επίπεδο πρότεινε το συγκεκριμένο όρο.³ Επιπροσθέτως, δίνονται η έννοια του ‘πολιτισμού’ και των διαστάσεών του, όπως αυτά ορίζονται στον επίσημο ιστότοπο της UNESCO. Η παρουσίαση της δομής του Οργανισμού και η θέση του περί ‘πολιτισμού’ κρίνεται ως σημαντική για την κατανόηση τόσο της διεθνούς επίδρασής του αλλά και των κατηγοριοποιήσεων που προτάσσει ως προς το παγκόσμιο πολιτισμικό γίγνεσθαι. Τέλος, αναπτύσσεται η έννοια της ‘Αύλης’ σύμφωνα με την UNESCO (ορισμός, σημασία, μέτρα καταγραφής / διάδοσης / προφύλαξης).

Σε δεύτερο επίπεδο παρουσιάζεται η σχέση του Ελληνικού κράτους με τον οργανισμό της UNESCO και ειδικότερα οι ενέργειές του επί του ζητήματος της ‘Αύλης’. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφονται τα θεσμικά διοικητικά όργανα, οι νομοθετικές κυρώσεις περί ‘Αύλης’ και τα μέτρα καταγραφής, ανάδειξης και προστασίας και πιο αναλυτικά η λειτουργική του Ελληνικού Εθνικού Ευρετηρίου⁴.

---

² Στη συνέχεια ο όρος ‘Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά’ για λόγους συντομίας θα αναγράφεται ως ‘Αύλη’.

³ Rusalic, 2009, σ.: 11 & 20-22. Αναφορικά με την ιστορική πορεία ως προς την καθιέρωση του όρου της ‘Αύλης’ από την UNESCO βλ.: Kurin, 2004, σ.: 67-69.

⁴ Στη συνέχεια ο όρος ‘Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο’ για λόγους συντομίας θα αναγράφεται ως Ε.Ε.Ευ.

1.1 UNESCO

Η UNESCO⁵ ανήκει στον Ο.Η.Ε.⁶ και αποτελεί εξειδικευμένο οργανισμό του. Ιδρύθηκε τη 16^η Νοεμβρίου του 1945. Η ονομασία της προκύπτει από τα αρχικά των λέξεων «*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*»⁷. Εγγεγραμμένα μέλη στον Οργανισμό είναι τα 195 κράτη που είναι και μέλη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και 10 κράτη που χαρακτηρίζονται ως ‘συνδεδεμένα’ μέλη (associate members).⁸ Ο σκοπός της UNESCO βάσει του ιδρυτικού καταστατικού της είναι: να συμβάλει στην παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια με το να προωθεί τη συνεργασία ανάμεσα σε όλα τα έθνη, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις οικουμενικού σεβασμού ως προς τη δικαιοσύνη, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες του ατόμου, χωρίς να υπάρχουν διακρίσεις όσον αφορά τη φυλή, το φύλο, την γλώσσα και την θρησκεία, όπως αυτά διατυπώθηκαν στον καταστατικό χάρτη του Ο.Η.Ε.⁹ Τα μέσα πραγμάτωσης του σκοπού της UNESCO είναι η εκπαίδευση, οι επιστήμες (φυσικές, ανθρωπιστικές και κοινωνικές), ο πολιτισμός, η επικοινωνία και η ενημέρωση.¹⁰

Ο οργανισμός της UNESCO εδρεύει στο Παρίσι και διαθέτει 54 ‘Γραφεία’¹¹ σε όλο τον κόσμο. Η διοικητική δομή του αποτελείται από τρία σώματα διακυβέρνησης: α) τη ‘Γενική Διάσκεψη’ (General Conference)¹², ήτοι τη σύνοδο που απαρτίζεται από αντιπροσώπους όλων των μελών-κρατών, β) την ‘Εκτελεστική Επιτροπή’ (Executive

⁵ <http://www.en.unesco.org/>.

⁶ Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών - Ο.Η.Ε. (United Nations - U.N.) ιδρύθηκε μετά το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου από τις Συμμαχικές Δυνάμεις. Ως ημερομηνία ιδρύσεώς του είναι η 24^η Οκτωβρίου του έτους 1945. Έδρα του Οργανισμού είναι η Νέα Υόρκη. Ο Ο.Η.Ε. είναι οργανισμός διεθνούς εμβέλειας. Ως μέλη του είναι καταγεγραμμένα περί τα 195 κράτη. Σκοπός του είναι η παγκόσμια αρμονική συμβίωση των όλων των λαών. Ως στόχοι του αναφέρονται: α) η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια, β) η διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γ) η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, δ) η ενθάρρυνση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης και ε) η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε περιπτώσεις πείνας, φυσικών καταστροφών, και ενόπλων συγκρούσεων. Πηγές: <http://www.un.org/en/> και http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=16&Itemid=10.

⁷ Ελληνική μετάφραση: Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών.

⁸ Επίσημη Πηγή UNESCO: <http://en.unesco.org/countries/member-states>. Αναφορικά, στην ιστοσελίδα της Ε.Ε.Επ. <https://unesco-hellas.org> αναφέρονται ως 9 τα συνδεδεμένα μέλη.

⁹ Unesco, 2002α, σ. 8.

¹⁰ Ο.π., σ. 8-9.

¹¹ <http://www.unesco.org/new/en/bfc/all-offices/>.

¹² <http://en.unesco.org/about-us/unescos-governing-bodies>, <http://www.unesco.org/new/en/general-conference/> & http://www.unesco-hellas.gr/gr/1_2.htm.

Board)¹³, με εκλεγμένα μέλη της από τη συνεδρίαση της Γενικής Διάσκεψης και τέλος γ) την ‘Γραμματεία’ (Secretariat) και τον εκάστοτε ‘Γενικό Διευθυντή’ (Director General)¹⁴.

Εκτός από τα ‘Γραφεία’ της UNESCO ανά τον κόσμο, οι διοικητικοί θεσμοί που διασφαλίζουν την άμεση επικοινωνία ανάμεσα στην Γραμματεία του Οργανισμού και στις κυβερνήσεις των κρατών-μελών είναι οι ‘Μόνιμες Αντιπροσωπείες’ (Permanent Delegations) και οι ‘Μόνιμες Αποστολές Παρατηρητών’ (Permanent Observer Missions), οι οποίες έχουν και αυτές την έδρα τους στο Παρίσι.¹⁵ Σύμφωνα με την επίσημη λίστα του οργανισμού στο Παρίσι έχουν συσταθεί: 190 ‘Μόνιμες Αντιπροσωπείες’ από κράτη-μέλη, 2 Μόνιμες Αποστολές Παρατηρητών από μη κράτη-μέλη και 11 Διακυβερνητικοί Οργανισμοί που διαθέτουν μόνιμο γραφείο και συμμετάσχουν ως παρατηρητές στις συνεδριάσεις και στις εργασίες της Γενικής Διάσκεψης.¹⁶

Οι ‘Εθνικές Επιτροπές’ (National Commissions) της UNESCO έχουν αναλάβει την άμεση και ομαλή διασύνδεση ανάμεσα σε κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς πολιτιστικούς φορείς του κάθε κράτους-μέλους. Κύριο έργο τους είναι η διευκρίνιση των σκοπών, καθώς και η διευκόλυνση, η προώθηση και η πραγμάτωση των στόχων του Οργανισμού και λειτουργούν ως κύριοι εκπρόσωποι της UNESCO.¹⁷ Σύμφωνα με την επίσημη λίστα της UNESCO ανέρχονται σε 199.¹⁸ Οι Εθνικές Επιτροπές είναι κρατικοί οργανισμοί, οι οποίοι έχουν συσταθεί σύμφωνα με τον τρόπο που το κάθε κράτος-μέλος ορίζει. Διοικητικά υπάγονται σε καθορισμένο από το εκάστοτε κράτος-μέλος υπουργείο και συνήθως εδρεύουν στην πρωτεύουσα του κράτους-μέλους.¹⁹

¹³ Η Εκτελεστική Επιτροπή εξασφαλίζει τη συνολική διαχείριση της UNESCO. Παράλληλα, προετοιμάζει τις εργασίες της Γενικής Διάσκεψης και φροντίζει ως προς την ορθή εκτέλεση των αποφάσεών της. <http://en.unesco.org/about-us/unescos-governing-bodies>.

¹⁴ Ο Γενικός Διευθυντής εκλέγεται κάθε τέσσερα χρόνια από τη Γενική Διάσκεψη. Υπό την εποπτεία του, η Γραμματεία φροντίζει για την πραγματοποίηση των προγραμμάτων που εγκρίθηκαν από τη Γενική Διάσκεψη. <http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/director-general/the-organization/the-directors-general/>.

¹⁵ <http://www.unesco.org/new/en/member-states/member-states-information/directory-of-permanent-delegations/>.

¹⁶ http://www.unesco.org/eri/permdel/protocollist_photos.asp?language=E.

¹⁷ Unesco, 2002β, σ.: 5 και http://www.unesco-hellas.gr/gr/2_0.htm.

¹⁸ http://www.unesco.org/ncp/index.php?lc=E&module=national_commissions&showall=1.

¹⁹ Unesco, 2009, σ.: 12.

Η UNESCO παράλληλα με τη διοικητική της δομή και την ανάπτυξη συναφών με τους στόχους της οργανισμών διαθέτει φορείς επιστημονικής έρευνας, με στόχο την εξειδικευμένη υποστήριξη του έργου της. Οι εν λόγω φορείς τελούν είτε υπό τη διοίκηση του οργανισμού είτε υπό την αιγίδα του. Πιο συγκεκριμένα, η UNESCO διαθέτει παγκοσμίως 10 ινστιτούτα και κέντρα επιστημονικής έρευνας τα οποία ανήκουν στον οργανισμό²⁰ και 94 ινστιτούτα και κέντρα επιστημονικής έρευνας ‘Κατηγορίας 2’ (Category 2),²¹ τα οποία προτάθηκαν από τα κράτη-μέλη με κριτήριο τη συνάφεια της εξειδίκευσής τους σε ένα τουλάχιστον από τα πεδία αρμοδιοτήτων της UNESCO και μέσω αποφάσεων της Γενικής Διάσκεψης βρίσκονται υπό την αιγίδα του οργανισμού.

Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο της επιστημονικής έρευνας των πεδίων που την αφορούν, η UNESCO αναπτύσσει πρόγραμμα διεθνούς διαπανεπιστημιακής συνεργασίας και δικτύωσης. Το πρόγραμμα αποτελεί το συνδυασμό δύο διεθνικών πανεπιστημιακών προγραμμάτων το πρώτο είναι οι ‘Έδρες Unesco’ (Unesco Chairs Program) και το δεύτερο είναι η ‘Διαδικτυακή Πανεπιστημιακή Αδελφοποίηση’ (UNITWIN: University Twinning Networks).²² Ο πρωταρχικός στόχος του προγράμματος είναι να προωθήσει την έρευνα και την κατάρτιση σε ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αναφορικά με τα πεδία ενδιαφερόντων της UNESCO, μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και της συλλογικής ερευνητικής εργασίας. Μέχρι τα τέλη του έτους 2016 (2016.12.01) καταμετρώνται²³ 730 ‘Έδρες Unesco’ σε 126 κράτη-μέλη και 50 ‘Διαδικτυακές Πανεπιστημιακές Αδελφοποιήσεις σε 24 κράτη-μέλη.

Βασικό μέσο προβολής και διάδοσης των σκοπών, των στόχων και του έργου της UNESCO είναι παράλληλα και το ευρύ δίκτυο των άμεσων και των έμμεσων διαδικτυακών της ιστοτόπων. Ο κύριος ιστότοπός της²⁴ διατίθεται σε έξι γλώσσες

²⁰ Αναλυτικά αναφέρονται: 7 φορείς σχετικά με την εκπαίδευση, 2 φορείς σχετικά με την επιστήμη και 1 φορέας σχετικά με την στατιστική. <http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/where-we-are/institutes-and-centres/>.

²¹ Οι συγκεκριμένοι φορείς εντάσσονται στα κάτωθι πεδία και υπηρεσίες της UNESCO: α) Εκπαίδευση, β) Φυσικές Επιστήμες, γ) Διακυβερνητική Επιτροπή Ωκεανογραφίας, δ) Κοινωνικές & Ανθρωπιστικές Επιστήμες, ε) Πολιτισμός, στ) Επικοινωνία & Πληροφόρηση και ζ) Γραφείο Στρατηγικού Σχεδιασμού. <http://www.unesco.org/new/en/bureau-of-strategic-planning/resources/category-2-institutes/> & Unesco, 2015, σ.: 1-3.

²² <http://en.unesco.org/unitwin-unesco-chairs-programme>.

²³ Unesco, 2016α, σ.: 1-20 & Unesco, 2016β, σ.: 1-4.

²⁴ <http://en.unesco.org/>.

(αγγλική, γαλλική, ισπανική, ρωσική, αραβική και κινεζική) και παρουσιάζει με ψηφιακή μορφή όλα τα πεπραγμένα του οργανισμού (διακηρύξεις, δηλώσεις, πρακτικά συνεδριάσεων, άρθρα, βιβλία, portfolios). Παράλληλα, αναπτύσσονται από τον Οργανισμό διαδικτυακές συνδρομές σε servers πολυμέσων (youtube, instagram, itunes)²⁵ και κοινωνικών δικτύων (facebook, vk, twitter, google+, linkedin, pinterest)²⁶. Από τα κράτη-μέλη και ειδικότερα μέσω των υπουργείων στα οποία υπάγονται διοικητικά οι Εθνικές Επιτροπές αλλά και οι έτεροι φορείς περί θεμάτων της UNESCO, δημιουργούνται ιστότοποι τους στην επικρατούσα εθνική γλώσσα με πληροφορίες για τη δομή και τα ιδεώδη της UNESCO καθώς και για το έργο των Εθνικών Επιτροπών σε διεθνές, εθνικό αλλά και τοπικό επίπεδο.²⁷

Τέλος, η πρακτική ‘Πρεσβευτές Καλής Θελήσεως’ (Goodwill Ambassadors) αποτελεί ένα ακόμα εργαλείο της UNESCO για την προβολή του έργου της. Ουσιαστικά, οι συγκεκριμένοι τιμητικοί τίτλοι δίνονται σε προσωπικότητες με φήμη και κύρος, οι οποίες έλκουν την προσοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Με τον τρόπο αυτό ο Οργανισμός στοχεύει στην ευρύτερη διάδοση των ιδεών του μέσω της δημοσιότητάς τους. Πρέπει να αναφερθεί, ότι οι ‘Πρεσβευτές Καλής Θελήσεως’ δεν διαθέτουν θεσμικό ρόλο και οι πράξεις τους δεν δεσμεύουν ούτε το κράτος-μέλος στο οποίο ανήκουν, ούτε την UNESCO.²⁸

²⁵ <https://www.youtube.com/user/unesco>, <https://www.youtube.com/user/unescoFrench>,
<https://www.youtube.com/user/unescoSpanish>, <https://www.youtube.com/user/unescoPortuguese>,
<https://www.youtube.com/user/unescoRussian>, <https://www.youtube.com/user/unescoArabic>,
<https://www.youtube.com/user/unescoChinese>, <https://instagram.com/unesco/>,
<http://itunes.apple.com/us/institution/unesco-United-nations-educational/id435087097>.

²⁶ <https://www.facebook.com/unesco>, <http://vk.com/unesco>, <https://twitter.com/unesco/>,
<https://plus.google.com/+UNESCO>, <http://www.linkedin.com/company/unesco>,
<http://www.pinterest.com/unesco>.

²⁷ Για παράδειγμα αναφορικά με: α) την Ελληνική Εθνική Επιτροπή, η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Εξωτερικών έχουν αναπτυχθεί οι εξής ιστότοποι: <http://www.unesco-hellas.gr> & <http://www.unesco-hellas.org> και β) με τη Διεύθυνση Νεότερου Πολιτιστικού Αποθέματος και Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. / Τμήμα Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων που υπάγονται στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού: έχει σχεδιαστεί ο ιστότοπος: <http://ayla.culture.gr/>.

²⁸ <http://www.unesco.org/new/en/goodwill-ambassadors/goodwill-ambassadors/>
& <http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/unesco-kai-rolos.html>.

1.2 UNESCO & Πολιτισμός

1.2.1 Η Διάσταση του Πολιτισμού κατά την UNESCO

Μία από τις πέντε βασικές διόδους για την πραγμάτωση των σκοπών της UNESCO, όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη υποενότητα, είναι ο Πολιτισμός. Στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη περί των Πολιτιστικών Πολιτικών στο Μεξικό²⁹ καθώς και στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για την Παιδεία και τον Πολιτισμό στη Γενεύη³⁰ ως ‘Πολιτισμός’ με την έννοια του ‘Cultural’ ορίστηκε:

Πολιτισμός είναι ολόκληρο το πλέγμα των πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα και αποτελούν τα στοιχεία της πολιτισμικής ταυτότητας της. Σ’ αυτά περιλαμβάνονται τρόποι ζωής, παραδόσεις, αντιλήψεις, τέχνες και γράμματα, και ότι στο σύστημα των ηθικών αξιών τους εντάσσονται τα θεμελιώδη Δικαιώματα του Ανθρώπου. Περιλαμβάνει τόσο τον επίσημο όσο και τον λαϊκό πολιτισμό και δεν περιορίζεται στην υπάρχουσα πολιτισμική κληρονομιά, αλλά εμπλουτίζεται συνεχώς από τη Μνήμη και τη Δημιουργικότητα. Δεν είναι εσωστρεφής αλλά γονιμοποιείται από τις έξωθεν πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις. Ακόμα ο Πολιτισμός συνδέεται με μια δυναμική σχέση με την Παιδεία, μέσω της ελευθερίας της έκφρασης, της ελευθερίας της συμμετοχής και της ελεύθερης διακίνησης προσώπων, επιστημονικών γνώσεων και πολιτισμικών δημιουργημάτων.³¹

Για την UNESCO οι πολιτισμοί της ανθρωπότητας αντικατοπτρίζουν ‘το Πνεύμα των Ανθρώπων’, στην ποικιλομορφία³² των οποίων δομούνται αξίες όπως η αξιοπρέπεια της ανθρώπινης προσωπικότητας, ο σεβασμός στην ανθρώπινη συλλογική δημιουργία και η ευγενής άμιλλα των ανθρώπινων κοινοτήτων μέσω της πολιτισμικής τους ώσμωσης.³³

Η παγκόσμια ‘πολιτισμική πολυμορφία’ μέσω του ιστοτόπου του οργανισμού³⁴ προβάλλεται σαν ‘το Αγαθό της Ανθρωπότητας’. Ο Πολιτισμός σαν πανανθρώπινο αγαθό προσλαμβάνει από την UNESCO χαρακτηριστικά ‘Κληρονομιάς’ (Heritage) σε παγκόσμιο επίπεδο, κληρονομιά η οποία απαιτεί μέριμνα για την καταγραφή, την ανάδειξη και την προστασία της από όλα τα μέλη του οργανισμού. Μέσω των Γενικών Διασκέψεων έχουν καθοριστεί πρακτικές που λειτουργούν σαν δικλίδες ασφαλείας για

²⁹ World Conference on Cultural Policies, Mexico City, 26th July - 6th August 1982.

³⁰ World Conference on Education, 43rd Session, Geneva, 14th - 19th September 1992.

³¹ UNESCO, 1993, σ. 18 & ελληνική μετάφραση Μπαλασσά-Φλέγκα, 2010, σ. 32-33.

³² ‘Οικουμενική Διακήρυξη για την Πολιτισμική Ποικιλομορφία’ [‘Universal Declaration on Cultural Diversity’ General Conference, 31st Session, Παρίσι, 15th October - 3rd November 2001].

³³ UNESCO, 2001, σ. 61-63 & Μπαλασσά-Φλέγκα, 2010, σ. 33-34 & 37-38.

³⁴ <http://en.unesco.org/themes/protecting-our-heritage-and-fostering-creativity>.

τη διαίωνηση της παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς. Οι πρακτικές αυτές, αναφορικά με την πολιτιστική κληρονομιά που κάθε κράτος-μέλος είναι υποχρεωμένο να αναγνωρίσει θεσμικά και να εφαρμόσει λειτουργικά, είναι: α) η άσκηση κρατικής πολιτικής και σχεδιασμού ολοκληρωμένων προγραμμάτων για την προστασία της, β) η δημιουργία εξειδικευμένων κρατικών υπηρεσιών με κατάλληλο προσωπικό σχετικά με την προστασία, τη διατήρηση και την παρουσίασή της, γ) η ανάπτυξη επιστημονικών και τεχνικών μελετών και ερευνών σχετικά με τους κινδύνους που την απειλούν καθώς και προτάσεις για την προστασία της, δ) η λήψη νομικών, επιστημονικών, τεχνικών, διοικητικών και οικονομικών μέτρων για την αναγνώριση, την προστασία, τη διατήρηση, την παρουσίαση και την αποκατάστασή της, ε) η δημιουργία και η ανάπτυξη εθνικών, περιφερειακών και τοπικών κέντρων κατάρτισης για την προστασία, τη διατήρηση και την παρουσίασή της και στ) η ενθάρρυνση της επιστημονικής έρευνας περί των εκφάνσεων αυτής.³⁵

Η αναγωγή του πολιτισμού ως ‘αγαθού παγκόσμιας κληρονομιάς’ από την UNESCO δημιουργεί τις προϋποθέσεις για εκπλήρωση των ιδρυτικών σκοπών της σχετικά με συνθήκες όπως: η ειρήνη, η ευμάρεια, η ανάπτυξη και ο διάλογος ανάμεσα στα κράτη-μέλη της. Ως βασικοί στόχοι για την πραγμάτωση των παραπάνω συνθηκών ορίζονται η κοινή αποδοχή, η γνωστοποίηση και η προώθηση καίριων πολιτισμικών θεμάτων (καταστροφές μνημείων, καταπάτηση πολιτισμικών δικαιωμάτων κ.ο.κ.), η υλοποίηση προγραμμάτων περί προστασίας και ανάδειξης πολιτισμικών αγαθών και η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με πολιτισμικά ζητήματα. Η επίτευξη των εν λόγω στόχων δύναται να επιφέρει διεθνώς την κατανόηση στις διακρατικές σχέσεις των λαών, τον αλληλοσεβασμό με την ουσιαστική συνειδητοποίηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας καθώς και τη διεύρυνση του γνωστικού πεδίου των λαών, έτσι ώστε να μειωθούν φαινόμενα όπως ο εθνικισμός και η ξενοφοβία. Παράλληλα, επιδρά θετικά στην οικονομική ανάπτυξη με κεντρικό άξονα την στοχευμένη ανάδειξη στοιχείων πολιτισμού (μνημεία και αγαθά) με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, στην πνευματική και καλλιτεχνική ώσμωση στους χώρους των

---

³⁵ Unesco, 1972, σ.: 3-4.

γραμμάτων, των επιστημών και των τεχνών και τέλος στην ευαισθητοποίηση για παγκόσμια αρωγή σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή ανθρωπιστικών κρίσεων.³⁶

1.2.2 UNESCO & Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά

Η Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά (Intangible Cultural Heritage)³⁷ είναι μία από τις κατηγορίες της Παγκόσμιας Κληρονομιάς³⁸ που έχει θεσμοθετήσει ο Οργανισμός της UNESCO.³⁹ Ο καθορισμός της συγκεκριμένης κατηγοριοποίησης, καθώς και η προστασία και ανάδειξη των πολιτισμικών στοιχείων που ανήκουν σε αυτή κρίθηκαν ως υψηλής σημασίας κατά την 32^η Γενική Διάσκεψη των κρατών-μελών της UNESCO, που συνήλθε στο Παρίσι από τις 29 Σεπτεμβρίου έως και τις 17 Οκτωβρίου 2003. Το σώμα της Γενικής Διάσκεψης αφού αξιολόγησε τις επικρατούσες συνθήκες, διέκρινε την αναγκαιότητα θεσμοθέτησης της ‘Αύλης’ όσον αφορά την ευαισθητοποίηση ως προς την σημασία της σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, την παροχή διεθνούς βοήθειας και τεχνογνωσίας για την καταγραφή και την προβολή της και την ενθάρρυνση του αμοιβαίου σεβασμού και της συνεργασίας ανάμεσα στους

³⁶ Unesco, 1982, σ.: 8-12 & 16-17.

³⁷ Στην Ελληνική επιστημονική βιβλιογραφία συναντάται ως ‘Αύλη Πολιτισμική Κληρονομιά’ (ορολογία που συνηθίζεται στις ανθρωπιστικές επιστήμες) και ως ‘Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά’ (ορολογία που συνηθίζεται στις κοινωνικές επιστήμες), χωρίς να δίνεται κάποια συγκεκριμένη διαφοροποίηση ως προς τις δύο ορολογίες. Το φαινόμενο αυτό προκύπτει από τη μεταφραστική απόδοση στην Ελληνική γλώσσα των όρων *Culture* και *Civilization* αντίστοιχα. Η έννοια του πολιτισμού ως ‘culture’ συνειρμικά συνδέεται με όρους όπως η παιδεία και η καλλιέργεια και σκιαγραφεί τον πνευματικό πολιτισμό. Ο πολιτισμός ως ‘civilization’ συνδέεται εννοιολογικά με συνθήκες όπως ο εξαστισμός, ο εκπολιτισμός και αντικατοπτρίζει τον υλικό-τεχνολογικό πολιτισμό. (Πούγχερ, 2014, σ. 28). Βάσει των παραπάνω, ο επιθετικός προσδιορισμός *πολιτισμικός* στην χρήση του χαρακτηρίζεται από ‘αξιολογική ουδετερότητα’ και περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων της εκάστοτε κοινότητας, που παράλληλα αποτελούν την κοινή παροντική πολιτισμική της ταυτότητα, χωρίς να υπάρχει απαίτηση για σύγκρισή της ή καταξίωσή της συγκρινόμενη με συναφείς πολιτισμικές εκφάνσεις. (Braudel, 2010, σ. 60-64 & Σπαθάρη-Μπεγλίτη, 2002, σ. 271). Ο επιθετικός προσδιορισμός *πολιτιστικός* ενέχει ‘αξιολογική υπεροχή’ και θέτει ζητήματα: πολιτιστικής ακμής, πολιτιστικής προόδου, πολιτιστικής καταξίωσης, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό συνθήκες σύγκρισης ως προς την ποιότητα και την αξία, ανάμεσα σε κοινότητες, λαούς, ιστορικές περιόδους κ.ο.κ. (Δαμιανάκος, 2001, σ. 29-32). Στην παρούσα εργασία ως ‘Intangible Cultural Heritage’ χρησιμοποιείται ο όρος ‘Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά’ γιατί: α) η έρευνα γίνεται στο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών, β) στο ΦΕΚ της κύρωσης της σύμβασης έτσι την αποδίδουν στην Ελληνική γλώσσα (ΦΕΚ, 2006, σ. 3037) και γ) οι αρμόδιοι κρατικοί φορείς αυτήν τη μετάφραση ενστερνίζονται.

³⁸ Υπάρχουν οι κάτωθι βασικές κατηγορίες Παγκόσμιας Κληρονομιάς: α) Φυσικής Κληρονομιάς (Natural Heritage), β) Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Cultural Heritage) με υποκατηγορίες της την Υλική Πολιτιστική Κληρονομιά (Tangible Cultural Heritage) και την Αύλη Πολιτιστική Κληρονομιά (Intangible Cultural Heritage) και γ) της Μικτής Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Mixed Cultural and Natural Heritage). Πηγές: <http://en.unesco.org/themes/world-heritage> & <http://whc.unesco.org/en/criteria/>.

³⁹ <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00002>.

λαούς μέσω της ενημέρωσης και της εκπαίδευσης. Η Σύμβαση σχετικά με την ‘Άυλη’ υπογράφηκε από τον Πρόεδρο της Γενικής Διάσκεψης και από τον Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού στις 3 Νοεμβρίου 2003.⁴⁰

Με τη Σύμβαση της UNESCO, ως ‘Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά’ ορίζεται η άυλη πολιτισμική ‘δομή’ όλων των κοινωνικών δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν δομές όπως εθιμικές πρακτικές, τελετουργικές αναπαραστάσεις, λαϊκές παραστατικές τέχνες,⁴¹ προφορικές παραδόσεις, τοπικές γνώσεις, εκφράσεις και τεχνικές που σχετίζονται, είτε με την φύση, είτε με τις τοπικές επαγγελματικές και οικοτεχνικές ενασχολήσεις (εργαλεία, χρηστικά αντικείμενα, χειροτεχνήματα και οι συναφείς χώροι δραστηριοποίησης).⁴² Βασικές προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως Στοιχείο ‘Άυλης’ μία δραστηριότητα είναι οι τοπικές κοινότητες να την αναγνωρίζουν ως μέρος της πολιτισμικής τους κληρονομιάς και της συλλογικής τους ταυτότητας και να είναι ενεργή και λειτουργική δραστηριότητα της κοινότητας με συνεχή αναδιαμόρφωσή της σε σχέση με το περιβάλλον, την ιστορία, τις επικρατούσες συνθήκες. Επιπροσθέτως πρέπει να αποτελεί συμπεριληπτική πολιτισμική έκφανση, είτε μεμονωμένων ατόμων ή ενός τμήματος μίας κοινότητας, είτε ενός συνόλου κοινοτήτων (εθνοτικές ομάδες, ομάδες που εντάσσονται σε ευρύτερες πολιτισμικές περιοχές), είτε μίας κοινής πρακτικής (π.χ. η τέχνη της ξερολιθιάς) και να εκφράζει την αντιπροσωπευτική γνώση μίας τουλάχιστον κοινωνικής ομάδας (π.χ. Σφουγγαράδες της Καλύμνου), ή ενός συνόλου τους (Καλλιέργεια Μαστιχόδεντρων στα Μαστιχοχώρια της Χίου), ή έστω και κάποιων μεμονωμένων ατόμων (Αγγειοπλάστες Σίφνου).⁴³

Η Σύμβαση υποχρεώνει τα κράτη-μέλη της να ενεργοποιηθούν ως προς την προστασία και την ευαισθητοποίηση των πολιτισμικών εκφάνσεων που αποτελούν στοιχεία ‘Άυλης’. Πιο συγκεκριμένα στη Σύμβαση αναφέρονται οι εξής απαιτήσεις σχετικά με την προστασία στοιχείων ‘Άυλης’: α) λήψη απαραίτητων μέτρων για την

⁴⁰ Βλ.: α) Unesco, 2013, σ. 11, 13-14, β) Unesco, 2003, σ. 1-15 και γ) ΦΕΚ, 2006, σ. 3037-3043.

⁴¹ Βλ.: υποσημείωση 121.

⁴² Unesco, 2003, σ.: 2.

⁴³ Unesco, 2003, σ.: 2 | ΦΕΚ, 2006, σ. 3037-3043 | Unesco-Cyprus, 2015, σ. 1-2.

προστασία τους στην επικράτεια κάθε κράτους-μέλους,⁴⁴ β) προσδιορισμός και καθορισμός τους σε εθνικό επίπεδο μέσω της σύνταξης καταλόγων και σε διεθνές μέσω της αναγνώρισής τους (Εθνικά Ευρετήρια ‘Άυλης’.⁴⁵, Αντιπροσωπευτικός Κατάλογος Στοιχείων ‘Άυλης’⁴⁶, Κατάλογος Στοιχείων ‘Άυλης’ που χρήζουν Επείγουσας Προστασίας⁴⁷, Κατάλογος Εγγραφής Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης⁴⁸) με τη συμμετοχή κοινοτήτων, κοινωνικών ομάδων και οικείων μη κυβερνητικών οργανώσεων, γ) θέσπιση γενικής πολιτικής με σκοπό την αξιοποίηση της κοινωνικής λειτουργίας τους στην κοινωνία, δ) συγκρότηση αρμόδιων φορέων για την προστασία τους και ε) προώθηση της επιστημονικής, τεχνολογικής, τεχνικής και καλλιτεχνικής έρευνας, με σκοπό την αποτελεσματική προστασία τους, ειδικότερα όσων βρίσκονται σε κίνδυνο εξαφάνισης.⁴⁹

Αναφορικά με την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα στοιχεία ‘Άυλης’ κάθε κράτος-μέλος δεσμεύεται βάσει της Σύμβασης να διασφαλίζει την αναγνώριση, το σεβασμό και την ενίσχυσή τους (προγράμματα κατάρτισης / δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων / άτυπα μέσα μεταβίβασης γνώσεων, που να απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς, νέους, τοπικές κοινότητες, ενδιαφερόμενες ομάδες). Παράλληλα είναι υποχρεωμένο να ενημερώνει την κοινή γνώμη για τους κινδύνους που τα απειλούν, καθώς και να προωθεί την εκπαίδευση και την προστασία των απαραίτητων φυσικών χώρων και των τόπων μνήμης για την έκφρασή τους.⁵⁰

⁴⁴ Στο άρθρο Νο.13 ‘Άλλα Μέτρα Προστασίας’ (Other Measures for Safeguarding) η Σύμβαση αναφέρεται σε νομικά, τεχνικά, διοικητικά και οικονομικά μέτρα που αποσκοπούν: α) στην προώθηση της δημιουργίας ή της ενίσχυσης θεσμών για την κατάρτιση στη διαχείριση της ‘Άυλης’, β) στη διασφάλιση της πρόσβασης με σεβασμό στις υπάρχουσες εθιμικές πρακτικές και γ) στην ίδρυση φορέων τεκμηρίωσης για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στα στοιχεία ‘Άυλης’ (Unesco, 2003, σ.: 6 & ΦΕΚ, 2006, σ. 3039).

⁴⁵ Όπως παρουσιάζεται στο άρθρο Νο.12 ‘Ευρετήρια’ (Inventories). (Unesco, 2003, σ.: 6 & ΦΕΚ, 2006, σ. 3039).

⁴⁶ Όπως παρουσιάζεται στο άρθρο Νο.16 ‘Αντιπροσωπευτικός Κατάλογος Στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.’ (Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity). (Unesco, 2003, σ.: 7 | ΦΕΚ, 2006, σ. 3040 | <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists?text=&inscription=&country=&type=00002>.

⁴⁷ Όπως παρουσιάζεται στο άρθρο Νο.17 ‘Κατάλογος Στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς που απαιτεί Επείγουσα Προστασία’ (List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding). (Unesco, 2003, σ.: 7 | ΦΕΚ, 2006, σ. 3040 | <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists?text=&inscription=&country=&type=00003>.

⁴⁸ Όπως παρουσιάζεται στο άρθρο Νο.18 ‘Κατάλογος Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης’ (List of Good Safeguarding Practices). (Unesco, 2003, σ.: 7-8 | ΦΕΚ, 2006, σ. 3040 | <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists?text=&inscription=&country=&type=00005>.

⁴⁹ Unesco, 2003, σ.: 5-6 & ΦΕΚ, 2006, σ. 3039.

⁵⁰ Unesco, 2003, σ.: 6-7 & ΦΕΚ, 2006, σ. 3039.

1.2.3 Εθνικά Ευρετήρια

Στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Στοιχείων ‘Αυλης’ της UNESCO μπορούν να ενταχθούν στοιχεία από κάθε κράτος-μέλος της, εφόσον όμως υποβληθεί για κάθε στοιχείο ο σχετικός φάκελος με τις κάτωθι προϋποθέσεις: α) το στοιχείο να αποτελεί Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά όπως ορίζεται στη Σύμβαση, β) η εγγραφή του στοιχείου να συμβάλει στην προβολή και στην ευαισθητοποίηση για το ρόλο της ‘Αυλης’ στην παγκόσμια πολιτισμική ποικιλομορφία, γ) να προτείνονται μέτρα για την ανάδειξη και την προστασία του στοιχείου, δ) να διαφαίνεται η άμεση συμμετοχή της κοινότητας στην κατάρτιση του φακέλου και ε) το στοιχείο να συμπεριλαμβάνεται στο Εθνικό Ευρετήριο ‘Αυλης’ του κράτους-μέλους που υποβάλει το φάκελο.⁵¹

Τα Εθνικά Ευρετήρια ορίζονται από την UNESCO ως σημαντική πρακτική προστασίας της ‘Αυλης’.⁵² Η δημιουργία τους γίνεται με την κατάθεση και την αναγνώριση από τις Εθνικές Επιτροπές φακέλων με στοιχεία ‘Αυλης’, τα οποία συντάσσονται με τη συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων που ασκούν τα εκάστοτε στοιχεία. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι εκάστοτε κοινωνικές ομάδες να επιθυμούν οι πολιτισμικές τους εκφάνσεις να καταγραφούν και να ενταχθούν στα Εθνικά Ευρετήρια. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο στους φακέλους καταγραφής στοιχείων ‘Αυλης’ που εισάγονται να γίνεται σωστή ταυτοποίηση των κοινωνικών ομάδων (κοινότητες, κοινοτικές ομάδες, μεμονωμένα άτομα) και των εκπροσώπων τους και να εξασφαλίζεται ότι οι κοινωνικές ομάδες αναγνωρίζουν και εκείνες ως στοιχείο ‘Αυλής’ τους το καταγραφέν στοιχείο. Επιπροσθέτως πρέπει να αποτυπώνεται εγγράφως η συγκατάθεσή τους για την καταγραφή των στοιχείων που ασκούν και να υπάρχει η γραπτή συναίνεσή τους για τους φορείς (οργανισμοί ή άτομα εκτός κοινότητας) που εμπλέκονται στην όλη διαδικασία. Τέλος, επιβάλλεται να είναι διακριτός ο σεβασμός της ερευνητικής ομάδας του φακέλου στις εθιμικές πρακτικές των κοινωνικών ομάδων κατά τη διάρκεια της πρόσβασης στο στοιχείο ‘Αυλης’, να υπάρχει ενεργή συμμετοχή των τοπικών ή των περιφερειακών δομών διοίκησης και να υιοθετούνται κώδικες

⁵¹http://www.unesco.org.cy/Programmes-Pagkosmios_Katalogos_Aylis_Politistikis_Klironomias,GR-PROGRAMMES-04-02-02,GR.

⁵² Όπως ρητώς αναφέρεται στο άρθρο No.12 ‘Ευρετήρια’ (Inventories). (Unesco, 2003, σ.: 6 & ΦΕΚ, 2006, σ. 3039).

ερευνητικής δεοντολογίας που προκύπτουν από τις ορθές πρακτικές όπως αυτές αναγνωρίζονται διεθνώς στους Καταλόγους Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης.⁵³

Τα Εθνικά Ευρετήρια είναι μία πρακτική, η οποία μέσω της διαδικτυακής καταγραφής και διασποράς της δύναται να προάγει την πολιτισμική γνώση και κατά συνέπεια να συνεπικουρεί στο διάλογο, στην επικοινωνία και στην κατανόηση ανάμεσα στην UNESCO, στα μέλη της και στον πολιτισμό τους. Μέσω της ανάπτυξης των ανθρωπιστικών επιστημών ο Οργανισμός γνωρίζει, ότι η έκφραση, η αντίληψη, η σύλληψη και η κατανόηση του πολιτισμικού φαινομένου διαφέρει και μεταλλάσσεται από κοινότητα σε κοινότητα, από λαό σε λαό, από τόπο σε τόπο και από περίοδο σε περίοδο.⁵⁴ Για να διασφαλίσει λοιπόν η UNESCO την ορθή σχέση της με τα κράτη-μέλη της και να προάγει την καταγραφή της ‘Αυλης’ τους δίνει τη δυνατότητα να καταγράφουν, να αναλύουν και να προβάλουν τα στοιχεία στα Εθνικά τους Ευρετήρια⁵⁵ με τη δική τους⁵⁶ αντίληψη και κριτήρια.⁵⁷ Τα κράτη-μέλη έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόζουν στις πολιτισμικές ανάγκες και ιδιαιτερότητές τους τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των Εθνικών Ευρετηρίων τους, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο: α) η καταγραφή και η αρχειοθέτηση των στοιχείων ‘Αυλης’ σύμφωνα με τις πολιτισμικές και εθνοτοπικές δομές κάθε κράτους-μέλους αλλά και τον τρόπο που αυτό κατηγοριοποιεί τις συλλογικές ταυτότητες των κοινωνικών ομάδων που εκπροσωπεί, β) η παρουσίαση φακέλων με στοιχεία ‘Αυλης’ με σεβασμό στις τοπικές εθιμικές πρακτικές και με ελεύθερη πρόσβαση για το κοινό (διαδικτυακοί ιστότοποι, έντυποι κατάλογοι και ψηφιακά πολυμέσα), γ) η συνεργασία κρατικών φορέων αλλά και μη κυβερνητικών επιστημονικών, εκπαιδευτικών, τεχνολογικών, τεχνικών, καλλιτεχνικών και πολιτιστικών οργανισμών με σκοπό την προστασία και τη διάδοση της έννοιας της ‘Αυλης’ και των τοπικών ή διεθνικών

⁵³ <http://www.unesco.org/culture/ich/en/tradition-bearers-and-practitioners-00259>.

⁵⁴ Burke, 2008, σ. 88-98.

⁵⁵ Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η UNESCO δίνει επιπρόσθετα τη δυνατότητα στα κράτη-μέλη της να εισάγουν στοιχεία ‘Αυλης’ και σε συναφείς καταλόγους της, οι οποίοι περιλαμβάνουν στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς.

⁵⁶ Κοινότητες και λαοί που ορίζονται από διαφορετικές μεταβλητές όπως: ο γεωγραφικός και γεωπολιτικός τόπος τους, η ιστορική και κοινωνικοπολιτική πορεία τους, η κοσμοαντίληψή τους μέσω των επιστημονικών, φιλοσοφικών και θρησκευτικών τους θεωρήσεων, οι συλλογικές (εθνοτικές, πολιτισμικές) τους ταυτότητες, η αντίληψή τους περί παιδείας και μορφώσεως, οι ταξικές τους κοινωνικές δομές, το οικονομικο-πολιτικό τους σύστημα.

⁵⁷ <http://www.unesco.org/culture/ich/en/inventorying-intangible-heritage-00080>,
<http://www.unesco.org/culture/ich/en/drawing-up-inventories-00313>.

στοιχείων ‘Άυλης’ του εκάστοτε κράτους-μέλους και δ) η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με την ‘Άυλη’ αλλά και με τις άυλες πολιτισμικές εκφάνσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.⁵⁸

Αναφορικά τώρα με την καταγραφή στοιχείων ‘Άυλης’ με σκοπό τη σύνταξη φακέλων προς ένταξη στα Εθνικά Ευρετήρια η UNESCO προτάσσει ενδεικτικά κατηγορίες και πεδία μελέτης και ανάλυσης. Πιο συγκεκριμένα ο Οργανισμός προτείνει τις κάτωθι κατηγορίες με τα συναφή πεδία τους:⁵⁹

1. *Ταυτότητα του Στοιχείου,*
  - α) ονομασία, όπως χρησιμοποιείται από την κοινότητα ή την ομάδα, β) ονομασία με πληροφοριακή περιγραφή, γ) κοινωνικές ομάδες άσκησης, δ) καθορισμός φυσικού τόπου άσκησης, ε) σύντομη περιγραφή.
2. *Χαρακτηριστικά του Στοιχείου,*
  - α) συναφή υλικά στοιχεία, β) συναφή άυλα στοιχεία, γ) γλώσσες - γλωσσικοί κώδικες, δ) προέλευση.
3. *Άτομα και Φορείς σχετιζόμενα με το Στοιχείο,*
  - α) στοιχεία τελεστών (όνομα, ηλικία, φύλο, κοινωνική θέση, επαγγελματική ιδιότητα κ.ο.κ.), β) στοιχεία ετέρων συμμετεχόντων, γ) εθιμικές πρακτικές που κάνουν προσβάσιμο το στοιχείο, δ) τρόποι μετάδοσης, ε) ενδιαφερόμενοι οργανισμοί (πανεπιστημιακά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα, μη κυβερνητικές οργανώσεις⁶⁰ κ.ο.κ.).
4. *Κατάσταση Στοιχείου περί Βιωσιμότητας,*
  - α) απειλές για τη θέσπισή του, β) απειλές για τη μετάδοσή του, γ) διαθεσιμότητα συναφών υλικών και άυλων στοιχείων, δ) βιωσιμότητα των υλικών και άυλων στοιχείων του, ε) μέτρα προστασίας τα οποία βρίσκονται σε ισχύ.
5. *Τρόπος Συλλογής Δεδομένων και Καταγραφής Στοιχείου,*

⁵⁸ Οι παραπάνω θέσεις προέρχονται ως συμπεράσματα από τη μελέτη τριών περιπτώσεων δημιουργίας Εθνικών Ευρετηρίων που παρουσιάζονται από την UNESCO ως ενδεικτικές:

Εθνικό Ευρετήριο Βουλγαρίας: <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00263>,

Εθνικό Ευρετήριο Βραζιλίας: <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00264>,

Εθνικό Ευρετήριο Βενεζουέλας: <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00265>.

⁵⁹ <http://www.unesco.org/culture/ich/en/possible-outline-for-inventorying-00266>, ελληνική μετάφραση από την υπογράφουσα την παρούσα εργασία.

⁶⁰ Στη συνέχεια ο όρος ‘μη κυβερνητικές οργανώσεις’ για λόγους συντομίας θα αναγράφεται ως Μ.Κ.Ο.

- α) συγκατάθεση και συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων που ασκούν το στοιχείο,
β) περιορισμοί, εφόσον υπάρχουν, σχετικά με την χρήση δεδομένων καταγραφής,
γ) άτομα που πληροφορούν σχετικά με το στοιχείο (όνομα και η σχέση τους με το στοιχείο), δ) τόπος και ημερομηνία καταγραφής, ε) ημερομηνία εισαγωγής δεδομένων στον φάκελο, στ) συντακτική ομάδα φακέλου.
6. Αναφορές του Στοιχείου,
α) βιβλιογραφία, β) δισκογραφία, γ) οπτικοακουστικό υλικό, δ) αρχεία.

1.2.4 Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά & Επιστημονική Κριτική

Είναι ευρύς ο επιστημονικός διάλογος που έχει αναπτυχθεί σχετικά με την έννοια της Α.Π.Κ. και των παραμέτρων της, τις πρακτικές καταγραφής, αποτύπωσης, προστασίας και προβολής των στοιχείων ‘Άυλης’ και τη θεωρητική - μεθοδολογική υποδομή των ερευνητών της.

1.2.4^α Έννοιες & Παράμετροι

Η έννοια της ‘Άυλης’, το πώς αυτή προέκυψε και ποιες έννοιες (π.χ. folklore, folklore studies) πιθανόν μπορεί να υποκαταστήσει, είναι ζητήματα που απασχολούν την επιστημονική κοινότητα. Ουσιαστικά, ο διάλογος εστιάζεται στην ιστορική πορεία εμφάνισης του όρου αλλά και επιπροσθέτως στην αναγκαιότητα καινούριας ονοματοθεσίας αλλά και εννοιολογικού επαναπροσδιορισμού του.⁶¹ Ο Richard Kurin χρησιμοποιεί τον ορισμό που δίνει η UNESCO για την ‘Άυλη’ και επιπροσθέτως την προσδιορίζει ως «... τον πολιτισμό που οι άνθρωποι ασκούν ως μέρος της καθημερινής τους ζωής, ... τις πεποιθήσεις και τις προοπτικές, εφήμερων παραστάσεων και εκδηλώσεων, οι οποίες δεν είναι απτά αντικείμενα του πολιτισμού, όπως τα μνημεία, οι πίνακες ζωγραφικής, τα βιβλία ή έτερα αντικείμενα, ... τη βαθύτερη ‘πνευματική θεώρηση’ μίας πολιτισμικής ομάδας ...».⁶² Ο συγκεκριμένος ερευνητής αλλά και άλλοι επιστήμονες θέτουν τους προβληματισμούς τους για θέματα όπως:

- η ‘κυριότητα των πολιτιστικών αγαθών’ (ownership of cultural property)⁶³ και το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων τους (copyrights), καθώς και αν οι

⁶¹ Kuutma, 2016, σ.: 41-48 & Kurin, 2004, σ.: 67-69.

⁶² Kurin, 2004, σ.: 67.

⁶³ Rusalić, 2009, σ.: 42-45 & Kurin, 2004, σ.: 67.

- πολιτισμικές εκφάνσεις που αναγνωρίζει κάθε κράτος-μέλος μπορούν να μπουν σε τέτοιου είδους νομικό καθεστώς και αν ορθώς δίνεται η δυνατότητα στο κράτος-μέλος να ρυθμίζει και να ασκεί νομικό έλεγχο στα στοιχεία ‘Άυλης’ που έχει αναγνωρίσει αλλά και στην εμπορική τους εκμετάλλευση από άλλους,
- η ‘κοινωνική και η πολιτιστική πολιτική’ (social and cultural policy)⁶⁴ των κρατών-μελών με σκοπό την κρατική διαχείριση των στοιχείων ‘Άυλης’ που ανήκουν στην εθνική τους κληρονομιά, με σκοπό την επιβίωσή τους στον ραγδαίο εκμοντερνισμό των σύγχρονων κοινωνιών και η επίδραση που η εν λόγω πρακτική εν γένει επιφέρει,
  - η διάκριση μεταξύ ‘υλικού & άυλου’ (tangible & intangible)⁶⁵ στον προσδιορισμό των πολιτισμικών εκφάνσεων και οι προβληματικές που προκαλεί ως προς την καταγραφή και την ανάλυσή τους,
  - οι περιπτώσεις στοιχείων που δεν αναγνωρίζονται, γιατί συγκρούονται με την ερμηνεία βασικών αρχών της Συμβάσεως περί ‘Άυλης’,⁶⁶ όπως: τα ανθρώπινα δικαιώματα (human rights), ο ‘αμοιβαίος σεβασμός’ (mutual respect) και η ενεργή βιωσιμότητα (active sustainability),
  - η λειτουργική προγραμμάτων της UNESCO όπως το ‘Masterpieces of the Oral and Intangible Heritage of Humanity’⁶⁷ (2001-2005),⁶⁸ τα οποία ενίοτε ανάγονται σε εργαλεία για τις ‘εθνικές’ κυβερνήσεις να διακηρύξουν τον πλούτο της πολιτιστικής τους κληρονομιάς και όχι να εστιαστούν στα κοινωνικά υποκείμενα και τις πολιτισμικές τους εκφάνσεις.

1.2.4^β Πρακτικές Καταγραφής, Αποτύπωσης & Προβολής

Στους βασικούς προβληματισμούς της επιστημονικής κοινότητας ανήκουν και οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να καταγραφούν, να αποτυπωθούν και να προβληθούν πολιτισμικές εκφάνσεις που ορίζονται από ‘άυλη’ υπόσταση και προφορική μετάδοση και παράλληλα αναδιαμορφώνονται συνεχώς από ποικίλες συνθήκες και παραμέτρους. Οι τρόποι που χρησιμοποιούνται σε αντικείμενα

⁶⁴ Gillan, 2012, σ.: 222-228 & Kurin, 2004, σ.: 67-68.

⁶⁵ Gonçalves & Deacon, 2003, σ.: 3-4 & Kurin, 2004, σ.: 70.

⁶⁶ Kurin, 2004, σ.: 70-71.

⁶⁷ Unesco, 2006 & <http://www.unesco.org/culture/ich/en/proclamation-of-masterpieces-00103>.

⁶⁸ Early & Seitel, 2002, σ.: 13 στο Kirshenblatt-Gimblett, 2004, σ.: 56.

πολιτισμού από συγκεκριμένες χρονικές περιόδους του παρελθόντος (π.χ. αρχαιότητες, ζωγραφικοί πίνακες, λογοτεχνικά κείμενα), μπορούν μερικώς και αρκετές φορές με σημαντικές αδυναμίες να καλύψουν την καταγραφή, την αποτύπωση και την προβολή της πολυδιάστατης δομής των στοιχείων ‘Άυλης’.⁶⁹ Όπως αναφέρθηκε παραπάνω ο Kurin μιλάει για πολιτισμικές εκφάνσεις που αποτελούν «... τη βαθύτερη ‘πνευματική θεώρηση’ μίας πολιτισμικής ομάδας ...».⁷⁰ Ο διάλογος λοιπόν επικεντρώνεται στο ζήτημα με ποιά συνδυασμό θεωρητικής - μεθοδολογικής υποδομής και τεχνολογικών μέσων μπορούν αυτές οι σύνθετες πολιτισμικές δομές να προσεγγιστούν από τις συντακτικές ομάδες με σεβασμό στις εθιμοτυπικές πρακτικές των κοινωνικών ομάδων και να γίνουν καταληπτές από τους ερευνητές, έτσι ώστε να αποδοθούν με τη μικρότερη δυνατή διαστρέβλωση οι πεποιθήσεις των κοινωνικών υποκειμένων που τις ασκούν. Το επιθυμητό αποτέλεσμα βάσει των παραπάνω προβληματισμών είναι να δημιουργηθεί ένα σώμα γραπτού, φωτογραφικού, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού, το οποίο να προβάλλει τις θεωρήσεις των κοινοτήτων για τα στοιχεία της πολιτισμικής τους κληρονομιάς.⁷¹

1.2.4^ο Ερευνητές & Θεωρητική - Μεθοδολογική Υποδομή

Το ζήτημα της θεωρητικής και μεθοδολογικής υποδομής όσων ασχολούνται ερευνητικά με το αντικείμενο της ‘Άυλης’ είναι επίσης ζωτικής σημασίας. Σύμφωνα με τον Georges Condominas, η πολύπλοκη και πολυδιάστατη δομή των στοιχείων ‘Άυλης’ καθώς και ο προφορικός τρόπος μετάδοσής τους απαιτεί ερευνητές κατηρτισμένους σε πλείστους τομείς και πέραν των επιστημονικών κλάδων που ιστορικά σχετίζονται με πολιτισμικά ζητήματα, όπως η αρχαιολογία και η φιλολογία.⁷² Τα στοιχεία ‘Άυλης’ ουσιαστικά αποτελούν μεμονωμένα πεδία μελέτης και ανάλυσης του συνολικού πολιτισμού που φέρει μαζί της κάθε κοινωνική οντότητα. Για να γίνει λοιπόν διακριτό το εύρος των ερευνητικών πεδίων μίας πολιτισμικής έκφρασης θα ήταν χρήσιμο να διατυπωθεί ένας ορισμός για τον ‘πολιτισμό’. Ο διεπιστημονικός διάλογος σχετικά με τις έννοιες του ‘πολιτισμού’ αλλά και της συναφούς με αυτόν ‘κουλτούρας’

⁶⁹ Condominas, 2004, σ.: 22-23.

⁷⁰ Βλ.: υποσημείωση Νο. 62.

⁷¹ Condominas, 2004, σ.: 23-27.

⁷² Ο.π., σ.: 22-23 & 26-29.

αποτελεί αντικείμενο μελέτης των τελευταίων αιώνων.⁷³ Στην παρούσα διπλωματική εργασία ως πολιτισμός ορίζονται: α) τα πνευματικά, γλωσσικά, επιστημονικά, τεχνολογικά, καλλιτεχνικά και ηθικά επιτεύγματα της κάθε ανθρώπινης κοινότητας, απαλλαγμένα από κάθε αξιολογική διαβάθμιση, β) οι θρησκευτικές, κοινωνικές, εθιμικές, τελετουργικές και ηθικές θεωρήσεις των ανθρώπων ως κοινωνικά όντα, με απόλυτο σεβασμό στον τρόπο που κάθε κοινότητα τις ορίζει για τη διασφάλιση της δομής της και γ) οι ανθρώπινες δραστηριότητες, εκφράσεις, παραστάσεις, αναπαραστάσεις, τεχνικές και πεποιθήσεις, που έχουν αναπτυχθεί από την κοινότητα με στόχο την συνοχή, την επικοινωνία και την ανάπτυξή της.

Είναι διακριτό από τον παραπάνω ορισμό ότι μία πολιτισμική έκφανση ως στοιχείο Α.Π.Κ. είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κοινωνική ομάδα της οποίας αποτελεί έκφρασή της και εμπεριέχει πλείστα πεδία, τα οποία μπορούν να αναλυθούν από επιστήμονες που ανήκουν στους κλάδους των ανθρωπιστικών⁷⁴, των κοινωνικών⁷⁵ και των εφαρμοσμένων⁷⁶ επιστημών, από καλλιτέχνες⁷⁷ και από τεχνίτες⁷⁸. Άρα είναι

⁷³ Η Ελληνική λέξη ‘πολιτισμός’ κάνει την εμφάνισή της ήδη από τον 1^ο αιώνα μ.Χ. αλλά στους σύγχρονους χρόνους επανα-εισήχθη από τον Αδαμάντιο Κοραή στην προσπάθεια του να αποδώσει τον Γαλλικό νεολογισμό “civilisation”, ήτοι τα υλικά, πνευματικά και ηθικά επιτεύγματα μίας κοινωνίας πολιτών. (Βαρτζιώτη, 2005, σ. 261-262). Οι εννοιολογικοί προσδιορισμοί που έχουν αποδοθεί στον όρο είναι πλείστοι, ειδικότερα μετά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και υπό το πρίσμα της αντιδιαστολής του με τον όρο ‘κουλτούρα’ (Kultur στα γερμανικά και Culture στα αγγλικά). Από τη μία, ωσάν πολιτισμός ορίστηκαν τα επιτεύγματα της άρχουσας διανοούμενης τάξης και από την άλλη ωσάν κουλτούρα χαρακτηρίστηκαν τα ήθη, τα έθιμα και οι τέχνες του λαϊκών αμόρφωτων στρωμάτων. (Cuche, 2001, σ. 23-29, Elias, 1997, σ. 85-91, Γκέφου-Μαδιανού, 1999, σ.: 41-47).

Όσο οι ανθρωπιστικές και οι κοινωνικές επιστήμες αναπτύσσονται, τόσο και οι εννοιολογικοί προσδιορισμοί του πολιτισμού και του συγγενούς ορισμού της κουλτούρας προσλαμβάνουν ευρύτερη διάσταση και κατ’ ουσία στην Ελληνική γλώσσα οδηγούνται στη σύγκλισή τους. Ο πολιτισμός για τον ιστορικό Fernand Braudel (Braudel, 2010, σ. 60-94) είναι όλα όσα απορρέουν από τις οργανωμένες κοινωνίες των ανθρώπων: γλώσσες επικοινωνίας, ιστορική συνέχεια, νόμοι, φιλοσοφίες, θρησκείες, ηθικές, οικονομίες, τέχνες, συνήθειες, νοοτροπίες, συμπεριφορές, πεποιθήσεις. Επιπροσθέτως, ο πολιτισμός για έναν πολιτικό ή οικονομικό επιστήμονα, που αναζητεί τις τελευταίες δεκαετίες νέα μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης, προσλαμβάνει και τη διάσταση του αυτοτελούς αγαθού, το οποίο συμβάλει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου (Μπιτσάνη, 2004, σ. 19).

⁷⁴ Ανθρωπολογία - Εθνολογία - Λαογραφία, Αρχαιολογία, Ενδυματολογία, Θεατρολογία, Θεολογία - Θρησκευολογία, Θεωρία & Ιστορία Επιστήμης, Θεωρία & Ιστορία Πολιτισμού, Θεωρία & Ιστορία Τέχνης, Ιστορία, Μουσειολογία, Μουσικολογία - Εθνομουσικολογία, Φιλολογία, Φιλοσοφία, Χορολογία - Εθνοχορολογία.

⁷⁵ Ανθρω-Γεωγραφία, Επικοινωνιολογία, Κοινωνιολογία, Νομική, Παιδαγωγική, Οικονομική Επιστήμη, Πολιτική Επιστήμη, Ψυχολογία.

⁷⁶ Γεωεπιστήμες, Επιστήμες Διοίκησης, Επιστήμες Μηχανικών, Επιστήμες Υγείας.

⁷⁷ Αρχιτεκτονική, Γλυπτική, Εικαστικές Τέχνες, Λογοτεχνία, Ποίηση, Μουσική, Θέατρο, Χορός, Κινηματογραφία, Φωτογραφία, Κόμικς.

⁷⁸ Αγγειοπλαστική, Αργυροχρυσοχοΐα, Αρωματοποιία, Αφηγηματική Τέχνη, Γραφιστική, Διακοσμητική, Επιπλοποιία, Καλλιγραφία, Κεντητική - Πλεκτική - Ραπτική - Υφαντουργία, Κομμωτική, Μαγειρική, Ξυλουργική - Ξυλογλυπτική, Οινοποιία, Οργανοποιία, Χαρακτική.

σημαντικό οι ερευνητικές ομάδες να επανδρώνονται από μέλη με την απαραίτητη κατάρτιση (θεωρητική, μεθοδολογική τεχνολογική και τεχνική), έτσι ώστε να κατανοούν εις βάθος τις κοινότητες και τις πολιτισμικές τους εκφάνσεις και να προβαίνουν σε προτάσεις για τη βιωσιμότητα και την προστασία τους.

1.3 UNESCO & Ελλάδα

1.3.1 Θεσμοί & Νομοθετικές Κυρώσεις

Η Ελλάδα είναι μέλος⁷⁹ της UNESCO από τις 4 Νοεμβρίου 1946 και εντάχθηκε στον Καταστατικό Χάρτη των Εθνικών Επιτροπών⁸⁰ την 27^η Νοεμβρίου 1978. Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της εδρεύει στο Παρίσι και υπάγεται στο Υπουργείο Εξωτερικών.⁸¹ Η σύσταση της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής⁸² και των αρμοδιοτήτων αυτής νομοθετήθηκαν από το Ελληνικό κράτος την 20^η Νοεμβρίου 1991.⁸³ Βάσει του συγκεκριμένου νόμου ορίζεται η Ε.Ε.Επ. ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με έδρα της την Αθήνα και ασκεί τις αρμοδιότητές της υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εξωτερικών.⁸⁴ Τα διοικητικά της όργανα είναι η Ολομέλεια, το Διοικητικό Συμβούλιο, ο Πρόεδρος και ο Γενικός Γραμματέας.⁸⁵ Παράλληλα, στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού⁸⁶ έχει συσταθεί η Διεύθυνση Νεότερου Πολιτιστικού Αποθέματος & Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς⁸⁷ και του εξειδικευμένου ‘Τμήματος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων’⁸⁸. Ως θεσμικοί επιστημονικοί, ερευνητικοί και παιδαγωγικοί φορείς στο πλαίσιο του Προγράμματος

⁷⁹ Unesco-Hellas, 2007, σ. 1.

⁸⁰ Η έγκριση έγινε από την 20^η Γενική Συνέλευση των μελών-κρατών της UNESCO.

⁸¹ <http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco>.

⁸² Στη συνέχεια ο όρος ‘Ελληνική Εθνική Επιτροπή’ για λόγους συντομίας θα αναγράφεται ως Ε.Ε.Επ.

⁸³ Η Σύμβαση του Καταστατικού Χάρτη των Εθνικών Επιτροπών για την UNESCO και η Σύσταση της Ε.Ε.Επ. κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 1971, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 173, 20 Νοεμβρίου 1991.

⁸⁴ <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/unesco-el.html>.

⁸⁵ <http://www.unesco-hellas.gr> & <http://www.unesco-hellas.org>.

⁸⁶ Στη συνέχεια ο όρος ‘Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού’ για λόγους συντομίας θα αναγράφεται ως ΥΠ.ΠΟ.

⁸⁷ http://www.yppo.gr/1/g1540.jsp?obj_id=97936.

⁸⁸ http://www.yppo.gr/1/g1540.jsp?obj_id=97937. Στη συνέχεια ο όρος ‘Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων’ για λόγους συντομίας θα αναγράφεται ως ‘Τμήμα Άυλης’.

‘Έδρες UNESCO’ έχουν ιδρυθεί 9 έδρες.⁸⁹ Επιπροσθέτως, έχουν αναγνωρισθεί από την UNESCO δύο επιστημονικά κέντρα (Κατηγορία 2) των οποίων ο ερευνητικός προσανατολισμός ταυτίζεται με τους τομείς ενδιαφέροντος του οργανισμού.⁹⁰ Τέλος, ως ‘Πρέσβειρα Καλής Θελήσεως’ έχει χρηστεί η κα. Μαριάννα Βαρδινογιάννη.⁹¹

Το Ελληνικό κράτος είναι υποχρεωμένο ως κράτος-μέλος της UNESCO να εναρμονιστεί με τις συμβάσεις της, όσον αφορά την καταγραφή, την ανάδειξη και την προστασία της ‘Άυλης’ στην Ελλάδα. Για τον λόγο αυτό έχει κυρώσει τους κάτωθι νόμους, οι οποίοι έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με την ‘Άυλη’:⁹²

- ‘Προστασία της Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς’ / Έναρξη Ισχύος: 1975.12.17.⁹³

Ο νόμος αυτός είναι η κύρωση της σύμβασης της UNESCO που υπογράφηκε από την 17^η Συνεδρίαση της Γενικής Διάσκεψης του Οργανισμού στο Παρίσι στις 23 Νοεμβρίου 1972.

- ‘Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς’ / Έναρξη Ισχύος: 2002.06.28.⁹⁴

Ο συγκεκριμένος νόμος αν και δεν αποτελεί κύρωση συγκεκριμένης σύμβασης της UNESCO, αναγράφεται στον επίσημο ιστότοπο⁹⁵ που διαθέτει η Ελλάδα στον Οργανισμό, γιατί ταυτίζεται πλήρως με τα μέτρα προστασίας που προσβέυει η UNESCO, μέτρα τα οποία εμπεριέχουν και την ‘Άυλη’.

- ‘Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς’ / Έναρξη Ισχύος: 2006.04.20.⁹⁶

⁸⁹ Έχουν συσταθεί: α) 3 έδρες στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, β) 2 έδρες στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, γ) 1 έδρα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, δ) 1 έδρα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, ε) 1 έδρα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και στ) 1 έδρα στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών.
<http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/edres-unesco.html>.

⁹⁰ Τα δύο ερευνητικά κέντρα είναι: α) Κέντρο Διαχείρισης Υδάτων στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και β) Κέντρο για την Γυναίκα και τον Αθλητισμό, στην Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.
<http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/edres-unesco.html>.

⁹¹ <http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/unesco-kai-rolos.html>.

⁹² <http://nomika-nea.gr/%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%83-%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%83/>.

⁹³ Νόμος 1126, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 32, 01 Φεβρουαρίου 1981.

⁹⁴ Νόμος 3028, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 153, 28 Ιουνίου 2002.

⁹⁵ <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00311&topic=natlaws&cp=GR>.

⁹⁶ Νόμος 3521, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 275, 22 Δεκεμβρίου 2006.

Ο νόμος αυτός είναι η κύρωση της σύμβασης της UNESCO που υπογράφηκε από την 32^η Συνεδρίαση της Γενικής Διάσκεψης του Οργανισμού στο Παρίσι στις 3 Νοεμβρίου 2003.

- ‘Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτιστικών Εκφράσεων’ / Έναρξη Ισχύος: 2007.03.18.⁹⁷

Ο εν λόγω νόμος κυρώνει την αντίστοιχη σύμβαση της UNESCO που υιοθετήθηκε από την 33^η Συνεδρίαση της Γενικής Διάσκεψης του Οργανισμού στο Παρίσι στις 21 Οκτωβρίου 2005.

- Θεσμική σύσταση της ‘Διεύθυνσης Νεότερου Πολιτιστικού Αποθέματος & Α.Π.Κ.’ και του εξειδικευμένου ‘Τμήματος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων’ / Έναρξη Ισχύος: 2014.08.27.⁹⁸

1.3.2 Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά: Μέτρα Καταγραφής, Ανάδειξης & Προστασίας

Οι κρατικοί φορείς στην Ελλάδα που η δραστηριοποίησή τους έχει άμεση σχέση με την ‘Άυλη’ είναι: η ‘Ε.Ε.Επ.’ και το ‘Τμήμα Άυλης’.⁹⁹ Οι εν λόγω φορείς έχουν ξεκινήσει να λαμβάνουν πλείστα μέτρα. Όσον αφορά την Ε.Ε.Επ. και σύμφωνα με τις διαδικτυακές ανακοινώσεις της¹⁰⁰ εξελέγη για το έτος 2012 στη Διακυβερνητική Επιτροπή της UNESCO για τη διαφύλαξη της ‘Άυλης’. Επιπροσθέτως, η Πρόεδρος της ορίστηκε μέλος της Ελληνικής Επιστημονικής Επιτροπής για την εφαρμογή της Σύμβασης περί της ‘Άυλης’.¹⁰¹ Αναφορά γίνεται ως προς τη συμβολή της στη σύνταξη του Φακέλου Υποψηφιότητας για τον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Στοιχείων ‘Άυλης’ της UNESCO, όσον αφορά τη ‘Μεσογειακή Διατροφή’ και μετά την ένταξή της η συνδρομή της στην προβολή και στην προώθηση του εν λόγω στοιχείου. Τέλος, οι ενέργειές της σχετικά με την πιστοποίηση Μ.Κ.Ο. για την παροχή συμβουλευτικών

⁹⁷ Νόμος 3520, όπως δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 274, 22 Δεκεμβρίου 2006.

⁹⁸ Νόμος 5531, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 171, 28 Αυγούστου 2014, σ. 5540-5541.

⁹⁹ Βλ.: Υποενότητα 1.3.1.

¹⁰⁰ <http://unesco-hellas.org/politismos/ayli-politistiki-klironomia/>.

¹⁰¹ Οι σκοποί της επιτροπής είναι: α) η συγκρότηση βασικών αρχών για τη δημιουργία Ενδεικτικού (Αντιπροσωπευτικού) Καταλόγου και του Ελληνικού Εθνικού Ευρετηρίου¹⁰¹, β) η εξέταση και η πρόωμη εκτίμηση φακέλων με στοιχεία ‘Άυλης’, που έχουν υποβληθεί στο Τμήμα Άυλης και γ) η συγκρότηση προτάσεων όσον αφορά δράσεις και συνεργασίες για την προαγωγή των ζητημάτων περί ‘Άυλης’.

υπηρεσιών στην Διακυβερνητική Επιτροπή της UNESCO¹⁰² για την προστασία της ‘Αυλης’.

Το Τμήμα Άυλης σύμφωνα με τις διαδικτυακές ανακοινώσεις του αναπτύσσει και αυτό ποικίλες δραστηριότητες.¹⁰³ Ως βασική του μέριμνα ορίζει την επιστημονική καταγραφή και τεκμηρίωση του Παραδοσιακού και Σύγχρονου Λαϊκού Πολιτισμού και της ‘Αυλης’¹⁰⁴. Παράλληλα, έχει ως στόχο να προάγει την επιστημονική αποτύπωση, καταγραφή και τεκμηρίωση των πολιτισμικών χαρακτηριστικών διαφορών κοινωνικών ομάδων (Έλληνες Αθίγγανοι, πρόσφυγες, μετανάστες, παλιννοστούντες και έτερες ομάδες με ιδιαίτερα θρησκευτικά, γλωσσικά ή εθνοτικά χαρακτηριστικά που διαβιούν στην ελληνική επικράτεια), με σκοπό την ομαλή κοινωνική τους ένταξη μέσω δράσεων πολιτιστικής ανάπτυξης, σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία. Σημαντική αρμοδιότητά του είναι η εφαρμογή των Διεθνών Συμβάσεως για την Προστασία της ‘Αυλης’ (UNESCO 2003)¹⁰⁵ και σε συνεργασία με την Γενική Διεύθυνση Σύγχρονου Πολιτισμού, η εφαρμογή της Διεθνούς Συμβάσεως για την Προστασία και Προώθηση της Πολυμορφίας των Πολιτισμικών Εκφράσεων (UNESCO 2005). Επιπροσθέτως, σχεδιάζει και εφαρμόζει δράσεις διαφύλαξης των στοιχείων ‘Αυλης’ που εγγράφονται στο Ε.Ε.Ευ. και στους Καταλόγους της UNESCO. Και τέλος, συνεργάζεται με διεθνείς φορείς για να εφαρμόσει στο πεδίο του Πολιτισμού δράσεις για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Σε φάση κατασκευής από την Ακαδημία Αθηνών βρίσκεται το Εθνικό Δίκτυο Ψηφιακής Τεκμηρίωσης της Άυλης και Υλικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Το συγκεκριμένο έργο έχει ως στόχους τη διαδικτυακή διασύνδεση πατριδοτοπικών, εθνοτοπικών λαογραφικών και πολιτιστικών συλλόγων/σωματείων στην Ελληνική επικράτεια και στην Ελληνική Διασπορά, μέσω ψηφιακών κοινωνικών δικτύων, την

¹⁰² <http://www.unesco.org/culture/ich/en/functions-00586>.

¹⁰³ http://www.yppo.gr/1/g1540.jsp?obj_id=97937 &

¹⁰⁴ Οι δράσεις αφορούν: α) τη δημιουργία ιστοτόπου, ο οποίος θα παρέχει πληροφορίες σε νομοθετικό, επιστημονικό και επιχειρησιακό πλαίσιο, όσον αφορά την καταχώρηση στοιχείων στον Ενδεικτικό Κατάλογο και στο Ε.Ε.Ευ., β) την προβολή φακέλων στοιχείων ‘Αυλης’ (κατοχυρωμένα ή προς κατοχύρωση) και γ) την κοινοποίηση φορέων που ασχολούνται με την ‘Αυλη’ όπως αυτές διαφαινονται στο ιστοτόπο που το Τμήμα Άυλης έχει συγκροτήσει <http://ayla.culture.gr/>.

¹⁰⁵ Οι δράσεις αφορούν: α) τη συγκρότηση της Ελληνικής Επιστημονικής Επιτροπής για την εφαρμογή της Σύμβασης περί της καταγραφής, ανάδειξης και προστασίας της Ελληνικής ‘Αυλης’ και β) τον σχεδιασμό Ενδεικτικού Καταλόγου και Εθνικού Ευρετηρίου, όπως αυτές διαφαινονται στο ιστοτόπο που το Τμήμα Άυλης έχει συγκροτήσει <http://ayla.culture.gr/>.

ψηφιακή επιστημονική τεκμηρίωση και διαφύλαξη του πολιτιστικού αποθέματος της Ακαδημίας Αθηνών και τέλος την παραγωγή ψηφιακών εφαρμογών για χρήση εκπαιδευτική, πολιτιστική και τουριστική.¹⁰⁶

Τα παραπάνω μέτρα με την χρήση των σύγχρονων ψηφιακών τρόπων καταγραφής, προβολής και δικτύωσης δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ευρύτερη και ταχύτερη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα ιδεώδη της UNESCO σχετικά με την ‘Αυλη’, καθώς και των στοιχείων ‘Αυλης’ που αναπτύσσονται στην Ελληνική επικράτεια και στην Ελληνική Διασπορά. Με τον τρόπο αυτό μακροπρόθεσμα δύνανται να συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση της Ελληνικής κοινωνίας σχετικά με την Ελληνική ‘Αυλη’ αλλά και με στοιχεία ‘Αυλης’ που ασκούν κοινωνικές ομάδες με διαφορετικές συλλογικές ταυτότητες που κατοικούν στην Ελληνική επικράτεια. Η ως άνω αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται από την ορθή λειτουργία συγκεκριμένων παραγόντων. Παράγων πρώτος είναι να μην παραμένουν μακροπρόθεσμα στον σχεδιασμό και στην κατασκευή, να επανδρωθούν με προσωπικό επιστημονικά και τεχνολογικά κατηρτισμένο και να είναι ευκόλως προσβάσιμα και κατανοητά. Παράγων δεύτερος είναι να εστιάζονται περί των στοιχείων της ‘Αυλης’ και των κοινοτήτων που τα εκφράζουν και όχι περί της στήριξης (οικονομικής ή διαφημιστικής) φορέων ή προσώπων που τα διαχειρίζονται για προσωπικό όφελος. Παράγων τρίτος είναι οι επιδοτήσεις/επιχορηγήσεις να τροφοδοτούν προγράμματα (ερευνητικά, εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά, πολιτιστικά) με ακριβή εστίαση την προαγωγή αλλά και τη δημόσια ευαισθητοποίηση περί της ‘Αυλης’. Παράγων τέταρτος είναι να προάγουν την πολιτισμική συνοχή και παράλληλα να τονίζουν τη σημασία ως προς την ύπαρξη και τη διαφύλαξη των εκάστοτε συλλογικών ταυτοτήτων.

1.3.3 Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο

Το Ε.Ε.Ευ. παρουσιάζεται σε ψηφιακή μορφή WordPress Blog μέσω του ιστοτόπου του Τ.Α.Π.Κ.Δ.Θ. ως έβδομη επιλογή στο κεντρικό μενού.¹⁰⁷ Υπό τη συγκεκριμένη επιλογή υπάρχουν οι εξής τρεις υποκατηγορίες ‘Ευρετήριο’, ‘Πεδία ΑΠΚ’ και ‘Πρότυπο Δελτίο’. Οι αναρτήσεις ξεκινάνε από τις 13 Ιουνίου 2013 έως και

¹⁰⁶ <http://www.digitalplan.gov.gr/portal/resource/Ethniko-diktyo-pshfiakhs-teknhriwshs-ths-aylhs-kai-ylikhs-politistikhs-klhronomias>.

¹⁰⁷ <http://ayla.culture.gr/>.

τις 8 Αυγούστου 2016, με υπογράφοντες το διαχειριστή του blog (Admin) και το μέλος Maria Sereti.¹⁰⁸ Συνολικά και στις τρεις υποκατηγορίες έχουν γίνει 14 αναρτήσεις. Η πρώτη υποκατηγορία ονοματίζεται ως ‘Ευρετήριο’ και υπάρχουν 14 αναρτήσεις (13 αναρτήσεις με την παρουσίαση φακέλων με στοιχεία ‘Άυλης’¹⁰⁹ και μία (1) ανάρτηση περί του ανανεωμένου Πρότυπου Δελτίου στις 2016.07.28). Η δεύτερη υποκατηγορία έχει τον τίτλο ‘Πεδία ΑΠΚ’¹¹⁰ και εμπεριέχει μία (1) ανάρτηση που μας οδηγεί στο φάκελο του στοιχείου ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’. Τέλος η τρίτη υποκατηγορία αναφέρεται στο ‘Πρότυπο Δελτίο’¹¹¹ και διαθέτει μία (1) ανάρτηση¹¹² στις 2013.06.18 με συνοπτική περιγραφή του και με δυνατότητα κατεβάσματος του σχετικού ανανεωμένου υποδείγματος σε μορφή *.doc.

Στην ψηφιακή παρουσίαση του Ε.Ε.Ευ. παρατηρούνται ορισμένες αδυναμίες, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιωθούν. Όσον αφορά τις λειτουργικές αδυναμίες, δεν υπάρχει καμία αναφορά ως προς το σκεπτικό του σχεδιασμού του Ε.Ε.Ευ., καθώς επίσης δεν έχουν αναρτηθεί ακόμα οι περιγραφές των ήδη υπάρχουσών υποκατηγοριών. Συγκεκριμένα, στην υποκατηγορία ‘Πεδία ΑΠΚ’, ενώ βάσει του τίτλου κάποιος θα περίμενε να υπάρχει η ανάλυση των πεδίων ‘Άυλης’ όπως αυτά ορίζονται στην σχετική Σύμβαση περί ‘Άυλης’¹¹³, υπάρχει μία ανάρτηση σχετικά με

¹⁰⁸ Όπως απεικονίζεται ο ιστότοπος στην παρούσα εργασία με τελευταία ημερομηνία πρόσβασης στις 2017.01.27.

¹⁰⁹ Τα στοιχεία ‘Άυλης’ που έχουν ενταχθεί στο Ε.Ε.Ευ. με χρονολογική σειρά ανάρτησης και παρουσίασης στον ιστότοπο είναι: α) Μεσογειακή Διατροφή (2013.06.17), β) Ξυλοναυπηγική (2013.06.17), γ) Καλλιέργεια Μαστίχας (2013.06.17), δ) Τηνιακή Μαρμαροτεχνία (2013.12.03), ε) Μωμοέρια, ένα έθιμο του Δωδεκαημέρου (2015.03.20), στ) Ιερά Δάση των Χωριών του Ζαγορίου και της Κόνιτσας (2015.08.05), ζ) Τέχνη της Ξερολιθιάς (2015.08.12), η) Ψαλτική Τέχνη (2015.08.12), θ) Τσακωνικός Χορός (2015.10.30), ι) Ρεμπέτικο (2016.02.01), ια) Θέατρο Σκιών (Καραγκιόζης) (2016.03.18), ιβ) Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι (2016.06.06) και ιγ) Παραδοσιακό Πανηγύρι του Συρράκου (2016.08.08). (<http://ayla.culture.gr/?cat=3&paged=2> & <http://ayla.culture.gr/?cat=3>).

¹¹⁰ <http://ayla.culture.gr/?cat=4>.

¹¹¹ <http://ayla.culture.gr/?p=120>.

¹¹² Η συγκεκριμένη ανάρτηση έχει κοινό περιεχόμενο με αντίστοιχί της στην υποκατηγορία ‘Ευρετήριο’ για το λόγο αυτό προσμετρούνται ως μία στο συνολικό αριθμό αναρτήσεων.

¹¹³ Νόμος 3521, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 275, σ.: 3023-3024 & 3037-3038, 22 Δεκεμβρίου 2006. Στην ελληνική μετάφραση δίνονται ως εξής: α) προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ως φορέα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ.: λαϊκοί θρύλοι, παραμύθια, αινίγματα, παροιμίες, κ.ο.κ.), β) τέχνες του θεάματος - για την εννοιολογική διάσταση του όρου και για τις μεταφράσεις στην Ελληνική γλώσσα βλ.: υποσημείωση Νο.: 121 - (π.χ.: διάφορες κατηγορίες θεάτρου, μουσικής και χορού), γ) κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις (π.χ.: θρησκευτικά πανηγύρια, έθιμα του κύκλου του χρόνου και της ζωής, κ.ο.κ.), δ) γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν (π.χ.: λαϊκή ιατρική, ημερομηνία, ραβδοςκοπία, κ.ο.κ.), ε) τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία (καλαθοπλεκτική, τσαρουχοποιία, υφαντική, κεντητική, κ.ο.κ.). Ανάλυση των Πεδίων ‘Άυλης’ δίνονται από το Τμήμα Άυλης στον σχετικό ιστότοπο, http://ayla.culture.gr/?page_id=4.

τον φάκελο ενός ενταγμένου στο Ε.Ε.Ευ. στοιχείου ‘Άυλης’, χωρίς να γίνεται καταληπτή η λειτουργική της στην εν λόγω υποκατηγορία. Επιπροσθέτως, δεν δίνεται καμία πληροφορία σχετικά με την κατάθεση φακέλων ‘Άυλης’ (ημερομηνίες κατάθεσης, οδηγίες τρόπου, τόπου και υπευθύνου κατάθεσης, ημερομηνίες εγκρίσεων φακέλων από την Ε.Ε.Επ.), ενώ παράλληλα απουσιάζουν οι οδηγίες περί της σύνταξης των φακέλων ‘Άυλης’ (κριτήρια αναγνώρισης, πληροφορίες περί ‘Άυλης’ μέσω βιβλιογραφίας, απαιτούμενα και προαιρετικά πεδία, κατάθεση και προϋποθέσεις πολυμέσων κ.ο.κ.). Τέλος, απουσιάζουν οι συστάσεις για τα απαιτούμενα έγγραφα (εξουσιοδοτήσεις, άδειες πνευματικών δικαιωμάτων) που πρέπει να συνοδεύουν το ‘Πρότυπο Δελτίο’. Αναφορικά τώρα με τις αδυναμίες προβολής του Ε.Ε.Ευ. παρατηρείται ανομοιομορφία στην παρουσίαση των στοιχείων ‘Άυλης’ (τίτλος, σώμα φακέλου) και έλλειψη ακουστικών και οπτικοακουστικών τεκμηρίων από τις παρουσιάσεις των φακέλων.

Κεφάλαιο 2^ο

Διαδικασία Εγγραφής Στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο: Υπάρχουσα Δομή & Προτάσεις Ανάπτυξης

Το δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας εστιάζεται σε δύο ζητήματα, στο υπάρχον καθεστώς, κατά το οποίο ένα στοιχείο εντάσσεται μέσω του ‘προτύπου δελτίου καταγραφής’ στο Ε.Ε.Ευ. και στις προτάσεις για την ανάπτυξή του, έτσι ώστε το ‘*πρότυπο δελτίο*’ που προτείνεται ως υπόδειγμα από το Τμήμα Άυλης να αναχθεί σε ‘*αίτηση εγγραφής*’. Το πρώτο ζήτημα θα παρουσιαστεί σε δύο επίπεδα, στον τρόπο με τον οποίο δομείται ένας φάκελος στοιχείου ‘Άυλης’, σύμφωνα με το υπόδειγμα του δελτίου καταγραφής και στην κριτική ανάλυσή του.

Το δεύτερο ζήτημα αναπτύσσεται και αυτό σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο αφορά τη θεωρητική ανάλυση των απαιτούμενων πεδίων μελέτης για την ορθότερη παρουσίαση των στοιχείων ‘Άυλης’. Σε δεύτερο επίπεδο δίνονται η προτεινόμενη δομή αναφορικά με την αίτηση εγγραφής και η περαιτέρω ανάπτυξη στον ιστότοπο του Ε.Ε.Ευ. από το Τμήμα Άυλης. Η δομή της ‘Αίτησης Εγγραφής’, λαμβάνοντας υπόψιν και την κριτική ανάλυση του ισχύοντος υποδείγματος, στηρίζεται σε τέσσερα σημεία. Πρωτεύουσας σημασίας κρίνεται η χρηστικότητα της προς τους ερευνητές αλλά και την Ελληνική Επιστημονική Επιτροπή Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς¹¹⁴. Παράλληλα, πρέπει να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για σφαιρική αλλά και εις βάθος καταγραφή, μελέτη και παρουσίαση των τοπικών στοιχείων ‘Άυλης’ στο Ε.Ε.Ευ., σύμφωνα με θεωρητικές και μεθοδολογικές επιστημονικές προδιαγραφές. Κρίνεται ως απαραίτητο να εμπεριέχει τα απαραίτητα (βάσει των συμβάσεων περί ‘Άυλης’) και τα προτεινόμενα πεδία από την UNESCO για την καταγραφή των στοιχείων στα Εθνικά Ευρετήρια. Τέλος, στον σχεδιασμό και στο περιεχόμενό της θα ήταν θεμιτό να

¹¹⁴ Στη συνέχεια ο όρος ‘Ελληνική Επιστημονική Επιτροπή Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς’ για λόγους συντομίας θα αναγράφεται ως Ε.Επ.Επ.

λαμβάνονται υπόψιν οι προβληματισμοί που έχουν τεθεί από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα σχετικά με την ‘Αυλη’, τα στοιχεία της και την προσέγγισή τους.

2.1 Ελληνικό Υπόδειγμα Δελτίου Καταγραφής

2.1.1 Περιγραφή

Το Τμήμα Άυλης στην επίσημη ιστοσελίδα του προτείνει ‘πρότυπο δελτίο’ καταγραφής στοιχείων για το Ε.Ε.Ευ.¹¹⁵ Το δελτίο δίνεται προς κατέβασμα σε μορφή *.doc και διαθέτει δομή όπως αυτή παρατίθεται στο [Παράρτημα Α](#). Το παρόν υπόδειγμα αποτελεί την ανανεωμένη πρόταση του Τμήματος Άυλης¹¹⁶ με σκοπό να διευκολύνει τους ερευνητές στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν και να αποτυπώσουν ένα στοιχείο, έτσι ώστε να καταθέσουν τον σχετικό φάκελο για την εισαγωγή του στοιχείου στο Ε.Ε.Ευ.

Το δελτίο δομείται σε έντεκα θεματικές ενότητες σχετικές με το Στοιχείο:

1. Συνοπτική παρουσίασή του.
2. Ταυτότητα του ‘φορέα’ του.
3. Αναλυτική περιγραφή του.
4. Χώροι & εγκαταστάσεις που συνδέονται με αυτό.
5. Προϊόντα που προκύπτουν από αυτό.
6. Ιστορικά στοιχεία που το αφορούν.
7. Η σημασία του.
8. Η διαφύλαξη και η ανάδειξή του.
9. Σχετική βιβλιογραφία.
10. Συμπληρωματικά τεκμήρια.
11. Στοιχεία υπευθύνων σύνταξης φακέλου.

¹¹⁵ <http://ayla.culture.gr/?p=120>.

¹¹⁶ Το αρχείο με όνομα ‘21_7_neo_deltio_APK.doc’ αναρτήθηκε στις 28 Ιουλίου 2016, <http://ayla.culture.gr/?p=612>.

Παράλληλα στο δελτίο δίνονται διευκρινήσεις των βασικών ενοτήτων είτε με τη μορφή υποκατηγοριών είτε με τη μορφή υποσημειώσεων.

2.1.2 Κριτική Ανάλυση

Η κριτική ανάλυση για το υπόδειγμα του δελτίου καταγραφής θα εστιαστεί ως προς: α) τη δομή και τις έννοιες που χρησιμοποιούνται σε αυτό, β) την ύπαρξη απαραίτητων οδηγιών για τη συμπλήρωσή του, γ) τη διατύπωση κριτηρίων και προϋποθέσεων σχετικά με την έγκρισή του, δ) τις έγγραφες άδειες για τη διασφάλιση θεμάτων, όπως εγκρίσεις υποστήριξης φακέλου και πνευματικά δικαιώματα τεκμηρίων, ε) τις προδιαγραφές της συντακτικής ομάδας και στ) την προτεινόμενη βιβλιογραφία σχετικά με την ‘Άυλη’.

2.1.2^α Δομή & Έννοιες

Η δομή του Δελτίου δεν είναι διακριτό αν και κατά πόσο ακολουθεί συγκεκριμένη συλλογιστική και βάσει του σκελετού της κινείται σε πλαίσιο καταγραφής πληροφοριών. Αναφορικά με τους όρους που χρησιμοποιούνται στο Δελτίο, ορισμένοι από αυτούς προτείνεται να αναπροσαρμοστούν για την καλύτερη εννοιολογική τους πρόσληψη. Στη θεματική ενότητα ‘σύντομη παρουσίαση’, **Υποενότητα 1.α** συναντάται ο όρος *φορέας*.¹¹⁷ Η ερμηνεία του όρου αποδίδει τη γενική προσέγγιση ‘υποκειμένων που φέρουν κάτι’.¹¹⁸ Όμως επειδή στην καθομιλουμένη γλώσσα ο όρος του ‘φορέα’ χρησιμοποιείται συνήθως για θεσμικά καθορισμένους κοινωνικούς οργανισμούς, όπως οι δήμοι, τα σωματεία κ.ο.κ. κρίνεται αναγκαίο προς αποφυγή συγχύσεων, είτε να υπάρξει σαφής διασαφήνιση του όρου, είτε να αποδοθεί περιφραστικώς. Το Τμήμα Άυλης έχει αφιερώσει μία πληροφοριακή ιστοσελίδα σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα,¹¹⁹ την οποία όμως δεν αναφέρει πουθενά προς ενημέρωση των ερευνητών στο ‘πρότυπο δελτίο’. Προτείνεται να αντικατασταθεί με

¹¹⁷ Συναντάται επίσης στην ενότητα 2, καθώς και στην υποενότητα 7α και μάλιστα σε αντιδιαστολή με το σύνολο των μελών μίας κοινότητας.

¹¹⁸ ‘Φορέας’: 1. αυτός που έχει, μεταφέρει, μεταδίδει κάτι και 2. πρόσωπα, ομάδες προσώπων, σύλλογοι, οργανισμοί κτλ. (θεσμοθετημένοι ή μη) που αναπτύσσουν κοινωνικές, πολιτικές, πολιτιστικές, διοικητικές, επαγγελματικές δραστηριότητες. http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AD%CE%B1%CF%82&dq.

¹¹⁹ <http://ayla.culture.gr/?p=363>.

τον όρο ‘κοινωνικές οντότητες’, ο οποίος δύναται να συμπεριλάβει και θεσμοθετημένες και μη θεσμοθετημένες κοινωνικές ομάδες ή κοινωνικά υποκείμενα (μεμονωμένα άτομα). Στην **Υποενότητα 1.β** ο συντάκτης προτείνει να δοθούν και τυχόν ‘άλλες ονομασίες’, όπως αυτές συναντώνται στο ευρύτερο κοινό ή στη βιβλιογραφία. Στην περίπτωση αυτή θα ήταν επιθυμητό να προτείνεται στην ερευνητική ομάδα να διευκρινίζει οι ‘έτερες ονομασίες’ σε τί ακριβώς πλαίσιο δίνονται. Η αναφορά στο πλαίσιο ονοματοθεσίας του στοιχείου κρίνεται ως σημαντική, διότι γίνεται διακριτός ο τρόπος που αυτό προσλαμβάνεται και γίνεται αντιληπτό από οντότητες (επιστημονικές, τεχνολογικές, καλλιτεχνικές, πολιτιστικές, κ.ο.κ.) πέραν της κοινότητας που το ασκεί. Επιπροσθέτως, μπορεί να μελετηθεί κατά πόσο οι έτερες προσεγγίσεις ονοματοθεσίας συνάδουν με την αντίληψη του στοιχείου από τις κοινότητες που το ασκούν.

Στην ίδια ενότητα στο ‘πεδίο Α.Π.Κ.’, **Υποενότητα 1.δ** υπάρχει η κατηγορία *επιτελεστικές τέχνες* (performative arts).¹²⁰ Η απόδοση αυτή προέκυψε στην προσπάθεια να μεταφραστεί στην Ελληνική γλώσσα το πεδίο “performing arts”¹²¹, που

¹²⁰ Στο Νόμο 3521, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 275, σ.: 3037, 22 Δεκεμβρίου 2006 στην Ελληνική μετάφραση της Συμβάσεως περί Άυλης, καθώς και στην επίσημη ιστοσελίδα του Τ.Α.Π.Κ.Δ.Θ. για την Α.Π.Κ. (http://ayla.culture.gr/?page_id=4) αναφέρονται ως ‘τέχνες του θεάματος’.

¹²¹ Ο όρος του ‘performing arts’ πρωτοεμφανίστηκε στην αγγλική γλώσσα μόλις στις αρχές του 18^{ου} αιώνα (1711) και χρησιμοποιήθηκε για να απεικονίσει τις τέχνες, κατά τις οποίες οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν το σώμα τους και ότι αυτό παράγει, για να εκφραστούν καλλιτεχνικά (χορός τραγουδι, θέατρο, ακροβατική, μαγεία κ.ο.κ.). (Baofu, 2013, σ.: 4-5). Οι ‘performing arts’ είναι σε αντιδιαστολή με τις ‘plastic arts’ (πλαστικές τέχνες), κατά τις οποίες ο δημιουργός εκφράζεται καλλιτεχνικά μέσω της ύλης που ο ίδιος διαμορφώνει (γλυπτική, κεραμική, ζωγραφική, φωτογραφία, video-art). Η παραπάνω διάκριση τεχνών έγκειται στο μέσο, μέσω του οποίου ο καλλιτέχνης-δημιουργός επιλέγει να έλθει σε επαφή με το κοινό του. Στην πρώτη περίπτωση ο δημιουργός *παρίσταται* αυτοπροσώπως ενώ στην δεύτερη μέσω του *πλάθην* του. Στην περίπτωση αυτή λοιπόν οι ‘performing arts’ δύνανται να αποδοθούν στην Ελληνική γλώσσα ως ‘παραστατικές τέχνες’.

Μία παρόμοια διάκριση τεχνών είναι σύμφωνα με τον τρόπο που βιώνεται η τέχνη εμπειρικά από την κοινότητα ως δημιουργήμα *πρακτικής* ή ως δημιουργήμα *λόγου*. Στην περίπτωση αυτή έχουμε τις ‘πρακτικές’ και τις ‘λογικές’ τέχνες. Οι ‘πρακτικές τέχνες’ γίνονται αντιληπτές μέσω της εμπειρικής διαπίστωσης του καλλιτεχνικού αποτελέσματος από την περάτωσή του και μετά (εικαστικές τέχνες, γλυπτική, κεραμική, αρχιτεκτονική). Οι ‘λογικές τέχνες’ αφορούν το δημόσιο λόγο (ο ρητορικός, ο φιλοσοφικός, ο γραμματικός και κατ’ επέκταση τη σημερινή εποχή ο θεατρικός, ο μουσικός, ο χορευτικός) και την πρακτική του *τέλεση*, κατά την οποία γίνεται κοινοτικά αντιληπτός σε καθορισμένο χωροχρόνο. (Διονύσιος ο Θραξ, 2013, σ.: 168-169, & Κάβουρας, 1996, σ.: 65-67). Με αυτόν τον τρόπο διάκρισης οι ‘performing arts’ μπορούν να οριστούν ως ‘τελεστικές τέχνες’.

Στις δύο παραπάνω προσεγγίσεις διακρίσεως της τέχνης ουσιαστικά *αλλάζει* το πρίσμα θέασης του όρου ‘τέχνη’. Στην πρώτη διάκριση ως τέχνη ορίζεται ο τρόπος (πλαστικός ή παραστατικός) που ο καλλιτέχνης επιλέγει να προσεγγίσει το κοινό του. Στη δεύτερη διάκριση η τέχνη αναφέρεται στη λειτουργική και στη χρησιμότητα του έργου (πρακτικές τέχνες) και της τέλεσης (λογικές τέχνες) στον κοινοτικό βίο. Στην παρούσα εργασία επιλέγεται ο δεύτερος τρόπος προσέγγισης της τέχνης, εξ ου και χρησιμοποιείται ο όρος ‘τελεστικές τέχνες’ για την απόδοση του όρου ‘performing arts’.

χρησιμοποιεί η UNESCO.¹²² Ο συγκεκριμένος όρος συνήθως αποδίδεται στην Ελληνική επιστημονική βιβλιογραφία και ως ‘τελεστικές / παραστατικές / ερμηνευτικές’ τέχνες. Ο συντάκτης του Δελτίου επιπροσθέτως προσπαθεί μάλλον να συνδυάσει και τον όρο του “performance”, ο οποίος στο πλαίσιο των ανθρωπιστικών επιστημών αποδίδεται στην Ελληνική γλώσσα ενίοτε ως ‘παράσταση / αναπαράσταση / επιτέλεση’, όροι όμως με εντελώς διάφορο εννοιολογικό περιεχόμενο.¹²³ Για το πεδίο του ‘performing arts’ προτείνεται η απόδοση ‘τελεστικές τέχνες’, διότι εννοιολογικά απεικονίζει την τέχνη ως έκφραση, εμπειρία και κατανόηση συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, σε συγκεκριμένο πάντοτε κοινοτικό, χρονικό, τοπικό και θυμικό πλαίσιο.¹²⁴ Τέλος, στις ενότητες 4. και 5. χρησιμοποιούνται οι όροι ‘επιτέλεση / άσκηση’, προσπαθώντας ο συντάκτης να αποδώσει τη διαδικασία της *πρακτικής*¹²⁵ του εκάστοτε στοιχείου. Οπότε κρίνεται θεμιτό να χρησιμοποιηθεί εξ αρχής ο όρος της ‘πρακτικής’.

2.1.2^β Οδηγίες Συμπλήρωσης

Για τη συμπλήρωση του δελτίου καταγραφής κρίνεται απαραίτητο να υπάρχουν σαφείς οδηγίες, έτσι ώστε να διευκολυνθούν στο έργο τους οι συντάκτες-ερευνητές. Οι οδηγίες συμπλήρωσης εστιάζονται στη διευκρίνιση αναφορικά με τις απαιτούμενες ενότητες, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για την ορθή συμπλήρωση του δελτίου. Απουσιάζουν όμως βασικές οδηγίες σχετικά με τη συγγραφή του δελτίου, την υποχρεωτική ή προαιρετική υποβολή των ζητούμενων πεδίων, το είδος και τον τρόπο κατάθεσης τεκμηρίων, τον τρόπο παράθεσης των ερευνητικών και πολιτιστικών πηγών (βιβλιογραφία, δισκογραφία, οπτικοακουστικές πηγές) και τέλος τη διαδικασία υποβολής και έγκρισης του φακέλου (περίοδος κατάθεσης, πού και πώς αποστέλλεται, μορφές κατάθεσης, χρονική διάρκεια αξιολόγησης και έγκρισης).

¹²² <http://www.unesco.org/culture/ich/en/performing-arts-00054>.

¹²³ Κάβουρας, 2010, σ.: 9.

¹²⁴ Βλ. υποσημείωση No.: 121.

¹²⁵ Η έννοια της ‘πρακτικής’ κατά τον Παύλο Κάβουρα «... συμβολίζει τη διαλεκτική, μεθοδολογική σύνθεση και επομένως την υπέρβαση των ποικιλόμορφων αντιθετικών παραλλαγών και αναλυτικών κατηγοριών ‘δομή’ (structure) και δραστηριότητα (agency) ...». (Κάβουρας, 1996, σ.: 67).

2.1.2^γ Προϋποθέσεις & Κριτήρια Έγκρισης

Ο εκάστοτε συντάκτης είναι ορθό να γνωρίζει με ποιες προϋποθέσεις και κριτήρια θα αξιολογηθεί η ερευνητική του πρόταση. Άρα στο δελτίο καταγραφής θα πρέπει να αναφέρονται οι προϋποθέσεις που θέτει η UNESCO για να χαρακτηριστεί ένα στοιχείο ως ‘Αυλη’, καθώς και τα κριτήρια βάσει των οποίων θα ελεγχθεί ο φάκελος από την Ε.Ε.Επ. Στο υπόδειγμα δελτίου καταγραφής του Τμήματος Άυλης δεν υπάρχει αναφορά στα προειρημένα ζητήματα.

2.1.2^δ Έγγραφες Άδειες

Το δελτίο καταγραφής ενός στοιχείου στο Ε.Ε.Ευ. είναι θεμιτό να είναι καθ’ όλα σύνομο με τις νομοθετικές κυρώσεις που έχει θεσπίσει το Ελληνικό κράτος όσον αφορά την εναρμόνισή του ως κράτους-μέλους με τις συμβάσεις της UNESCO περί ‘Άυλης’ και παράλληλα τη διασφάλιση των πνευματικών δικαιωμάτων τρίτων¹²⁶. Στην περίπτωση αυτή λοιπόν επιβάλλεται, η συντακτική ομάδα να προσκομίζει αντίστοιχα τις έγγραφες εγκρίσεις υποστήριξης και εξουσιοδότησης από τις κοινωνικές ομάδες που αναπτύσσει το εκάστοτε στοιχείο¹²⁷ και τις άδειες χρήσης ή/και παραχώρησης πνευματικών δικαιωμάτων σχετικά με τα κατατεθειμένα έντυπα, φωτογραφικά, ακουστικά και οπτικοακουστικά τεκμήρια. Στο ‘πρότυπο δελτίο’ του Τμήματος Άυλης δεν υπάρχει απαίτηση αλλά και καμία ενημέρωση επί των συγκεκριμένων θεμάτων.

2.1.2^ε Προδιαγραφές Συντακτικής Ομάδας

Γενική αρχή για κάθε κρατικό φορέα είναι η εκάστοτε ερευνητική αίτηση προς αυτόν να απαιτεί την αναγνωρισμένη επιστημονική, τεχνολογική, καλλιτεχνική και τεχνική κατάρτιση των αιτούντων. Παράλληλα, όπως έγινε διακριτό στην [Υποενότητα 1.2.4^γ](#) η ορθή προσέγγιση ενός στοιχείου εξαρτάται άμεσα από τη θεωρητική και μεθοδολογική υποδομή που διαθέτει η εκάστοτε ερευνητική ομάδα. Η κατάθεση φακέλου αδιαμφισβήτητα είναι μία ερευνητική περίπτωση που απαιτεί τη συμμετοχή επιστημόνων, καλλιτεχνών και τεχνιτών πολλών κλάδων, καθώς και συνεργατών με

¹²⁶ Νόμος 2121, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 25, σ.: 255-271, 4 Μαρτίου 1993.

¹²⁷ <http://www.unesco.org/culture/ich/en/what-is-intangible-heritage-00003>.

άμεσα σχετιζόμενη βιωματική και πολιτισμική σχέση με το προς καταγραφή στοιχείο. Στο ‘πρότυπο δελτίο’ του Τμήματος Άυλης. δεν απαιτούνται αλλά ούτε ορίζονται προδιαγραφές περί της συντακτικής ομάδας.

2.1.2^{στ} Βιβλιογραφία περί ‘Άυλης’

Η έννοια της ‘Άυλης’ από την UNESCO όπως είδαμε στην [Ενότητα 1.2.2](#) εμφανίστηκε πρόσφατα. Η επιστημονική έρευνα και η κριτική θεώρησή της από τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες ξεκινούν μόλις την τελευταία δεκαπενταετία. Οι συντάκτες-ερευνητές που εργάζονται για την καταγραφή ενός στοιχείου ‘Άυλης’ είναι σημαντικό να γνωρίζουν και να λαμβάνουν υπόψιν τους τα εγχειρίδια της UNESCO περί ‘Άυλης’, καθώς και το διεθνή και τον τοπικό επιστημονικό διάλογο περί αυτής. Στο ‘πρότυπο δελτίο’ δεν υπάρχουν προτάσεις από το Τμήμα Άυλης αναφορικά με τη βιβλιογραφία που θα μπορούσαν να συμβουλευτούν οι συντακτικές ομάδες των φακέλων προς διευκόλυνση του έργου τους.

2.2 Προτάσεις Ανάπτυξης

Το ‘πρότυπο δελτίο καταγραφής’ είναι διακριτό ότι επιδέχεται ανάπτυξης, έτσι ώστε από ‘υπόδειγμα’ να αναχθεί σε επίσημη ‘αίτηση εγγραφής’ στοιχείων ‘Άυλης’ με τη δομή κρατικού εγγράφου.¹²⁸ Όπως διαφαίνεται στην προηγούμενη ενότητα, η καταγραφή ενός στοιχείου ‘Άυλης’ είναι μία πολυσχιδής διαδικασία. Για τον λόγο αυτό το Τμήμα Άυλης θα ήταν θεμιτό να προτάσσει τα πεδία, των οποίων η τεκμηριωμένη ανάλυση θα προάγει, όχι μόνο το στοιχείο και την κοινότητα που το ασκεί αλλά και την παγκόσμια πολιτισμική γνώση. Οπότε αναφορικά με την ‘Αίτηση Εγγραφής’ στοιχείων στο Ε.Ε.Ευ. στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται η ανάπτυξη των απαραίτητων πεδίων της και η ακριβής απεικόνισή της ως κρατικό έγγραφο.

¹²⁸ Η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή αναπτύσσει τη συγκεκριμένη πρακτική, όπως αυτό διαφαίνεται από τα σχετικά έγγραφα (αιτήσεις: α) έκφρασης δήλωσης του στοιχείου, β) εγγραφής του στοιχείου και γ) εισαγωγής έτερων κοινοτικών οντοτήτων στην τέλεση ενός ήδη εγγεγραμμένου στοιχείου) που έχει αναρτήσει στον ιστότοπό της (http://www.unesco.org.cy/Programmes-Diakikasia_Eggrafis,GR-PROGRAMMES-04-02-03-01,GR).

2.2.1 Πεδία Καταγραφής & Ανάλυσης Στοιχείων

Τα πεδία ανάλυσης για την καταγραφή στοιχείων στο Ε.Ε.Ευ. είναι σε άμεση συνάφεια με τα ενδεικτικά πεδία που δίνει στον επίσημο ιστότοπό της η UNESCO.¹²⁹ Ο σχεδιασμός του σκελετού της αίτησης εγγραφής δομείται βασισμένος στη συλλογιστική τριών προσεγγίσεων αναφορικά με το Στοιχείο. Η πρώτη προσέγγιση αφορά τα ερωτήματα ‘ποιο είναι το στοιχείο’ και ‘για ποιο σκοπό μελετάται’. Η δεύτερη εστιάζεται στη διευκρίνιση ‘από ποιους μελετάται και αναλύεται’. Τέλος, η Τρίτη πραγματεύεται ‘από ποιες κατηγορίες καθορίζεται’ (κοινωνικές οντότητες που το ασκούν, αναλυτική του περιγραφή, κοινωνική του πρακτική και ωφέλεια, παροντική του βιωσιμότητα και μελλοντική του ανάπτυξη, ερευνητική δραστηριότητα, παιδαγωγική και επιμορφωτική δραστηριότητα, πολιτιστική του προβολή, συνοδευτικά τεκμήρια).

2.2.1^α Στοιχείο ‘Άυλης’ & Σημασία Μελέτης του

Ως εισαγωγικό πεδίο προτείνεται η ονομασία του Στοιχείου σύμφωνα με τις κοινωνικές ομάδες των οποίων αποτελεί πολιτισμική έκφανση και παράλληλα δίνεται η δυνατότητα να αναγραφούν, εφόσον υπάρχουν και έτερες ιδιοματικές ονοματοθεσίες του. Παράλληλα μπορούν να δοθούν και οι ονομασίες που αυτό προσλαμβάνει μέσω της επιστημονικής του έρευνας και της καλλιτεχνικής ή της πολιτιστικής του προβολής. Επίσης προτάσσεται η σημασία για την οποία η συντακτική ομάδα το μελετάει και θεωρεί απαραίτητη την εισαγωγή του στο Ε.Ε.Ευ, από κοινωνική και πολιτισμική πλευρά. Στο παρόν πεδίο ουσιαστικά αναπτύσσεται μία συνοπτική εικόνα του Στοιχείου ως προς την ονοματοθεσία του και την κοινωνικο-πολιτισμική διάσταση και σημασία της έρευνάς του ως στοιχείο ‘Άυλης’ σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

2.2.1^β Συντακτική Ομάδα Φακέλου

Σημαντικός παράγοντας ως προς την καταγραφή ενός στοιχείου είναι η συντακτική ομάδα που υπογράφει την αίτηση. Ο οργανισμός της UNESCO δίνει την ελευθερία να μπορεί ο καθένας να συντάσσει έναν φάκελο στοιχείου ‘Άυλης’ και να

¹²⁹ [Υποενότητα 1.2.3 σ.: 17-18](http://www.unesco.org/culture/ich/en/possible-outline-for-inventorying-00266) και <http://www.unesco.org/culture/ich/en/possible-outline-for-inventorying-00266>.

τον καταθέτει στο Εθνικό Ευρετήριο του κράτους-μέλους που ανήκει. Από την άλλη βάση του διεθνούς επιστημονικού διαλόγου είναι εμφανές ότι για να διασφαλιστεί η πολύπλευρη αποτύπωση, ανάλυση, προβολή και ανάπτυξη του προς εγγραφή Στοιχείου βάσει των διεθνών επιστημονικών και ερευνητικών προδιαγραφών, όσο για να θεωρηθούν αξιόπιστα τα όσα πραγματεύεται στην ‘Αίτηση Εγγραφής’ απαιτείται μία συντακτική ομάδα, η οποία να επανδρώνεται τόσο από ανθρώπους με σχετική ως προς το στοιχείο κατάρτιση (επιστημονική, τεχνολογική, καλλιτεχνική, τεχνική), όσο και από ανθρώπους με άμεση ή έμμεση εντόπια ή/και βιωματική σχέση με αυτό. Παράλληλα, αν και η UNESCO στα κείμενά της δεν αναφέρεται σε πρόταση ή απαίτησή της σχετικά με την πολύπλευρη κατάρτιση των συντακτικών ομάδων από την άλλη είναι οφθαλμοφανές ότι η συμπλήρωση αρκετών πεδίων στα δελτία εγγραφής είτε σε επίπεδο Ε.Ε. είτε σε επίπεδο Παγκόσμιου Αντιπροσωπευτικού Καταλόγου, απαιτούν γνώσεις: α) ανθρωπιστικών, κοινωνικών και εφαρμοσμένων επιστημών, β) τεχνικής και καλλιτεχνικής φύσεως και γ) αποκωδικοποίησης των τοπικών κωδικών επικοινωνίας και έκφρασης. Τέλος, θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν η ευκολία στη διαδικτυακή διασπορά του έργου των συντακτικών ομάδων ως πηγή ‘έγκυρης πληροφορίας’, ήτοι του εκάστοτε εγκεκριμένου ψηφιακού φακέλου με τις εγγραφές στοιχείων ‘Άυλης’ στα Εθνικά Ευρετήρια ή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO. Αν η συντακτική ομάδα δεν έχει καταγράψει, κατανοήσει και αποτυπώσει επαρκώς το προς μελέτη στοιχείο, υπάρχει υψηλός κίνδυνος παραπληροφόρησης ενός πολύ μεγάλου τμήματος κοινού σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Οι παράμετροι λοιπόν πάνω στους οποίους κρίνεται απαραίτητο να στηρίζεται η σύσταση μίας συντακτικής ομάδας ορίζονται από τα κάτωθι πεδία: α) ο αριθμός των μελών της, β) η σχέση των μελών της με το υπό μελέτη στοιχείο, γ) η πολυσχιδής ερευνητική θεώρηση και η αναλυτική δυνατότητα και δ) η κατάρτιση των μελών της σε σχέση με το ερευνώμενο στοιχείο. Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των μελών της συντακτικής ομάδας προτείνεται να είναι ίσος ή μεγαλύτερος των τριών ατόμων. Η σχέση των μελών της θα ήταν θεμιτό να ορίζεται, είτε από την εντόπια και βιωματική

κοινοτική τους σχέση¹³⁰ με το προς κατάθεση στοιχείο, είτε με την επιτόπια συστηματική μελέτη/συμμετοχή/ενασχόληση τους¹³¹ με αυτό. Η πολυσχιδής ερευνητική θεώρηση και η αναλυτική δυνατότητα της συντακτικής ομάδας διασφαλίζεται εφόσον τα μέλη προέρχονται από ποικίλους επιστημονικούς, τεχνολογικούς, καλλιτεχνικούς και τεχνικούς κλάδους. Τέλος, αναφορικά με την κατάρτιση των μελών της συντακτικής ομάδας σε σχέση με το ερευνώμενο στοιχείο προτείνεται, είτε να διαθέτουν άμεσης συνάφειας κρατικά αναγνωρισμένη επιστημονική, τεχνολογική, καλλιτεχνική και τεχνική εκπαίδευση, είτε να έχουν άμεση, πρακτική και βιωματική σχέση¹³² με την υπό μελέτη πολιτισμική έκφανση.

Για τη διευκόλυνση του ελεγκτικού έργου της Ε.Ε.Επ. ως προς την ερευνητική αξιοπιστία του φακέλου κρίνεται απαραίτητο να επισυνάπτονται τα βιογραφικά (βάσει συγκεκριμένου υποδείγματος) των μελών της συντακτικής ομάδας σε συνδυασμό με την σχετική με το στοιχείο εργογραφία του κάθε μέλους. Επίσης θα ήταν σημαντικό να συνυποβάλλεται και η αντίστοιχη υπεύθυνη δήλωση του Άρθρου 8, Παράγραφος 4, Ν.1599/1986 περί εγκυρότητας των στοιχείων που δηλώνονται στο βιογραφικό και στην εργογραφία τους.

2.2.1' Κοινωνικές Οντότητες.

Βασικές προδιαγραφές για την αναγνώριση στοιχείου 'Άυλης' μίας κοινωνικής οντότητας είναι οι τοπικές κοινότητες στα πλαίσια των οποίων τελείται: α) να το αναγνωρίζουν ως πολιτισμική τους κληρονομιά, β) να εκφράζει τη συλλογική τους ταυτότητα, γ) να αποτελεί ενεργή και λειτουργική τους δραστηριότητα, δ) να στηρίζεται σε κοινή κοινοτική τους πρακτική και ε) να απεικονίζει αντιπροσωπευτική τους γνώση. Στο πεδίο καταγραφής των κοινωνικών οντοτήτων που τελούν το στοιχείο

¹³⁰ Η αναφορά σχετικά με την 'εντόπια κοινοτική σχέση' εστιάζεται είτε για μέλη άμεσα καταγόμενα από τις κοινωνικές ομάδες που ασκούν το στοιχείο, είτε για μέλη που ανήκουν σε πλαίσιο διευρυνμένων τοπικο-συγγενικών σχέσεων (επιγαμία, κουμπαριά, αδελφοποίηση, υιοθεσία, ψυχοπαίδια) και είναι τελεστής ή βιωματικοί παρατηρητές του στοιχείου.

¹³¹ Ως 'συστηματική μελέτη/συμμετοχή/ενασχόληση' ορίζεται η συνθήκη κάποιου που μπορεί να μη διαθέτει σχέσεις εντοπιότητας ή συγγενικών δεσμών με την κοινότητα που ασκεί το στοιχείο, αλλά ο ίδιος έχει επενδύσει επί μακρό χρονικό διάστημα στην επιτόπια βιωματική μελέτη του στοιχείου και έχει καταφέρει να γίνει αποδεκτός στις τοπικές κοινότητες που το ασκούν. (π.χ. η περίπτωση του Ιρλανδού μουσικού Ross Daly, <http://www.rossdaly.gr/el/biography>).

¹³² Π.χ. η περίπτωση του λαϊκού τοπικού υποδηματοποιού (κατασκευαστής Ολυμπτικών στιβανιών στο νησί της Καρπάθου) Ιωάννη Γ. Πρεάρη από την Όλυμπο Καρπάθου, <http://www.ribandsea.com/face/1517-giannis-prearis-ypodimatopoiος-kai-radiofonikos-paragogs>.

και αιτούνται την αναγνώρισή του σε εθνικό επίπεδο εκπροσωπούμενοι μέσω της συντακτικής ομάδας του φακέλου αναγράφονται μόνο όσες πληρούν όλες τις παραπάνω προδιαγραφές. Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ότι κοινωνικές οντότητες που τελούν πολιτισμικές εκφάνσεις αποκλειστικά με τη μορφή καλλιτεχνικών αναπαραστάσεων¹³³, παραστασιακών αναβιώσεων¹³⁴ και πολιτιστικών προβολών¹³⁵ και παράλληλα δε διαθέτουν εντόπια κοινοτική σχέση¹³⁶ με το προς κατάθεση στοιχείο δεν μπορούν βάσει των προδιαγραφών που προαναφέρθηκαν να εντάσσονται στο παρόν πεδίο. Θα μπορούσαν όμως να αναφερθούν στο πεδίο της ‘[Πολιτιστικής Προβολής](#)’.

Η ακριβέστερη καταγραφή των κοινωνικών οντοτήτων επιτυγχάνεται με την ανάπτυξη δύο κατηγοριών. Η πρώτη κατηγορία αφορά τους θεσμοθετημένους οργανισμούς (περιφέρειες, νομοί, δήμοι, ιδρύματα, σωματεία, σύλλογοι, συνεταιρισμοί, κ.ο.κ.) και η δεύτερη περιλαμβάνει τις μη θεσμοθετημένες κοινοτικές οντότητες¹³⁷ (πολιτισμική επαρχία, εθνοτοπική κοινότητα, χωριό, γειτονιά, εκκλησιαστική ενορία, διαδικτυακή κοινότητα, σύμπραξη ατόμων, συντεχνία, συλλογικότητα, ομάδα, μεμονωμένα άτομα, κ.ο.κ.). Και στις δύο προειρημένες κατηγορίες θα πρέπει να δίνονται τα ακριβή στοιχεία ως προς την ταυτότητά τους.

¹³³ Ως ‘καλλιτεχνικές αναπαραστάσεις’ ορίζονται οι καλλιτεχνικές παρουσιάσεις δρωμένων λαϊκού πολιτισμού σε χώρο και χρόνο διάφορο από τη φυσική τέλεση (Κάβουρας, 2010, σ.: 10-15 & Φλωράκη, 2010, σ.: 103-112).

¹³⁴ Ως ‘παραστασιακή αναβίωση’ ορίζεται η επαναφορά στοιχείων που η ίδια η κοινότητα έχει εγκαταλείψει πρακτικά τη μετάδοσή τους από γενεά σε γενεά και τη λειτουργική τους τέλεση και επαναφέρονται σε μορφή θεατροποιημένης παρουσίασης εκτός του γηγενούς τους τόπου και του αντικειμενικού τους χρόνου, για λόγους καλλιτεχνικούς, προβολής, εκμάθησης, επιμόρφωσης κ.ο.κ. (Boissevain, 1992, σ.: 1-19).

¹³⁵ Ως ‘πολιτιστική προβολή’ ορίζονται περιπτώσεις όπως παρουσιάσεις / παραστάσεις / bazars / εκθέσεις, με σκοπό την οικονομική βιωσιμότητα ενός πολιτιστικού οργανισμού ή/και την προώθηση του πολιτιστικού έργου του [Κανελλάτου, 2017, 9. Πολιτιστική Προβολή: Πράξη & Λειτουργική (υπό δημοσίευση)].

¹³⁶ Όπως αναφέρθηκε και στην υποσημείωση Νο.: 130, η ‘εντόπια κοινοτική σχέση’ εστιάζεται είτε σε κοινωνικές οντότητες με μέλη άμεσα ή έμμεσα καταγόμενα από τις κοινωνικές ομάδες που ασκούν το στοιχείο.

¹³⁷ Ως κοινότητα ο Ελευθέριος Αλεξάκης ορίζει «... μία ομάδα ανθρώπων μεγαλύτερη από την οικογένεια και λιγότερο απρόσωπη οργανωμένη ή όχι σε κράτος εθνική ή εθνοτική ομάδα, ... η οποία βρίσκεται σε άμεση διαπροσωπική σχέση ή σε συχνά χρονικά διαστήματα ...». (Αλεξάκης, 2001β, σ.: 182).

2.2.1^δ Περιγραφή Στοιχείου ‘Άυλης’

Το πεδίο περιγραφής του στοιχείου ‘Άυλης’ αποτελεί την ερευνητική αποτύπωσή του. Η εν λόγω διαδικασία συμβάλει στην κατανόησή του από: α) την Ε.Ε.Επ. για την έγκρισή του και την εισαγωγή του στο Ε.Ε.Ευ. και β) ετέρους ενδιαφερομένους που θα θελήσουν να πληροφορηθούν σχετικά με αυτό στον Εθνικό Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο ‘Άυλης’.

Το συγκεκριμένο πεδίο αναπτύσσεται μέσω των κάτωθι ερευνητικών κατηγοριών: α) το πεδίο ‘Άυλης’ που ανήκει, όπως αυτά αναφέρονται στη Σύμβαση,¹³⁸ β) οι τόποι που απαντάται, γ) η γραπτή και η προφορική του ιστορία, δ) η γλώσσα, η ντοπιολαλιά και οι γλωσσικοί κώδικες που χρησιμοποιεί, ε) οι θρησκευτικές και πνευματικές θεωρήσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται ή/και εκφράζει, στ) οι κοινωνικές και πολιτειακές δομές καθώς και οι οικονομικοί και παραγωγικοί συντελεστές που το διαμορφώνουν, ζ) οι συλλογικές ταυτότητες που εκφράζει ή που το χρησιμοποιούν, η) οι μετακινήσεις πληθυσμών και τα δίκτυα σχέσεων που συμβάλλουν στην πολιτισμική του αναδιαμόρφωση και διασπορά και θ) η αναφορά σε αντίστοιχες με το στοιχείο πολιτισμικές εκφάνσεις από ευρύτερες περιοχές και δίκτυα του γύρω του χώρου.

Όσον αφορά την κατηγορία του ‘τόπου’ μπορεί να προσλάβει διαστάσεις σε μέγεθος ‘γεωγραφικό’, με αποτύπωση συγκεκριμένων τοπογραφικά ή δημογραφικά τόπων κατοίκησης ή δραστηριοποίησης μίας κοινότητας.¹³⁹ Παράλληλα, υπάρχει το ‘φαντασιακό’ μέγεθος, με τόπους που δημιουργούνται μέσω της σκέψης των μελών μίας κοινότητας για την υποστήριξη των αναμνήσεών τους.¹⁴⁰ Επίσης η τεχνολογική ανάπτυξη όσον αφορά τη μετάδοση των πληροφοριών δημιουργεί το ‘διαδικτυακό’ μέγεθος,¹⁴¹ με δημιουργία ψηφιακών τόπων κοινωνικοποίησης και επικοινωνίας σε μορφή ιστοσελίδων, κοινωνικών δικτύων, forums και servers πολυμέσων για τη διαδικτυακή ‘στέγαση’ των εικονικών-ψηφιακών κοινοτήτων (virtual communities). Τέλος, το

¹³⁸ Νόμος 3521, όπως δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, αρ. Φύλλου 275, σ.: 3023-3024 & 3037-3038, 22 Δεκεμβρίου 2006. Βλ. υποσημείωση Νο.: 113.

¹³⁹ Eriksen, 2007, σ.: 109-111 & Νιτσιάκος, 2003, σ.: 84-85.

¹⁴⁰ Halbwachs, 2013, σ.: 167-168.

¹⁴¹ Rheingold, 2000, <http://www.rheingold.com/vc/book/2.html> & Song, 2009, σ.: 32-57.

‘ετεροτοπικό’ μέγεθος, ή οι ‘μη Τόποι’ (Non Places) κατά τον Augè,¹⁴² αφορούν φυσικούς, ψηφιακούς ή πνευματικούς τόπους, οι οποίοι λειτουργούν ως τόποι ετερότητας (π.χ.: οι ιεροί χώροι, τα μέσα μεταφοράς, τα νεκροταφεία, τα νοσοκομεία, οι σταθμοί, κ.ο.κ.) συγχρονικά με τους υπάρχοντες τόπους.

Στην κατηγορία σχετικά με την ‘ιστορική απεικόνιση’ ενός στοιχείου, προτείνεται να αναγραφούν οι ιστορικές πληροφορίες για το στοιχείο, βάσει μεθοδολογίας είτε μέσω γραπτών πηγών ως ακαδημαϊκή ή τοπική ιστορία¹⁴³, είτε μέσω προφορικών αφηγήσεων¹⁴⁴. Και στις δύο περιπτώσεις η συντακτική ομάδα πρέπει να έχει την τεχνογνωσία να χειριστεί ορθά το υλικό, όσον αφορά: την αξιοπιστία του, τη συνάφειά του, την κατανόησή του, την αποτύπωσή του, την ανάλυσή του και τέλος την χρηστικότητά του ως προς την περιγραφή του στοιχείου.

Η κατηγορία σχετικά με την ‘γλώσσα’, την ‘ντοπιολαλιά’ και τους ‘γλωσσικούς κώδικες’ οι οποίοι χρησιμοποιούνται από τις κοινωνικές ομάδες που ασκούν το εκάστοτε στοιχείο είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η γλωσσική επικοινωνία ουσιαστικά είναι ο φορέας και ο εκφραστής ιδεών, αξιών και αντιλήψεων της εκάστοτε κοινωνικής οντότητας.¹⁴⁵ Η γλώσσα (προφορική και γραπτή) αποτελεί σημαντικό μέσο όχι μόνο επικοινωνίας αλλά και έκφρασης συλλογικής ταυτότητας. Η ντοπιολαλιά προσδιορίζει την σχέση της εκάστοτε κοινωνικής ομάδας με το γεωπολιτικό της τόπο και ότι αυτός επηρεάζει, όπως για παράδειγμα τις κλιματολογικές συνθήκες, καθώς επίσης και τη διαπολιτισμική επικοινωνία με άλλες κοινωνικές ομάδες. Τέλος, οι γλωσσικοί κώδικες που χρησιμοποιούνται κατά την τέλεση του στοιχείου δεν αποτελούν μόνο ένα εργαλείο συνεννόησης της εκάστοτε κοινότητας αλλά επιπροσθέτως αντικατοπτρίζουν την εννοιολογική διάσταση που αυτή δίνει στις πολιτισμικές της εκφάνσεις.¹⁴⁶

¹⁴² Augè, 1995, σ.: 34-35, 100-103 & 111, Foucault, 2012, σ.: 260-270, Νιτσιάκος, 2013, σ.: 106-110, Ντούνης, 2014, <http://socialpolicy.gr/2014/12/%CE%BF%CE%B9-%CE%AD%CE%BE%CE%B9-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%AD%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%87%CF%8E%CF%81%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF.html>.

¹⁴³ Βεντούρα, 2011, σ.: 5-26.

¹⁴⁴ Abrams, 2014, σ.: 33-52.

¹⁴⁵ Cowan, 1998, σ.: 599-610 & Μήτσης, 1998, σ.: 70.

¹⁴⁶ Γκέφου-Μαδιανού, 1999, σ.: 208-211.

Η κατηγορία περί ‘θρησκευτικών και πνευματικών θεωρήσεων’ ουσιαστικά αποτυπώνει τη διάσταση και την επίδρασή τους στις κοινωνικές οντότητες και στις πολιτισμικές τους εκφάνσεις όπως αυτές καταγράφονται κατά τη διάρκεια της πρακτικής τέλεσης. Η συγκεκριμένη κατηγορία βρίσκεται σε άμεση αλληλο-διαμόρφωση με την επόμενη κατηγορία όσον αφορά τις μεταβολές που πραγματοποιούνται στους ‘κοινωνικούς, πολιτειακούς, οικονομικούς και παραγωγικούς συντελεστές’ σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο.¹⁴⁷

Στην κατηγορία των ‘συλλογικών ταυτοτήτων’¹⁴⁸ (εθνική, εθνοτική, έμφυλη, θρησκευτική, πνευματική, πολιτική, πολιτισμική, συντεχνιακή, ταξική, φυλετική κ.ο.κ.) υπάρχουν δύο επίπεδα προσέγγισης ως προς την ανάλυσή τους. Σε πρώτο επίπεδο προτείνεται να αποτυπωθεί πώς εκφράζονται οι συλλογικές ταυτότητες μίας κοινωνικής οντότητας μέσω της άσκησης του εκάστοτε στοιχείου. Σε δεύτερο επίπεδο είναι σημαντικό να υπάρξει αναφορά αν το στοιχείο χρησιμοποιείται για να εκφράσει τις συλλογικές ταυτότητες και άλλων κοινοτικών υποκειμένων, πέραν του πλαισίου της κοινωνικής ομάδας που το ασκεί.

Η κατηγορία σχετικά με τις ‘μετακινήσεις πληθυσμών’ (επαγγελματικές μετακινήσεις, εσωτερική ή εξωτερική μετανάστευση, προσφυγιά, επαναπατρισμός,

¹⁴⁷ Danforth, 1989, σ.: 6, Μουζέλης, 2014, σ.: 97-101, Νιτσιάκος, 2003, σ.: 50-51, Νιτσιάκος, 2015, σ.: 23-25.

¹⁴⁸ Η έννοια της ταυτότητας παρουσιάστηκε στον κλάδο της ψυχανάλυσης από τον θεωρητικό Erik Erikson το 1959. Ως ‘ταυτότητα’ ο Erikson ορίζει *ένα τμήμα του ασυνειδήτου, το οποίο αποτελεί στον χρόνο μία σταθερή και ανθεκτική αίσθηση του εαυτού*. (Γκέφου-Μαδιανού, 1999, σ.: 192). Η ατομική ταυτότητα είναι άμεσα συνδεδεμένη με το ‘Εγώ’ του ατόμου, η οποία το αντιδιαστέλλει με τον ‘Άλλον’ ή με τους ‘Άλλους’. Η συλλογική ταυτότητα συνδέεται με το ‘Εμείς’ και χτίζεται βάσει κοινών δομών (βιώματα, τόπος, γλώσσα, θρησκεία, φύλο, καταγωγή, εθνότητα, κοινωνική τάξη, επαγγελματική ενασχόληση, κατάσταση κ.ο.κ.). Η συλλογική ταυτότητα του ‘Εμείς’ αντιδιαστέλλεται με τους ‘Άλλους’, ήτοι τους ‘Ξένους’ πέρα από το οικείο ‘Εμείς’. Το βασικό χαρακτηριστικό των συλλογικών ταυτοτήτων είναι η ύπαρξη στερεοτύπων, δηλαδή χαρακτηριστικών πραγματικών, υποθετικών ή συμβολικών. Στους κλάδους της Ανθρωπολογίας, της Εθνολογίας και της Λαογραφίας η συλλογική ταυτότητα συναντάται συνήθως με διάσταση πολιτισμική και άμεσα αλληλοεξαρτώμενη με τις κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες του περιβάλλοντος που αναπτύσσεται. (Αλεξιάκης, 2001α, σ.: 164-165 & Γκέφου-Μαδιανού, 1999, σ.: 192-193).

τουρισμός) και με τα ‘δίκτυα σχέσεων’¹⁴⁹ σε φυσικό¹⁵⁰ και σε διαδικτυακό¹⁵¹ περιβάλλον είναι σημαντική, όσον αφορά τους τρόπους διασποράς ενός στοιχείου αλλά και τις επιδράσεις τους επί αυτού, που το οδηγούν σε διεύρυνση και αναδιαμόρφωση αλλά και σε παραγωγή πολιτιστικών του παραγώγων. Η ύπαρξη της συγκεκριμένης κατηγορίας προάγει την κοινωνικο-πολιτισμική διάσταση των στοιχείων και τη συνεχή αναπροσαρμογή τους στο χωροχρόνο, έτσι ώστε να προσεγγιστούν, να αναλυθούν και να προβληθούν από τους ερευνητές ως ‘Ανοικτές Πολιτισμικές Διαδικασίες’ (open cultural processes) και όχι ως ‘Κλειστές Πολιτισμικές Δομές’ (closed cultural structures).¹⁵²

Η κατηγορία σχετικά με την αναφορά των ερευνητών σε ‘αντίστοιχες με το προς κατάθεση στοιχείο πολιτισμικές εκφάνσεις του γύρω χώρου’ προτείνεται ως σημαντική. Η συγκεκριμένη παράθεση πληροφοριών αφορά κοινωνικές ομάδες και στοιχεία, τα οποία συναντώνται σε ευρύτερες πολιτισμικές περιοχές και δίκτυα.¹⁵³ Η κατάθεση των συγκεκριμένων πληροφοριών από την ερευνητική ομάδα καταδεικνύει από πλευράς της την επίγνωση και την αναγνώριση πολιτισμικών εκφάνσεων συναφούς δομής και χαρακτηριστικών με το προς κατάθεση στοιχείο και από έτερες κοινωνικές ομάδες. Επιπροσθέτως, προτάσσει το σεβασμό στην ύπαρξη πανομοιότυπων στοιχείων με στάση αξιολογικής ουδετερότητας και χωρίς να υπάρχει απαίτηση για σύγκριση ή καταξίωση. Και τέλος, εκφράζει έμπρακτα την επιθυμία για διατοπική ή/και διεθνική μελλοντική συνεργασία με σκοπό την από κοινού ένταξή τους στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO. Τέλος, δεν θα πρέπει να παραληφθεί η κατηγορία σχετικά με την

¹⁴⁹ Τα δίκτυα σχέσεων ορίζονται ως: α) οι διαπροσωπικές σχέσεις ανάμεσα σε άτομα (υποκειμενική σχέση), β) οι σχέσεις ανάμεσα σε ομάδες ατόμων (δυσυποκειμενική σχέση) και γ) οι γραφειοκρατικές σχέσεις ατόμων και ομάδων ατόμων με θεσμοθετημένους οργανισμούς (θεσμική σχέση). Ουσιαστικά, σε ένα δίκτυο σχέσεων κάθε άτομο, ομάδα, οργανισμός είναι και ένας κόμβος που συνδέεται και αλληλοδιδεικνύει μέσω καθορισμένων πραγμάτων, πρακτικών, νοημάτων και συλλογικοτήτων, σε πλαίσιο συγκροτημένων φυσικών, νοητών ή ψηφιακών τόπων. (Κάβουρας, 1997, σ.: 48, Αυδίκος, 2016, σ.: 133-134, Χτούρης, 1997, σ.: 15-16).

¹⁵⁰ Ως φυσικά δίκτυα σχέσεων ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής: αναλογικά μέσα μαζικής επικοινωνίας (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά), μέσα μεταφορών, βιβλιογραφία / δισκογραφία / φιλμογραφία, επαγγελματικά δίκτυα, δίκτυα συλλόγων / συνδικάτων / συντεχνιών, εκθέσεις, bazaars, πανηγύρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ.

¹⁵¹ Ως διαδικτυακά δίκτυα σχέσεων ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής: ψηφιακά μέσα επικοινωνίας (κοινωνικά δίκτυα, forums), ψηφιακά μέσα μεταφοράς πληροφοριών (servers πολυμέσων, clouds), ιστοσελίδες, blogs, ψηφιακά αρχεία ανοικτού κώδικα.

¹⁵² Χρυσανθοπούλου, 2010, σ.: 59-62, Παπαγεωργίου κ.α., 2016, σ.: 73-76, Κάβουρας, 1997, σ.: 45-50, Χτούρης, 1995, σ.: 54-58, Χτούρης, 1997, σ.: 30-35.

¹⁵³ Π.χ. το Θέατρο Σκιών του ‘Καραγκιόζη’ σε Τουρκία, Κύπρο, Ελλάδα και η Πυροβασία στην Εορτή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης σε Ελλάδα (Σέρρες, Δράμα, Βέροια), Βουλγαρία, Ρουμανία.

εκτίμηση της συντακτικής ομάδας αναφορικά με την συμβατότητα του στοιχείου 'Άυλης' ή μέρους αυτού με τις διεθνείς αρχές περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με τις προϋποθέσεις αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ κοινοτήτων / ομάδων / ατόμων και με την αειφόρο κοινωνική ανάπτυξη.

2.2.1^ε Κοινωνική Πρακτική & Ωφέλεια

Η περιγραφή της κοινωνικής πρακτικής και ωφέλειας του εκάστοτε στοιχείου είναι αυτή που αποτυπώνει τον τρόπο που οι κοινωνικές ομάδες το ασκούν, τους χώρους στους οποίους τελείται, τους κοινωνικούς ρόλους (ατομικούς, κοινοτικούς, συλλογικούς, θεσμικούς) που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα κατά την πρακτική του τέλεση και τέλος την πρακτική κοινωνική ωφέλεια (υλική ή/και άυλη), όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από την κοινωνική ομάδα που το ασκεί, αλλά και τις από κοινωνικές οντότητες που χρησιμοποιούν πολιτιστικά του παράγωγα.¹⁵⁴ Στο συγκεκριμένο πεδίο ουσιαστικά προτείνεται να δοθεί η γραπτή αποτύπωση αναφορικά με την πρακτική και την ωφέλεια του στοιχείου όπως αυτή ορίζεται αλλά και αναδιαμορφώνεται από την κοινότητα που το ασκεί.

2.2.1^{στ} Παροντική Βιωσιμότητα & Μελλοντική Ανάπτυξη

Στο συγκεκριμένο πεδίο παρουσιάζονται η βιωσιμότητα του προς κατάθεση στοιχείου και οι προοπτικές μελλοντικής του ανάπτυξης. Ως προς το πρώτο σκέλος, η συντακτική ομάδα του φακέλου πρέπει να αναφερθεί βάσει της έρευνάς της, στο κατά πόσο θεωρεί βιώσιμο το στοιχείο που μελετάει και ειδικότερα αν το χαρακτηρίζει είτε ως απειλούμενο, είτε ως υπό εξαφάνιση. Στο δεύτερο σκέλος, οι ερευνητές αναφέρονται από τη μία στα παρελθοντικά και στα ήδη υπάρχοντα μέτρα που λαμβάνονται σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο για την ανάπτυξη του στοιχείου και από την άλλη στα μέτρα που προτείνονται από πλευράς τους για τη μελλοντική του ανάπτυξη.

¹⁵⁴ Νιτσιάκος, 2015, σ.: 48, 50-51, 53, 55-62, 69-72, Χρυσανθοπούλου, 2016, σ.: 1031-1034, 1039-1046.

2.2.1^ζ Ερευνητική Δραστηριότητα

Η παράθεση της υπάρχουσας ερευνητικής δραστηριότητας σχετικά με το προς κατάθεση στοιχείο συμβάλει στην πληρέστερη τεκμηρίωση του φακέλου, καθώς και στην τεκμηριωμένη παρουσίασή του στο Ε.Ε.Ευ. Η ερευνητική δραστηριότητα έχει διαστάσεις όπως: η επιστημονική βιβλιογραφία, τα αρχεία ερευνητικών φορέων (έντυπα, φωτογραφικά, ηχητικά και οπτικοακουστικά),¹⁵⁵ τα συνέδρια και οι ημερίδες, που διοργανώνονται με επιστημονική ή/και τεχνολογική επιμέλεια και επίσης οι αναλογικές ή οι ψηφιακές εκδόσεις και παραγωγές που υπογράφονται από ανθρώπους με βιωματική κοινοτική σχέση με το προς κατάθεση στοιχείο.

2.2.1^η Παιδαγωγική & Επιμορφωτική Δραστηριότητα

Η αναφορά από τη συντακτική ομάδα του φακέλου στην παιδαγωγική και επιμορφωτική δραστηριότητα που σχετίζεται με το στοιχείο είναι σημαντική διότι αποτυπώνει τρόπους, οι οποίοι σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό αλλά και διεθνικό επίπεδο μπορούν να λειτουργήσουν για την προβολή του στοιχείου και για τη συμβολή στη βιωσιμότητα αλλά και στην ανάπτυξή του. Ως παιδαγωγική και επιμορφωτική δραστηριότητα ορίζονται τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα επιμορφωτικά σεμινάρια που σχεδιάζονται από κρατικούς ή από αναγνωρισμένους κρατικά εκπαιδευτικούς. Επιπροσθέτως περιλαμβάνονται και τα σεμιναριακά μαθήματα και τα εργαστήρια (workshops) εκπαιδευτικών ή πολιτιστικών φορέων ή και μεμονωμένων ατόμων που διοργανώνονται και πραγματοποιούνται, είτε από εξειδικευμένους επιστημονικά και τεχνολογικά συνεργάτες, είτε με τη συνδρομή ανθρώπων που έχουν άμεση βιωματική σχέση με το αντικείμενο και κατέχουν την τεχνογνωσία του.

2.2.1^θ Πολιτιστική Προβολή

Τις τελευταίες δεκαετίες η ανάπτυξη των πολιτιστικών οργανισμών (πολιτιστικοί οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, θέατρα, μουσεία, τοπικοί σύλλογοι, αστικές πολιτιστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συνεταιρισμοί,

---

¹⁵⁵ Ως ερευνητικοί φορείς αναφέρονται ενδεικτικά: α) τα ακαδημαϊκά και τα πανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα, β) ερευνητικοί φορείς εποπτευόμενοι ή υπό την αιγίδα κρατικών θεσμών ή ανώτατων ερευνητικών ή εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και γ) πολιτιστικοί φορείς (μουσεία, σωματεία, Μ.Κ.Ο., κ.ο.κ.) επανδρωμένοι με εξειδικευμένο επιστημονικά και τεχνολογικά ανθρώπινο δυναμικό.

κ.ο.κ.) έχει επιφέρει την παραγωγή, την προβολή και την προώθηση πλείστων πολιτιστικών αγαθών. Στη σύνταξη του φακέλου για την αναγνώριση στοιχείου στο Ε.Ε.Ευ. είναι χρήσιμο να παρατεθούν οι πολιτιστικοί φορείς που ασχολούνται με αυτό και οι αρμόδιοι συνεργάτες τους καθώς και η σχετική με αυτό πολιτιστική παραγωγή (παραστάσεις, εκθέσεις, bazaars, φεστιβάλ, θεατρικά ή/και μουσικοχορευτικά δρώμενα, συναυλίες, βιβλιογραφικές και δισκογραφικές εκδόσεις, κινηματογραφικές παραγωγές, ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, αφιερωματικοί ιστότοποι, ψηφιακές εφαρμογές, κ.ο.κ.).

2.2.1' Συνοδευτικά Τεκμήρια

Η διαδικασία της τεκμηρίωσης ενός στοιχείου είναι απαραίτητη για την εγκυρότητα αλλά και της παρουσίασης του φακέλου. Ως μορφή κατάθεσης τεκμηρίων προτείνεται η ψηφιακή, για τη μεγαλύτερη χρηστικότητα της όσον αφορά τη λειτουργία της στο Ε.Ε.Ευ. Τα τεκμήρια διακρίνονται σε τέσσερα είδη ανάλογα με τον τρόπο αποτύπωσής τους. Τα έγγραφα ή έντυπα τεκμήρια αφορούν απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις και μαρτυρίες, εθνογραφικά ημερολόγια. Τα φωτογραφικά τεκμήρια είναι οι στατικές εικόνες γενικών ή ειδικών πλάνων, οι λεπτομέρειες από πρακτικές τέλεσης, κ.ο.κ. Στα ηχητικά τεκμήρια ανήκουν οι ακουστικές συνεντεύξεις και μαρτυρίες, οι μουσικές και τραγουδιστικές καταγραφές, κ.α. Τέλος, τα οπτικοακουστικά τεκμήρια αφορούν την κινηματογραφική καταγραφή συνεντεύξεων, διαδικασιών πρακτικής, τεχνικών τέλεσης, κ.ο.κ.

Η συλλογή και η κατάθεση τεκμηρίων αποτελούν τις βασικές μεθόδους τόσο για να προσεγγίσει ερευνητικά η συντακτική ομάδα του φακέλου το στοιχείο, όσο και για να αποκτήσει η Ε.Επ.Επ. ευρύτερο πεδίο γνώσης για την αξιολόγηση του φακέλου. Παράλληλα, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για να προβληθεί με ποικίλα μέσα ψηφιακής υποδομής το στοιχείο αλλά και για να αποτυπώσει η συντακτική ομάδα στοιχεία κρίσιμης βιωσιμότητας με σκοπό την προστασία τους από τη λήθη. Απαραίτητο κρίνεται στην κατάθεση των τεκμηρίων να δίνονται οι πλήρεις συστάσεις των συμμετεχόντων σε αυτά αλλά και των συνεργατών της καταγραφής τους. Επιπροσθέτως, είναι σημαντικό να ορίζονται ξεκάθαρα οι προϋποθέσεις ως προς την ψηφιακή τους ποιότητα, με σκοπούς τη διασφάλιση της ποιότητάς τους (ευκρίνεια

οπτική, ακουστική και οπτικοακουστική) και την ευρύτερα συμβατή ψηφιακή χρήση των κατατεθειμένων αρχείων (ψηφιακά αρχεία ανοικτών κωδίκων).

2.2.2 Προτεινόμενη Αίτηση Εγγραφής Στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο

Βάσει όλων όσων έχουν παρατεθεί στις Ενότητες 2.1.2 και 2.2.1 στην παρούσα υποενότητα θα γίνει η ανάπτυξη της προτεινόμενης δομής και διάρθρωσης αναφορικά με την ‘Αίτηση Εγγραφής’ στοιχείου στο Ε.Ε.Ευ. Η φόρμα της εμπνέεται από τις επίσημες φόρμες για την εγγραφή στοιχείων στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο ‘Άυλης’, που παρέχονται από την UNESCO στον ιστότοπό της¹⁵⁶ και από την Αίτηση Εγγραφής στοιχείων που δίνεται από την Εθνική Κυπριακή Επιτροπή για τον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου¹⁵⁷. Η μορφή του φακέλου προτείνεται να είναι εξ ολοκλήρου ψηφιακή και να κατατεθεί σε ψηφιακά μέσα αποθήκευσης (cd-rom, dvd-rom, bluray-rom, usb flash drives).

2.2.2^α Ψηφιακή Αναβάθμιση Ιστοτόπου Ελληνικού Εθνικού Ευρετηρίου

Για να λειτουργήσει η προτεινόμενη αίτηση απαιτείται να υπάρξει και η σχετική υποστήριξη από τον ιστότοπο του Ε.Ε.Ευ. μέσω της αναβάθμισής του από το Τμήμα Άυλης σε συγκεκριμένες θεματικές. Στην [Ενότητα 1.3.3](#) παρουσιάστηκε η διαδικτυακή δομή του και οι τρεις υποκατηγορίες που ήδη έχουν αναπτυχθεί. Είναι σημαντικό να υπάρξουν συμπληρωματικά:

- οδηγίες σχετικά με την αίτηση με πληροφορίες που αφορούν: α) τον τρόπο κατάθεσης (έντυπο ή/και ψηφιακό), β) τις περιόδους και τις καταληκτικές ημερομηνίες κατάθεσης, έγκρισης και ανάρτησης στο Ε.Ε.Ευ., γ) τους αρμόδιους διοικητικούς υπαλλήλους για περαιτέρω πληροφορίες (ταχυδρομική και ηλεκτρονική διεύθυνση και τηλέφωνα επικοινωνίας), δ) υπεύθυνο τμήμα

¹⁵⁶ [Παράρτημα Β](http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00184) (αίτηση εισαγωγής στοιχείου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο ‘Άυλης’ της UNESCO και άδειες παραχώρησης και χρήσης πνευματικών δικαιωμάτων φωτογραφικών και οπτικοακουστικών τεκμηρίων), <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00184>.

¹⁵⁷ [Παράρτημα Γ](http://www.unesco.org.cy/Programmes-Diadiakasia_Eggrafis.GR-PROGRAMMES-04-02-03-01.GR) (αίτηση εισαγωγής στοιχείου στον Κυπριακό Εθνικό Κατάλογο (Ευρετήριο) ‘Άυλης’ και άδειες παραχώρησης και χρήσης πνευματικών δικαιωμάτων φωτογραφικών και οπτικοακουστικών τεκμηρίων), http://www.unesco.org.cy/Programmes-Diadiakasia_Eggrafis.GR-PROGRAMMES-04-02-03-01.GR.

- κατάθεσης (ταχυδρομική και ηλεκτρονική διεύθυνση και τηλέφωνα επικοινωνίας),
- οδηγίες για όσες κοινωνικές οντότητες επιθυμούν να ενταχθούν σε ήδη εγγεγραμμένο στοιχείο 'Άυλης' στο Ε.Ε.Ευ. (προϋποθέσεις, αίτηση εγγραφής, οδηγίες κατάθεσης),
  - διασαφηνίσεις όλων των εννοιών, των πεδίων και των κατηγοριών ανάλυσης που χρησιμοποιούνται και ζητούνται στην Αίτηση Εγγραφής ([Ενότητα 2.2.1](#) / Υποσημειώσεις: [108](#) και [115](#)),
  - προτεινόμενη βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) σχετικά με ζητήματα περί 'Άυλης' (προσέγγιση, καταγραφή, προστασία, προβολή, κ.ο.κ.) και όσον αφορά τα εγχειρίδια που προτείνονται από την UNESCO, αλλά και έγκριτους τίτλους (βιβλία και άρθρα) από την διεθνή βιβλιογραφία.

Με τον τρόπο αυτό θα πληροφορούνται επαρκώς, όχι μόνο οι συντακτικές ομάδες αναφορικά με ότι απαιτείται να γνωρίζουν για τη σύνταξη της αίτησης εγγραφής ενός στοιχείου 'Άυλης', αλλά επιπροσθέτως όσες κοινωνικές οντότητες επιθυμούν να ενταχθούν σε κάποιο ήδη ενταγμένο στοιχείο στο Ε.Ε.Ευ., καθώς επίσης και όσοι ενδιαφέρονται να μελετήσουν ζητήματα 'Άυλης'. Τέλος, θα ήταν σημαντικό να υπάρχει συγκροτημένη δομή στην ψηφιακή παρουσίαση των ήδη εγκεκριμένων φακέλων, έτσι ώστε να λειτουργούν ως οδηγοί για τις επόμενες εγγραφές στο Ε.Ε.Ευ.

2.2.2^β Αίτηση Εγγραφής Στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ & ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Αίτηση Εγγραφής Στοιχείου Αύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο

ΜΕΡΟΣ 1 ^ο - Καταγραφή Στοιχείου
A. Στοιχείο Αύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Σκοπός Μελέτης του
A1. Ονομασία Στοιχείου (όπως αυτό αναγνωρίζεται από την κοινότητα/κοινότητες που το ασκούν) Επίσημη Ονομασία Καταγραφής Στοιχείου Ονομασία Στοιχείου (σύμφωνα με ιδιωματικούς γλωσσικούς κώδικες των κοινωνικών ομάδων που το ασκούν)
A2. Έτερες Ονομασίες (βάσει επιστημονικής βιβλιογραφίας ή καλλιτεχνικής/πολιτιστικής προβολής) Επιστημονική Βιβλιογραφία Καλλιτεχνική/Πολιτιστική Προβολή
A3. Σημασία Εισαγωγής του Στοιχείου στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο (κοινωνική & πολιτισμική σημασία) έως 100 λέξεις

B. Συντακτική Ομάδα

B1. Μέλη Συντακτικής Ομάδας (ονοματεπώνυμο, αριθμός αστυνομικής ταυτότητας ή αριθμός διαβατηρίου, επαγγελματική ιδιότητα, φορέας, επιστημονική/τεχνολογική/τεχνική κατάρτιση, σχέση με το Στοιχείο, ταχυδρομική διεύθυνση, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλέφωνα επικοινωνίας, αριθμός fax, προσωπική ιστοσελίδα)

01.

02.

03.

... ..

B2. Αναγραφή Τίτλων Επισυναπτόμενων Αρχείων (βιογραφικά, εργογραφίες, πτυχία, δηλώσεις Ν.1599/1986 έγγραφες εγκρίσεις υποστήριξης και οι σχετικές εξουσιοδοτήσεις από τις αρμόδιες κοινωνικές ομάδες που ασκούν το Στοιχείο, άδειες πνευματικών δικαιωμάτων τρίτων για τα κατατεθειμένα τεκμήρια)

01.

02.

03.

... ..

Γ. Κοινωνικές Οντότητες Στοιχείου

Γ1. Κατηγορίες & Ονομασίες Κοινωνικών Οντοτήτων

Θεσμοθετημένοι Οργανισμοί

- Περιφέρεια:
- Νομός:
- Δήμος:
- Ίδρυμα:
- Σωματείο/Σύλλογος/Εταιρεία:
- Συνεταιρισμός:
- Άλλο:

Μη Θεσμοθετημένοι Οργανισμοί

- Πολιτισμική Επαρχία:
- Εθνοτοπική Κοινότητα:
- Χωριό:
- Γειτονιά:
- Εκκλησιαστική Ενορία:
- Διαδικτυακή Κοινότητα:
- Συντεχνία:
- Συλλογικότητα:
- Μεμονωμένο/α Άτομο/α:
- Άλλο:

<p>Γ2. Επικοινωνία με Υπεύθυνους των Κοινωνικών Ομάδων (ονοματεπώνυμο, επαγγελματική ιδιότητα, σχέση με το στοιχείο, ταχυδρομική διεύθυνση, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλέφωνα επικοινωνίας, αριθμός fax, προσωπική ιστοσελίδα)</p> <p>01. 02. 03. ... ..</p>
<p>Δ. Περιγραφή Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς</p>
<p>Δ1. Πεδία Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς που εμπίπτει το Στοιχείο</p> <p>☐ Προφορικές Παραδόσεις & Εκφράσεις ☐ Τελεστικές Τέχνες ☐ Κοινωνικές Πρακτικές / Τελετουργίες / Εορταστικές Εκδηλώσεις ☐ Γνώσεις & Πρακτικές για τη Φύση και το Σύμπαν ☐ Παραδοσιακές Χειροτεχνίες ☐ Άλλο: ... ..</p>
<p>Δ2. Τόποι που ασκείται το Στοιχείο</p> <p>☐ Γεωγραφικός Τόπος: ☐ Φαντασιακός Τόπος: ☐ Διαδικτυακός Τόπος: ☐ Ετεροπία:</p>
<p>Δ3. Γραπτή (Ακαδημαϊκή/Τοπική) & Προφορική Ιστορία του Στοιχείου</p> <p>έως 150 λέξεις</p>
<p>Δ4. Γλώσσα / Ντοπιολαλιά / Γλωσσικοί Κώδικες κατά την Άσκηση</p> <p>έως 150 λέξεις</p>
<p>Δ5. Θρησκευτικές & Πνευματικές Θεωρήσεις, στις οποίες στηρίζεται ή/και εκφράζει</p> <p>έως 150 λέξεις</p>

Δ6. Κοινωνικές & Πολιτειακές Δομές / Παραγωγικοί Συντελεστές, που το διαμορφώνουν έως 150 λέξεις
Δ7. Συλλογικές Ταυτότητες Συλλογικές Ταυτότητες που εκφράζει το Στοιχείο έως 80 λέξεις Συλλογικές Ταυτότητες που χρησιμοποιούν το Στοιχείο έως 80 λέξεις
Δ8. Τρόποι Διασποράς/Αναδιαμόρφωσης του Στοιχείου Μετακινήσεις Πληθυσμών Επαγγελματικές Μετακινήσεις: Εσωτερική/Εξωτερική Μετανάστευση: Προσφυγιά: Επαναπατριsmός: Τουρισμός: Άλλο: Δίκτυα Σχέσεων Σε Φυσικό Περιβάλλον: Σε Διαδικτυακό Περιβάλλον:
Δ9. Αντίστοιχες Πολιτισμικές Εκφάνσεις από ευρύτερες Περιοχές/Δίκτυα έως 150 λέξεις
Δ10. Πιθανή ασυμβατότητα του Στοιχείου ή μέρους αυτού με: α) τις Διεθνείς Αρχές περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, β) τις Προϋποθέσεις αμοιβαίου Σεβασμού μεταξύ Κοινοτήτων / Ομάδων / Ατόμων και γ) την αειφόρο Κοινωνική Ανάπτυξη. έως 200 λέξεις

Ε. Κοινωνική Πρακτική & Ωφέλεια Στοιχείου	
E1. Τρόπος Άσκησης από τις Κοινωνικές Ομάδες	έως 150 λέξεις
E2. Χώροι/Κτήρια Πρακτικής Τέλεσης	έως 150 λέξεις
E3. Κοινωνικοί Ρόλοι (ατομικοί, κοινοτικοί, συλλογικοί, θεσμικοί) που εμπλέκονται κατά την Πρακτική του Τέλεση	έως 150 λέξεις
E4. Κοινωνική Ωφέλεια (υλική ή/και άυλη) Για τις Κοινωνικές Ομάδες που το Ασκούν	έως 80 λέξεις
Για τις Κοινωνικές Ομάδες που το χρησιμοποιούν ως Πολιτιστικό Παράγωγο	έως 80 λέξεις
ΣΤ. Παροντική Βιωσιμότητα & Μελλοντική Ανάπτυξη	
ΣΤ1. Βαθμός Βιωσιμότητας	
☐ Πολύ Καλή Βιωσιμότητα	
☐ Επαρκής Βιωσιμότητα	
☐ Απειλούμενη Βιωσιμότητα	
☐ Κρίσιμη Βιωσιμότητα / υπό Εξαφάνιση	

ΣΤ2. Προοπτικές Μελλοντικής Ανάπτυξης

Παρελθοντικά & Υπάρχοντα Μέτρα

- Τρόποι Μετάδοσης (κρατική ή/και μη κρατική εκπαίδευση):
- Εντοπισμός, Καταγραφή, Έρευνα:
- Διαφύλαξη, Προστασία:
- Προώθηση, Ενίσχυση:
- Αναζωογόνηση, Αναβίωση:
- Ψηφιακές & Διαδικτυακές Εφαρμογές
- Άλλο: ... ..

Προτεινόμενα Μελλοντικά Μέτρα

έως 150 λέξεις

Z. Ερευνητική Δραστηριότητα

Z1. Επιστημονική Βιβλιογραφία (παράθεση σχετικών βιβλιογραφικών αναφορών)

άνω των 10 τίτλων

Z2. Αρχεία Ερευνητικών Φορέων (έντυπα, φωτογραφικά, ηχητικά και οπτικοακουστικά)

01.

02.

... ..

Z3. Συνέδρια / Ημερίδες (με επιστημονική/τεχνολογική επιμέλεια)

01.

02.

... ..

Z4. Ντόπιες Αναλογικές/Ψηφιακές Εκδόσεις ή/και Παραγωγές

01.

02.

... ..

Η. Παιδαγωγική & Επιμορφωτική Δραστηριότητα

H1. Εκπαιδευτικά Προγράμματα & Επιμορφωτικά Σεμινάρια υπό την αιγίδα κρατικών ή αναγνωρισμένων κρατικά εκπαιδευτικών φορέων

01.

02.

... ..

H2. Σεμιναριακά Μαθήματα & Εργαστήρια ερευνητικών/εκπαιδευτικών/πολιτιστικών φορέων/ιδιωτών υπό την εποπτεία κρατικά αναγνωρισμένων κατηρτισμένων μουσικοπαιδαγωγικά συνεργατών ή/και ατόμων με εντόπια, βιωματική σχέση και τεχνογνωσία σχετικά με το Στοιχείο

01.

02.

... ..

Θ. Πολιτιστική Προβολή

Θ1. Πολιτιστικοί Φορείς που ασχολούνται με το Στοιχείο (ονομασία, είδος φορέα, αρμόδιοι συνεργάτες, σχέση με το στοιχείο, ταχυδρομική διεύθυνση, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλέφωνα επικοινωνίας, αριθμός fax, προσωπική ιστοσελίδα)

01.

02.

03.

... ..

Θ2. Πολιτιστική Παραγωγή σχετική με το Στοιχείο

- Παραστάσεις:
- Εκθέσεις:
- Bazaars:
- Φεστιβάλ:
- Συναυλίες / Θεατρικά ή/και Μουσικοχορευτικά Δρώμενα:
- Πολιτιστικός Τουρισμός:
- Βιβλιογραφικές & Δισκογραφικές Εκδόσεις:
- Κινηματογραφικές Παραγωγές:
- Ραδιοτηλεοπτικές Εκπομπές:
- Αφιερωματικοί Ιστότοποι:
- Ψηφιακές Εφαρμογές:
- Άλλο: ... ..

I. Τεκμήρια σχετικά με το Στοιχείο

11. Κατατεθειμένα Τεκμήρια σχετικά με το Στοιχείο (ονομασία, είδος τεκμηρίου, ημερομηνία καταγραφής, ονόματα συμμετεχόντων).

- Έντυπα Τεκμήρια (προαιρετικό):
- Φωτογραφικά Τεκμήρια (ελάχιστο 10 φωτογραφίες υψηλής ανάλυσης της τελευταίας διετίας):
- Ηχητικά Τεκμήρια (ελάχιστο 1 αρχείο άνω των 10 min εφόσον δεν υπάρχουν Οπτικοακουστικά Τεκμήρια):
- Οπτικοακουστικά Τεκμήρια (ελάχιστο 1 αρχείο άνω των 10 min εφόσον δεν υπάρχουν Ηχητικά Τεκμήρια):
- Άλλο: ... ..

12. Αδυναμίες Πρόσβασης & Τεκμηρίωσης λόγω σεβασμού στην τελεστική πρακτική μερών του Στοιχείου (ιερές πρακτικές, ιδιωτικός βίος)

έως 200 λέξεις

13. Συμμετέχοντες & Συνεργάτες Τεκμηρίων (ονοματεπώνυμο, ιδιότητα, ταχυδρομική διεύθυνση, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλέφωνα επικοινωνίας, αριθμός fax, προσωπική ιστοσελίδα)

Συμμετέχοντες

01.

02.

03.

... ..

Συνεργάτες

01.

02.

03.

... ..

ΙΑ. Κατάθεση & Υπογραφές Υπευθύνων
ΙΑ1. Οι κάτωθι υπογράφωντες δηλώνουμε ότι: α) έχουμε λάβει γνώση όλων των προϋποθέσεων για την κατάθεση της Αίτησης, β) αποδεχόμαστε ανεπιφύλακτα τα κριτήρια εγγραφής που θέτει ο διεθνής οργανισμός της UNESCO και το Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Διαπολιτισμικών Θεμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού και γ) όλα τα στοιχεία/πληροφορίες που αναγράφονται στην αίτηση είναι αληθή.
ΙΑ2. Μέλη Συντακτικής Ομάδας Φακέλου (ονοματεπώνυμο, υπογραφή)
ΙΑ3. Εκπρόσωποι Κοινωνικών Ομάδων (ονοματεπώνυμο, ιδιότητα, υπογραφή, σφραγίδα)
ΙΑ4. Ημερομηνία & Τόπος Κατάθεσης

ΜΕΡΟΣ 2^ο - Οδηγίες Συμπλήρωσης & Κατάθεσης

A. Οδηγίες για την Κατάθεση της Αίτησης

A1. Ο πλήρης φάκελος της αίτησης (αίτηση, τεκμήρια, βιογραφικά & εργογραφίες, πτυχία, υπεύθυνες δηλώσεις Ν.1599/1986, εγκρίσεις υποστήριξης & εξουσιοδότησης, άδειες παραχώρησης & χρήσης πνευματικών δικαιωμάτων τρίτων) πρέπει να είναι σε ψηφιακή μορφή και να κατατεθεί με ψηφιακά μέσα αποθήκευσης (cd-rom, dvd-rom, bluray-rom, usb flash drives).

A2. Τόπος Κατάθεσης

Τμήμα:

Αρμόδιοι Υπάλληλοι:

Όροφος / Γραφείο:

Ημέρες & Ώρες:

Ταχυδρομική Διεύθυνση:

Τηλέφωνα Επικοινωνίας:

Ηλεκτρονική Διεύθυνση:

Ιστότοπος Πληροφοριών:

A3. Χρόνος Κατάθεσης / Ανακοίνωσης / Αξιολόγησης / Έγκρισης / Ανάρτησης:

Αρχική Κατάθεση Φακέλων από 01.01 έως 28.02 εκάστου έτους.

Ανακοίνωση Κατατεθειμένων Φακέλων από 01.03 έως 31.03 εκάστου έτους, προς ενημέρωση κοινωνικών οντοτήτων που επιθυμούν να ενταχθούν στο Φάκελο.

Τελική Κατάθεση Φακέλων από 01.04 έως 31.05 εκάστου έτους.

Αξιολόγηση Φακέλων από 01.06 έως 31.09 εκάστου έτους.

Αποτελέσματα Έγκρισης Φακέλων 15.10 εκάστου έτους.

Ανάρτηση Εγκεκριμένων Φακέλων στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο μετά τις 30.11 εκάστου έτους.

B. Οδηγίες για τη Συμπλήρωση της Αίτησης

B1. Έννοιες περί Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς βλ. στον ιστότοπο:

.....

B2. Τα Πεδία Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς βλ. στον ιστότοπο:

.....

B3. Κατηγορίες Ανάλυσης Στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς βλ. στον ιστότοπο: .....
Γ. Προτεινόμενη Βιβλιογραφία περί Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Γ1. Η Σύμβαση περί Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς [Νόμος 3521/2006] βλ. στον ιστότοπο: .....
Γ2. Εγχειρίδια της UNESCO περί Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς βλ. στον ιστότοπο: .....
Γ3. Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία περί Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς βλ. στον ιστότοπο: .....
Γ4. Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία περί Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς βλ. στον ιστότοπο: .....

ΜΕΡΟΣ 3^ο - Κριτήρια Εγγραφής Στοιχείου [η δεξιά στήλη συμπληρώνεται από την αρμόδια υπηρεσία και αφορά τα κριτήρια που πληρούνται στην αίτηση] ΟΙ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΛΗΡΟΥΝ ΟΛΑ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΑ ΠΡΟΩΘΗΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	
A. Κριτήρια σύμφωνα με τη Σύμβαση περί Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO [Νόμος 3521/2006]	
A1. Το Στοιχείο πρέπει να συνάδει με την περιγραφή της Α.Π.Κ. όπως αυτή ορίζεται από την UNESCO, δηλαδή: <ul style="list-style-type: none"> • να ανήκει σε ένα ή περισσότερα πεδία, που οι κοινωνικές ομάδες αναγνωρίζουν ως κομμάτι της πολιτισμικής τους ταυτότητας (προφορικές παραδόσεις, τελεστικές τέχνες, κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις, γνώσεις και πρακτικές για τη φύση και το σύμπαν, παραδοσιακές χειροτεχνίες, παραδοσιακή διατροφή και εθιμικές πρακτικές, ή κάποιο άλλο), • να μεταδίδεται προφορικά από γενιά σε γενιά και με συνεχή αναπροσαρμογή του από τις κοινωνικές ομάδες που το ασκούν στις επικρατούσες γεωπολιτικές/ιστορικές/κοινωνικές/οικονομικές/πολιτισμικές συνθήκες του χώρου που αναπτύσσεται, • να είναι συμβατό με τις διεθνείς συμβάσεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, • να προτάσσει τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων και ομάδων ανθρώπων και • να προάγει τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
A2. Το Στοιχείο πρέπει να συμβάλει στην προβολή και στην ευαισθητοποίηση για τη σημασία της Α.Π.Κ., καθώς και στην ενθάρρυνση του διαλόγου, ως έκφραση της πολιτιστικής πολυμορφίας και της ανθρώπινης δημιουργικότητας.	☐
A3. Να λαμβάνονται ή να ληφθούν μέτρα για την προστασία και προώθηση του Στοιχείου.	☐
A4. Το Στοιχείο προτάθηκε για εγγραφή από την Συντακτική Ομάδα του Φακέλου με τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των Κοινωνικών Ομάδων που το ασκούν και με την έγγραφη συγκατάθεσή τους.	☐
B. Κριτήρια σύμφωνα με τις Προϋποθέσεις Έγκρισης που θέτει το Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Διαπολιτισμικών Θεμάτων	
B1. Εμπρόθεσμη Κατάθεση Πλήρους Αίτησης σύμφωνα με τις ημερομηνίες που δίνονται στον επίσημο ιστότοπο του Ελληνικού Εθνικού Ευρετηρίου.	☐
B2. Συμπλήρωση όλων των Πεδίων της Αίτησης.	☐
B3. Κατάθεση όλων των απαιτούμενων εγγράφων και τεκμηρίων βάσει των προδιαγραφών που δίνονται στο Μέρος 3 ^ο .	☐

<p>B4. Αναφορικά με τη Συντακτική Ομάδα του Φακέλου:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αριθμός συμμετεχόντων άνω των τριών ατόμων, • επιστημονική/τεχνολογική/τεχνική κατάρτιση αναγνωρισμένη από το Ελληνικό κράτος τουλάχιστον δύο μελών της ομάδας και με άμεση συνάφεια με το Στοιχείο, • άμεση κοινοτική και βιωματική σχέση τουλάχιστον ενός μέλους της ομάδας,	☐ ☐ ☐
<p>B5. Κατάθεση Απαραίτητων Εγγράφων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • βιογραφικά και εργογραφία των μελών της συντακτικής ομάδας, • ευκρινή φωτοαντίγραφα των πρωτοτύπων πτυχίων των μελών της συντακτικής ομάδας, • υπεύθυνες δηλώσεις Ν.1599/1986 για την αληθή διάσταση όσων δηλώνονται στα βιογραφικά και στην εργογραφία των μελών της συντακτικής ομάδας, • έγγραφες εγκρίσεις υποστήριξης και οι σχετικές εξουσιοδοτήσεις προς τις συντακτικές ομάδες από τις αρμόδιες κοινωνικές ομάδες που ασκούν το Στοιχείο, • άδειες πνευματικών δικαιωμάτων τρίτων για τα κατατεθειμένα τεκμήρια.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>B6. Τα βιβλιογραφικά στοιχεία και οι παραπομπές να δίνονται με τη μορφή του συστήματος Harvard (ενδεικτικά βλ.: https://www.tuc.gr/2689.html).</p>	☐

ΜΕΡΟΣ 4^ο - Προδιαγραφές Επισυναπτόμενων Εγγράφων & Τεκμηρίων
A. Βιογραφικό & Εργογραφία Μελών Συντακτική Ομάδας
A1. Συμπλήρωση Υποδείγματος Ευρωπαϊκού Βιογραφικού Σημειώματος όπως αυτό δίνεται στο Μέρος 5 ^ο - Παράρτημα Α. Στο συγκεκριμένο έντυπο θα αναγραφεί και η Εργογραφία.
B. Υπεύθυνες Δηλώσεις N.1599/1986 των Μελών της Συντακτικής Ομάδας
B1. Συμπλήρωση Υπεύθυνης Δήλωσης N.1599/1986, όπως αυτή δίνεται στο Μέρος 5 ^ο – Παράρτημα Β.
Γ. Έγγραφοι Εγκρίσεις Υποστήριξης & Εξουσιοδότησης
Γ1. Συμπλήρωση Υποδείγματος Εγκρίσεων Υποστήριξης & Εξουσιοδότησης, όπως αυτό δίνεται στο Μέρος 5 ^ο - Παράρτημα Γ.
Δ. Άδειες Χρήσης ή/και Παραχώρησης Πνευματικών Δικαιωμάτων Τρίτων
Δ1. Συμπλήρωση Υποδείγματος όπως αυτά δίνονται στο Μέρος 5 ^ο : α) Παράρτημα Δ για τα έντυπα τεκμήρια, β) Παράρτημα Ε για τα φωτογραφικά τεκμήρια, γ) Παράρτημα ΣΤ για τα ηχητικά τεκμήρια και δ) Παράρτημα Ζ για τα οπτικοακουστικά τεκμήρια.
Ε. Προδιαγραφές Τεκμηρίων
E1. Η κατάθεση όλων των τεκμηρίων θα γίνεται σε ψηφιακή μορφή και μέσω των εξής αποθηκευτικών μέσων: cd-rom, dvd-rom, bluray-rom, usb flash drives.
E2. Για τα έντυπα τεκμήρια <ul style="list-style-type: none">
• ψηφιακή μορφή σε αρχεία κατάθεσης: *.docx,
• ενδεικνύόμενο μέγεθος ανά αρχείο όχι μεγαλύτερο από 40 MB,
• προδιαγραφές κειμένου: σελίδα A4 / γραμματοσειρά Times New Roman / μέγεθος γραμματοσειράς 12 / διάστιχο 1,5 / στοίχιση πλήρης (justify) / κωδικοποίηση Unicode.
E3. Για τα φωτογραφικά τεκμήρια <ul style="list-style-type: none">
• ψηφιακή μορφή σε αρχεία κατάθεσης: *.tiff, *.jpeg και αρχεία τύπου *.raw.
• ενδεικνύόμενο μέγεθος ανά αρχείο όχι μεγαλύτερο από 15 MB,
• προδιαγραφές φωτογραφιών: ανάλυση τουλάχιστον 2560x1920 / dpi τουλάχιστον 300,
• να μην αποτελούν προϊόν σάρωσης ή φωτογραφικής αποτύπωσης έντυπης φωτογραφίας,
• να συνοδεύονται από έντυπο αρχείο στο οποίο να αναφέρονται: τίτλος αρχείου φωτογραφίας και αντίστοιχη περιγραφική λεζάντα,

- να μην αναγράφεται ψηφιακώς τίποτα πάνω στη φωτογραφία (ημερομηνίες, ονόματα, περιγραφή, κ.ο.κ.), [εξαιρέση αποτελούν οι χειρόγραφες σημειώσεις που υπάρχουν σε αναλογικής μορφής (εκτυπωμένα) φωτογραφικά τεκμήρια, τα οποία στη συνέχεια ψηφιοποιήθηκαν (scanning, photo-coping)].

E4. Για τα ακουστικά τεκμήρια

- ψηφιακή μορφή σε αρχεία κατάθεσης: *.wav, *.mp3.
- ενδεικνυόμενο μέγεθος ανά αρχείο όχι μεγαλύτερο από 700 MB,
- ενδεικνυόμενος χρόνος ανά αρχείο άνω των 5 λεπτών,
- προδιαγραφές αρχείων *.mp3: bitrate στα 320 kbits/sec / ρυθμός δειγματοληψίας (sampling rate) στα 44.100 Hz,
- να μην αποτελούν προϊόν αντιγραφής δημοσιευμένου υλικού,
- να συνοδεύονται από έντυπο αρχείο στο οποίο να αναφέρονται: τίτλος ακουστικού αρχείου και αντίστοιχη περιγραφική λεζάντα.

E5. Για τα οπτικοακουστικά τεκμήρια

- ψηφιακή μορφή σε αρχεία κατάθεσης: *.avi, *.mpeg, *.mov.
- ενδεικνυόμενο μέγεθος ανά αρχείο όχι μεγαλύτερο από 4 GB,
- ενδεικνυόμενος χρόνος ανά αρχείο άνω των 5 λεπτών,
- προδιαγραφές αρχείων: διάσταση καρέ (frame size) από HD Ready στα 1280x720 και άνω / ρυθμός ανανέωσης καρέ από 25 καρέ και άνω,
- να μην αποτελούν προϊόν αντιγραφής δημοσιευμένου υλικού,
- να συνοδεύονται από έντυπο αρχείο στο οποίο να αναφέρονται: τίτλος οπτικοακουστικού αρχείου και αντίστοιχη περιγραφική λεζάντα.

ΜΕΡΟΣ 5^ο - Παραρτήματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α. Υπόδειγμα Ευρωπαϊκού Βιογραφικού Σημειώματος

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Όνοματεπώνυμο
Διεύθυνση
Τηλέφωνα Επικοινωνίας
Τηλεομοιοτυπία [Fax]
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Υπηκοότητα

Ημερομηνία γέννησης

[**ΕΠΩΝΥΜΟ, Όνομα**]

[**οδός, αριθμός, ταχυδρομικός κώδικας, πόλη, χώρα**]

[**Ημέρα, μήνας, έτος**]

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΠΕΙΡΑ

- Ημερομηνίες (από - έως)
- Επωνυμία και διεύθυνση του εργοδότη
- Είδος της επιχείρησης ή του κλάδου
  - Απασχόληση ή θέση που κατείχατε
- Κύριες δραστηριότητες και αρμοδιότητες

[Αρχίστε με την πιο πρόσφατη και παραθέστε πληροφορίες χωριστά για κάθε θέση που κατείχατε.]

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

- Ημερομηνίες (από - έως)
  - Επωνυμία και είδος του οργανισμού που παρείχε την εκπαίδευση ή κατάρτιση
- Κύρια θέματα/επαγγελματικές δεξιότητες
  - Τίτλος
- Επίπεδο κατάρτισης με βάση την εθνική ταξινόμηση (εφόσον ισχύει)

[Αρχίστε με την πιο πρόσφατη και παραθέστε πληροφορίες χωριστά για κάθε κύκλο σπουδών που ολοκληρώσατε.]

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

οι οποίες αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του προσωπικού και επαγγελματικού βίου· δεν είναι απαραίτητο να τεκμαίρονται με επίσημα πιστοποιητικά και διπλώματα.

ΜΗΤΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

[Αναφέρετε τη μητρική γλώσσα]

ΆΛΛΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

[Αναφέρετε την γλώσσα]

- Ικανότητα ανάγνωσης
- Ικανότητα γραφής
- Ικανότητα ομιλίας

[Αναφέρετε το αντίστοιχο επίπεδο: εξαιρετικό, καλό, βασικό.]

[Αναφέρετε το αντίστοιχο επίπεδο: εξαιρετικό, καλό, βασικό.]

[Αναφέρετε το αντίστοιχο επίπεδο: εξαιρετικό, καλό, βασικό.]

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Διαβίωση και εργασία με άλλα άτομα σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον, σε θέσεις όπου η επικοινωνία είναι σημαντική και σε καταστάσεις που απαιτούν ομαδική εργασία.

[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν.]

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Π.χ., συντονισμός και διοίκηση ανθρώπων, έργων, προϋπολογισμών..

[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν.]

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Υπολογιστές, ειδικά είδη εξοπλισμού, μηχανήματα κλπ.

[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν.]

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Μουσική, συγγραφή, σχέδιο κλπ.

[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν.]

ΆΛΛΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Ικανότητες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες κατηγορίες.

[Περιγράψτε τις αντίστοιχες ικανότητες και αναφέρετε πού αποκτήθηκαν.]

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

[Αναφέρετε εδώ κάθε άλλη πληροφορία που μπορεί να παρουσιάζει ενδιαφέρον, π.χ. εργογραφία, συστάσεις.]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β. Υπεύθυνη Δήλωση Ν.1599/1986

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ
(άρθρο 8, Ν.1599/1986)**

ΠΡΟΣ: ⁽¹⁾	ΤΜΗΜΑ ΑΪΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ								
Όνομα:				Επώνυμο:					
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:									
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:									
Ημερομηνία γέννησης: ⁽²⁾									
Τόπος Γέννησης:									
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:				Τηλέφωνο:					
Τόπος Κατοικίας:			Οδός:			Αριθμός:		T.K.:	
Αριθμός Τηλεομοιοτύπου (Fax):				Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείου (E.mail):					

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις ⁽³⁾, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2, 4 και 6 της παρ. 3 του Ν. 1256/1982, δηλώνω ότι τα στοιχεία που δίνονται στο βιογραφικό μου σημείωμα και στην εργογραφία μου είναι αληθή.

Τόπος & Ημερομηνία: .....

Ο Δηλών / Η Δηλούσα

(Υπογραφή)

(1) Αναγράφεται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη ή Αρχή ή η Υπηρεσία του δημόσιου τομέα, που απευθύνεται η αίτηση.

(2) Αναγράφεται ολογράφως.

(3) «Όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτόν του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ. Υπόδειγμα Εγκρίσεων Υποστήριξης & Εξουσιοδότησης

Προς: Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Διαπολιτισμικών Θεμάτων

Θέμα: Έγκριση για Υποστήριξη και Εξουσιοδότηση της αρμόδιας Ερευνητικής Ομάδας για τη σύνταξη Αίτησης όσον αφορά την Εγγραφή του Στοιχείου «.....» στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Ο/Η/Οι υπογράφων/υπογράφουσα/υπογράφοντες .....
δηλώνω/δηλώνουμε υπεύθυνα ότι έχω/έχουμε ενημερωθεί για την πρόθεση των .....
.....
να υποβάλουν Αίτηση για εγγραφή του Στοιχείου .....
στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Επίσης, έχω/έχουμε ενημερωθεί επαρκώς για την όλη καταγραφή και συνεργάστηκα/συνεργαστήκαμε για την παροχή πληροφοριών σχετικά με το καταγραφέν Στοιχείο.

Αποφάσισα/αποφασίσαμε να στηρίξω/στηρίζουμε την εν λόγω Αίτηση διότι:

.....
.....
.....

Για όλους τους παραπάνω λόγους παρέχω/παρέχουμε την πλήρη συγκατάθεση και την εξουσιοδότησή μας στην προειρημένη Συντακτική Ομάδα του Φακέλου για να προχωρήσει στην υποβολή της Αίτησης και εκφράζω/εκφράζουμε την επιθυμία να συμβάλλω/συμβάλλουμε στην προστασία και προβολή του προς κατάθεση Στοιχείου].

Τόπος και Ημερομηνία

Υπογραφή/Υπογραφές

Επώνυμο/Επώνυμα Υπογράφοντος/Υπογραφόντων

Τίτλος/Τίτλοι Υπογράφοντος/Υπογραφόντων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ. Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Πνευματικών Δικαιωμάτων Έντυπων Τεκμηρίων

Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Έντυπων Τεκμηρίων

Τα έντυπα τεκμήρια που υποβάλλονται με την Αίτηση για την εγγραφή ενός Στοιχείου στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς για να ληφθούν υπόψιν πρέπει απαραίτητα να συνοδεύονται από το παρόν έντυπο για την περιγραφή τους και τη δήλωση εκχώρησης των δικαιωμάτων χρήσης τους με σκοπό την προβολή του προς κατάθεση στοιχείου.

Ο/Η/Οι υπογράφων/υπογράφουσα/υπογράφωντες.....

.....
εκχωρώ/εκχωρούμε στο Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Διαπολιτισμικών Θεμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού το μη αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί, να δημοσιεύει, να αναπαράγει, να διανέμει και να κοινοποιεί σε οποιαδήποτε γλώσσα ή μορφή (έντυπη ή ψηφιακή), το ακόλουθο υλικό:

Όνομα Αρχείου	Τίτλος	Γλώσσα Συγγραφής	Έτος	Συγγραφείς
			©	
			©	
			©	

Τα δικαιώματα εκχωρούνται υπό την βασική προϋπόθεση ότι κάθε χρήση του υλικού θα συνοδεύεται από την αναφορά στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών του. Τέλος, δηλώνω/δηλώνουμε ότι το προς κατάθεση υλικό: α) δεν παραβιάζει τα πνευματικά δικαιώματα οποιοδήποτε άλλου δημιουργού και β) δεν καταπατεί ούτε παραβιάζει οποιεσδήποτε εθιμικές πρακτικές ως προς την πολιτιστική κληρονομιά που απεικονίζει ούτε έχει προσβλητικό, δυσφημιστικό ή συκοφαντικό περιεχόμενο.

Τόπος και Ημερομηνία

Υπογραφή/Υπογραφές

Επώνυμο/Επώνυμα Υπογράφοντος/Υπογραφόντων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε. Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Πνευματικών Δικαιωμάτων Φωτογραφικών Τεκμηρίων

Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Φωτογραφικών Τεκμηρίων

Τα φωτογραφικά τεκμήρια που υποβάλλονται με την Αίτηση για την εγγραφή ενός Στοιχείου στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς για να ληφθούν υπόψιν πρέπει απαραίτητα να συνοδεύονται από το παρόν έντυπο για την περιγραφή τους και τη δήλωση εκχώρησης των δικαιωμάτων χρήσης τους με σκοπό την προβολή του προς κατάθεση στοιχείου.

Ο/Η/Οι υπογράφων/υπογράφουσα/υπογράφωντες.....

.....
εκχωρώ/εκχωρούμε στο Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Διαπολιτισμικών Θεμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού το μη αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί, να δημοσιεύει, να αναπαράγει, να διανέμει και να κοινοποιεί σε οποιαδήποτε γλώσσα ή μορφή (έντυπη ή ψηφιακή), το ακόλουθο υλικό:

Όνομα Αρχείου	Λεζάντα Φωτογραφίας	Τόπος	Έτος	Φωτογράφος
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	
			©	

Τα δικαιώματα εκχωρούνται υπό την βασική προϋπόθεση ότι κάθε χρήση του υλικού θα συνοδεύεται από την αναφορά στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών του. Τέλος, δηλώνω/δηλώνουμε ότι το προς κατάθεση υλικό: α) δεν παραβιάζει τα πνευματικά δικαιώματα οποιοδήποτε άλλου δημιουργού και β) δεν καταπατεί ούτε παραβιάζει οποιοσδήποτε εθνικές πρακτικές ως προς την πολιτιστική κληρονομιά που απεικονίζει ούτε έχει προσβλητικό, δυσφημιστικό ή συκοφαντικό περιεχόμενο.

Τόπος και Ημερομηνία

Υπογραφή/Υπογραφές

Επώνυμο/Επώνυμα Υπογράφοντος/Υπογραφόντων

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ. Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Πνευματικών Δικαιωμάτων
Ακουστικών Τεκμηρίων**

Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Ακουστικών Τεκμηρίων

Τα ακουστικά τεκμήρια που υποβάλλονται με την Αίτηση για την εγγραφή ενός Στοιχείου στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς για να ληφθούν υπόψιν πρέπει απαραίτητα να συνοδεύονται από το παρόν έντυπο για την περιγραφή τους και τη δήλωση εκχώρησης των δικαιωμάτων χρήσης τους με σκοπό την προβολή του προς κατάθεση στοιχείου.

Ο/Η/Οι υπογράφων/υπογράφουσα/υπογράφωντες.....

.....
εκχωρώ/εκχωρούμε στο Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Διαπολιτισμικών Θεμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού το μη αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί, να δημοσιεύει, να αναπαράγει, να διανέμει και να κοινοποιεί σε οποιαδήποτε γλώσσα ή μορφή (έντυπη ή ψηφιακή), το ακόλουθο υλικό:

Όνομα Αρχείου	Τίτλος	Τόπος	Έτος	Συμμετέχοντες/Καταγραφείς
			©	
			©	
			©	

Τα δικαιώματα εκχωρούνται υπό την βασική προϋπόθεση ότι κάθε χρήση του υλικού θα συνοδεύεται από την αναφορά στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών του. Τέλος, δηλώνω/δηλώνουμε ότι το προς κατάθεση υλικό: α) δεν παραβιάζει τα πνευματικά δικαιώματα οποιοδήποτε άλλου δημιουργού και β) δεν καταπατεί ούτε παραβιάζει οποιοσδήποτε εθιμικές πρακτικές ως προς την πολιτιστική κληρονομιά που απεικονίζει ούτε έχει προσβλητικό, δυσφημιστικό ή συκοφαντικό περιεχόμενο.

Τόπος και Ημερομηνία

Υπογραφή/Υπογραφές

Επώνυμο/Επώνυμα Υπογράφωντος/Υπογραφόντων

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ. Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Πνευματικών Δικαιωμάτων
Οπτικοακουστικών Τεκμηρίων**

Άδεια Παραχώρησης & Χρήσης Οπτικοακουστικών Τεκμηρίων

Τα οπτικοακουστικά τεκμήρια που υποβάλλονται με την Αίτηση για την εγγραφή ενός Στοιχείου στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς για να ληφθούν υπόψιν πρέπει απαραίτητα να συνοδεύονται από το παρόν έντυπο για την περιγραφή τους και τη δήλωση εκχώρησης των δικαιωμάτων χρήσης τους με σκοπό την προβολή του προς κατάθεση στοιχείου.

Ο/Η/Οι υπογράφων/υπογράφουσα/υπογράφοντες.....

.....
εκχωρώ/εκχωρούμε στο Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς & Διαπολιτισμικών Θεμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού το μη αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί, να δημοσιεύει, να αναπαράγει, να διανέμει και να κοινοποιεί σε οποιαδήποτε γλώσσα ή μορφή (έντυπη ή ψηφιακή), το ακόλουθο υλικό:

Όνομα Αρχείου	Τίτλος	Τόπος	Έτος	Συμμετέχοντες/Καταγραφείς
			©	
			©	
			©	

Τα δικαιώματα εκχωρούνται υπό την βασική προϋπόθεση ότι κάθε χρήση του υλικού θα συνοδεύεται από την αναφορά στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών του. Τέλος, δηλώνω/δηλώνουμε ότι το προς κατάθεση υλικό: α) δεν παραβιάζει τα πνευματικά δικαιώματα οποιοδήποτε άλλου δημιουργού και β) δεν καταπατεί ούτε παραβιάζει οποιοδήποτε εθιμικές πρακτικές ως προς την πολιτιστική κληρονομιά που απεικονίζει ούτε έχει προσβλητικό, δυσφημιστικό ή συκοφαντικό περιεχόμενο.

Τόπος και Ημερομηνία

Υπογραφή/Υπογραφές

Επώνυμο/Επώνυμα Υπογράφοντος/Υπογραφόντων

2.2.3 Σύγκριση Ελληνικής Αίτησης Εγγραφής με τις αντίστοιχες της UNESCO & της Εθνικής Κυπριακής Επιτροπής

Η Ελληνική Αίτηση Εγγραφής όπως αυτή προτείνεται στην [Υποενότητα 2.2.2^β](#) σε σύγκριση με τις αντίστοιχες αιτήσεις από την UNESCO και από την Εθνική Κυπριακή Επιτροπή περιλαμβάνει στη δομή της ορισμένα επιπρόσθετα πεδία, καθώς επίσης προσπαθεί να διασαφηνίσει αλλά και να κατηγοριοποιήσει καλύτερα κάποια από τα ήδη υπάρχοντα, λαμβάνοντας υπόψιν της και το διεθνή επιστημονικό διάλογο αλλά και τις ελληνικές πολιτισμικές συνθήκες. Η ωφέλεια που επιδιώκεται είναι η κατά το δυνατόν πληρέστερη καταγραφή, αποτύπωση και ανάλυση του εκάστοτε στοιχείου ‘Άυλης’, καθώς και η μεγαλύτερη δυνατή λειτουργικότητα και για το ερευνητικό έργο της συντακτικής ομάδας, και για την προέγκριση του φακέλου από το Τμήμα ‘Άυλης’ και για το έλεγχο ως προς την έγκριση του φακέλου από την Ε.Ε.Επ. για την ένταξή του στο Ε.Ε.Ευ. και τέλος και για την πληρέστερη και αξιόπιστη διαδικτυακή παρουσίαση του στοιχείου στο Ε.Ε.Ευ.

Από τη δομή της, η Ελληνική Αίτηση Εγγραφής δίνεται ως ενιαίο ψηφιακό αρχείο στους ερευνητές, το οποίο εμπεριέχει όλα όσα χρειάζονται να γνωρίζουν για την εγγραφή στοιχείων ‘Άυλης’ στο Ε.Ε.Ευ. (αίτηση, οδηγίες συμπλήρωσης & κατάθεσης, κριτήρια εγγραφής στοιχείου, προδιαγραφές επισυναπτόμενων εγγράφων & τεκμηρίων, παραρτήματα με όλα τα απαιτούμενα υποδείγματα εντύπων). Υψηλή σημασία δίνεται στη σύσταση της συντακτικής ομάδας. Στόχος είναι να διασφαλιστεί η πληρέστερη και εγκυρότερη καταγραφή, παρουσίαση και ανάλυση του στοιχείου

Όσον αφορά το περιεχόμενο της Ελληνικής αίτησης σε σύγκριση με τις άλλες δύο αιτήσεις προτάσσει ως νέα πεδία: τη σημασία εισαγωγής του στοιχείου στο Ε.Ε.Ευ., την ερευνητική και την παιδαγωγική δραστηριότητα¹⁵⁸ περί αυτού και την καλλιτεχνική και πολιτιστική του προβολή. Επιπροσθέτως, εντάσσει ως μορφές τεκμηρίων τις έγγραφες και τις ηχητικές καταγραφές. Στο γενικό πεδίο σχετικά με την ‘περιγραφή’ του στοιχείου εισάγονται κατηγορίες (γραπτή και προφορική ιστορία του, γλωσσικοί κώδικες και πνευματικές θεωρήσεις, πολιτειακές δομές και παραγωγικοί

¹⁵⁸ Τα συγκεκριμένα πεδία υπάρχουν και στις άλλες δύο μορφές αιτήσεων ως επιλογές στα παρελθοντικά και παροντικά μέτρα προστασίας και προβολής. Στην Ελληνική Αίτηση Εγγραφής δίνονται ως αυτόνομα πεδία, έτσι ώστε να υπάρξει η καλύτερη δυνατή ανάπτυξή τους.

συντελεστές, συλλογικές ταυτότητες και τρόποι διασποράς, παρόμοιες πολιτισμικές εκφάνσεις), τέτοιες ώστε η συντακτική ομάδα να κινείται σε έναν συγκροτημένο σκελετό καταγραφής του. Τέλος, στις κατηγορίες του ‘τόπου’ και των ‘κατηγοριών κοινωνικών οντοτήτων’ εισάγονται δύο περαιτέρω κατηγοριοποιήσεις τους. Η κατηγορία του τόπου υποδιαιρείται σε μορφή γεωγραφική, φανταστική, διαδικτυακή, ετεροτοπική και οι κατηγορίες των κοινωνικών οντοτήτων χωρίζονται σε θεσμοθετημένους και μη θεσμοθετημένους.

Κεφάλαιο 3^ο

Περίπτωση Φακέλου: ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’

Το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας εστιάζεται στην παρουσίαση και στην κριτική ανάλυση του φακέλου ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’. Η δομή του κεφαλαίου αναπτύσσεται σε τέσσερα υποκεφάλαια. Στο πρώτο δίνεται ο λόγος που επιλέχθηκε ο συγκεκριμένος φάκελος ως μελέτη περίπτωσης. Στο δεύτερο υποκεφάλαιο παρουσιάζεται η δομή και το περιεχόμενο του φακέλου, όπως αυτά είναι αναρτημένα στην επίσημη σελίδα του Ε.Ε.Ευ.¹⁵⁹ Στο τρίτο αναπτύσσεται η κριτική ανάλυση του φακέλου ως προς τη δομή και το περιεχόμενό του, σύμφωνα με τα όσα έχουν προταθεί στο [Κεφάλαιο 2^ο](#). Τέλος, στο τέταρτο υποκεφάλαιο δίνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα δύο προηγούμενα υποκεφάλαια αλλά και προτάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του συγκεκριμένου στοιχείου ‘Αυλης’.

Στόχοι του τρίτου κεφαλαίου είναι γίνει διακριτό ότι η ύπαρξη μίας ορθότερα δομημένης αίτησης εγγραφής στο Ε.Ε.Ευ. θα βοηθήσει, τόσο τους ερευνητές να προσεγγίσουν, να καταγράψουν και να αναλύσουν το στοιχείο, όσο και την Ε.Επ.Επ. να επιλέξει τα εξειδικευμένα μέλη της, που θα ελέγξουν και θα αξιολογήσουν τον εκάστοτε προς έγκριση φάκελο στοιχείου ‘Αυλης’. Επιπροσθέτως, θα διευκολυνθεί το έργο το έργο των συνεργατών του Τμήματος ‘Αυλης’ αναφορικά με την προέγκριση των φακέλων αλλά και την τελική διαδικτυακή παρουσίασή τους στον επίσημο ιστότοπο του Ε.Ε.Ευ.

---

¹⁵⁹ [Παράρτημα Δ](#) (ακριβής απεικόνιση του περιεχομένου από το φάκελο ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’ όπως δίνεται στον ιστότοπο του Ε.Ε.Ευ. με ψηφιακή μορφοποίηση για την ευκολότερη πρόσβαση στο περιεχόμενο από την υπογράφουσα την παρούσα εργασία) και <http://ayla.culture.gr/?p=493>.

3.1 Σημασία & Λόγοι Επιλογής της Περίπτωσης Μελέτης

Ο φάκελος ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’ είναι η περίπτωση μελέτης για την παρούσα διπλωματική εργασία. Η λαϊκή πολυφωνία που αναπτύσσεται σε συγκεκριμένες περιοχές του γεωγραφικού διαμερίσματος της Ηπείρου αλλά και στις πέραν αυτού κοινότητες της Ελληνικής Μειονότητας της Βορείου Ηπείρου στην Αλβανική επικράτεια είναι μία πολιτισμική έκφραση με υψηλό ερευνητικό ενδιαφέρον από πλευράς μου ως στοιχείο ‘Άυλης’. Η ανθρω-γεωγραφική της διασπορά, οι διαφορετικές εθνο-πολιτισμικές συλλογικές ταυτότητες που εκφράζει, η σύνθετη εθνομουσικολογική δομή της, η κοινοτική της ωφέλεια ως προς τη συνοχή, την επικοινωνία, τη συλλογική ταυτότητα και την έκφραση των τοπικών κοινοτήτων, οι κοινωνικές, πολιτειακές και οικονομικές επιδράσεις που τη διαμόρφωσαν αλλά και τη διαμορφώνουν και η ευρεία πολιτιστική της διασπορά στα αστικά κέντρα είναι οι παράμετροι που την ανάγουν σε ένα σημαντικό στοιχείο ‘Άυλης’. Η σημασία του εν λόγω στοιχείου, την οποία σαφώς τη διέπει αξιολογική ουδετερότητα, έγκειται στο ότι ως παράδειγμα έρευνας προτάσσει σε πολλαπλά πεδία τα ιδεώδη της UNESCO σχετικά με τον Πολιτισμό ως πανανθρώπινο αγαθό. Η καταγραφή, η αποτύπωση και η προβολή της πολιτισμικής πολυμορφίας που εμπεριέχει το συγκεκριμένο στοιχείο προτάσσει αξίες όπως: η αξιοπρέπεια της ανθρώπινης προσωπικότητας, ο σεβασμός στην ανθρώπινη συλλογική δημιουργία και η ευγενής άμιλλα των ανθρώπινων κοινοτήτων μέσω της πολιτισμικής τους ώσμωσης.

Οι λόγοι για τους οποίους θεωρώ ότι διαθέτω την επάρκεια για να χρησιμοποιήσω το φάκελο ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’ ως περίπτωση μελέτης και να προβώ σε κριτική ανάλυσή του φακέλου είναι οι κάτωθι. Πρώτος λόγος είναι, ότι ανήκει ως ερευνητικό αντικείμενο στο προσωπικό μου επιστημονικό πεδίο.¹⁶⁰

¹⁶⁰ Πτυχίο εθνομουσικολογίας με κατεύθυνση τον Ελληνικό Λαϊκό Μουσικό Πολιτισμό*, με μουσική ειδίκευση το Ελληνικό Λαϊκό και Παραδοσιακό Τραγούδι και με κωδικό μουσικο-παιδαγωγικής σχολής Π.Ε.16.02 στους κλάδους εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. [*Α.Τ.Ε.Ι. Ηπείρου, Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών, Τμήμα Λαϊκής & Παραδοσιακής Μουσικής, <http://tlpm.teiep.gr/el/studies/discipline.html>, <http://tlpm.teiep.gr/el/studies/courses-description.html>, <http://tlpm.teiep.gr/el/graduate-destinations/graduate-description/26-graduate-description.html> & <http://blogs.sch.gr/dimpapadi/2013/12/07/%CE%BA%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CE%B3%CE%B7%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82/>].

Η ως άνω εκπαίδευση πρέπει να αναφερθεί ότι συνδυάζεται με κρατικά αναγνωρισμένες ωδειακές σπουδές στα πεδία: ανώτερα θεωρητικά, κλασική μονωδία, διεύθυνση χορωδιών.

Ο δεύτερος λόγος σχετίζεται με την πολυετή και συστηματική ερευνητική,¹⁶¹ διδακτική,¹⁶² παιδαγωγική,¹⁶³ καλλιτεχνική¹⁶⁴ και πολιτιστική¹⁶⁵ σχέση μου με τη συγκεκριμένη πολιτισμική έκφραση. Ως τρίτος λόγος προτάσσεται η πρόσφατη εισαγωγή¹⁶⁶ και ανάρτηση¹⁶⁷ του στοιχείου ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’ στο Ε.Ε.Ευ. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το αναθεωρημένο υπόδειγμα ‘απλοποιημένο δελτίο καταγραφής άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς’, το οποίο αναλύθηκε στο

¹⁶¹ Η ερευνητική μου πορεία ξεκινάει με την πρόσληψη μουσικολογικών στοιχείων, μέσω ιδιαίτερων αλλά και ομαδικών σεμιναριακού τύπου μαθημάτων ‘ηπειρώτικου πολυφωνικού’ κατά την περίοδο 1994-1999 στο Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων, Συλλογή Φοίβου Ανωγειανάκη - Κέντρο Εθνομουσικολογίας (Μ.Ε.Λ.Μ.Ο.Κ.Ε.), με υπεύθυνους διδασκαλίας το Βαγγέλη Κώτσου και τη μητέρα του Ανθούλα Κώτσου με καταγωγή από το χωριό Κτίσματα του Νομού Ιωαννίνων. Από το 2001 έως σήμερα αναπτύσσω προσωπική έρευνα η οποία αφορά: α) πρωτογενή επιτόπια έρευνα σχετικά με το ελληνόφωνο πολυφωνικό τραγούδι των επαρχιών Πωγωνίου, Δροπόλεως και Χειμάρρας και με το αρβανιτοβλάχικο φαρσαριώτικο πολυφωνικό τραγούδι της επαρχίας Πρεμετής και β) δευτερογενή αρχαική έρευνα, όσον αφορά τη μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, δισκογραφίας και φιλομορφίας, καθώς και των μουσικών αρχείων ερευνητικών κέντρων και πολιτιστικών φορέων. Τέλος, συμβάλλω στην ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας με τη συγγραφή εθνομουσικολογικών άρθρων σχετικά με τη συγκεκριμένη πολιτισμική έκφραση.

¹⁶² Η διδακτική μου προϋπηρεσία αφορά το αντικείμενο ‘Ελληνόφωνο Πολυφωνικό Τραγούδι των Επαρχιών Πωγωνίου και Δροπόλεως’ από το 2007 έως σήμερα στους φορείς ‘Λύκειο των Ελληνίδων Αθηνών’ (2007-2010) και Ερευνητικό Κέντρο Ελληνικού Τραγουδιού (2010 έως σήμερα).

¹⁶³ Η παιδαγωγική μου εμπειρία εστιάζεται: α) στον σχεδιασμό παιδαγωγικής μεθοδολογίας για την προσέγγιση και εκμάθηση του αντικείμενου ‘Ελληνόφωνο Πολυφωνικό Τραγούδι των Επαρχιών Πωγωνίου και Δροπόλεως’ σε μαθητές αστικού χώρου και β) στη συγγραφή διδακτικών εγχειριδίων για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σχετικά με το μουσικο-παιδαγωγικό αντικείμενο ‘Ελληνόφωνο Πολυφωνικό Τραγούδι των Επαρχιών Πωγωνίου, Δροπόλεως και Χειμάρρας’ ως Επιστημονικός Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου από το 2012 έως σήμερα.

¹⁶⁴ Ως μέλος πολυφωνικών συνόλων έχω συμμετάσχει ή συμμετέχω με τους ρόλους του παρτή ή του ισοκράτη στα σχήματα: α) ‘Πολυφωνικό της Ηπείρου’ την περίοδο 1995-1999, υπό την καλλιτεχνική επιμέλεια του Βαγγέλη Κώτσου, β) ‘Χαονία’ την περίοδο 1996-1997, πειραματικό πολυφωνικό σχήμα καλλιτεχνικής αναζήτησης με μαθητές του Βαγγέλη Κώτσου από το Μ.Ε.Λ.Μ.Ο.Κ.Ε., οι οποίοι αν και δεν είχαν συνάφεια με τους γηγενείς τόπους του συγκεκριμένου τραγουδιστικού είδους ήθελαν να ασχοληθούν περισσότερο με αυτό, τα ιδρυτικά μέλη του σχήματος ήταν οι: Αντώνης Έξαρχος (Πολύδροσο Θεσπρωτίας), Παρασκευή Κανελλάτου (Μήλος Κυκλάδων & Κεφαλονιά Επτανήσων), Απόστολος Κορέλης (Άρτα), Αλέξανδρος Λαμπρίδης (Πολύδροσο Θεσπρωτίας), Κωνσταντίνος Ντέλλας (Τρίκαλα Θεσσαλίας & Τραπεζούντα Πόντου), Ειρήνη Τηνιακού και Τζοβάννα Χριστοδουλάκη (Ηράκλειο Κρήτης), γ) ‘Πολυφωνικό Σύνολο Λυκείου των Ελληνίδων Αθηνών’ την περίοδο 2007-2010, με προσωπική καλλιτεχνική επιμέλεια και δ) Πολυφωνικό Σχήμα ‘Οι Κεραντζήδες’ του Ερευνητικού Κέντρου Ελληνικού Τραγουδιού (ΕΡ.Κ.Ε.Τ.) από το 2010 έως σήμερα με προσωπική καλλιτεχνική επιμέλεια.

¹⁶⁵ Η πολιτιστική μου σχέση από το 2007 έως σήμερα με το Ελληνόφωνο Πολυφωνικό Τραγούδι των επαρχιών Πωγωνίου και Δροπόλεως απεικονίζεται με: α) τον σχεδιασμό πολιτιστικών δράσεων (παρουσιάσεις, καλλιτεχνικές παραστάσεις, φεστιβάλ, video-art εικαστικές συν-δημιουργίες, πολιτιστικές εκδρομές, κ.α.) και β) τη συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα: ‘Μεγάλη Γιορτή Πολυφωνικού Τραγουδιού’, ‘Αντάμωμα Πολυφωνικών Σχημάτων & Φωνών’, ‘Φεστιβάλ Φωνητικών Συνόλων Ελληνικής Παραδοσιακής & Λαϊκής Μουσικής’. [βλ.: <http://erket.org/el/cultural-activities/festivals.html>].

¹⁶⁶ Με το Αρ. Πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΝΠΑΑΠΚ/ΤΜΝΠΙΑ/173534/104343/861/248/27.5.2016 έγγραφο της ΔΝΠΑΑΠΚ, εγκρίθηκε η εγγραφή του ‘Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού’ στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, <http://ayla.culture.gr/?p=525>.

¹⁶⁷ 6^η Ιουνίου 2016, βλ. υποσημείωση Νο.: 159.

Υποκεφάλαιο 2.1 αναρτήθηκε αργότερα από την κατάθεση του φακέλου, ήτοι στις 28 Ιουλίου 2016.¹⁶⁸ Ούτως ή άλλως όμως, η εφαρμογή του συγκεκριμένου δελτίου θα γίνει διακριτή στις αιτήσεις του έτους 2017. Οπότε κρίθηκε ωφέλιμο για την πρακτική εφαρμογή του θεωρητικού μέρους της εργασίας, η περίπτωση μελέτης να επιλεγθεί από τις τελευταίες εισαγωγές του έτους 2016.

3.2 Δομή & Περιεχόμενο Φακέλου ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’

3.2.1 Δομή Φακέλου

Η δομή του φακέλου, όπως αυτή παρουσιάζεται στον επίσημο ιστότοπο του Ε.Ε.Ευ.¹⁶⁹, χωρίζεται σε πέντε ενότητες. Η πρώτη ενότητα έχει τίτλο ‘*Σύντομη παρουσίαση του στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΑΠΚ*’ και περιλαμβάνει τις υποενότητες: όνομα, ταυτότητα, πεδίο ΑΠΚ, τόπος, λέξεις κλειδιά. Η δεύτερη ενότητα ονοματίζεται ‘*Ταυτότητα του φορέα του στοιχείου ΑΠΚ*’, με υποενότητες: πρόσωπο/ομάδα/οργανισμός και ειδικές πληροφορίες για το στοιχείο. Η τρίτη ενότητα τιτλοφορείται ‘*Περιγραφή του στοιχείου ΑΠΚ*’ και αποτελείται από τις υποενότητες: περιγραφή, αναλυτική περιγραφή, τόπος & μέσα επιτέλεσης ή άσκησης του στοιχείου ΑΠΚ, διαδικασία μετάδοσης από γενιά σε γενιά του στοιχείου ΑΠΚ. Η τέταρτη ενότητα αναφέρεται στη θεματική ‘*Ιστορικό και γενεαλογία του στοιχείου ΑΠΚ*’. Τέλος, η πέμπτη ενότητα εστιάζεται στη ‘*Σημασία του στοιχείου για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά*’, με υποενότητες: τρόποι αξιοποίησης, δράσεις/διάδοση/διαπολιτισμικές επαφές, μέτρα διαφύλαξης (σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο). Στη συνέχεια του φακέλου παρατίθενται δώδεκα φωτογραφίες χαμηλής ανάλυσης, με την απεικόνιση πολυφωνικών σχημάτων και παρεών. Μετά τις φωτογραφίες υπάρχει μία μη αριθμημένη ενότητα με τον τίτλο ‘*Τεκμηρίωση*’. Η ενότητα αυτή αναπτύσσεται στις υποενότητες: βιβλιογραφία, δισκογραφικές εκδόσεις, φιλμογραφία.

¹⁶⁸ Βλ. υποσημείωση Νο.: 116.

¹⁶⁹ Βλ. υποσημείωση Νο.: 159.

3.2.2 Περιεχόμενο Φακέλου

3.2.2^α Σύντομη Παρουσίαση του Στοιχείου

Αναφορικά τώρα με το περιεχόμενο της πρώτης ενότητας, αρχικά δίνεται η ονομασία του στοιχείου *‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’* ή *‘Ηπειρώτικη Πολυφωνία’*. Στη συνέχεια χαρακτηρίζεται ως *‘εθνομουσικολογικό φαινόμενο παλαιότητας καταγωγής’* των κοινοτήτων στην *‘παραμεθόρια περιοχή της Ηπείρου και της Ελληνικής Μειονότητας της Αλβανίας’* και επισημαίνεται ότι αποτελεί *‘μία από τις πλέον ενδιαφέρουσες φόρμες στο ρεπερτόριο της παγκόσμιας λαϊκής πολυφωνίας’*. Στα πεδία ΑΠΚ εντάσσεται στις: προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, στις επιτελεστικές τέχνες και στις κοινωνικές πρακτικές / τελετουργίες / εορταστικές εκδηλώσεις. Ως τόπος *‘ζώσας’* εξάπλωσης του στοιχείου αναφέρονται *‘τα χωριά των περιοχών Πωγωνίου, Άνω Πωγωνίου του πρώην Νομού Ιωαννίνων, Μουργκάνας και Φιλιατών του πρώην Νομού Θεσπρωτίας, τα χωριά της Κόνιτσας, ... τα χωριά της Δερόπολης, του Άνω Πωγωνίου, του Θεολόγου (Ριζά), του Βούρκου και της Χειμάρρας’*. Στη συνέχεια ονοματίζονται χωριά με *‘ξεχωριστή πολυφωνική παράδοση στην παραμεθόρια Ήπειρο’* και συγκεκριμένα *‘το Δολό, η Πωγωνιανή, οι Ποντικάτες, η Χρυσόδουλη, το Μαυρόπουλο, το Ζάβροχο, τα Κτίσματα, η Χαραυγή, η Καστάνιανη Πωγωνίου, ο Παρακάλαμος, το Μαυρονόρος, ο Λιάς, το Βαβούρι, ο Τσαμαντάς, ο Αμπελώνας (Πόβλα), το Γιρομέρι, το Πλαίσιο, η Σαγιάδα’*, καθώς και χωριά της Ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας τα *‘διακεκριμένα για τη ζώσα πολυφωνική τους παράδοση’*, όπως *‘η Πολύτσανη και το Χλωμό στο Άνω Πωγώνι, η Δερβιτσάνη, η Γράψη, η Γλύνα στη Δερόπολη, το Σελιό, η Σωτήρα, η Κοσοβίτσα, στην Άνω Δερόπολη, η Δίβρη στα Ριζά, η Φοινίκη στο Βούρκο, η Χειμάρρα’*. Στην εν λόγω υποενότητα αναφέρεται η διάδοση του είδους στα αστικά κέντρα μέσω της *‘μετανάστευσης’* αλλά και της *‘διάδοσης με νεότερους τρόπους’* και στο σημείο αυτό γίνεται λόγος περί *‘ενεργοποίησης σειράς ομίλων και σχημάτων καθώς και λειτουργίας εργαστηρίων πολυφωνίας’*. Τέλος οι λέξεις κλειδιά που δίνονται έχουν να κάνουν με τον τρόπο που ονοματίζουν οι ίδιοι οι ντόπιοι το στοιχείο όταν το ασκούν *‘Πολυφωνικό Τραγούδι’*, το είδος στο οποίο εθνομουσικολογικά ανήκει *‘Λαϊκή Πολυφωνία’*, διάφορες ιδιοματικές ονομασίες των ρόλων που προσλαμβάνουν τα μέλη μίας πολυφωνικής παρέας *‘πάρτης, παρτής, σηκωτής, προλογιστής, γυριστής, τσακιστής, κόφτης, κλώστης, ρίχτης, ισοκράτης’* και

τέλος ιδιωματικοί χαρακτηρισμοί του πολυφωνικού τραγουδήματος ‘μπάσο, λαλιά, αχός’

3.2.2^β Ταυτότητα του Φορέα του Στοιχείου

Ως περιεχόμενο η δεύτερη ενότητα ορίζει τους ‘φορείς’ του στοιχείου και υποστηρίζεται από τη συντακτική ομάδα ότι είναι ‘όλοι όσοι τραγουδούν το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι είτε στις τοπικές κοινωνίες είτε σε νεότερες συλλογικότητες, στους χώρους της αποδημίας και το αστικό περιβάλλον’. Στη συνέχεια δίνεται ένας κατάλογος με δέκα ‘θεσμούς’ που ασχολούνται με την προβολή και τη διάδοση του στοιχείου. Τέλος, αναφέρεται ο ‘Λαμπρίδης Αλέξανδρος’ με τις ιδιότητες “‘Κερατζής” στο Πολυφωνικό Καραβάνι, δάσκαλος στο Εργαστήρι Πολυφωνίας του Συλλόγου Φίλων Μουσείου Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων “Φοίβος Ανωγειανάκης” και στο Εργαστήρι Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, διευθυντής του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού, Πρόεδρος της α.μ.κ.ε. «Άπειρος» (Διεθνές Φεστιβάλ Πολυφωνικού Τραγουδιού)’, ως ο παρέχων ειδικές πληροφορίες για το στοιχείο και δίνονται οι σχετικές πληροφορίες επικοινωνίας (διεύθυνση, τηλέφωνο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο).

3.2.2^γ Περιγραφή του Στοιχείου

Η τρίτη ενότητα εστιάζεται στην περιγραφή του στοιχείου. Ως βασική περιγραφή δίνεται:

Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι, είδος παλαιότατης καταγωγής, αποτελεί ζώσα παράδοση και στοιχείο της πολιτισμικής ταυτότητας των πληθυσμών της παραμεθόριας Ηπείρου και της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας. Ταυτόχρονα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα δείγματα στο ρεπερτόριο της παγκόσμιας πολυφωνίας. Προφορική παράδοση με έντονη τοπικότητα ύφους και ερμηνείας, διευρύνει σήμερα τον κοινωνικό της χάρτη στο αστικό περιβάλλον.

Στην αναλυτική περιγραφή χαρακτηρίζεται ως ‘πολιτιστικό «διαβατήριο» ανάμεσα στα σύνορα και στους γειτνιάζοντες λαούς’. Γίνεται αναφορά στη ποικιλομορφία του ανά περιοχή και δίνεται η πιθανή έκταση των συμμετεχόντων σε έναν ‘πολυφωνικό όμιλο’. Περιγράφονται και αναλύονται οι τραγουδιστικοί ρόλοι κατά τη διάρκεια ενός πολυφωνικού τραγουδιού και επισημαίνεται ότι η διαφοροποίηση της δομής και της λειτουργίας τους επηρεάζει το ρεπερτόριο ως προς το πολυφωνικό του άκουσμα

‘ομοφωνικά τραγούδια, δίφωνα και πολυφωνικά τραγούδια χωρίς ισοκράτημα, τρίφωνα και τετράφωνα καθώς και με οργανική συνοδεία’. Στη συνέχεια γίνονται κατηγοριοποιήσεις των πολυφωνικών τραγουδιών σύμφωνα με το ποιητικό τους περιεχόμενο *‘τραγούδια της αγάπης, της ξενιτιάς, της Ιστορίας, του γάμου, αποκριάτικα, παιδικά κ.ά.’* και σε αυτό το σημείο υποστηρίζεται ότι *‘οι παραλλαγές των παραλογών και τα πολυφωνικά τραγούδια του ακριτικού κύκλου υποδηλώνουν την παλαιότητα του είδους’.*

Στην παρούσα ενότητα επίσης δηλώνεται ότι *‘χωρίς την αναγκαία, καταληκτική τεκμηρίωση, ερευνητές εντάσσουν την ηπειρώτικη πολυφωνία σε ευρύτατα τόξα πολυφωνίας που συνέχουν τα Βαλκάνια, τον Καύκασο, τη Βόρεια Περσία, το Αφγανιστάν, τη Βόρεια Ινδία, την Ινδονησία (Joar Kunst) ... μερικοί συσχετίζουν τις απαρχές της με την πρώιμη Βυζαντινή μουσική’.* Ακολουθεί η προσπάθεια ανάλυσης σχετικά με τους μουσικούς τρόπους (κλίμακες) *‘το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι διασώζει την ανημίτονη πεντατονική κλίμακα που η μουσικολογική έρευνα ταυτίζει με τον δώριο τρόπο των αρχαίων Ελλήνων, την κατεζοχήν «ελληνική αρμονία»’,* βάσει των οποίων δομείται μουσικολογικά το στοιχείο. Μετά γίνεται λόγος περί της *‘παλαιότατης καταγωγής’* του και υποστηρίζεται ότι *‘παρά την άδηλη αρχαία καταγωγή του, το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι εξελίχθηκε παράλληλα με τη Βυζαντινή μουσική’.* Ως προς την μουσική του ώσμωση με παρεμφερείς πολιτισμικές εκφάνσεις δηλώνεται ότι *‘διατηρεί εκλεκτικές συγγένειες με άλλα είδη πολυφωνίας που απαντούν στην ευρύτερη περιοχή’.* Στη συνέχεια δίνεται μία σύντομη λογοτεχνικού τύπου περιγραφή, για το πώς νοιώθει κάποιος προσεγγίζοντας το συγκεκριμένο στοιχείο. Αναφορικά με τον *‘τόπο και τα μέσα επιτέλεσης ή άσκησης’* δίνεται η κοινωνική και η πολιτισμική διάσταση του φαινομένου ως προς τους κύκλους της ζωής και του χρόνου, καθώς επίσης επισημαίνονται οι επιδράσεις που δέχεται λόγω της μετανάστευσης και των αλλαγών στην κοινοτική οργάνωση π.χ. *‘φορείς του πολιτισμού, της τοπικής αυτοδιοίκησης και της αποδημίας’.* Στην υποενότητα *‘διαδικασία μετάδοσης από γενιά σε γενιά’* παρατίθενται έννοιες όπως *‘η μετάγχιση της συλλογικής μνήμης και έκφρασης ... η κοινωνικοποίηση κάθε γενιάς’* και ως παράμετροι επίδρασης στην τέλεσή του *‘η συγκρότηση των τοπικών κοινωνιών, η θέση της οικογένειας και των ευρύτερων κοινωνικών ενοτήτων σε αυτές, η θέση των δύο φύλων στις διαφορετικές φάσεις της*

εξέλιξης, ο αξιακός κώδικας'. Επιπροσθέτως δίνονται και 'νεότεροι' τρόποι μετάδοσης 'προσαρμοσμένοι στο σύγχρονο κοινωνικό πλαίσιο επιτέλεσης του στοιχείου', όπως για παράδειγμα 'η συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις και σε φεστιβάλ, σε σεμινάρια και μουσικές παραστάσεις, σε πρόβες και εργαστήρια'. Στο σημείο αυτό υποστηρίζεται η συμβολή των 'νεότερων' τρόπων μετάδοσης με τους κάτωθι τρόπους:

Στα σεμινάρια παρέχεται η δυνατότητα εξοικείωσης με τη δομή και τους ρόλους του τραγουδιού, τη θεματική και την ποικιλία των τοπικών ιδιωμάτων του ... διαμορφώνουν το αναγκαίο πλαίσιο της συλλογικής έκφρασης, προϊδεάζοντας για το συλλογικό ήθος και τη νοστορπία, στην οποία εδράζεται το πολυφωνικό τραγούδι. Η μαθητεία στο είδος αποτελεί μια διαδικασία διαρκή, αέναη, αφού συμφύρεται με τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης της ερμηνείας του (συγκρότηση πολυφωνικών ομίλων και σχημάτων). Στο Εργαστήρι Πολυφωνίας του Πολυφωνικού Καραβανιού η μαθητεία πλαισιώνεται και από επιτόπια εκμάθηση, συλλογικές επιτόπιες καταγραφές, αξιοποίηση του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού, έχοντας ως διαρκές μέτρο αναφοράς τους ύστατους αυθεντικούς ερμηνευτές που ζούνε γαντζωμένοι στους «γενέθλιους τόπους», ριζιμοί όπως το τραγούδι τους. Έτσι, αναπτύσσεται διάδραση μεταξύ των τρόπων μετάδοσης (των πόλεων και του αυτόχθονου) αλλά και ώσμωση των ερμηνευτών.

3.2.2^δ Ιστορικό & Γενεαλογία του Στοιχείου

Η τέταρτη ενότητα αναφέρεται στη θεματική 'Ιστορικό και γενεαλογία του στοιχείου ΑΠΚ'. Ως πρώτη τοποθέτηση δίνεται η πρόταση 'Η παλαιότητα της καταγωγής του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού συνάγεται από την κλίμακά του, τον φωνητικό, ομαδικό, ρητορικό χαρακτήρα, τη θεματολογία'. Σχετικά με την 'τεκμηρίωση για τον προσδιορισμό της παλαιότητας' παρατίθενται ονόματα ερευνητών όπως ο Αντώνης Λάβδας, ο Σπυρίδων Περιστερής, ο Samuel Baud-Bovy, ο Λάμπρος Λιάβας και ο Κώστας Λώλης. Αναφέρονται τα πρώτα ηχητικά τεκμήρια από φωνογραφήσεις με τραγουδιστές από δύο χωριά της επαρχίας Δροπόλεως: την Γράψη το 1928 και την Γλύνα το 1935. Στην ίδια ενότητα δίνονται στοιχεία προφορικών αφηγήσεων ότι το συγκεκριμένο στοιχείο 'επιβίωσε για πολλά χρόνια σε συνθήκες γεωγραφικής και κοινωνικής περιθωριοποίησης'. Γίνεται αναφορά για την Ελληνική μετεμφυλιακή περίοδο στους γηγενείς τόπους του στοιχείου αλλά και σε τόπους μετανάστευσης των ντόπιων:

Η απομόνωση των πληθυσμών ακολουθεί το ορφάνεμα των τόπων σταδιακά προς την προσφυγιά, τα αστικά κέντρα και την εξωτερική μετανάστευση. Η ηλικιακή αλυσίδα διαρρηγνύεται, οι παραγωγικές ηλικίες μεταναστεύουν. Στην ξενιτιά είναι δύσκολο να επιβιώσει ένα τόσο κοινοτικό είδος'

Παράλληλα, δίνονται στοιχεία για τις συνθήκες που επικρατούσαν περί του στοιχείου στη μεταπολεμική Αλβανία *‘η διοργάνωση του Λαογραφικού Φεστιβάλ Αργυροκάστρου δίνει βήμα προβολής, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα ένα πεδίο παρέμβασης στους πολυφωνικούς ομίλους’*, καθώς και για τις συνθήκες επικοινωνίας κατά τη διάρκεια των κλειστών συνόρων ανάμεσα στις δύο χώρες *‘η όποια «γέφυρα» ... ήταν η ακρόαση πολυφωνικών τραγουδιών από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς Αργυροκάστρου και Τιράνων που «ακούγονταν» και στην παραμεθόρια Ήπειρο’*.

Στην παρούσα ενότητα αναφέρεται η δισκογραφική προβολή του στοιχείου από τη δεκαετία του ’60 και μετά καθώς και η απαρχή σεμιναριακών τμημάτων εκμάθησης από τις αρχές της δεκαετίας του ’90, στα οποία *‘για πρώτη φορά μούνται στην ηπειρώτικη πολυφωνία νέοι δίχως όρους καταγωγής’*. Μετά γίνεται μία εκτενής αναφορά περί του συνόλου ‘Χαονία’, της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ‘Άπειρος’ και όλων όσων πολιτιστικά παράγει *‘συναυλίες, σεμινάρια, επιτόπιες καταγραφές, παρουσιάσεις, ημερίδες, δημιουργεί πλαίσιο αναθάρρησης των αυθεντικών ερμηνευτών, συχνωτισμού των ομίλων διαφορετικών λαών, γλωσσών, ειδών, περιοχών και γενεών, έλξης νεότερων ιχνηλατών, εμπλουτισμού του ανθρώπινου τοπίου’*. Ενδιαφέρον προκαλεί η δημιουργία και ανάλυση της έννοιας του ‘συχνωτισμού’:

Ο συχνωτισμός των ομίλων από διαφορετικές περιοχές, καταγωγές και διαδρομές δεν αφήνει ανεπηρέαστη την ερμηνεία που, συχνά εκφεύγει του τοπικού ιδιοματισμού της, ενώ η λειτουργία της συχνά περιχαράκωνεται στα εκδηλωσιακά όρια μιας αναπαραστασιακής λογικής. Από την άλλη, αυτός ο συχνωτισμός προσφέρει το ερέθισμα στους παλαιότερους να κρατήσουν ζωντανό το τραγούδι τους, να ανασύρουν και να κοινωνήσουν όλο και περισσότερα τραγούδια, να νιώσουν μέλη μιας άλλης κοινότητας πέρα από τη δική τους, στην οποία συναντιούνται οι ερμηνευτές, οι ερευνητές και οι ιχνηλάτες της λαϊκής πολυφωνίας δίχως όρια.

Ως συνέχεια δίνονται οι διδάσκοντες και τα πολυφωνικά σχήματα που δρουν σε αστικούς χώρους (παραστασιακά και δισκογραφικά), καθώς και τα μουσικά σχήματα που πειραματίζονται καλλιτεχνικά επί του στοιχείου διασκευάζοντάς το. Παράλληλα γίνεται αναφορά στην χρήση του στοιχείου από έτερες μορφές τέχνης (θέατρο, κινηματογράφος). Στην τέταρτη ενότητα υπάρχει και η πληροφόρηση σχετικά με συμμετοχή Δήμων του Νομού Ιωαννίνων (Δελβινακίου & Πωγωνίου) σε ευρωπαϊκά προγράμματα, με τη δημιουργία ‘Κέντρου Πολυφωνικού Τραγουδιού’ στα Κτίσματα

του Νομού Ιωαννίνων και με τη διοργάνωση ‘Βορειοηπειρώτικου Φόρουμ στο Ζάππειο Μέγαρο. Τέλος αναφέρεται η σχέση του στοιχείου με ‘τους αποκαλούμενους «κοινωνικούς χώρους», σε αυτοδιαχειριζόμενες πολιτιστικές πρωτοβουλίες, όπως επίσης και σε συναυλίες αλληλεγγύης, νεολαιίστικα, αντιφασιστικά φεστιβάλ’, αλλά και η θεσμοθέτηση το 2016 της ‘Παγκόσμιας Ημέρας Πολυφωνικού Τραγουδιού’ με εορτασμό της κάθε 14^η Μαΐου.

3.2.2^ε Σημασία του Στοιχείου για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά

Στην πέμπτη ενότητα αναπτύσσεται η ‘Σημασία του στοιχείου για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά’. Ως τρόποι αξιοποίησης του στοιχείου προτείνονται:

Διοργάνωση συναυλιών και φεστιβάλ, με τη συμμετοχή ομίλων από όλα τα ιδιώματα του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού, τα άλλα είδη Ελλαδικής και Ελληνόφωνης πολυφωνίας καθώς και άλλες Βαλκανικές και Μεσογειακές πολυφωνίες, στα αστικά κέντρα και στην Ήπειρο. Επιτόπια έρευνα, οπτικοακουστική καταγραφή (φωτογράφιση, κινηματογράφιση, ηχογράφιση), συλλογή παλαιότερων υλικών, ψηφιοποίηση, συστηματοποίηση, διαδικτυακή προσβασιμότητα και προβολή ηλεκτρονικής βάσης Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού, δημοσιεύσεις, παρουσιάσεις. Εκπαιδευτικές δράσεις, λειτουργία εργαστηρίων, διοργάνωση σεμιναρίων, σε διάδραση του αστικού περιβάλλοντος με την παραμεθόρια Ήπειρο (περιήγηση, επιτόπια μαθητεία). Δισκογραφικές και έντυπες εκδόσεις. Παραγωγή ταινιών τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ). Διοργάνωση περιοδικών ημερίδων στην προοπτική συνεδρίου. Ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές. Ευρύτατη και συστηματική διαδικτυακή προβολή. Δράσεις ενίσχυσης της συγκρότησης της Κοινότητας Πολυφωνικού Τραγουδιού.

και στη συνέχεια στην υποενότητα ‘δράσεις / διάδοση / διαπολιτισμικές επαφές’ δίνεται μία λίστα με δύο (2) πολιτιστικές δράσεις και εικοσιπέντε πολυφωνικά σύνολα. Στην υποενότητα ‘μέτρα διαφύλαξης’ γίνεται μνεία για τα οφέλη που αποφέρει η πολιτιστική δράση ‘Πολυφωνικό Καραβάνι’ της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ‘Άπειρος’, αλλά και των δισκογραφικών εκδόσεων από τα υπάρχοντα πολυφωνικά σχήματα.

3.2.2^{στ} Φωτογραφίες & Τεκμηρίωση

Μετά την ανάπτυξη των πέντε αριθμημένων ενοτήτων ακολουθεί η παράθεση δώδεκα έγχρωμων φωτογραφιών με ενσωματωμένο λογότυπο της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ‘Άπειρος’ και με λεζάντες που αφορούν ποιους ή τι απεικονίζουν. Οι εν λόγω φωτογραφίες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής: έντεκα απεικονίζουν πολυφωνικά σύνολα, έξι προβάλλουν φωνητικά σύνολα σε

πολιτιστική δραστηριότητα, έξι δείχνουν σύνολα από επιτόπια καταγραφή και τέλος και στις δώδεκα έχει προστεθεί κάτω δεξιά ψηφιακό λογότυπο με τη λέξη ‘Άπειρος’. Μετά τις φωτογραφίες ακολουθεί η μη αριθμημένη ενότητα ‘*Τεκμηρίωση*’. Στη βιβλιογραφία παρατίθενται εξήντα τρεις τίτλοι. Οι άμεσα σχετιζόμενες βιβλιογραφικές πηγές με στοιχείο και τους γηγενείς του Τόπους είναι είκοσι οκτώ. Οι βιβλιογραφικές πηγές που παραθέτουν πληροφορίες σχετικά με το στοιχείο ανέρχονται σε δέκα, ενώ εκείνες που εμπεριέχουν μεμονωμένες μουσικολογικές πληροφορίες σχετικές με τη λαϊκή πολυφωνία είναι δέκα τον αριθμό. Οι ανθολογίες δημοτικών τραγουδιών από την ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου που εμφανίζονται στην εν λόγω λίστα αριθμούνται σε έντεκα. Τέλος, υπάρχουν τρεις τίτλοι που δεν γίνεται κατανοητό για ποιο λόγο υπάρχουν στη λίστα. Η συντακτική ομάδα του φακέλου σε αυτή την ενότητα αναφέρει για ‘*πλήθος ψηφιοποιημένων ιδιόχειρων συλλογών, που περιλαμβάνονται στην Πολυφωνική Βιβλιοθήκη του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού της «Άπειρος» ... καρποί πολύχρονης, επιτόπιας έρευνας*’. Επίσης δίνονται και τέσσερις βιβλιογραφικές πηγές λογοτεχνικής παραγωγής, στις οποίες υπάρχουν αναφορές σχετικά με το στοιχείο.

Στην ενότητα της ‘*Τεκμηρίωσης*’ αναγράφονται και οι δισκογραφικές εκδόσεις, οι οποίες ανέρχονται συνολικά σε σαράντα μία τον αριθμό. Από αυτές: είκοσι οκτώ αποτελούν στουντιακές ή επιτόπιες καταγραφές ντόπιων, έξι προέρχονται από ζωντανή ηχογράφιση εντοπίων κατά τη διάρκεια πολιτιστικών εκδηλώσεων και έντεκα αφορούν ή περιέχουν ηχογραφήσεις πολυφωνικών σχημάτων που δεν διαθέτουν εντοπιότητα σχετική με το στοιχείο αλλά το ασκούν ως καλλιτεχνική τους έκφραση. Επιπροσθέτως, γίνεται αναφορά στην ‘*Ηχοθήκη του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού («Άπειρος», Πολυφωνικό Καραβάνι)* που συμπεριλαμβάνει την ηχογράφιση των συνόλου των εκδηλώσεων του Πολυφωνικού Καραβανιού από το 1998 μέχρι σήμερα καθώς και μεγάλο αριθμό επιτόπιων ηχογραφήσεων και ψηφιοποιημένων, παλαιότερων ηχογραφήσεων’, στις επιτόπιες καταγραφές ερευνητών όπως οι: Λάμπρος Λιάβας, Κώστας Λώλης, Νίκος Διονυσόπουλος, Γεωργία Τέντα, Κώστας Μάτσιας και στα μουσικά αρχεία του Ραδιοφωνικού Σταθμού Αργυροκάστρου και του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών.

Η εν λόγω ενότητα ολοκληρώνεται με την παράθεση της σχετικής με το στοιχείο φιλμογραφίας, όπου αναγράφονται εννέα τίτλοι άμεσα σχετιζόμενοι με την ανάπτυξη του στοιχείου στους γηγενείς του τόπους αλλά και στον αστικό χώρο και τρεις τίτλοι με ταινίες μυθοπλασίας που το χρησιμοποιούν ως καλλιτεχνική έκφραση. Τέλος γίνεται αναφορά στις *‘Πολυφωνική Ταινιοθήκη που διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού από την «Άπειρο»’*.

3.3 Κριτική Ανάλυση Φακέλου

Η κριτική ανάλυση του Φακέλου *‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’* θα αναπτυχθεί βάσει των πεδίων που προτείνονται στην Αίτησης Εγγραφής, όπως αυτή παρουσιάζεται στην [Υποενότητα 2.2.2^β](#). Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται να υπάρξει από τη μία η ξεκάθαρη κατηγοριοποίηση των πληροφοριών που απαιτούνται για την εγγραφή του συγκεκριμένου στοιχείου και την παρουσίασή του στο Ε.Ε.Ευ. και από την άλλη αν οι πληροφορίες που δίνονται στο φάκελο πληρούν τα κριτήρια και τις προδιαγραφές της Αίτησης. Επιπροσθέτως, η παραπάνω διαδικασία μπορεί να αποβεί χρήσιμη ως η πρακτική δοκιμή της προτεινόμενης Αίτησης Εγγραφής.

3.3.1 Στοιχείο & Σκοπός Μελέτης του

Στην ονομασία του στοιχείου δίνονται ως κύρια εγγραφή το *‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’* και ως εναλλακτική η *‘Ηπειρώτικη Πολυφωνία’*. Όλοι οι πληθυσμοί που το ασκούν μιλάνε για *‘Πολυφωνικό Τραγούδι’* των εκάστοτε περιοχών που ανήκουν. Παράλληλα, η ονοματοθεσία της συγκεκριμένης πολιτισμικής έκφρασης από το μεγαλύτερο τμήμα της επιστημονικής κοινότητας γίνεται βάσει των τόπων που ανήκουν οι εθνο-πολιτισμικές κοινότητες που το ασκούν και όχι βάσει του γεωγραφικού διαμερίσματος του οποίου ανήκουν.¹⁷⁰ Ούτως ή άλλως και σύμφωνα με τη γεωπολιτική του διασπορά, η συγκεκριμένη πολιτισμική έκφραση εκτείνεται σε ένα ιδιαίτερα μικρό ποσοστό του Ελληνικού γεωγραφικού διαμερίσματος της Ηπείρου και

¹⁷⁰ Περιστέρης, 1958 | Ζώτος, 1974 | Τέντα, 1995 | Λύτης, 1998 | Νιτσιάκος, 1998 | Νιτσιάκος & Μάντζος, 2002 | Κασορούχο, 2003 | Κατσανεβάκη, 2003 | Κανελλάτου, 2010.

επίσης σε συγκεκριμένα εδάφη της Ελληνικής Μειονότητας της Βορείας Ηπείρου στην Αλβανία.¹⁷¹

Βέβαια πρέπει να επισημανθεί, ότι ο συγκεκριμένος γεωγραφικός προσδιορισμός στην ονομασία του είδους αρχίζει να χρησιμοποιείται κατά την πολιτιστική προβολή του από τη δεκαετία του '80 και μετά (δισκογραφικές εκδόσεις, παρουσιάσεις και παραστάσεις σε αστικό χώρο). Το γεγονός αυτό ως πολιτιστική πρακτική είναι συνηθισμένη για τα μουσικά και χορευτικά δρώμενα στον Ελλαδικό χώρο από τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα.¹⁷² Η χρηστικότητά του έγκειται, στο ότι δίνονται οι απαραίτητες περιγραφικές πληροφορίες ως προς την προέλευση και τα μουσικά - χορευτικά του χαρακτηριστικά, πληροφορίες απαραίτητες για την ένταξη και την υπόστασή του εκάστοτε πολιτισμικού στοιχείου στον πολιτιστικό χάρτη του Ελληνικού έθνους-κράτους. Ταυτόχρονα ακούγεται, προβάλλεται και εξυψώνεται σε εθνικό επίπεδο ο ευρύτερος τόπος καταγωγής του.¹⁷³ Άρα η συγκεκριμένη ονομασία θα μπορούσε να μπει ως έτερη ονομασία, με την επισήμανση της 'πολιτιστικής ονομασίας' του στοιχείου, αλλά όχι ως αντιπροσωπευτική του για εισαγωγή στο Ε.Ε.Ευ.

Αναφορικά τώρα με τον σκοπό μελέτης του στοιχείου στην πρώτη ενότητα του φακέλου προτάσσεται *‘εθνομουσικολογικό φαινόμενο παλαιότητας καταγωγής’* αλλά και στην τρίτη ενότητα η συντακτική ομάδα το θεωρεί ως *‘ένα από τα σημαντικότερα δείγματα στο ρεπερτόριο της παγκόσμιας πολυφωνίας’*. Οι δύο προειρημένες τοποθετήσεις για να θεωρηθούν αξιόπιστες έπρεπε να τεκμηριωθούν επιστημονικά στη συνέχεια του φακέλου, διαδικασία που δεν γίνεται. Πρέπει να τονιστεί ότι αναφορικά με τις μουσικές πολιτισμικές εκφάνσεις ο βασικότερος τρόπος τεκμηρίωσης τους είναι το ηχητικό τους αποτύπωμα ή η οπτικοακουστική τους καταγραφή και συνεπικουρικά η γραπτή τους μεταγραφή. Για το συγκεκριμένο στοιχείο ηχητικά τεκμήρια υπάρχουν από τη δεκαετία του 1920, οπτικοακουστικά από τη δεκαετία του 1970 και γραπτές μεταγραφές από το 1950. Ορισμένοι ερευνητές¹⁷⁴ επίσης αναλύοντας το

¹⁷¹ Βλ. υποσημείωση Νο: 181.

¹⁷² Αυδίκος, 2016, σ.: 127 | Κανελλάτου, 2017, 02. Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδιμα - Ορισμός & Διαδικασία Ονοματοδότησης (υπό δημοσίευση).

¹⁷³ Βλ. υποσημείωση Νο: 172.

¹⁷⁴ Tardo, 1938 | Κώτσου, 1998 | Λώλης, 1998.

μουσικολογικά, ισχυρίζονται (ισχυρισμός που γίνεται αποδεκτός και προβάλλεται και από τη συντακτική ομάδα του φακέλου) την ‘αναντίρρητη’ σχέση του με την αρχαιότητα λόγω των πεντατονικών κλιμάκων που χρησιμοποιούνται στη μελωδική του ανάπτυξη. Η εν λόγω θεώρηση έχει ως αδυναμία ότι δεν μπορεί να αποδειχθεί μέσω τεκμηρίων, παρά μπορεί να εκφραστεί ως εικασία. Η σχέση του δε με την ιερή μουσική του Βυζαντινού μέλους, λόγω του ισοκρατήματος που υπάρχει κατά την τέλεσή του,¹⁷⁵ είναι μία ακόμα θεώρηση ατεκμηρίωτη, σε σχέση με όσα δίνονται από την έγκριτη βιβλιογραφία. Σε κοινότητες που τα μέλη τους ασκούν παράλληλα και κοσμικά και ιερά είδη μουσικής σαφώς και υπάρχει αλληλεπίδραση των μουσικών δομών αλλά είναι δύσκολο να αποδειχθεί ότι το ένα είναι απόρροια του άλλου. Τέλος για την έκφραση περί ‘ενός από τα σημαντικότερα δείγματα στο ρεπερτόριο της παγκόσμιας πολυφωνίας’ εδώ γεννάται το ερώτημα αν η συντακτική ομάδα θεωρεί ότι υπάρχουν λιγότερο ή περισσότερο σημαντικά δείγματα στην παγκόσμια λαϊκή πολυφωνία. Τέλος από τους σκοπούς μελέτης του στοιχείου απουσιάζουν παντελώς οι όποιες αναφορές σχετικά με τις γηγενείς κοινότητες που ασκούν το είδος.

3.3.2 Συντακτική Ομάδα Φακέλου

Αναφορικά με τη συντακτική ομάδα, στο φάκελο δε δηλώνεται πουθενά ποιοι υπογράφουν και έχουν την ευθύνη του ερευνητικού πονήματος περί του στοιχείου. Το μόνο πεδίο με σχετική συνάφεια βρίσκεται στη δεύτερη ενότητα και αναφέρεται στον υπεύθυνο παροχής ‘ειδικών πληροφοριών’ για το στοιχείο. Εκεί δηλώνεται: το επώνυμο ενός μόνο ατόμου, οι σχετικές ιδιότητες/ενασχολήσεις του επί του στοιχείου χωρίς αναφορά στην αντίστοιχη κατάρτισή του για τις θέσεις αυτές και οι συστάσεις επικοινωνίας του. Επειδή στον τίτλο του πεδίου υπάρχει ο όρος ‘ειδικές πληροφορίες’ επιβάλλεται να είχαν αναγραφεί, είτε η κατάρτιση¹⁷⁶ του ατόμου που δηλώνεται ότι τις παρέχει, είτε ο βαθμός της εντοπιότητάς του και της βιωματικής του σχέσης με το στοιχείο, έτσι ώστε οι ερευνητές που θα θελήσουν στο μέλλον περαιτέρω πληροφορίες

¹⁷⁵ Το συγκεκριμένο γεγονός είναι ισχυρισμός και από τους ερευνητές του ενταγμένου στοιχείου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο ‘Άυλης’: Αλβανική Λαϊκή Ίσο-Πολυφωνία (Albanian folk iso-polyphony), <http://www.unesco.org/culture/ich/en/RL/albanian-folk-iso-polyphony-00155>.

¹⁷⁶ Βάσει της περιγραφής του στοιχείου μπορεί να μελετηθεί από ανθρώπους με κατάρτιση: εθνομουσικολογική, μουσικολογική, ανθρωπολογική, εθνολογική, λαογραφική, ανθρω-γεωγραφική, ιστορική, μουσικοπαιδαγωγική, μουσική και πολιτιστικού management / marketing.

σχετικά με το στοιχείο, να γνωρίζουν την αξιοπιστία του ατόμου που δηλώνει ότι τους τις παρέχει. Τα στοιχεία αυτά δε δίνονται στο φάκελο.

3.3.3 Κοινωνικές Οντότητες

Ως κοινωνικές οντότητες (‘φορείς’ στα υποδείγματα του Τμήματος ‘Άυλης’) του στοιχείου δηλώνεται πως είναι ‘... όλοι όσοι τραγουδούν το *Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι ...*’. Η συγκεκριμένη δήλωση γίνεται αποδεκτή μόνο εφόσον όλοι όσοι τραγουδούν πληρούν τις προδιαγραφές που καθορίζει η UNESCO για τους φορείς ενός στοιχείου, όπως αυτές παρουσιάζονται στην [Υποενότητα 2.2.1^γ](#). Όπως όμως γίνεται διακριτό στη συνέχεια, από τη λίστα ‘θεσμών’ που παρατίθεται, από τις δέκα εισαγωγές μόνο μία¹⁷⁷ μπορεί να χαρακτηριστεί ως φορέας του στοιχείου. Επιπροσθέτως, για να χαρακτηριστεί μία ομαδική ή ατομική ενέργεια ή κάθε σχέση ανάμεσα στα μέλη μιας κοινωνίας ως ‘θεσμός’ πρέπει να διαθέτει νομική υπόσταση. Από τη συγκεκριμένη λίστα τουλάχιστον δύο αναφορές της δεν συνάδουν με την έννοια. Ως συμπέρασμα για την παρούσα ενότητα προκύπτει ότι ενώ ως πρωταρχικοί φορείς έπρεπε να αναφέρονται οι εντόπιες κοινότητες, αντιθέτως έχουμε την αποκλειστική παράθεση πολιτιστικών εταιρειών και σωματείων, καλλιτεχνικών σχημάτων και ενός ερευνητικού κέντρου. Τέλος, δεν υπάρχει πουθενά αναφορά για συμμετοχή, για επικοινωνία και για έγγραφη συγκατάθεση των κοινωνικών ομάδων που ασκούν το στοιχείο.

3.3.4 Περιγραφή Στοιχείου

Η περιγραφή του στοιχείου αναπτύσσεται στον κατατεθειμένο φάκελο σε δύο ενότητες: ‘[Περιγραφή](#)’ και ‘[Ιστορικό και Γενεαλογία](#)’. Στην αρχή δίνονται τα τρία πεδία ‘Άυλης’¹⁷⁸ στα οποία εμπίπτει το στοιχείο. Στη συνέχεια επιχειρείται μία ‘εθνομουσικολογική’ του παρουσίαση. Είναι όμως έντονα διακριτό από τη διάρθρωση, την τεκμηρίωση και την επιχειρηματολογία του κειμένου, ότι έχει συνταχθεί από ερευνητή που δε διαθέτει εθνομουσικολογική / μουσικολογική / μουσική κατάρτιση. Στο φάκελο γράφονται απλά πληροφορίες, για τις οποίες όμως η συντακτική ομάδα δε

¹⁷⁷ Λαογραφικός Σύλλογος Βορειοηπειρωτών ‘Οι Χάονες’.

¹⁷⁸ Προφορικές παραδόσεις & Εκφράσεις | Παραστατικές Τέχνες | Κοινωνικές Πρακτικές / Τελετουργίες / Εορταστικές Εκδηλώσεις.

διαθέτει το θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο, έτσι ώστε να τις κατανοήσει, να τις αναλύσει και να τις αποδώσει προς όφελος και των εντόπιων κοινοτήτων που ασκούν το στοιχείο αλλά και της ερευνητικής εργασίας που γίνεται περί αυτού.

Ορισμένα από τα βασικά στοιχεία της ως άνω συνθήκης είναι η δήλωση ότι *‘το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι διασώζει την ανημίτονη πεντατονική κλίμακα που η μουσικολογική έρευνα ταυτίζει με τον δώριο τρόπο των αρχαίων Ελλήνων, την κατεξοχήν «ελληνική αρμονία»’*. Η συγκεκριμένη θέση παρουσιάζεται με τέτοιο τρόπο που δημιουργεί εντυπώσεις περί ελληνικότητας των πεντατονικών κλιμάκων, οι οποίες για την επιστημονική κοινότητα αποτελούν δείγμα μουσικών τρόπων, βάσει των οποίων δόμησαν τη μουσική τους έκφραση οι πρωτόγονες ανθρώπινες κοινότητες.¹⁷⁹ Ένα ακόμα στοιχείο είναι η σύγχυση της συντακτικής ομάδας περί του ορισμού της ‘λαϊκής πολυφωνίας’ και η αναφορά σε πολυφωνία με *‘ομοφωνικά τραγούδια, δίφωνα και πολυφωνικά τραγούδια χωρίς ισοκράτημα’*. Για να τεκμηριωθεί η ζώσα ύπαρξη λαϊκής πολυφωνίας επιβάλλεται να υπάρχει ομάδα τραγουδιστών άνω των τριών ατόμων, με τρεις τουλάχιστον προκαθορισμένους φωνητικούς ρόλους.¹⁸⁰ Ούτως ή άλλως ο όρος ‘πολυφωνία’ βρίσκεται σε αντιδιαστολή εννοιολογικά με τους όρους της ‘ομοφωνίας’ και της ‘διφωνίας’.

Οι πληροφορίες που δίνονται για τον τόπο εξάπλωσης του στοιχείου είναι και αυτές συγκεχυμένες. Η εν λόγω σύγχυση προκαλείται από τρεις παράγοντες. Παράγων πρώτος είναι η ελλιπής κατανόηση όπως αναφέρθηκε παραπάνω του όρου ‘λαϊκή πολυφωνία’ από τη συντακτική ομάδα. Ο δεύτερος παράγων έγκειται στο γεγονός ότι το συγκεκριμένο πολιτισμικό φαινόμενο δεν έχει κατανοηθεί από εθνολογικής και ανθρω-γεωγραφικής πλευράς.¹⁸¹ Τέλος, ο τρίτος παράγων αφορά την στάση της συντακτικής ομάδας ότι ο φάκελος ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’ περιλαμβάνει

¹⁷⁹ Henry, χ.χ., σ. 4. | Broughton, Ellingham & Trillo, 1999, σ.: 160 | Sawyers, 2000, σ.: 25 | Benward & Saker, 2003, σ.: 37 | Bowie, 2012, σ.: 259.

¹⁸⁰ Περιστέρης, 1958, σ.: 108 | Baud-Bovy, 1998, σ.: 32 | Κανελλάτου, 2010, σ.: 5.

¹⁸¹ Στο φάκελο δεν υπάρχει πουθενά σαφής αναφορά για ύπαρξη συγκροτημένων εθνο-πολιτισμικών κοινοτήτων (ελληνόφωνα χωριά επαρχιών: Πωγωνίου, Δροπόλεως, Χειμάρρας, αρβανιτοβλάχικα χωριά επαρχίας Πρεμετής και της ελληνικής διασποράς τους σε Ήπειρο, Μακεδονία και Στερεά Ελλάδα, βλαχοχώρια Κόνιτσας). [Μάτσιος, 1988, σ.: 17 & 19 | Τέντα, 1998, σ.: 38 | Κουκούδης, 2000, σ.: 154, 170-172 | Κατσανεβάκη, 2003, σ.: 175-177 | Νιτσιάκος & Μάντζος, 2003, σ.: 134-135 | Κανελλάτου, 2017, 03. Γεωγραφική Διασπορά & 04. Πολιτισμικές Ομάδες (υπό δημοσίευση)], Κανελλάτου & Ζανέτου, 2017, Εισαγωγή (υπό δημοσίευση).

μόνο τις ελληνόφωνες λαϊκές πολυφωνίες (γραικών και βλάχων) της παραμεθορίου του Νομού Ιωαννίνων και της Ελληνικής Μειονότητας της Βορείου Ηπείρου και αγνοεί και δεν προβαίνει σε καμία αναφορά σχετικά με την αρβανιτοβλάχικη (φαρσαριώτικη πολυφωνία) κοινοτήτων με ελληνική συνείδηση. Το αποτέλεσμα των τριών παραγόντων είναι να δίνονται όχι μόνο ασαφή και ελλιπή στοιχεία περί του γεωγραφικού καθορισμού του στοιχείου αλλά και λανθασμένα, όπως για παράδειγμα οι περιπτώσεις: α) της Μουργκάνας και των Φιλιατών¹⁸² και β) βλαχοχωρίων της Κόνιτσας (Αετομηλίτσα), που δεν έχει διασωθεί η ντόπια βλαχοφωνη ή ελληνόφωνη πολυφωνική παράδοση¹⁸³. Και στις δύο περιπτώσεις όλα τα εντόπια τεκμήρια που υπάρχουν είναι ή ομοφωνικά ή σε μορφή ακαθόριστης διφωνίας.

Οι ιστορικές αναφορές που δίνονται αναφορικά με το στοιχείο συγχέονται ανάμεσα σε τεκμηριωμένες πηγές και σε ατεκμηριώτες. Δίνεται βαρύνουσα σημασία στην αρχαιοελληνική καταγωγή του και στην σχέση του με τη βυζαντινή περίοδο και οι αναφορές για την ιστορική του διαδρομή τους δύο τελευταίους αιώνες είναι ελάχιστες. Αναφορικά με την γλώσσα και την ντοπιολαλιά κατά την τέλεση δεν γίνεται καμία αναφορά, παρά μόνο δίνονται ορισμένοι γλωσσικοί κώδικες σχετικά με τους φωνητικούς ρόλους και τους τρόπους που αποκαλούν ορισμένες τραγουδιστικές ερμηνείες. Απουσιάζουν οι θρησκευτικές και πνευματικές θεωρήσεις που επηρεάζουν το στοιχείο (ελληνορθόδοξη χριστιανική πίστη και πνευματικοί αγώνες για τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και συνείδησης, κ.ο.κ.) και που εκφράζονται μέσα από αυτό. Η συγκεκριμένη παρατήρηση αφορά τις περιοχές της Βορείου Ηπείρου που υπήρχαν συνθήκες πίεσης όσον αφορά την έκφραση του θρησκευτικού αισθήματος, της ελληνικής γλώσσας και της ελληνικής εθνοπολιτισμικής ταυτότητας. Στην περίπτωση αυτή η λαϊκή τους πολυφωνία ως επικοινωνία προσαρμοζόταν, έτσι ώστε

¹⁸² Ηχητικά τεκμήρια και στοιχεία βάσει: α) προσωπικής επιτόπιας έρευνας στα χωριά Τσαμαντάς, Βαβούρι, Λιας, Πόβλα, Πολύδροσο | χρονικές περιόδους: 2001-2002 (Απρίλιος-Μάιος), 2002-2003 (Ιούλιος-Αύγουστος), 2003-2004 (Ιανουάριος-Φεβρουάριος) | καταγραφές τοπικών πανηγυριών, οικογενειακών γλεντιών, συγκεκριμένων παρεών), β) προσωπικής επιτόπιας έρευνας από μουσικοχορευτικές και τραγουδιστικές παρουσιάσεις των συγκεκριμένων περιοχών σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ και ανταμώματα στην περιοχή των Αθηνών | χρονικές περιόδους: 2001-2013 και γ) της τοπικής πολιτιστικής δισκογραφικής παραγωγής (π.χ.: Τραγουδώντας τη Γη του Πύρρου, Χορωδία Χορευτικού Ομίλου Ομοσπονδίας Μουργκάνας).

¹⁸³ Μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν καταγραφές λαϊκής πολυφωνίας σε κανένα έγκριτο αρχείο ως κατατεθειμένα μουσικά τεκμήρια μίας ζώσας τραγουδιστικής παράδοσης σε χρονικό βάθος σαράντα (40) ετών. Επίσης σε επιστημονικό και ερευνητικό επίπεδο, βιβλιογραφικά και δισκογραφικά δεν εμφανίζονται πουθενά ζωντανές ενδείξεις για λαϊκή πολυφωνία στις συγκεκριμένες περιοχές.

να αντικατοπτρίζει την προσπάθειά τους για έκφραση της ελληνορθόδοξης θρησκείας, της ελληνικής γλώσσας και των ελληνικών ηθών και εθίμων, να λειτουργεί ως συλλογική ταυτότητα συνοχής για τις τοπικές κοινότητες και να καθορίζει το ανήκειν σε αυτές.¹⁸⁴ Επιπροσθέτως, δεν γίνονται πουθενά διακριτές οι επιδράσεις που δέχεται το στοιχείο από τις κρατικές και πολιτειακές δομές αλλά και από την ραγδαία αλλαγή των παραγωγικών συντελεστών. Οι διαφορετικές κοινωνικές και πολιτειακές δομές ανάμεσα στις δύο χώρες καθώς και το κλείσιμο των συνόρων δημιούργησε διαφορετικές συνθήκες ανάπτυξης και διαμόρφωσης των λαϊκών πολυφωνιών ακόμα και σε κοινότητες που ανήκουν στην ίδια εθνο-πολιτισμική κατηγορία (π.χ. Βόρειο Πωγόνι στο νομό Αργυροκάστρου στην Αλβανία και Νότιο Πωγόνι στο νομό Ιωαννίνων στην Ελλάδα).¹⁸⁵ Αναφορικά με τη ραγδαία αλλαγή των τοπικών παραγωγικών συντελεστών ειδικά την τελευταία εικοσαετία (από κτηνοτροφία, υλοτομία, εμπόριο, μετανάστευση σε τουρισμό και πολιτιστικές δράσεις και προϊόντα) θα έπρεπε να υπάρξει αναφορά από τη συντακτική ομάδα, όσον αφορά την επίδραση που δέχεται το στοιχείο όχι μόνο ως προς την τοπική του διαμόρφωση αλλά και προς την περιφερειακή και εθνική του διάδοση.¹⁸⁶

Η συντακτική ομάδα μιλάει σε γενικό πλαίσιο περί ‘συλλογικών ταυτοτήτων’, χωρίς να αναφέρεται ποιες εννοεί και πως αυτές εκφράζονται. Δεν κάνει καμία διάκριση ανάμεσα σε συλλογικές ταυτότητες που ασκούν το στοιχείο και σε αυτές που το χρησιμοποιούν. Σχετικά με τους τρόπους διασποράς γίνεται αναφορά για τη μετανάστευση (εσωτερική και εξωτερική) και για δίκτυα σχέσεων μεταξύ πολιτιστικών συλλόγων. Όσον αφορά την σχέση του στοιχείου με παρεμφερείς πολιτισμικές εκφάνσεις αναγράφεται στο φάκελο ότι ‘*διατηρεί εκλεκτικές συγγένειες με άλλα είδη πολυφωνίας που απαντούν στην ευρύτερη περιοχή – ιδιαίτερα με τη λιάμπικη, αλβανόφωνη πολυφωνία’.* Στο σημείο αυτό θα ήταν φρόνιμο να διευκρινιστεί ο όρος της ‘εκλεκτικής συγγένειας’ γιατί όπως δίνεται δημιουργεί εντυπώσεις ‘αξιολογικής υπεροχής’, καθώς επίσης να αναφερθούν τα είδη λαϊκής πολυφωνίας ‘συγγενικά ή μη’ της ευρύτερης περιοχής. Τέλος, η συντακτική ομάδα θα έπρεπε να αναφέρει με απόλυτα σαφή τρόπο ότι το στοιχείο που προτείνει προς ένταξη στο Ε.Ε.Ευ. δεν

¹⁸⁴ Μάτσιας, 1988 | Νίκας, 1988 | Αλεξιάκης, 2001 | Νιτσιάκος & Μάντζος, 2002.

¹⁸⁵ Κανελλάτου, 2017, 03. Γεωγραφική Διασπορά & 04. Πολιτισμικές Ομάδες (υπό δημοσίευση).

¹⁸⁶ Νιτσιάκος & Μάντζος, 2002 | Κανελλάτου, 2017.

παρουσιάζει καμία ασυμβατότητα στο όλον του ή σε μέρος του με τις Διεθνείς Αρχές περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τις Προϋποθέσεις αμοιβαίου Σεβασμού μεταξύ Κοινοτήτων / Ομάδων / Ατόμων και την αειφόρο Κοινωνική Ανάπτυξη, αναφορά που απαιτείται από την UNESCO.

3.3.5 Κοινωνική Πρακτική & Ωφέλεια

Η θεματική της κοινωνικής πρακτικής, ήτοι του τρόπου που τελείται σε κοινοτικό πλαίσιο το στοιχείο από τις γηγενείς κοινωνικές οντότητες που το ασκούν θα έπρεπε να αναγράφεται στην ενότητα της Περιγραφής και συγκεκριμένα στην τρίτη υποενότητα για τα **Μέσα Επιτέλεσης ή Άσκησης του Στοιχείου**. Στην αρχή δίνεται μία απλή και συνοπτική αναφορά για την τέλεσή του από τους γηγενείς πληθυσμούς που το ασκούν στους κύκλους της ζωής και του χρόνου τους, ενώ στη συνέχεια ακολουθεί μία εκτενής περιγραφή για έννοιες, συναισθήματα, πρακτικές και συνειρμούς που το συγκεκριμένο στοιχείο ‘Άυλης’ δημιουργεί, χωρίς όμως διευκρινίζεται ποιους εκπροσωπούν όλα τούτα (τα μέλη των εντόπιων κοινοτήτων, τα άτομα εκτός κοινότητας που το πρωτοακούν, τη συντακτική ομάδα, ...). Επειδή κατά τη διάρκεια της δεκαεξάχρονης επιτόπιας έρευνάς μου κανείς εντόπιος στις προσωπικές μας συνεντεύξεις δε μου έχει αναφέρει τέτοιου είδους περιγραφές, γεννιέται η υποψία ότι η εν λόγω περιγραφή απεικονίζει τα συναισθήματα της συντακτικής ομάδας προς το στοιχείο, ή ανθρώπων που προσεγγίζουν πρώτη φορά και σε καλλιτεχνικό επίπεδο το είδος. Αν η συγκεκριμένη υποψία ισχύει θα ήταν ορθό να διευκρινιστεί. Σημαντική επίσης είναι η απουσία σαφούς αναφοράς στους χώρους, στους τρόπους, στους παράγοντες αλλά και στη μεθόδευση που μία πολυφωνική παρέα διαρθρώνει τελεστικά το τραγούδιμά της, έτσι ώστε στη συνέχεια της αίτησης να υπάρξουν μέτρα για τη διαφύλαξή τους. Άλλες δύο ελλείψεις στην ανάπτυξη της συγκεκριμένης ενότητας είναι ότι από τη μία δεν υπάρχει διασαφήνιση των κοινωνικών ρόλων που εμπλέκονται κατά την πρακτική τέλεση του στοιχείου και από την άλλη δε γίνεται διακριτή η κοινωνική του ωφέλεια για τις εντόπιες κοινότητες που το ασκούν. Βέβαια πρέπει να αναγνωριστεί η εκτενής αναφορά από τη συντακτική ομάδα στην κατά την γνώμη της ‘ωφέλεια’ που προκύπτει από την άσκηση του στοιχείου, αναφορικά με τις κοινωνικές ομάδες που το χρησιμοποιούν ως πολιτιστικό παράγωγο. Ειδικά στην ενότητα του φακέλου ‘Ιστορικό και γενεαλογία του στοιχείου ΑΠΚ’ προτάσσεται ως ωφέλεια ο

ανύπαρκτος στην ελληνική γλώσσα όρος του ‘**συχνωτισμού**’. Προσωπικά, παρατηρώ ερευνητικά ως θεατής αλλά και ως καλλιτεχνικός συμμετέχων τα συγκεκριμένα πολυφωνικά συναπαντήματα ‘**συχνωτισμού**’ επί μία δεκαετία.¹⁸⁷ Οι θεατές που τα παρακολουθούν χρόνο με τον χρόνο μειώνονται αισθητά και ειδικότερα οι θεατές οι έχοντες εντόπια και βιωματική σχέση με τους γηγενείς τόπους της προβαλλόμενης πολιτιστικά σε αυτές τις δράσεις ‘**λαϊκής πολυφωνίας**’. Επίσης κατά τις επιτόπιες συνεντεύξεις με ντόπιους σε αστικό περιβάλλον η κριτική τους είναι δριμύτατη. Το μεγαλύτερο ποσοστό διαμαρτύρεται ότι πλέον «*δεν αναγνωρίζουν τα όσα ακούν και όσα βλέπουν*» σαν πολυφωνικές πολιτιστικές παρουσιάσεις, λόγω των καλλιτεχνικών διασκευών που έχουν υποστεί, καθώς επίσης διαμαρτύρονται έντονα για το γεγονός ότι «*όλα τα τραγούδια λέγονται με έναν κοινό τρόπο*» που δεν θυμίζει τίποτα από αυτά που εκείνοι γνωρίζουν μέσω της προφορικής τους παράδοσης από γενιά σε γενιά.

3.3.6 Παροντική Βιωσιμότητα & Μελλοντική Ανάπτυξη

Το ζήτημα της βιωσιμότητας του στοιχείου δεν αναφέρεται πουθενά σε ολόκληρο το φάκελο. Υπάρχει η δημιουργία εντυπώσεων μίας ανθηρής βιωσιμότητας του στοιχείου με την παράθεση καταλόγων με πολυφωνικά σχήματα ‘**πανηπειρωτικής**’ σύστασης, με μαθητικά σχήματα τα οποία διαθέτουν ελάχιστη ποσόστωση εντοπίων μελών¹⁸⁸ και σχήματα ethnic διασκευών, τα οποία όλα αυτά βρίσκονται σε αστικό περιβάλλον. Τώρα όσον αφορά τη βιωσιμότητα του στοιχείου όπως την εννοεί η UNESCO, ήτοι την τέλεσή του από τις εντόπιες κοινότητες, που το μεταφέρουν προφορικά από γενεά σε γενεά και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινής ζωής τους, η απάντηση είναι: ‘**κρίσιμη βιωσιμότητα / υπό εξαφάνιση**’. Θα παραθέσω δύο παραδείγματα από τα πλείστα που υπάρχουν από την προσωπική επιτόπια έρευνα: α) στο Κεφαλόβρυσο Ιωαννίνων (Φαρσαριώτικη Πολυφωνία) το 2016 πέθανε και ο

¹⁸⁷ Μεγάλη Γιορτή Πολυφωνικού Τραγουδιού στο Θέατρο Πέτρας, Αντάμωμα Πολυφωνικών Σχημάτων & Φωνών στο Θέατρο Δόρα Στράτου, Πίτα του Ηπειρώτη στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, Πολυφωνικό Καραβάνι.

¹⁸⁸ Σύμφωνα με τα προσωπικά μου μαθητολόγια (Λύκειο των Ελληνίδων Αθηνών και Ερευνητικό Κέντρο Ελληνικού Τραγουδήματος) από το έτος 2007 έως και σήμερα έχουν περάσει περί τους 230 μαθητές, από τους οποίους μόνο τρεις είχαν εντόπια σχέση με το στοιχείο και αυτή μόνο από τον ένα γονέα.

τελευταίος άντρας που μπορούσε να μεταδώσει το είδος¹⁸⁹ και β) στο Δολό Ιωαννίνων (Πωγωνιανή Πολυφωνία) κατά ομολογία ντόπιων, ‘... *πάλι καλά και υπάρχουν κάποιοι Αλβανοί εργάτες και κρατάνε το ισοκράτημα στους δύο-τρεις οι οποίοι ακόμα υπάρχουν και παίρνουν τραγούδια ...*’¹⁹⁰.

Ως παρελθοντικά αλλά και υπάρχοντα μέτρα ανάπτυξης αναγράφονται πλείστα στο φάκελο στην Πέμπτη ενότητα ‘Σημασία του στοιχείου για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά’ και συγκεκριμένα στην υποενότητα ‘**Τρόποι Αξιοποίησης**’. Όλα όμως είναι εστιασμένα και περιστρέφονται αποκλειστικά γύρω από πολιτιστικά μορφώματα που λειτουργούν με βάση τους τον αστικό χώρο. Παράλληλα, δεν γίνεται πουθενά διακριτό σε ποιο ποσοστό όλες αυτές οι προσπάθειες προάγουν πρακτικά την ανάπτυξη της ζώσας τέλεσης του στοιχείου στους γηγενείς του τόπους και από τις εντόπιες κοινότητές του. Ως προτεινόμενα μελλοντικά μέτρα δεν αναφέρεται κάτι.

3.3.7 Ερευνητική Δραστηριότητα

Η παρουσίαση της ερευνητικής δραστηριότητας περί του στοιχείου στο φάκελο χωρίζεται σε δύο μέρη: στην ανάρτηση της σχετικής σύμφωνα με τη συντακτική ομάδα βιβλιογραφίας και στην προβολή του ‘ερευνητικού’ έργου της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ‘Άπειρος’. Ως προς το πρώτο σκέλος, δεν είναι κατανοητή η χρηστικότητα της παράθεσης τόσων πολλών ποιητικών ανθολογιών δημωδών ασμάτων του ευρύτερου γεωγραφικού διαμερίσματος της Ηπείρου και μάλιστα περιόδων που έχουν δεχθεί κριτική ως προς την αξιοπιστία της συλλογής τους.¹⁹¹ Ως προς το δεύτερο σκέλος για να γίνει αποδεκτή η ερευνητική εγκυρότητα του έργου του όποιου φορέα, επιβάλλεται να αναφερθεί ο εκάστοτε υπεύθυνος του ερευνητικού του τμήματος με απαραίτητη αναφορά στην επιστημονική του κατάρτιση. Επίσης εκτός από το Κέντρο Ερεύνες της Ελληνικής Λαογραφίας ως επιστημονικό ερευνητικό φορέα και το Ραδιοφωνικό Σταθμό Αργυροκάστρου ως φορέα αρχείων μουσικών

¹⁸⁹ Ερευνητικό αντικείμενο: Φαρσαριώτικη (αρβανιτοβλάχικη) πολυφωνία στην Ελληνική επικράτεια | τόπος: Κεφαλόβρυσο (Μετζιτιέ) Ιωαννίνων | χρονική περίοδος: Ιούνιος, 2016 | πληροφοριοδότης: Απόστολος Ν.

¹⁹⁰ Ερευνητικό αντικείμενο: Πωγωνιανή (ελληνόφωνη) πολυφωνία στην Ελληνική επικράτεια | τόπος: Δολό Ιωαννίνων | χρονική περίοδος: Αύγουστος 2007 | πληροφοριοδότης: Γεώργιος Ν.

¹⁹¹ Ευρωπαίοι φιλέλληνες συλλογείς με έρευνα «εκ του μακρόθεν» και μέσω μεταφραστών και Έλληνες λόγιοι με φιλολογικές και λογοτεχνικές παρεμβάσεις στα ποιητικά κείμενα των τραγουδιών. Κανελλάτου, 2007, σ.: 13-15.

παραγωγών δεν υπάρχει καμία άλλη αναφορά σχετικά με φορείς¹⁹², οι οποίοι διαθέτουν πλούσιο ερευνητικό έργο, επιστημονικούς συνεργάτες που ερευνούν τη συγκεκριμένη πολιτισμική έκφανση και αρχαιακό υλικό περί του στοιχείου.

3.3.8 Παιδαγωγική & Επιμορφωτική Δραστηριότητα

Ο φάκελος του στοιχείου σε αυτή την ενότητα παραθέτει κάποια ονόματα διδασκόντων και ‘μαθητών του Βαγγέλη Κώτσου’, χωρίς όμως να δίνεται σε ποιο πλαίσιο, σε ποια μορφή και με ποια κατάρτιση αναπτύσσεται η διδασκαλία τους. Επίσης για μία ακόμα φορά η συντακτική ομάδα προτάσσει σε βαθμό πλέον διαφημιστικής προβολής τις επιμορφωτικές δράσεις της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ‘Άπειρος’. Όλα αυτά τα στοιχεία για να θεωρηθούν αξιόπιστα και εφόσον δεν ανήκουν σε πλαίσιο αναγνωρισμένων κρατικά φορέων, επιβάλλεται να κατατεθεί από τη συντακτική ομάδα, είτε η αναγνωρισμένη κρατικά μουσικοπαιδαγωγική κατάρτιση των εχόντων την παιδαγωγική ή επιμορφωτική εποπτεία πολυφωνικών τμημάτων, είτε η εντόπια βιωματική σχέση και τεχνογνωσία με το στοιχείο (όπως για παράδειγμα ο Βαγγέλης Κώτσου, έχων και τους δύο γονείς του με καταγωγή από τα Κτίσματα του Νομού Ιωαννίνων).

3.3.9 Πολιτιστική Προβολή

Η συντακτική ομάδα ενώ παραθέτει στο φάκελο του στοιχείου πληθώρα σημαντικών πολιτιστικών φορέων καθώς και την πλούσια πολιτιστική παραγωγή τους, είναι απορίας άξιο για ποιο λόγο δεν εκφράζει με σαφήνεια την πολιτιστική ιδιότητα αυτών και των προϊόντων τους. Τουναντίον, όλους αυτούς τους πολιτιστικούς οργανισμούς (σύμφωνα με τα καταστατικά ιδρύσεώς τους) τους ανάγει σε άλλες κατηγορίες οργανισμών (κοινοτικές, παιδαγωγικές και ερευνητικές), συγχέοντας τον χαρακτήρα του εκάστοτε φορέα με τις δράσεις του. Παράλληλα, δεν υπάρχει καμία αναφορά στους υπεύθυνους αυτών των οργανισμών και στην όποια κατάρτισή τους για

---

¹⁹² Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Μελετών, Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Σπουδαστήριο Λαογραφίας μετά προσηρητημένης Λαογραφικής Συλλογής της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Λαογραφικό Αρχείο & Μουσείο της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία, Ελληνική Εταιρεία, Εθνολογίας, Ερευνητικό Κέντρο Ελληνικού Τραγουδιματος.

την ιδιότητα που κατέχουν στο φορέα τους. Συνοπολογίζοντας όλα όσα έχουν αναφερθεί, θα μπορούσε να υπάρξει βελτίωση στην αρχειοθέτηση και στην παρουσίαση, τόσο της λίστας των φορέων, των πληροφοριών περί αυτών, και των υπευθύνων τους, όσο και στην προβολή και στην πρόσβαση των υπηρεσιών και των πολιτιστικών αγαθών που προσφέρουν σχετικά με το Στοιχείο.

3.3.10 Συνοδευτικά Τεκμήρια

Όσον αφορά την τεκμηρίωση του στοιχείου η συντακτική ομάδα παραθέτει στοιχεία από βιβλιογραφία, δισκογραφία και φιλμογραφία. Όλα αυτά εντάσσονται στα πεδία της ‘ερευνητικής δραστηριότητας’ ή της ‘πολιτιστικής παραγωγής’ περί του στοιχείου και σίγουρα όχι της τεκμηρίωσης. Από τη συντακτική ομάδα είναι σαφές ότι δεν έγινε κατανοητή η έννοια του ‘ερευνητικού τεκμηρίου’, η οποία αφορά την απεικόνιση στοιχείων από την προσωπική έρευνα της συντακτικής ομάδας μέσω εντύπων, φωτογραφικών, ηχητικών και οπτικοακουστικών πηγών, καθώς επίσης και ερευνητικού υλικού που παραχωρείται εγγράφως στη συντακτική ομάδα από άλλους ερευνητές.

Ως τεκμήρια λοιπόν θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψιν (αν και από τη συντακτική ομάδα περιέργως δεν εντάσσονται στην κατηγορία της τεκμηρίωσης του φακέλου) οι έγχρωμες φωτογραφίες χαμηλής ανάλυσης που δίνονται ως σκόρπιο υλικό του φακέλου. Βασική προϋπόθεση όμως για να γίνουν αποδεκτές είναι η διαγραφή λογοτύπου της μη κερδοσκοπικής εταιρείας ‘Άπειρος’, αρχή που την απαιτεί ρητά και η UNESCO και που υπάρχει ο κίνδυνος να θεωρηθεί και ως ‘διαφημιστική προβολή’.

Η δισκογραφία που δίνεται αποτελεί στοιχείο που θα μπορούσε να εισαχθεί ανάλογα με τις συνθήκες παραγωγής της, είτε στην ενότητα ‘Ερευνητική Δραστηριότητα’ στις ‘Ντόπιες Αναλογικές/Ψηφιακές Εκδόσεις ή/και Παραγωγές’, είτε στην ενότητα ‘Πολιτιστική Προβολή’ στις ‘Βιβλιογραφικές & Δισκογραφικές Εκδόσεις’. Αντίστοιχα ισχύουν και για τη φιλμογραφία, με εισαγωγή της, είτε στην ενότητα ‘Ερευνητική Δραστηριότητα’ στις ‘Ντόπιες Αναλογικές/Ψηφιακές Εκδόσεις ή/και Παραγωγές’, είτε στην ενότητα ‘Πολιτιστική Προβολή’ στις ‘Ραδιοτηλεοπτικές Εκπομπές’ ή στις ‘Κινηματογραφικές Παραγωγές’.

3.3.11 Συνολική Αποτίμηση Φακέλου

Ο Φάκελος ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’ είναι αδιαμφισβήτητα μία σημαντική εισαγωγή για το Ε.Ε.Ευ. Ως πολύπλοκη πολιτισμική έκφανση η καταγραφή, η αποτύπωση, η ανάλυση και η προβολή της είναι ένα δύσκολο πόνημα. Η προσπάθεια της συντακτικής ομάδας εστιάστηκε στην παρουσίαση του στοιχείου, όσον αφορά την ενδιαφέρουσα και πολύπλοκη εθνομουσικολογική του δομή ως προς τις λαϊκές πολυφωνίες στην Ελλάδα καθώς και στην ευρύτατη πολιτιστική του διάδοση και παραγωγή στα αστικά κέντρα ειδικά κατά την τελευταία εικοσαετία. Η πιθανή απουσία ερευνητών στη συντακτική ομάδα οι οποίοι να διαθέτουν εθνομουσικολογική, ανθρωπολογική/εθνολογική και πολιτιστικού management κατάρτιση καθώς και εντόπια και βιωματική σχέση με το στοιχείο, δημιουργεί ζητήματα ελλιπούς κατανόησης, αποτύπωσης και ανάλυσης σε πεδία του όπως: η εθνομουσικολογική του διάσταση, η ανθρω-γεωγραφική του κατανομή, η κοινοτική του λειτουργική και η διάκριση της πολιτισμικής με την πολιτιστική του διάσταση. Η παραπάνω συνθήκη έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία απεικόνισης από τη συντακτική ομάδα της βιωσιμότητας του στοιχείου και της πρόταξης μέτρων για την προστασία του και την ανάπτυξή του στις γηγενείς του κοινότητες. Επίσης, μία πρακτική της συντακτικής ομάδας που ενδεχόμενα δημιουργεί αρνητική εικόνα για το φάκελο είναι οι συνεχείς αναφορές της στο έργο της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ‘Άπειρος’ σε κάθε πεδίο εισαγωγής. Η συγκεκριμένη τακτική μπορεί να θεωρηθεί από αρκετούς ως ‘διαφημιστική προβολή’ από τη συντακτική ομάδα του έργου της εν λόγω εταιρείας μέσω του Ε.Ε.Ευ. και θα έπρεπε να είχε αποφευχθεί για να μην δίνει λαβή για τη δημιουργία τέτοιων εντυπώσεων.

Η ύπαρξη μίας περισσότερο οργανωμένης και κατανοητής αιτήσεως εγγραφής ίσως θα αποτελούσε χρήσιμο εργαλείο στο δύσκολο εγχείρημα της συντακτικής ομάδας. Η καλύτερη οργάνωση στην απεικόνιση των πεδίων, η απαίτηση εγγραφής για πληροφορίες που θεωρούνται ‘απαραίτητες’ για την εγγραφή από την UNESCO και τέλος η ανάπτυξη της αιτήσεως στη μορφολογική δομή που ήδη χρησιμοποιεί η UNESCO θα ήταν επίσης μία σημαντική βοήθεια στο έργο της συντακτικής ομάδας, γιατί θα λειτουργούσε ως οδηγός και θα την καθοδηγούσε ερευνητικά. Επιπροσθέτως, η απουσία προτάσεων από την ιστοσελίδα του Τμήματος Άυλης, για βιβλιογραφία και

αρθρογραφία σχετική με την ‘Άυλη’, είτε από τις εκδόσεις της UNESCO είτε από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα, θα βοηθούσε τη συντακτική ομάδα να διασαφηνίσει ζητήματα που δεν είχε τη θεωρητική ή μεθοδολογική υποδομή για να τα κατανοήσει.

Συμπεράσματα

Η UNESCO είναι ένας οργανισμός παγκοσμίου βεληνεκούς, ο οποίος προσπαθεί να συμβάλει στην παγκόσμια ειρήνη μεταξύ όλων των λαών. Μία από τις βασικές διόδους του οργανισμού για την επίτευξη του συγκεκριμένου του σκοπού είναι ο Πολιτισμός. Οι πολιτισμοί των λαών αποτελούν κατά τον οργανισμό τις πιο στέρεες βάσεις για να δομηθεί η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ο σεβασμός στη συλλογική δημιουργία και η ευγενής άμιλλα σε όλα τα επίπεδα διακοινοτικών σχέσεων. Η θέσπιση της ‘Άυλης’ ως πολιτιστική κατηγορία και οι δράσεις που προτείνονται όσον αφορά τη διαφύλαξη, την προβολή και την ανάπτυξή της έχουν ως στόχο όχι μόνο την καταγραφή των ανά τον κόσμο άυλων πολιτισμικών εκφάνσεων, αλλά επιπροσθέτως την πρόταξη μελέτης των κοινοτήτων που τις ασκούν ως ενεργή και λειτουργική τους κοινωνική δραστηριότητα. Ένα από τα κύρια μέσα καταγραφής και παρουσίασης των τοπικών κοινοτήτων και των πολιτισμικών τους στοιχείων είναι τα Εθνικά Ευρετήρια. Η Ελλάδα ως κράτος-μέλος της UNESCO είναι πλήρως εναρμονισμένη σε όσα οι διεθνείς συμβάσεις περί ‘Άυλης’ υπαγορεύουν και προσπαθεί να αναπτύξει όλα τα απαιτούμενα ως προς την αποτύπωση και τη διαφύλαξή της.

Βάσει όσων αναλύθηκαν στην παρούσα εργασία γίνεται διακριτό, ότι η ορθότερη δυνατή παρουσίαση και εγγραφή ενός στοιχείου ‘Άυλης’ στο Ε.Ε.Ευ. είναι μία ιδιαίτερη δύσκολη διαδικασία, η οποία απαιτεί ομαδική ερευνητική συνεργασία μελετητών με κατάρτιση σε συνδυασμό με μελετητές που διαθέτουν εντόπια βιωματική σχέση. Με αυτές τις προϋποθέσεις διασφαλίζεται: η κατανόηση όσων πληροφοριών συλλέγονται και η ανάλυση και η παρουσίασή τους με τον αρτιότερο δυνατό τρόπο πρωταρχικά για τις κοινότητες που ασκούν το στοιχείο και κατ’ επέκταση για τις έτερες κοινότητες που ασκούν πολιτιστικά του παράγωγα. Παράλληλα όμως, από θεσμική πλευρά θα ήταν χρήσιμο, αν όχι απαραίτητο, να δίνεται η σαφής και εμπειριστατωμένη διαδικασία εγγραφής των στοιχείων (αίτηση, οδηγίες συμπλήρωσης & κατάθεσης, κριτήρια και προδιαγραφές, συνοδευτικά υποδείγματα εγγράφων) από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται: η αίσια έκβαση της ερευνητικής μελέτης αναφορικά με την εγγραφή του εκάστοτε στοιχείου στο Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο, η σωστή εκπροσώπηση των κοινωνικών οντοτήτων που το ασκούν και τέλος η αξιοπιστία των διαδικτυακών πληροφοριών που αναρτώνται στο Ε.Ε.Ευ.

Ως προς την επίτευξη των σκοπών (ερευνητικός και δεοντολογικός) της εργασίας, όπως αυτοί τέθηκαν στην εισαγωγή, θεωρητικά επιτυγχάνονται εφόσον: δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για ανάπτυξη του υπάρχοντος ‘υποδείγματος εγγραφής’ από το Τμήμα Άυλης σε κρατικό έγγραφο αίτησης εγγραφής στοιχείου ‘Άυλης’ στο Ε.Ε.Ευ., το οποίο όχι μόνο συνάδει με όσα απαιτούνται από την UNESCO, αλλά λαμβάνει υπόψιν του και τους προβληματισμούς που έχουν αναπτυχθεί στο διεθνή επιστημονικό διάλογο. Επιπροσθέτως, δίνονται συγκεκριμένες προτάσεις για την αναβάθμιση του ιστοτόπου περί ‘Άυλης’ του Τμήματος Άυλης, έτσι ώστε να υπάρχει η όσο το δυνατόν εμπειριστατωμένη ενημέρωση για όσους επιθυμούν να ασχοληθούν με την εγγραφή στοιχείου στο Ε.Ε.Ευ. αλλά και για όσους επιθυμούν να πληροφορηθούν σχετικά με ζητήματα και προβληματισμούς περί ‘Άυλης’. Τέλος, με την ανάπτυξη και την συμπλήρωση όλων των πεδίων της προτεινόμενης αίτησης και σε συνδυασμό με την πρόταση για την ύπαρξη συντακτικής ομάδας με άμεση ή έμμεση βιωματική σχέση με το κατατεθέν στοιχείο που να τη διέπει διεπιστημονικότητα και πολύπλευρη τεχνολογική-καλλιτεχνική-τεχνική κατάρτιση δίνεται η δυνατότητα να μεταφερθεί με τον ορθότερο και πληρέστερο τρόπο ο Λόγος και οι Πράξεις των κοινοτήτων.

Αναφορικά με το παράδειγμα μελέτης, ο φάκελος ‘Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι’ εισήγαγε στο Ε.Ε.Ευ. τις λαϊκές πολυφωνίες συγκεκριμένων εθνοπολιτισμικών κοινοτήτων. Τα συγκεκριμένα σύνθετα πολιτισμικά και εθνομουσικολογικά φαινόμενα ορίζονται και επηρεάζονται από μία πλειάδα κοινωνικών, πολιτειακών, ιστορικών, οικονομικών, γεωγραφικών, κλιματολογικών και πολιτιστικών παραγόντων. Θα ήταν σημαντικό βοήθημα για τη συντακτική ομάδα του φακέλου, εάν διέθετε μία Αίτηση Εγγραφής περισσότερο αναλυτική ως προς τη δομή της, επεξηγηματική ως προς το περιεχόμενό της και ξεκάθαρη ως προς τις προδιαγραφές της, σε σχέση με το Υπόδειγμα Πρότυπου Δελτίου που είχε στη διάθεσή της.

Δεν είναι γνωστό αν ένας φάκελος ήδη εγγεγραμμένος στο Ε.Ε.Ευ. επιτρέπεται εκ των υστέρων να βελτιωθεί, ως προς την εισαγωγή, την παρουσίαση και την ανάλυση των πληροφοριών που περιέχει. Αυτό όμως θα μπορούσε να μελετηθεί από το Τμήμα Άυλης, έτσι ώστε και να αναπτυχθεί από τη μία ο αδιαμφισβήτητος κόπος της αρχικής

συντακτικής ομάδας, από την άλλη να παρουσιαστεί με επιστημονική τεκμηρίωση και μεθοδολογία το στοιχείο και οι κοινότητές του και τέλος ο φάκελος να πληροί την αξιοπιστία που απαιτείται να έχει ως εγγεγραμμένο στοιχείο 'Άυλης' στο Ε.Ε.Ευ. βάσει όσων προτάσσει ο διεθνής επιστημονικός διάλογος. Και για να μην ξεχνάμε και τις προδιαγραφές της UNESCO αλλά και την επιστημονική μας δεοντολογία, πρωταρχικός σκοπός κατάθεσης ενός στοιχείου 'Άυλης' στα Ε.Ε. είναι να καταγραφεί και να προβληθεί ο πολιτισμικός Λόγος των τοπικών κοινοτήτων, έτσι ώστε να το διατηρήσουν αλλά και να το αναπτύξουν περαιτέρω ως ζώσα πολιτισμική τους έκφανση, παραδιδόμενη προφορικώς από γενεά σε γενεά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Abrams, L., 2014. Θεωρία Προφορικής Ιστορίας, Λ. Ρινόπουλος (μετ.), P.B. Μπούσχοτεν (επιμ.), Αθήνα: Πλέθρον, [ISBN: 978-960-348-261-1], (Oral History Theory, Oxford: Routledge, 2010).
- Αλεξιάκης, Ε.Π., 2001α. Η Διαπραγμάτευση της Συλλογικής Ταυτότητας στους Έλληνες Βλάχους του Κεφαλόβρυσου (Μετζιτιέ) Πωγωνίου, στο *Ταυτότητες και Ετερότητες*, Αθήνα: Εκδόσεις Δωδώνη, σ. 164-180, [ISBN: 960-385-094-2].
- 2001β. Χορός, Εθνοτικές Ομάδες και Συμβολική Συγκρότηση της Κοινότητας στο Πωγώνι της Ηπείρου. Μελέτη μίας Περίπτωσης, στο *Ταυτότητες και Ετερότητες*, Αθήνα: Εκδόσεις Δωδώνη, σ. 181-215, [ISBN: 960-385-094-2].
- Αυδίκος, Ε.Γ., 2016. "Like it". Συλλογικότητες στο Διαδικτυακό "Χωριό" του Facebook, στο *Πολιτισμοί του Διαδικτύου*, Ε.Γ. Αυδίκος (επιμ.), Αθήνα: Πεδίο, σ. 125-120, [ISBN: 978-960-546-693-0].
- Βαρτζιώτη, Ό.Ι., 2005. Η Λέξη Πολιτισμός και η Σημασία της, στο *Ελληνικά*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, σ. 261-273.
- Βεντούρα, Λ., 2011. *Τοπική Ιστορία*, Γ. Κουζέλης (επιμ.), Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- Baud-Bovy, S., 1998 (1971). Τραγούδια της Βορείου Ηπείρου και του Πόντου, Λάμπρος Λιάβας (μετ.), στο *Άπειρος*, τεύχος 1^ο, σ. 32-37, (Chansons d'Épire du Nord et du Pont, στο *Yearbook of International Music Council*, 1971, Vol.: 3, σ. 120-127).
- Braudel, F., 2010 (2001). *Γραμματική των Πολιτισμών*, Ά. Αλεξιάκης (μετ.), Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, [ISBN: 978-960-250-219-8]. (Grammaire des Civilisations, Paris: Flammarion, édition Champ 1993).
- Burke, P., 2008. *Τι είναι πολιτισμική Ιστορία;*, Σ. Σηφακάκης (μετ.), Αθήνα: Μεταίχμιο, [ISBN: 978-960-455-583-3]. (What is Cultural History?, Cambridge: Polity Press Ltd 2004).

- Γκέφου-Μαδιανού, Δ., 1999. *Πολιτισμός και Εθνογραφία. Από τον Εθνογραφικό Ρεαλισμό στην Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, [ISBN: 960-344-910-5].
- Cowan, J., 1998. Ιδιώματα του Ανήκειν: Πολυγλωσσικές (Συν)αρθρώσεις της Τοπικής Ταυτότητας σε μία Ελληνική Κωμόπολη της Μακεδονίας, στο *Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία. Σύγχρονες Τάσεις*, Δ. Γκέφου-Μαδιανού (επιμ.), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σ. 583-620, [ISBN: 960-344-613-0].
- Cuche, D., 2001. *Η Έννοια της Κουλτούρας στις Κοινωνικές Επιστήμες*, Φ. Σιάτιστας (μετ.), Αθήνα: τυπωθείω - Γιώργος Δάρδανος, [ISBN: 960-8041-86-4]. (*La Notion de Culture dans les Sciences Sociales*, Paris: Éditions La Découverte, 1996).
- Διαμανάκος, Σ., 2001 (1976). *Κοινωνιολογία του Ρεμπέτικου*, Αθήνα: Εκδόσεις Πλέθρον - Λουκάς Ρινόπουλος, [ISBN: 960-348-120-3].
- Διονύσιος ο Θραξ, 2013 (2^{ος} αιώνας π.Χ.). *Απαντα [Τέχνη Γραμματική, Μαρτυρία - Αποσπάσματα, Συμπληρώματα]*, Φιλολογική Ομάδα Κάκτου (μετ.), Αθήνα: Κάκτος, [ISBN: 978-960-382-200-4].
- Elias, N., 1997. *Η Εξέλιξη του Πολιτισμού: Ήθη και Κοινωνική Συμπεριφορά στη Νεώτερη Ευρώπη*, Έ. Βαϊκούση (μετ.), Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη, [ISBN: 960-211-312-X]. (Über den Prozeß der Zivilisation, Soziogenetische und Psychogenetische Untersuchungen, Zurich 1939, Bern 1969).
- Eriksen, T.H., 2007. *Μικροί Τόποι, Μεγάλα Ζητήματα - Μία Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία*, Α. Κατσικερός (μετ.), Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική, [ISBN: 978-960-218-527-8]. (Small Places, Large Issues. An Introduction to Social and Cultural Anthropology, London: Pluto Press, 1995 / 2000 / 2010).
- Ζώτος, Μ., 1974. *Το Δημοτικό Τραγούδι της Βορείου Ηπείρου*, Ιωάννινα.
- Foucault, M., 2012. Άλλοι Χώροι [Ετεροτοπίες], στο *Ετεροτοπίες και άλλα Κείμενα*, Αθήνα: Πλέθρον, σ. 255-270, [ISBN: 978-960-348-230-7].
- Halbwachs, M., 2013. *Η συλλογική μνήμη*, Α. Μαντόγλου, (επιμ. & πρόλ.), Τ. Πλυτά (μετ.), Αθήνα: εκδ. Παπαζήση, [ISBN: 978-960-02-2826-7], (*La mémoire collective*, Presses Universitaires de France, 1968).

- Κάβουρας, Π., 1996. Το Καρπάθικο Γλέντι ως Τελετουργία και Παράσταση: Μια Κριτική Ανθρωπολογική Προσέγγιση του Συμβολισμού των Παραδοσιακών Τελεστικών Τεχνών, στο *Λαϊκά Δρώμενα: Παλιές Μορφές και Σύγχρονες Εκφράσεις* (διοργάνωση: Υπουργείο Πολιτισμού, Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων, Δήμος Κομοτηνής, Κέντρο Λαϊκών Δρωμένων, Κομοτηνή, 25-27 Νοεμβρίου 1994), Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού - Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού, σ.: 65-81, [ISBN: 960-214-551-X].
- 1997. Η Έννοια του Μουσικού Δικτύου. Σχέσεις Παραγωγής και Σχέσεις Εξουσίας, στο *Δίκτυα Επικοινωνίας και Πολιτισμού στο Αιγαίο, Πρακτικά Συνεδρίου*, (6-8 Νοεμβρίου 1995, διοργάνωση: Πνευματικό Ίδρυμα Σάμου Νικόλαος Δημητρίου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αθήνα, σ. 44-75, [ISBN: 960-7813-00-6].
- 2010. Εισαγωγή, στο *Φολκλόρ και Παράδοση: Ζητήματα Ανα-παράστασης και Επιτέλεσης της Μουσικής και του Χορού*, Π. Κάβουρας (επ.), Αθήνα: Νήσος, σ. 9-25, [ISBN: 978-960-8392-88-5].
- Κανελλάτου, Π.Γ., 2007. *Το Μοιρολόι στις Νεοελληνικές Τελετουργίες του Θανάτου, Επισκόπηση Μελετών από το 19^ο Αιώνα έως σήμερα*, Ασπασία Θεοδοσίου (επιβλ.), Άρτα: Α.Τ.Ε.Ι. Ηπείρου, Σχολή Καλλιτεχνικών Σπουδών, Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής.
- 2010. Το Ελληνόφωνο Πολυφωνικό Τραγούδι στο Νότιο Τμήμα της Επαρχίας Πωγωνίου στην Ήπειρο, στο *ERKET e-Journal*, Vol.:1, http://www.erket.org/images/stories/pdf/2010.07_To_Polyfoniko_sto_Notio_Tmima_tis_Eparchias_Pogoniou_ERKET_e-Journal_Vol.1.pdf.
- 2017. Το 'Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι' - Πολιτισμική Έκφανση & Πολιτιστική Προβολή, στο *Πρακτικά 8^{ου} Συνεδρίου (8-11 Ιουλίου 2015) Μεταπτυχιακών Φοιτητών & Υποψηφίων Διδακτόρων Ε.Κ.ΠΑ.*, [11 Ιουλίου 2015, Αθήνα: Αμφιθέατρο Ιωάννης Δρακόπουλος]. (υπό δημοσίευση).
- Κανελλάτου, Π.Γ., & Ζανέτου Μ., 2017, Ελληνόφωνο Πολυφωνικό Τραγούδι: Δεροπολίτισσα, Δροπόλεως Ηπείρου, στο *Μουσική Β' Λυκείου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού & Τετράδιο Εργασιών*, Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας & Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων. [υπό δημοσίευση].

- Κασορούχο, Ν., 2003. *Με τα Τραγούδια και τους Χορούς της Δρόπολης*, Τίρανα.
- Κατσανεβάκη, Αθηνά, 2003. Η Πολυφωνία των Βλάχων της Ηπείρου και η Φαρσεριώτικη Πολυφωνία. Μία συγκριτική Προσέγγιση, στο *Εθνολογία*, Vol.: 10, σ. 175-203.
- Κουκούδης, Α.Ι., 2000. *Οι Μητροπόλεις και η Διασπορά των Βλάχων*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις ΖΗΤΡΟΣ [ISBN: 960-7760-53-0].
- Κώτσου, Βαγγέλης, 1998. Η Ήπειρος της Πολυφωνίας, στο *Άπειρος*, τεύχος 1^ο, σ. 20-22.
- Λύτης, Ν., 1998. Τα Μοτίβα του Πολυφωνικού Τραγουδιού, στο *Άπειρος*, τεύχος 1^ο, σ. 44-48.
- Λώλης, Κώστας, 1998. Το Πολυφωνικό Τραγούδι, Αρχαία και Πρωτότυπη Μουσική Παράδοση, στο *Άπειρος*, τεύχος 1^ο, σ. 29-31.
- Μάτσιας, Χ.Μ., 1988 (1985). *Παγώνι - Δερόπολη, Ήθη - Έθιμα - Τραγούδια*, Αθήνα-Γιάννενα: Εκδόσεις «Δωδώνη»
- Μήτσης, Ν.Σ., 1998. *Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Εισαγωγή στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας*, Αθήνα: Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός, [ISBN: 960-01-0766-1].
- Μουζέλης, Ν.Π., 2014. *Νεωτερικότητα και Θρησκευτικότητα. Εκκοσμίκευση - Φονταμενταλισμός - Ηθική*, Τ. Πλυτά (μετ.), Β. Λιότζης (επιμ.), Αθήνα: Πόλις, [ISBN: 978-960-435-445-0].
- Μπαλασά-Φλέγκα, Ε., 2010. Πολιτισμός: Μνήμη και Δημιουργικότητα. Η οικουμενική Διακήρυξη της UNESCO για την πολιτισμική Πολυμορφία, στο *Πρακτικά Ημερίδας «Οι λαϊκές Βιβλιοθήκες Θεματοφύλακες Τοπικής Παράδοσης & πολιτισμικής Διαφορετικότητας στα Πλαίσια της Διακήρυξης της UNESCO»* (Αταλάντη, Κτήμα Χατζημιχάλη, Σάββατο 8 Νοεμβρίου 2008), Αταλάντη: Αιάντειος Δημόσια Βιβλιοθήκη Αταλάντης.
- Μπιτσάνη, Ε.Π., 2004. *Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και Πολιτιστικού Προϊόντος*, Αθήνα: Διόνικος, [ISBN: 960-6619-02-8].
- Νίκας, Βασίλειος, 1988. *Δημοτικά Τραγούδια της Ελληνικής Μειονότητας*, Τίρανα.

- Νιτσιάκος, Β.Γ., 1998. Πολυφωνικό Τραγούδι, προς μία νέα Προβληματοθεσία, στο *Άπειρος*, τεύχος 1^ο, σ. 26-28.
- 2003. *Χτίζοντας το Χώρο και το Χρόνο*, Αθήνα: εκδόσεις Οδυσσεάς [ISBN: 960-210451-1].
- 2015. *Πεκλάρι. Κοινωνική Οικονομία Μικρής Κλίμακας*, Ιωάννινα: Εκδόσεις Ισνάφι, [ISBN: 978-960-9446-12-9].
- 2016. Ο Κοινοτισμός ως Πηγή Έμπνευσης μίας νέας Οικονομίας, εισήγηση στην εκδήλωση *Σύγχρονος Κοινοτισμός*, διοργάνωση: Κοινοτικών, Πάτρα: Βιβλιοπωλείο 'Το Δόντι', ημερ. προσβ.: 2016.12.23, <http://www.enlogois.gr/proposals/573-vassilis-nitsiakos-koinotismos-pigi-empnefsis-neas-oikonomias>.
- Νιτσιάκος, Β.Γ. & Μάντζος, Κ., 2002. Πολιτικοποιώντας την Παράδοση: Χρήσεις των Πολυφωνικών Τραγουδιών στην Ελλάδα και στην Αλβανία, στο *Το Παρόν του Παρελθόντος. Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνική Λαογραφία*, Ουρανία Καϊάφα (επιμ.), σ. 131-147, Αθήνα: Σχολή Μωραΐτη.
- Ντούνης, Α., 2014. Οι έξι Αρχές των Ετεροτοπικών Χώρων του Φουκώ [online]. SocialPolicy.gr., ημ. προσβ.: 2017.01.12, διαθέσιμο στο: <http://socialpolicy.gr/2014/12/%CE%BF%CE%B9-%CE%AD%CE%BE%CE%B9-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%AD%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B5%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%87%CF%8E%CF%81%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF.html>.
- Παπαγεωργίου, Δ., Μαυροφίδης, Θ. & Λως, Α., 2016. Οι Λαϊκές Πολιτισμικές Πρακτικές ως Ψηφιακές Αναπαραστάσεις: Μία Συστημική Προσέγγιση, στο *Πολιτισμοί του Διαδικτύου*, Ε.Γ. Αυδίκος (επιμ.), Αθήνα: Πεδίο, σ. 73-100, [ISBN: 978-960-546-693-0].
- Περιστέρης, Σ., 1958. Δημοτικά Τραγούδια Δροπόλεως Βορείου Ηπείρου, στην *Επετηρίδα του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας*, τεύχος: 9-10, Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.
- Πούχγερ, Β., 2014. *Δοκίμια για τη Λαογραφική Θεωρία και τη Φιλοσοφία του Πολιτισμού*, Αθήνα: Ηρόδοτος, [ISBN: 978-960-485-071-6].

- Σπαθάρη-Μπεγλίτη, Ε., 2002. Οικισμοί, Χωριά, Πόλεις: Μορφές Κοινωνικής Οργάνωσης - Ο συνεκτικός Ρόλος της Κοινότητας, στο *Δημόσιος & Ιδιωτικός Βίος στην Ελλάδα II: Ο Νεότερος Λαϊκός Βίος [Τόμος Α]*, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, σ. 259-285, [ISBN: 960-538-481-7].
- Τέντα, Γ., 1995. *Δημοτικά Πολυφωνικά Τραγούδια Πολύτσανης Βορείου Ηπείρου*, Θεσσαλονίκη: Διπλωματική Εργασία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- Τριανταφυλλίδης, Μ., 2008. λήμμα: 'φορέας', στο *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, ημ. προσβ.: 2017.01.02
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AD%CE%B1%CF%82&dq.
- Unesco-Cyprus, 2015. Γενικές Πληροφορίες περί της Αύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ημ. προσβ.: 2016.12.20,
http://www.unesco.org.cy/Programmes-Ayli_Politistiki_Klironomia,GR-PROGRAMMES-04-02,GR.
- Φ.Ε.Κ., 1981.02.01. Νόμος 1126, τεύχος Α', αρ. Φύλλου: 32.
----- 1991.11.20. Νόμος 1971, τεύχος Α', αρ. Φύλλου: 173.
----- 1993.03.04. Νόμος 2121, τεύχος Α', αρ. Φύλλου: 25.
----- 2002.06.28. Νόμος 3028, τεύχος Α', αρ. Φύλλου: 153.
----- 2006.12.22. Νόμος 3520, τεύχος Α', αρ. Φύλλου: 274.
----- 2006.12.22. Νόμος 3521, τεύχος Α', αρ. Φύλλου: 275.
----- 2014.08.28. Νόμος 5531, τεύχος Α', αρ. Φύλλου: 171, σ. 5540-5541.
- Φλωράκη, Α., 2010. Λαϊκός Πολιτισμός, Φολκλορική Αναπαράσταση, στο *Φολκλόρ και Παράδοση: Ζητήματα Ανα-παράστασης και Επιτέλεσης της Μουσικής και του Χορού*, Π. Κάβουρας (επ.), Αθήνα: Νήσος, σ. 103-112, [ISBN: 978-960-8392-88-5].
- Χρυσανθοπούλου, Β., 2010. Φαγητό και Εθνοτική Ταυτότητα στις Τελετουργίες του Κύκλου της Ζωής των Ελλήνων της Αυστραλίας, στο *Εθνολογία*, Τεύχος: 10, σ. 53-83.
----- 2016. Ενδύοντας τις Εικόνες: Συμβολικές και Κοινωνικές Διαστάσεις στα Γυναικεία Τάματα ("Σκέπες") της Βόρειας Καρπάθου. στο *Κάρπαθος και*

Λαογραφία, Δ΄ Διεθνές Συνέδριο Καρπαθιακής Λαογραφίας, Πρακτικά, (8-12 Μαΐου 2013, Κάρπαθος, διοργάνωση: Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καρπαθιακός Οργανισμός Πολιτισμού - Αθλητισμού - Παιδείας Δήμου Καρπάθου, Ινστιτούτο Λαϊκού Πολιτισμού Καρπάθου Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών), Αθήνα: Ινστιτούτο Λαϊκού Πολιτισμού Καρπάθου Τμήματος Φιλολογίας Φιλοσοφικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, σ. 1029-1055.

Χτούρης, Σ., 1995. Παραδοσιακά και Σύγχρονα Δίκτυα στο Αιγαίο. Θεωρητικές και Μεθοδολογικές Προϋποθέσεις για την Ανθρωπολογική και Κοινωνιολογική Μελέτη των Δικτύων του Μεσογειακού Πολιτισμού. στο. *Άξονες & Προϋποθέσεις για μία Διεπιστημονική Έρευνα, Πρακτικά Συνεδρίου*, (2^ο Συμπόσιο, 7-9 Οκτωβρίου 1994, στη σειρά: "Συμπόσια για τον Πολιτισμό του Αιγαίου στη Σάμο", διοργάνωση: Πνευματικό Ίδρυμα Σάμου Νικόλαος Δημητρίου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αθήνα: Πορεία, σ. 37-62, [ISBN: 960-85305-6-3].

----- 1997. Τα Δίκτυα ως Μέθοδοι και Εργαλεία Ανάλυσης του Πολιτισμού και της Τεχνολογίας, στο *Δίκτυα Επικοινωνίας και Πολιτισμού στο Αιγαίο, Πρακτικά Συνεδρίου*, (3^ο Συμπόσιο, 6-8 Οκτωβρίου 1995, στη σειρά: "Συμπόσια για τον Πολιτισμό του Αιγαίου στη Σάμο", διοργάνωση: Πνευματικό Ίδρυμα Σάμου Νικόλαος Δημητρίου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αθήνα: Πορεία, σ. 13-37, [ISBN: 960-7813-00-6].

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Augé, M., 1995. *Non-Places, Introduction to an Anthropology of Supermodernity*, J. Howe (μετ.), London & New York: Verso, [ISBN: 1-85984-956-3], (Non-Lieux, Introduction à une anthropologie de la surmodernité, Paris: Editions du Seuil, 1992).
- Baofu, P., 2013 (2012). *The Future of Post-Human Performing Arts: A Preface to a New Theory of the Body and its Presence*, Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, [ISBN: 1-4438-3520-X].
- Benward B. & Saker M.N., 2003. *Music: In Theory and Practice*, Boston: McGraw Hill, [ISBN: 978-0-07-294262-0].
- Boissevain, J., 1992. Introduction, στο *Revitalizing European Rituals*, J. Boissevain (επιμ.), London: Routledge, σ.: 1-19, [ISBN-13: 978-041-507-9570].
- Bowie, L.C., 2012. *African American Musical Heritage: An Appreciation, Historical Summary, and Guide to Music Fundamentals*. Philadelphia: Xlibris Corporation, [ISBN: 978-1-4653-0575-6].
- Broughton, S.; Ellingham, M.; Trillo, R., 1999. *World Music: Africa, Europe and the Middle East*. London: Rough Guides, [ISBN: 978-1-85828-635-8].
- Condominas, G., 2004. Intangible Heritage as Metacultural Production, στο *Museum International*, Vol. 56, No. 1-2, σ. 21-31. Oxford & Madlen Blackwell Publishing Ltd, ISSN: 1350-0775, DOI: 10.1111/j.1350-0775.2004.00454.x, ημ. προσβ.: 2017.01.22, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1350-0775.2004.00454.x/full>.
- Danforth, L.M., 1989. *Firewalking and Religious Healing. The Anastenaria of Greece and the American Firewalking Movement*, New Jersey, Chichester: Princeton University Press, [ISBN: 0-691-02853-2].
- Early, J. & Seitel, P., 2002. UNESCO Meeting in Rio: Steps toward a Convention, στο *Smithsonian Talk Story*, No. 21, Spring 2002.
- Gillan, M., 2012. Whose Heritage? Cultural Properties Legislation and Regional Identity in Okinawa, στο *Music as Intangible Cultural Heritage. Policy, Ideology, and Practice in the Preservation of East Asian Traditions*, K. Howard

- (επιμ.), Surrey & Burlington: Ashgate Publishing Limited, σ. 213-228, [ISBN: 978-1-409-43907-3].
- Gonçalves, A. & Deacon, J., 2003. *General Report of the Scientific Symposium on 'Place - Memory – Meaning': Preserving Intangible Values in Monuments and Sites*, για το ICOMOS - 14th General Assembly and Scientific Symposium (Victoria Falls, 28-30 October 2003), ημ. προσβ.: 2017.01.23, <https://www.icomos.org/victoriafalls2003/finalreport-rapporteurs.pdf>.
- Henry, R., (χ.χ.). *Culture and the Pentatonic Scale: Exciting Information on Pentatonic Scales*, World Wide Jazz.
- Kirshenblatt-Gimblett, B., 2004. Intangible Heritage as Metacultural Production, στο *Museum International*, Vol. 56, No. 1-2, σ. 52-65. Oxford & Madlen Blackwell Publishing Ltd, ISSN: 1350-0775, DOI: 10.1111/j.1350-0775.2004.00458.x, ημ. προσβ.: 2017.01.22, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1350-0775.2004.00458.x/full>.
- Kurin, R., 2004. Intangible Cultural Heritage in the 2003 UNESCO Convention, στο *Museum International*, Vol. 56, No. 1-2, σ. 66-77, Oxford & Madlen Blackwell Publishing Ltd, ISSN: 1350-0775, DOI: 10.1111/j.1350-0775.2004.00459.x, ημ. προσβ.: 2017.01.18, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1350-0775.2004.00459.x/full>.
- Kuutma, K., 2016. From Folklore to Intangible Heritage, στο *A Companion to Heritage Studies*, W. Logan, M.N. Craith & U. Kockel (επιμ.), Malden, Oxford, Chichester: John Wiley & Sons, Inc, σ. 41-54, [ISBN: 978-1-118-48666-5].
- Rheingold, H., 2000 (1993). *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*, ημ. προσβ.: 2017.01.10, Howard Rheingold's Personal Site: <http://www.rheingold.com/vc/book/index.html>.
- Rusalić, D., 2009. *Making the Intangible Tangible: The New Interface of Cultural Heritage*, D. Radojčić (επιμ.), Belgrade: Institute of Ethnography SASA, [ISBN: 978-86-7587-048-7].
- Sawyers, J.S., 2000. *Celtic Music: A Complete Guide*, United States: Da Capo Press, [ISBN 978-0-306-81007-7].
- Song, F.W., 2009. *Virtual Communities: Bowling Alone, Online Together*, New York: Peter Lang, [ISBN: 978-143-310-3957].

- Tardo, L., 2005 (1938). *L' Antica Melurgia Bizantina nell'interpretazione della Scuola Monastica di Grottaferrata*, Rome: Monastero Esarchico.
- UNESCO, 1972. *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.20, <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>.
- 1982. World Conference on Cultural Policies, στο *World Conference on Cultural Policies Mexico City, 26 July - 6 August 1982*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.20, <http://unesdoc.unesco.org/images/0005/000525/052505eo.pdf>.
- 1993. *International Conference on Education, 43rd Session / Geneva 14-19 September 1992*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2016.12.02, www.unesco.org/education/pdf/31_42.pdf.
- 2001. *Records of the General Conference, 31st Session / Paris 15 October to 3 November 2001, vol.1 Resolutions*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2016.12.02, <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001246/124687e.pdf#page=67>.
- 2002α. *Manual of the General Conference*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2016.12.02, <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001255/125590e.pdf>.
- 2002β. *Legal Texts on National Commissions for UNESCO*, Paris UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.18, <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001262/126208e.pdf>.
- 2003. *Text of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2016.12.02, <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001325/132540e.pdf>.
- 2006. *Masterpieces of the Oral and Intangible Heritage of Humanity, Proclamations 2001, 2003 & 2005*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.23, <http://unesdoc.unesco.org/images//0014/001473/147344e.pdf>.
- 2009. *Architecture of National Commissions for Unesco - Fundamentals concerning their Status, Composition and Resources*. Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.18, <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001842/184255e.pdf>.
- 2010. *UNESCO Booklet*, Oxford: UNESCO, ημ. προσβ.: 2016.12.02, <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001887/188700e.pdf>.

- 2013. *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2016.12.02,
<http://whc.unesco.org/archive/opguide13-en.pdf>.
- 2015. List of 94 Approved Institutes and Centres under the Auspices of UNESCO (Category 2), Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.18,
<http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/BSP/pdf/2014-2015category2institutesandcentres.pdf>.
- 2016α. 730 Unesco Chairs as at 01/12/2016, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.18, <http://en.unesco.org/sites/default/files/list-unesco-chairs.pdf>.
- 2016β. 50 UNITWIN Networks as at 01/12/2016, Paris: UNESCO, ημ. προσβ.: 2017.01.18, <http://en.unesco.org/sites/default/files/list-unesco-networks.pdf>.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- <http://afroditi.uom.gr/chaireunesco/>
- <http://ayla.culture.gr/>.
- <http://ayla.culture.gr/?cat=3>.
- <http://ayla.culture.gr/?cat=3&paged=2>.
- <http://ayla.culture.gr/?cat=4>.
- http://ayla.culture.gr/?page_id=4.
- <http://ayla.culture.gr/?p=120>.
- <http://ayla.culture.gr/?p=363>.
- <http://ayla.culture.gr/?p=525>.
- <http://ayla.culture.gr/?p=612>.
- <http://blogs.sch.gr/dimpapadi/2013/12/07/%CE%BA%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CE%B3%CE%B7%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82/>.
- <http://www.digitalplan.gov.gr/portal/resource/Ethniko-diktyo-pshfiakhs-teknhriwshs-ths-aylhs-kai-ylikhs-politistikhs-klhronomias>
- <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/unesco-el.html>.
- <http://www.en.unesco.org>.
- <http://en.unesco.org/about-us/unescos-governing-bodies>.
- <http://en.unesco.org/themes/protecting-our-heritage-and-fostering-creativity>.
- <http://en.unesco.org/themes/world-heritage>.
- <http://en.unesco.org/unitwin-unesco-chairs-programme>.
- http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%84%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%8D%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B1&dq.
- <https://instagram.com/unesco/>.
- <http://itunes.apple.com/us/institution/unesco-united-nations-educational/id435087097>.

- <http://nomika-nea.gr/%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%83-%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%83/>.
- <http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco>.
- <http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/edres-unesco.html>.
- <https://plus.google.com/+UNESCO>.
- <http://www.ribandsea.com/face/1517-giannis-prearis-ypodimatopoiios-kai-radiofonikos-paragogos>.
- <http://www.rossdaly.gr/el/biography>.
- <http://tlpm.teiep.gr/el/studies/courses-description.html>.
- <http://tlpm.teiep.gr/el/graduate-destinations/graduate-description/26-graduate-description.html>.
- <http://tlpm.teiep.gr/el/studies/discipline.html>.
- <https://twitter.com/unesco/>.
- <http://www.pinterest.com/unesco>.
- <https://www.facebook.com/unesco>.
- <http://www.linkedin.com/company/unesco>.
- <http://www.un.org/en/>.
- <http://www.unesco-hellas.gr>.
- http://www.unesco-hellas.gr/gr/1_2.htm.
- http://www.unesco-hellas.gr/gr/2_0.htm.
- <http://www.unesco-hellas.org>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00002>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00011>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/performing-arts-00054>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/?pg=00173>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/inventorying-intangible-heritage-00080>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/drawing-up-inventories-00313>.

- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/functions-00586>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists?text=&inscription=&country=&type=00002>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists?text=&inscription=&country=&type=00003>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/lists?text=&inscription=&country=&type=00005>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00263>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00264>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00265>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/possible-outline-for-inventorying-00266>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/proclamation-of-masterpieces-00103>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00184>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/RL/albanian-folk-iso-polyphony-00155>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/what-is-intangible-heritage-00003>.
- <http://www.unesco.org/culture/ich/en/tradition-bearers-and-practitioners-00259>.
- http://www.unesco.org/eri/permdel/protocollist_photos.asp?language=E.
- http://www.unesco.org/ncp/index.php?lc=E&module=national_commissions&showall=1.
- <http://www.unesco.org/new/en/bfc/all-offices/>.
- <http://www.unesco.org/new/en/general-conference/>.
- <http://www.unesco.org/new/en/goodwill-ambassadors/goodwill-ambassadors/>.
- <http://www.unesco.org/new/en/member-states/member-states-information/directory-of-permanent-delegations/>.
- <http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/director-general/the-organization/the-directors-general/>.
- <http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/where-we-are/institutes-and-centres/>.
- http://www.unesco.org.cy/Programmes-Ayli_Politistiki_Klironomia,GR-PROGRAMMES-04-02,GR.
- http://www.unesco.org.cy/Programmes-Diadikasia_Eggrafis,GR-PROGRAMMES-04-02-03-01,GR.

- http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=16&Itemid=10.
- <http://whc.unesco.org/en/criteria/>.
- http://www.yppo.gr/1/g1540.jsp?obj_id=97936.
- http://www.yppo.gr/1/g1540.jsp?obj_id=97937.
- <https://www.youtube.com/user/unesco>.
- <https://www.youtube.com/user/unescoArabic>.
- <https://www.youtube.com/user/unescoChinese>.
- <https://www.youtube.com/user/unescoFrench>.
- <https://www.youtube.com/user/unescoPortuguese>.
- <https://www.youtube.com/user/unescoRussian>.
- <https://www.youtube.com/user/unescoSpanish>.
- <http://vk.com/unesco>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α: Δελτίο Στοιχείου Αύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς για το Ελληνικό Εθνικό Ευρετήριο.

ΕΘΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ¹⁹³

1. Σύντομη παρουσίαση του στοιχείου Αύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

α. Με ποιο όνομα αναγνωρίζεται το στοιχείο από τους φορείς του:

β. Άλλη/-ες ονομασία/ες¹⁹⁴:

γ. Σύντομη Περιγραφή¹⁹⁵ (έως 50 λέξεις):

δ. Πεδίο Α.Π.Κ.¹⁹⁶:

- προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις
- επιτελεστικές τέχνες
- κοινωνικές πρακτικές-τελετουργίες-εορταστικές εκδηλώσεις
- γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν
- τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία
- άλλο¹⁹⁷

ε. Περιοχή όπου απαντάται το στοιχείο:

στ. Λέξεις-κλειδιά¹⁹⁸:

2. Ταυτότητα του φορέα του στοιχείου ΑΠΚ.

α. Ποιος/-οι είναι φορέας/-είς του στοιχείου;¹⁹⁹

β. Έδρα/τόπος.²⁰⁰

Διεύθυνση: ... ΤΚ: ... Τηλ.: ... FAX: ... e-mail: ... url / site web: ....

¹⁹³ <http://ayla.culture.gr/?p=120>.

¹⁹⁴ Για παράδειγμα, η ονομασία του στοιχείου όπως είναι γνωστή στο ευρύτερο κοινό ή στη βιβλιογραφία.

¹⁹⁵ Η σύντομη περιγραφή προϋποθέτει με τρόπο γενικό και περιληπτικό τον αναγνώστη για το στοιχείο.

¹⁹⁶ Σημειώνεται το πεδίο/τα πεδία Αύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στα οποία εμπίπτει το στοιχείο. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα πεδία βλ. http://ayla.culture.gr/?page_id=4.

¹⁹⁷ Εφόσον είναι αναγκαίο, συμπληρώνεται μια κατηγορία που δεν περιλαμβάνεται στα ανωτέρω πεδία, λ.χ. Παραδοσιακό Παιχνίδι.

¹⁹⁸ Οι λέξεις-κλειδιά εξοικειώνουν τον χρήστη με το στοιχείο και τον διευκολύνουν να αναζητήσει περαιτέρω πληροφορίες στη βιβλιογραφία και στο διαδίκτυο.

¹⁹⁹ Φορέας του στοιχείου μπορεί να είναι, για παράδειγμα, μια κοινότητα στην οποία τελείται ένα δράσιμο, όσοι κατέχουν μια τέχνη, μεμονωμένα πρόσωπα ή και ένα μόνο πρόσωπο που κατέχουν/κατέχει μια γνώση, πρακτική κ.ά.

²⁰⁰ Παρατίθενται, για παράδειγμα, τα στοιχεία ενός συλλόγου ή μιας συντεχνίας που πιθανόν εκπροσωπεί τους φορείς του στοιχείου.

- γ. Περαιτέρω πληροφορίες για το στοιχείο²⁰¹:
Αρμόδιο/-α πρόσωπο/-α
Όνομα: ... Ιδιότητα: ... Διεύθυνση: ... ΤΚ: ... Τηλ.: ... FAX: ... e-mail: ...
3. Αναλυτική περιγραφή του στοιχείου ΑΠΚ, όπως απαντάται σήμερα. (έως 1.000 λέξεις).
4. Χώρος / εγκαταστάσεις και εξοπλισμός που συνδέονται με την επιτέλεση / άσκηση του στοιχείου Α.Π.Κ.²⁰²
5. Προϊόντα ή εν γένει υλικά αντικείμενα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της επιτέλεσης / άσκησης του στοιχείου Α.Π.Κ.
6. Ιστορικά στοιχεία για το στοιχείο Α.Π.Κ.²⁰³ (έως 500 λέξεις)
7. Η σημασία του στοιχείου σήμερα. (έως 300 λέξεις)
- α. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τα μέλη της κοινότητας / τους φορείς του;
β. Ποια είναι η σημασία του στοιχείου για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία;
γ. Συμμετείχε και πώς η κοινότητα στην προετοιμασία της εγγραφής του στοιχείου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς;²⁰⁴
8. Διαφύλαξη / ανάδειξη του στοιχείου.
- α. Πώς μεταδίδεται το στοιχείο στις νεότερες γενιές σήμερα;²⁰⁵
β. Μέτρα διαφύλαξης / ανάδειξης του στοιχείου που έχουν ληφθεί στο παρελθόν ή που εφαρμόζονται σήμερα (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα).
γ. Μέτρα διαφύλαξης / ανάδειξης που προτείνεται να εφαρμοστούν στο μέλλον (σε τοπική, περιφερειακή ή ευρύτερη κλίμακα).
9. Βασική Βιβλιογραφία.
10. Συμπληρωματικά Τεκμήρια.
- α. Κείμενα (πηγές, αρχαιακά τεκμήρια κτλ.).
β. Χάρτες.
γ. Οπτικά και ακουστικά τεκμήρια (σχέδια, φωτογραφίες, αρχεία ήχου, βίντεο κτλ.).
δ. Διαδικτυακές πηγές (υπερσύνδεσμοι).²⁰⁶
11. Στοιχεία Συντάκτη του Δελτίου.
- α. Όνομα Συντάκτη/-ών.
β. Ιδιότητα Συντάκτη/-ών.
γ. Τόπος και Ημερομηνία Σύνταξης του Δελτίου.

²⁰¹ Παρατίθενται τα στοιχεία του προσώπου που μπορεί και διατίθεται οικειοθελώς να παράσχει σε κάθε ενδιαφερόμενο (π.χ. στους μαθητές ενός σχολείου) περαιτέρω πληροφόρηση για το στοιχείο.

²⁰² Στο πεδίο αυτό, αν απαιτείται, γίνεται αναφορά στις εγκαταστάσεις (π.χ. εργαστήριο, κτήριο συλλόγου, αίθουσα/-ες, βοηθητικά κτήρια), σε χώρους και τόπους που συνδέονται με το στοιχείο (π.χ. πλατεία, πανηγυρότοπος) και στον εξοπλισμό που πιθανόν είναι απαραίτητος για την επιτέλεση του στοιχείου ή σχετίζεται με αυτή.

²⁰³ Ιστορικές πληροφορίες ή τοπικές διηγήσεις για την εμφάνιση, τη διάρκεια και τις προσαρμογές ή και τροποποιήσεις του στοιχείου ΑΠΚ, καθώς και ιστορικά στοιχεία για τον φορέα του στοιχείου Α.Π.Κ. (σε περίπτωση ομάδας, συλλόγου, σωματείου, ενορίας, συντεχνίας κτλ.)

²⁰⁴ Στο σημείο αυτό μπορούν να παρατεθούν επιστολές των φορέων του στοιχείου με τις οποίες να εκφράζουν το ενδιαφέρον τους για τη διαφύλαξη/ανάδειξή του ως άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

²⁰⁵ Η μετάδοση του στοιχείου είναι αποτέλεσμα θεσμοθετημένης ή μη διαδικασίας μαθητείας (π.χ. σε σχολή ή κοντά σε έναν μάστορα/ειδικό/γνώστη) ή αποτελεί καρπό βιωματικής μύησης;

²⁰⁶ Παρατίθενται υπερσύνδεσμοι διαδικτυακών τόπων στους οποίους μπορεί κανείς να ανατρέξει για επιπλέον τεκμηρίωση του στοιχείου.

Παράρτημα Β: Αιτήσεις UNESCO για Εγγραφή Στοιχείων στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Representative List ICH-02 – Form

REPRESENTATIVE LIST OF THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE OF HUMANITY

**DEADLINE 31 MARCH 2017
FOR A POSSIBLE INSCRIPTION IN 2018**

Instructions for completing the nomination form are available at:
<http://www.unesco.org/culture/ich/en/forms>

Nominations not complying with those instructions and those found below will be considered incomplete and cannot be accepted.

States Parties are further encouraged to consult the aide-mémoire for completing a nomination to the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity available on the same webpage.

A. State(s) Party(ies)

For multi-national nominations, States Parties should be listed in the order on which they have mutually agreed.

B. Name of the element

B.1. Name of the element in English or French

Indicate the official name of the element that will appear in published material.

Not to exceed 200 characters

B.2. Name of the element in the language and script of the community concerned, if applicable

Indicate the official name of the element in the vernacular language corresponding to the official name in English or French (point B.1).

Not to exceed 200 characters

B.3. Other name(s) of the element, if any

In addition to the official name(s) of the element (point B.1) mention alternate name(s), if any, by which the element is known.

C. Name of the communities, groups or, if applicable, individuals concerned

Identify clearly one or several communities, groups or, if applicable, individuals concerned with the nominated element.

Not to exceed 150 words

D. Geographical location and range of the element

Provide information on the distribution of the element within the territory(ies) of the submitting State(s), indicating if possible the location(s) in which it is centred. Nominations should concentrate on the situation of the element within the territories of the submitting States, while acknowledging the existence of same or similar elements outside their territories, and submitting States should not refer to the viability of such intangible cultural heritage outside their territories or characterize the safeguarding efforts of other States.

Not to exceed 150 words

E. Contact person for correspondence

E.1. Designated contact person

Provide the name, address and other contact information of a single person responsible for all correspondence concerning the nomination. For multi-national nominations provide complete contact information for one person designated by the States Parties as the main contact person for all correspondence relating to the nomination.

Title (Ms/Mr, etc.):
Family name:
Given name:
Institution/position:
Address:
Telephone number:
E-mail address:
Other relevant information:

E.2. Other contact persons (for multi-national files only)

Provide below complete contact information for one person in each submitting State, other than the primary contact person identified above.

1. Identification and definition of the element

For Criterion R.1, the States shall demonstrate that 'the element constitutes intangible cultural heritage as defined in Article 2 of the Convention'.

Tick one or more boxes to identify the domain(s) of intangible cultural heritage manifested by the element, which might include one or more of the domains identified in Article 2.2 of the Convention. If you tick 'other(s)', specify the domain(s) in brackets.

- oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage
- performing arts
- social practices, rituals and festive events
- knowledge and practices concerning nature and the universe
- traditional craftsmanship
- other(s) ( )

This section should address all the significant features of the element as it exists at present, and should include:

- a. *an explanation of its social functions and cultural meanings today, within and for its community,*
- b. *the characteristics of the bearers and practitioners of the element*
- c. *any specific roles, including gender or categories of persons with special responsibilities towards the element,*
- d. *the current modes of transmission of the knowledge and skills related to the element.*

The Committee should receive sufficient information to determine:

- a. *that the element is among the 'practices, representations, expressions, knowledge, skills — as well as the instruments, objects, artefacts and cultural spaces associated therewith —'*
- b. *'that communities, groups and, in some cases, individuals recognize [it] as part of their cultural heritage';*
- c. *that it is being 'transmitted from generation to generation, [and] is constantly recreated by communities and groups in response to their environment, their interaction with nature and their history';*
- d. *that it provides communities and groups involved with 'a sense of identity and continuity'; and*
- e. *that it is not incompatible with 'existing international human rights instruments as well as with the requirements of mutual respect among communities, groups and individuals, and of sustainable development'.*

Overly technical descriptions should be avoided and submitting States should keep in mind that this section must explain the element to readers who have no prior knowledge or direct experience of it. Nomination files need not address in detail the history of the element, or its origin or antiquity.

- (i) *Provide a brief summary description of the element that can introduce it to readers who have never seen or experienced it.*

Not fewer than 150 or more than 250 words

- (ii) *Who are the bearers and practitioners of the element? Are there any specific roles, including gender or categories of persons with special responsibilities for the practice and transmission of the element? If yes, who are they and what are their responsibilities?*

Not fewer than 150 or more than 250 words

(iii) How are the knowledge and skills related to the element transmitted today?

Not fewer than 150 or more than 250 words.

(iv) What social functions and cultural meanings does the element have today for its community?

Not fewer than 150 or more than 250 words.

(v) Is there any part of the element that is not compatible with existing international human rights instruments or with the requirement of mutual respect among communities, groups and individuals, or with sustainable development?

Not fewer than 150 or more than 250 words.

2. Contribution to ensuring visibility and awareness and to encouraging dialogue

For Criterion R.2, the States shall demonstrate that 'Inscription of the element will contribute to ensuring visibility and awareness of the significance of the intangible cultural heritage and to encouraging dialogue, thus reflecting cultural diversity worldwide and testifying to human creativity'. This criterion will only be considered to be satisfied if the nomination demonstrates how the possible inscription will contribute to ensuring visibility and awareness of the significance of the intangible cultural heritage in general, and not only of the inscribed element itself, and to encouraging dialogue which respects cultural diversity.

(i) How can inscription of the element on the Representative List contribute to the visibility of the intangible cultural heritage in general and raise awareness of its importance at the local, national and international levels?

Not fewer than 100 or more than 150 words.

(ii) How can inscription encourage dialogue among communities, groups and individuals?

Not fewer than 100 or more than 150 words.

(iii) How can inscription promote respect for cultural diversity and human creativity?

Not fewer than 100 or more than 150 words.

3. Safeguarding measures

For Criterion R.3, the States shall demonstrate that 'safeguarding measures are elaborated that may protect and promote the element'.

3.a. Past and current efforts to safeguard the element

(i) *How is the viability of the element being ensured by the communities, groups or, if applicable, individuals concerned? What past and current initiatives have they taken in this regard?*

Not fewer than 150 or more than 250 words

<p><i>Tick one or more boxes to identify the safeguarding measures that have been and are currently being taken by the communities, groups or individuals concerned:</i></p> <p>☐ transmission, particularly through formal and non-formal education</p> <p>☐ identification, documentation, research</p> <p>☐ preservation, protection</p> <p>☐ promotion, enhancement</p> <p>☐ revitalization</p>

(ii) *How have the States Parties concerned safeguarded the element? Specify external or internal constraints, such as limited resources. What are its past and current efforts in this regard?*

Not fewer than 150 or more than 250 words

<p><i>Tick one or more boxes to identify the safeguarding measures that have been and are currently being taken by the State(s) Party(ies) with regard to the element:</i></p> <p>☐ transmission, particularly through formal and non-formal education</p> <p>☐ identification, documentation, research</p> <p>☐ preservation, protection</p> <p>☐ promotion, enhancement</p> <p>☐ revitalization</p>

3.b. Safeguarding measures proposed

This section should identify and describe safeguarding measures that will be implemented, especially those intended to protect and promote the element. The safeguarding measures should be described in terms of concrete engagements of the States Parties and communities and not only in terms of possibilities and potentialities.

(i) *What measures are proposed to help to ensure that the element's viability is not jeopardized in the future, especially as an unintended result of inscription and the resulting visibility and public attention?*

Not fewer than 500 or more than 750 words

(i) How will the States Parties concerned support the implementation of the proposed safeguarding measures?

Not fewer than 150 or more than 250 words

(ii) How have communities, groups or individuals been involved in planning the proposed safeguarding measures, including in terms of gender roles, and how will they be involved in their implementation?

Not fewer than 150 or more than 250 words

3.c. Competent body(ies) involved in safeguarding

Provide the name, address and other contact information of the competent body(ies), and if applicable, the name and title of the contact person(s), with responsibility for the local management and safeguarding of the element.

Name of the body:
Name and title of the contact person:
Address:
Telephone number:
E-mail address:
Other relevant information:

4. Community participation and consent in the nomination process

For Criterion R.4, the States shall demonstrate that 'the element has been nominated following the widest possible participation of the community, group or, if applicable, individuals concerned and with their free, prior and informed consent'.

4.a. Participation of communities, groups and individuals concerned in the nomination process

Describe how the community, group or, if applicable, individuals concerned have participated actively in preparing and elaborating the nomination at all stages, including the role of gender.

States Parties are encouraged to prepare nominations with the participation of a wide variety of all parties concerned, including where appropriate local and regional governments, communities, NGOs, research institutes, centres of expertise and others. States Parties are reminded that the communities, groups and, in some cases, individuals whose intangible cultural heritage is concerned are essential participants throughout the conception and elaboration of nominations, proposals and requests, as well as the planning and implementation of safeguarding measures, and are invited to devise creative measures to ensure that their widest possible participation is built in at every stage, as required by Article 15 of the Convention.

Not fewer than 300 or more than 500 words

4.b. Free, prior and informed consent to the nomination

The free, prior and informed consent to the nomination of the element from the community, group or, if applicable, individuals concerned may be demonstrated through written or recorded concurrence, or through other means, according to the legal regimens of the State Party and the infinite variety of communities and groups concerned. The Committee will welcome a broad range of demonstrations or attestations of community consent in preference to standard or uniform declarations. Evidence of free, prior and informed consent shall be provided in one of the working languages of the Committee (English or French), as well as the language of the community concerned if its members use languages other than English or French.

Attach to the nomination form information showing such consent and indicate below what documents you are providing, how they were obtained and what form they take. Indicate also the gender of the people providing their consent.

Not fewer than 150 or more than 250 words

4.c. Respect for customary practices governing access to the element

Access to certain specific aspects of intangible cultural heritage or to information about it is sometimes restricted by customary practices enacted and conducted by the communities in order, for example, to maintain the secrecy of certain knowledge. If such practices exist, demonstrate that inscription of the element and implementation of the safeguarding measures would fully respect such customary practices governing access to specific aspects of such heritage (cf. Article 13 of the Convention). Describe any specific measures that might need to be taken to ensure such respect.

If no such practices exist, please provide a clear statement that there are no customary practices governing access to the element in at least 50 words

Not fewer than 50 or more than 250 words

4.d. Community organization(s) or representative(s) concerned

Provide detailed contact information for each community organization or representative, or other non-governmental organization, that is concerned with the element such as associations, organizations, clubs, guilds, steering committees, etc.:

- a. *Name of the entity*
- b. *Name and title of the contact person*
- c. *Address*
- d. *Telephone number*
- e. *E-mail*
- f. *Other relevant information*

5. Inclusion of the element in an inventory

For Criterion R.5, the States shall demonstrate that the element is identified and included in an inventory of the intangible cultural heritage present in the territory(ies) of the submitting State(s) Party(ies) in conformity with Articles 11.b and 12 of the Convention.

The nominated element's inclusion in an inventory should not in any way imply or require that the inventory(ies) should have been completed prior to nomination. Rather, the submitting State(s) Party(ies) may be in the process of completing or updating one or more inventories, but have already duly included the nominated element on an inventory-in-progress.

Provide the following information:

(i) Name of the inventory(ies) in which the element is included:

(ii) Name of the office(s), agency(ies), organization(s) or body(ies) responsible for maintaining and updating that (those) inventory(ies), both in the original language, and in translation when the original language is not English or French:

(iii) Explain how the inventory(ies) is(are) regularly updated, including information on the periodicity and modality of updating. The updating is understood not only as adding new elements but also as revising existing information on the evolving nature of the elements already included therein (Article 12.1 of the Convention) (max. 100 words).

(iv) Reference number(s) and name(s) of the element in relevant inventory(ies):

(v) Date of inclusion of the element in the inventory(ies) (this date should precede the submission of this nomination):

(vi) Explain how the element was identified and defined, including how information was collected and processed 'with the participation of communities, groups and relevant non-governmental organizations' (Article 11.b) for the purpose of inventorying, including reference to the roles of gender of participants. Additional information may be provided to demonstrate the participation of research institutes and centres of expertise (max. 200 words).

(vii) Documentary evidence shall be provided in an annex demonstrating that the nominated element is included in one or more inventories of the intangible cultural heritage present in the territory(ies) of the submitting State(s) Party(ies), as defined in Articles 11.b and 12 of the Convention. Such evidence shall at least include the name of the element, its description, the name(s) of the communities, groups or, if applicable, individuals concerned, their geographic location and the range of the element.

- a. If the inventory is available online, provide hyperlinks (URLs) to pages dedicated to the nominated element (max. 4 hyperlinks in total to be indicated in the box below). Attach to the nomination print-outs (no more than ten standard A4 sheets) of relevant sections of the content of these links. The information should be translated if the language used is not English or French.
- b. If the inventory is not available online, attach exact copies of texts (no more than ten standard A4 sheets) concerning the element included in the inventory. These texts should be translated if the language used is not English or French.

Indicate the materials provided and – if applicable – the relevant hyperlinks:

6. Documentation

6.a. Appended documentation (mandatory)

The documentation listed below is mandatory and will be used in the process of evaluating and examining the nomination. The photographs and the video will also be helpful for visibility activities if the element is inscribed. Tick the following boxes to confirm that related items are included with the nomination and that they follow the instructions. Additional materials other than those specified below cannot be accepted and will not be returned.

- documentary evidence of the consent of communities, along with a translation into English or French if the language of community concerned is other than English or French
- documentary evidence demonstrating that the nominated element is included in an inventory of the intangible cultural heritage present in the territory(ies) of the submitting State(s) Party(ies), as defined in Articles 11 and 12 of the Convention; such evidence shall include a relevant extract of the inventory(ies) in English or in French, as well as in the original language if different
- 10 recent photographs in high definition
- grant(s) of rights corresponding to the photos (Form ICH-07-photo)
- edited video (from 5 to 10 minutes), subtitled in one of the languages of the Committee (English or French) if the language utilized is other than English or French
- grant(s) of rights corresponding to the video recording (Form ICH-07-video)

6.b. Principal published references (optional)

Submitting States may wish to list, using a standard bibliographic format, principal published references providing supplementary information on the element, such as books, articles, audiovisual materials or websites. Such published works should not be sent along with the nomination.

Not to exceed one standard page.

7. Signature(s) on behalf of the State(s) Party(ies)

The nomination should conclude with the signature of the official empowered to sign it on behalf of the State Party, together with his or her name, title and the date of submission.

In the case of multi-national nominations, the document should contain the name, title and signature of an official of each State Party submitting the nomination.

Name: _____

Title: _____

Date: _____

Signature: _____

Name(s), title(s) and signature(s) of other official(s) (For multi-national nominations only)

--

Grant of Rights and Register of Photos

ICH-07-photo – Form

A signed grant of rights is required for all documentation that is submitted to accompany form ICH-01, ICH-02 or ICH-03. Photos should be submitted according to the technical specifications in the instructions for the corresponding nomination or proposal form.

1. I, the undersigned, _____, hereby grant to UNESCO the non-exclusive rights to use, publish, reproduce, distribute, display, communicate or make available to the public, in any language or form and by any means including digital, the following material(s), in whole or in part. I grant these rights to UNESCO irrevocably, for an unlimited period of time and for the entire world.

Identifier (for instance file name)	Brief informative caption (no more than 40 words in English or French)	Date	Credit (“.....”, year)	Photographer (if not mentioned in the credit)

2. I further grant to UNESCO the non-exclusive right to sub-license third parties to use the material(s) in whole or in part, solely for non-profit educational or public information uses.
3. These rights are granted subject to the condition that the respective above mentioned credit, or its equivalent, is provided if and when the material(s) is/are used.

Form ICH-07 – Grant of rights and register of photos

4. I certify that I am entitled to grant all the rights under paragraphs 1 and 2 of this agreement and that, to the best of my knowledge and belief, the material(s):
- a) is/are in no way whatever a violation or an infringement of any existing copyright or licence; and
  - b) is/are in no way whatever a violation or an infringement of any customary practices governing access to the heritage depicted or incorporated, and contain(s) nothing obscene, libellous or defamatory.

Name: _____ Date: _____
Address: _____ Signature: _____
_____
_____

Cession of Rights and Register of Video Recordings

ICH-07-video – Form

A signed cession of rights is required for all documentation that is submitted to accompany form ICH-01, ICH-02 or ICH-03. Video recordings should be submitted according to the technical specifications in the instructions for the corresponding nomination or proposal form.

1. I, the undersigned, _____, hereby grant to UNESCO the non-exclusive rights to use, publish, reproduce, distribute, display, communicate or make available to the public, in any language or form and by any means including digital, the following material(s), in whole or in part. I grant these rights to UNESCO irrevocably, for an unlimited period of time and for the entire world.

Identifier	Title of the video recording	Languages (soundtrack(s) and/or subtitles)	Date	Credit (© -----, year)	Name of creator (if not mentioned in the credit)
				©	

2. I further grant to UNESCO the non-exclusive right to sub-license third parties to use the material(s) in whole or in part, solely for non-profit educational or public information uses.
3. These rights are granted subject to the condition that the respective above mentioned credit, or its equivalent, is provided if and when the material(s) is/are used.
4. I certify that I am entitled to grant all the rights under paragraphs 1 and 2 of this agreement and that, to the best of my knowledge and belief, the material(s):
- is/are in no way whatever a violation or an infringement of any existing copyright or licence; and
  - is/are in no way whatever a violation or an infringement of any customary practices governing access to the heritage depicted or incorporated, and contain(s) nothing obscene, libellous or defamatory.

Name: _____ Date: _____

Address: _____ Signature: _____

_____

_____

Παράρτημα Γ: Αίτηση Εγγραφής Στοιχείου στον Κυπριακό Εθνικό Κατάλογο

1

ΕΝΤΥΠΟ 2 ΑΙΤΗΣΗ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ (ΑΠΚ) 2017

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

1. Το προτεινόμενο στοιχείο πρέπει να συνάδει με την περιγραφή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς όπως ορίζεται στην αντίστοιχη Σύμβαση της UNESCO, δηλαδή:
  - 1.1 Ανήκει σε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα πεδία, που οι κοινότητες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ομάδες και άτομα, αναγνωρίζουν ως κομμάτι της πολιτιστικής τους κληρονομιάς:
    - (α) προφορικές παραδόσεις (π.χ. λαϊκές ιστορίες, παραμύθια κ.ά.)
    - (β) παραστατικές τέχνες (π.χ. θέατρο, θέατρο σκιών, χορός, μουσική κ.ά.)
    - (γ) κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις (π.χ. πανηγύρια, γάμος κ.ά.)
    - (δ) γνώσεις και πρακτικές για τη φύση και το σύμπαν (π.χ. λαϊκή ιατρική, πρόβλεψη καιρού κ.ά.)
    - (ε) παραδοσιακές χειροτεχνίες (π.χ., κεντητική, αγγειοπλαστική, καλάθοπλεκτική κ.ά.)
    - (στ) παραδοσιακή διατροφή και εθιμικές πρακτικές
    - (ζ) άλλο
  - 1.2 Μεταδίδεται από γενιά σε γενιά και αναπροσαρμόζεται διαρκώς από τις κοινότητες σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες του περιβάλλοντος και της ιστορίας τους, καλλιεργώντας την αντίληψη της συνέχειας και την κατανόηση της ταυτότητάς τους
  - 1.3 Είναι συμβατό με τα διεθνή όργανα για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις προϋποθέσεις αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων και ομάδων ανθρώπων και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.
2. Η εγγραφή του στοιχείου θα συμβάλει στην προβολή και στην ευαισθητοποίηση για τη σημασία της ΑΠΚ, καθώς και στην ενθάρρυνση του διαλόγου, ως έκφραση της πολιτιστικής πολυμορφίας και της ανθρωπίνης δημιουργικότητας.
3. Λαμβάνονται μέτρα για την προστασία και προώθηση του στοιχείου.
4. Το στοιχείο προοιήθηκε για εγγραφή με τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή της κοινότητας, ενός οργανωμένου φορέα ή ατόμων που συνδέονται με το στοιχείο ΑΠΚ, με την ελεύθερη, εκ των προτέρων και κατόπιν ενημέρωσης συγκατάθεσή τους.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

Η πλήρης αίτηση (υπογεγραμμένο έντυπο αίτησης, οπτικοακουστικό υλικό σε CD/USB, έντυπο εκχώρησης δικαιωμάτων χρήσης υλικού) πρέπει να υποβληθεί μέχρι τις 31 Μαΐου 2017 στα γραφεία της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO (Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Ιφικηνείας 27, 2007 Στρόβολος). Το έντυπο αίτησης και τα έντυπα εκχώρησης δικαιωμάτων χρήσης του φωτογραφικού και οπτικοακουστικού υλικού πρέπει υποχρεωτικά να υποβληθούν ΚΑΙ σε ηλεκτρονική μορφή (Word Document), στα emails: cypriunesco@gmail.com, trapanionou@culture.moe.gov.cy και apolyniki@culture.moe.gov.cy.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Όπως αναφέρεται στο Μέρος 5 του εντύπου της αίτησης, πρέπει να επισυναφθούν τεκμήρια (γραπτά, σε μορφή επιστολής ή προφορικά, ως οπτικογραφημένες δηλώσεις) ότι οι κοινότητες, οι ομάδες ατόμων και τα πρόσωπα που συνδέονται με το στοιχείο το θεωρούν μέρος της πολιτιστικής τους ταυτότητας, έχουν ενημερωθεί για την αίτηση και δίνουν την πλήρη συγκατάθεσή τους για την υποβολή της για να περιληφθεί στον κατάλογο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι καλά να αποφεύγονται οι ομοιόμορφες, τυποποιημένες επιστολές, που υπογράφονται μόνο από τους Προέδρους κοινοτικών συμβουλίων.
2. Οι φωτογραφίες και το οπτικοακουστικό υλικό πρέπει να παρουσιάζουν διαφορετικές πτυχές του στοιχείου όπως εντοπίζεται σήμερα και να αποδίδουν ιδιαίτερα τη σημασία του για την κοινότητα, τη διαδικασία μεταβίβασης και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει. Η χρήση πολύ παλαιότερων φωτογραφιών αρχείου ή φωτογραφιών που απεικονίζουν μόνο τοπία και αντικείμενα, αποκομμένα από τους

ανθρώπους, πρέπει να αποφεύγεται. Είναι καλό να υπάρχει συνοχή μεταξύ της φωτογραφικής απεικόνισης του στοιχείου και της περιγραφής που δίνεται στο έντυπο της αίτησης.

3. Στο βίντεο είναι σημαντικό να δοθεί η ευκαιρία σε κοινότητες, ομάδες και άτομα να μιλήσουν οι ίδιοι για το προτεινόμενο στοιχείο, ανί να υπάρχει μόνο αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο. Επίσης, τα βίντεο πρέπει να παρουσιάζουν πρακτικές και εκφράσεις ΑΠΚ όπως εκδηλώνονται στο φυσικό τους πλαίσιο.

4. Θα λαμβάνονται υπόψη μόνο οι φωτογραφίες και τα βίντεο που καλύπτονται με τα ξεχωριστά έντυπα εκχώρησης δικαιωμάτων (Παραρτήματα I και II, βλ. σελ. 11-12). Τα έντυπα αυτά θα πρέπει να υποβληθούν επίσης σε ηλεκτρονική μορφή (.doc).

Τεχνικές προδιαγραφές

Φωτογραφίες

1. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τουλάχιστον 10 φωτογραφίες, σε μορφή .tiff, .raw ή .jpeg σε ψηφιακό δίσκο (CD/DVD) ή USB.
2. Η ευκρίνεια και η ανάλυση των φωτογραφιών πρέπει να είναι κατάλληλη για εκτύπωση, με οριζόντιες ή κάθετες διαστάσεις τουλάχιστον 1800 pixels.
3. Οι φωτογραφίες δεν πρέπει να είναι σαρωμένες (scanned) από έντυπη μορφή εάν το πρωτότυπο είναι διαθέσιμο σε ψηφιακή μορφή και δεν πρέπει να είναι αντίγραφα (resampled images).
4. Κάθε φωτογραφία πρέπει να συνοδεύεται από περιγραφική λεζάνια, στο έντυπο εκχώρησης δικαιωμάτων (άδεια χρήσης). Οι φωτογραφίες δεν πρέπει να περιέχουν ενσωματωμένο κείμενο ή ημερομηνίες πάνω στην εικόνα.

Βίντεο

1. Η αίτηση είναι καλό να συνοδεύεται από βίντεο διάρκειας 5-10 λεπτών.
2. Το βίντεο πρέπει να έχει πλάτος τουλάχιστον 700 pixels και ικανοποιητική ακουστική και ευκρίνεια όταν προβάλλεται σε ολόκληρη την οθόνη ηλεκτρονικού υπολογιστή (full screen display). Η μορφή στην οποία μπορούν να υποβληθούν είναι: HDV (DV ή MiniDV tapes), DVD ή DV (DV, MiniDV ή DVCAM tapes).

Εκχώρηση δικαιωμάτων χρήσης

1. Οι φωτογραφίες και βίντεο πρέπει να συνοδεύονται από το έντυπο μη αποκλειστικής εκχώρησης δικαιωμάτων χρήσης των φωτογραφιών από την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO για σκοπούς προβολής της ΑΠΚ.
2. Το έντυπο πρέπει να υποβληθεί υπογεγραμμένο στο πρωτότυπό του μαζί με την αίτηση. Στις περιπτώσεις που τα δικαιώματα ανήκουν στην κοινότητα, ο υπογράφων μπορεί να είναι ο Πρόεδρος / κοινοτάρχης ή άλλο εξουσιοδοτημένο άτομο. Σε άλλες περιπτώσεις, όπου τα δικαιώματα ανήκουν στον φωτογράφο ή βιντεογράφο, είναι ευθύνη του αιτητή να εξασφαλίσει την άδεια χρήσης από αυτόν με άλλη έγγραφη και υπογεγραμμένη συμφωνία. Εάν υποβληθεί οπτικοακουστικό υλικό το οποίο εξασφαλίστηκε από διαφορετικές πηγές, πρέπει να εξασφαλίζεται από τον καθένα ξεχωριστά η συναίνεσή του στην εκχώρηση των δικαιωμάτων χρήσης.
3. Για κάθε φωτογραφία ξεχωριστά πρέπει να δίνεται:
  - (α) κωδικός με τον οποίο εντοπίζεται στο CD/DVD ή USB
  - (β) σύντομη περιγραφή του εικονιζόμενου, αρκετά σαφής ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε δημοσίευση.
  - (γ) ημερομηνία, όνομα φωτογράφου / δημιουργού βίντεο και απόδοση πνευματικών δικαιωμάτων στην ακόλουθη μορφή: © [έτος] [όνομα κατόχου δικαιωμάτων]

ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

1. Οι αιτήσεις θα εξεταστούν από την Ειδική Επιτροπή Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, διορισμένη από το Υπουργικό Συμβούλιο, η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO, των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Τμήματος Αρχαιοτήτων και εμπειρογνώμονες για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.
2. Οι αιτητές θα ενημερωθούν κατά πόσο η αίτησή τους θεωρήθηκε πλήρης ως προς τις βασικές απαιτήσεις (βλ. σελ. 10) και θα προωθηθεί για εξέταση περιεχομένου σε εμπειρογνώμονες και στην Επιτροπή ΑΠΚ.
3. Όσα στοιχεία εγκριθούν για συμπερίληψη στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, θα αναρτηθούν στο ιστοτόπι της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO (www.unesco.org.cy).

ΜΕΡΟΣ Α – ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΑΙΤΗΤΩΝ

Όνομα κοινότητας / οργανισμού:

Άτομο για επικοινωνία

(Να δοθούν στοιχεία επικοινωνίας ενός μόνο ατόμου υπεύθυνου για όλη την αλληλογραφία που αφορά στην αίτηση)

Όνομα:

Επώνυμο:

Αριθμός Ταυτότητας:

Θέση:

Διεύθυνση:

Τηλέφωνο:

Φαξ:

Email:

Καθεστώς (επιλογή μίας από τις ακόλουθες κατηγορίες):

- Δήμος / Κοινότητα
- Σύλλογος / Σύνδεσμος / Ίδρυμα
- Ενοριακή Επιτροπή
- Μουσείο
- Άλλο (προσδιορίστε) .....

ΜΕΡΟΣ Β – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

B1. Ορισμός

1.1 Όνομα (επίσημο όνομα στοιχείου που θα εμφανίζεται σε έντυπο υλικό)

μέχρι 200 χαρακτήρες

1.2 Όνομα στοιχείου στη γλώσσα ή διάλεκτο της κοινότητας (προαιρετικό)

1.3 Πεδίο ΑΠΚ στο οποίο εμπίπτει το προτεινόμενο στοιχείο

(σημειώστε με √, ένα ή περισσότερα πεδία)

- προφορικές παραδόσεις
- παραστατικές τέχνες
- κοινωνικές πρακτικές, τελεουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις
- γνώσεις και πρακτικές για τη φύση και το σύμπαν
- παραδοσιακές χειροτεχνίες
- άλλο (προσδιορίστε) .....

1.4 Ενδιαφερόμενες κοινότητες και ομάδες

(Να δοθούν πληροφορίες για την παρουσία του στοιχείου στην Κύπρο, προσδιορίζοντας -εάν είναι δυνατό- την κεντρική περιοχή ή κοινότητα όπου εντοπίζεται. Η περιγραφή πρέπει να επικεντρώνεται στο καθεστώς του στοιχείου εντός της χώρας, ακόμα και αν το ίδιο στοιχείο εντοπίζεται και στη γεωγραφική περιφέρεια ενός άλλου κράτους)

μέχρι 150 λέξεις

1.5 Γεωγραφική κατανομή

(Να δοθούν πληροφορίες για την παρουσία του στοιχείου στην Κύπρο, προσδιορίζοντας -εάν είναι δυνατό- την κεντρική περιοχή ή κοινότητα όπου εντοπίζεται. Η περιγραφή πρέπει να επικεντρώνεται στο καθεστώς του στοιχείου εντός της χώρας, ακόμα και αν το ίδιο στοιχείο εντοπίζεται και στη γεωγραφική περιφέρεια ενός άλλου κράτους)

μέχρι 150 λέξεις

1.6 Χαρακτηριστικά στοιχείου

Στη συγκεκριμένη ενότητα πρέπει να αναφέρονται τα σημαντικότερα γνωρίσματα του στοιχείου όπως εντοπίζονται στο παρόν. Επίσης, πρέπει να υπάρχουν σαφείς πληροφορίες ώστε η ειδική Επιτροπή αξιολόγησης να μπορεί να καθορίσει τα ακόλουθα:

- ότι το στοιχείο περιλαμβάνεται στις «πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές – καθώς και τα εργαλεία, αντικείμενα, χειροτεχνήματα και πολιτιστικούς χώρους που συνδέονται με αυτό»
- «ότι οι κοινότητες, οι ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα, [το] αναγνωρίζουν ως μέρος της πολιτιστικής τους κληρονομιάς»
- ότι «μεταβιβάζεται από γενιά σε γενιά, [και] αναδημιουργείται από τις κοινότητες σε συνάρτηση με το περιβάλλον τους και την αλληλεπίδραση με τη φύση και την ιστορία τους»
- ότι παρέχει στις κοινότητες και τις ομάδες «μία αίσθηση ταυτότητας και συνέχειας»
- ότι είναι συμβατό με τα «υφιστάμενα διεθνή όργανα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις προϋποθέσεις αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ κοινοτήτων, ομάδων και ατόμων, και της αειφόρου ανάπτυξης».

(α) Σύντομη περιγραφή

Παρουσιάστε το προτεινόμενο στοιχείο με τρόπο που να το εισάγει και να το καθιστά κατανοητό σε αναγνώστες που δεν το γνωρίζουν.

150-250 λέξεις

(β) Εκτενέστερη περιγραφή

Αναφερθείτε σε ιστορικές πληροφορίες, τεχνικές, υλικά κατασκευής, διαδικασία, χώρους που σχετίζονται με την πρακτική του στοιχείου. Όπου είναι δυνατόν, οι αναφορές αυτές να τεκμηριώνονται από βιβλιογραφία ή μαρτυρίες φορέων του στοιχείου ονομαστικά.

600-1000 λέξεις

(γ) Ποιοι είναι οι φορείς και συνεχιστές αυτού του στοιχείου άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς; Υπάρχουν συγκεκριμένοι ρόλοι ή κατηγορίες ατόμων με ειδικές αρμοδιότητες ως προς την πρακτική και τη μεταβίβαση του στοιχείου; Αν ναι, ποιοι είναι και ποιες οι αρμοδιότητές τους;

150-250 λέξεις

(δ) Τι είδους γνώσεις και ικανότητες που συνδέονται με το στοιχείο μεταβιβάζονται σήμερα και με ποιο τρόπο;

150-250 λέξεις

(ε) Ποια είναι η κοινωνική και πολιτιστική σημασία που έχει σήμερα το στοιχείο για την ενδιαφερόμενη κοινότητα ή ομάδα;

150-250 λέξεις

6

(στ) Υπάρχει οποιοδήποτε μέρος του στοιχείου που είναι ασύμβατο με τα διεθνή όργανα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με τις προϋποθέσεις αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ κοινοτήτων, ομάδων και ατόμων ή με την αιφώρο ανάπτυξη;

150-250 λέξεις

2. Βιωσιμότητα και προστασία

2.1 Καθεστώς βιωσιμότητας και απειλές

Αναφερθείτε στο καθεστώς βιωσιμότητας του στοιχείου σήμερα (βαθμός στον οποίο εξακολουθεί να ασκείται, αριθμός ατόμων που γνωρίζουν την πρακτική του) και σε απειλές ή εμπόδια που παρεμβάλλονται στη μεταβίβασή του.

150-250 λέξεις

2.2 Προστασία του στοιχείου στο παρελθόν και στο παρόν

Σημειώστε με ένα ή περισσότερα , αναφορικά με το είδος μέτρων που έχουν ληφθεί ή λαμβάνονται από τις ενδιαφερόμενες κοινότητες, ομάδες ή άτομα:

- εντοπισμός, καταγραφή, έρευνα
- μεταβίβαση, εκπαίδευση
- διατήρηση, προστασία
- προβολή, ενίσχυση
- νέες εφαρμογές

Επεξηγήστε τα πιο πάνω αναφέροντας συγκεκριμένα μέτρα που έχουν ληφθεί στο παρελθόν ή λαμβάνονται στο παρόν από την ενδιαφερόμενη κοινότητα ή άλλες σχετικές ομάδες.

250-300 λέξεις

2.2 Προτεινόμενα μέτρα προστασίας

Σε αυτή την ενότητα πρέπει να γίνει αναφορά σε μέτρα προστασίας που θα εφαρμοστούν, ιδιαίτερα σε όσα αποσκοπούν στη διατήρηση, προστασία και προώθηση του στοιχείου. Τα μέτρα προστασίας πρέπει να είναι συγκεκριμένα και ρεαλιστικά, όχι μόνο δυναμικά ή ενδεχόμενα και να λαμβάνουν υπόψη τους πόρους και τις δυνατότητες της κοινότητας.

200-250 λέξεις

3. Μέθοδος συλλογής πληροφοριών

3.1 Αναφερθείτε στον τρόπο με τον οποίο έχουν συλλεχθεί οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παρούσα αίτηση (κυρίως για την περιγραφή στοιχείου και τις προτάσεις μέτρων προστασίας, π.χ. μαρτυρίες ανθρώπων, βιβλιογραφία κ.ά).

150-250 λέξεις

Σε περίπτωση που δόθηκαν μαρτυρίες από μέλη της κοινότητας, να σημειωθούν τα ονόματα, η ιδιότητά τους (πχ. κεντήτρια, ιερέας, φιλόλογος, κλπ) και στοιχεία επικοινωνίας.

4. Άλλοι σχετικοί φορείς και οργανώσεις

Να επισυναφθεί κατάλογος και στοιχεία επικοινωνίας άλλων φορέων της κοινότητας ή μη κυβερνητικών οργανισμών που σχετίζονται με το υπό αναφορά στοιχείο.

Όνομα φορέα / οργανισμού:

Όνομα ατόμου για επικοινωνία:

Διεύθυνση

Τηλέφωνο:

Email:

Άλλη σχετική πληροφορία:

5. Συναίνεση κοινοτήτων στην αίτηση

5.1 Στην ενότητα αυτή πρέπει να επισυναφθούν τεκμήρια (γραπτά, σε μορφή επιστολής ή προφορικά, ως οπτικογραφημένες δηλώσεις) ότι οι κοινότητες (π.χ. φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, πολιτιστικοί οργανισμοί), οι ομάδες ατόμων (π.χ. συντεχνίες τεχνιτών, σύνδεσμοι κεντητριών, ομάδες караγκιοζοπαικτών) και τα πρόσωπα (π.χ. μεμονωμένοι αγγειοπλάστες) που συνδέονται με το προτεινόμενο στοιχείο, το θεωρούν μέρος της πολιτιστικής τους ταυτότητας, έχουν ενημερωθεί για την αίτηση και δίνουν την πλήρη συγκατάθεσή τους για την υποβολή της για να περιληφθεί στον κατάλογο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι καλό να αποφεύγονται οι ομοιόμορφες, τυποποιημένες επιστολές, που υπογράφονται μόνο από τους Προέδρους κοινοτικών συμβουλίων.

5.2 Σεβασμός εθιμικών πρακτικών και πρόσβαση στο στοιχείο

Υπάρχουν πληροφορίες ή πιυχές του προτεινόμενου στοιχείου, τις οποίες η κοινότητα επιθυμεί να κρατήσει μακριά από το κοινό ή να τις αποκρύψει λόγω του ότι αφορούν σε πρακτικές του ιερού ή ιδιωτικού βίου;

Αν ναι, αναφερθείτε σε ειδικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να διασφαλίζουν τον σεβασμό αυτού του αιτήματος. (π.χ. ελεγχόμενες επισκέψεις από τουρίστες στη διάρκεια θρησκευτικών τελετουργιών)

Αν όχι, παρακαλείσθε να δηλώσετε με σαφήνεια ότι δεν υπάρχουν συνήθεις πρακτικές που να ρυθμίζουν την πρόσβαση στο υπό αναφορά στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

150-250 λέξεις

6. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

6.1 Φωτογραφικό / ακουστικό / οπτικοακουστικό υλικό

Η αίτηση πρέπει υποχρεωτικά να συνοδεύεται από συμπληρωματικό υλικό, το οποίο θα αξιολογηθεί κατά τη διάρκεια της μελέτης της αίτησης. Το οπτικοακουστικό και το φωτογραφικό υλικό είναι απαραίτητα και για σκοπούς προβολής του στοιχείου και πρέπει να υποβάλλονται μαζί με τα αντίστοιχα έντυπα εκχώρησης δικαιωμάτων χρήσης τους από την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. Σημειώστε με ✓ ποια από τα πιο κάτω υποβάλλονται μαζί με την παρούσα αίτηση:

- 10 πρόσφατες φωτογραφίες σε υψηλή ανάλυση (υποχρεωτικό)
- επιπλέον φωτογραφικό υλικό (προαιρετικό)
- έντυπο περιγραφής φωτογραφιών και εκχώρησης δικαιωμάτων για τη χρήση τους (υποχρεωτικό)
- βίντεο (προαιρετικό, κατά προτίμηση διάρκειας μέχρι 10 λεπτά)
- έντυπο εκχώρησης δικαιωμάτων χρήσης του βίντεο για σκοπούς προβολής του στοιχείου (υποχρεωτικό, σε περίπτωση που υποβληθεί βίντεο)

6.2 Συστατικές επιστολές από εμπειρογνώμονες (προαιρετικό)

Ως ενισχυτικό στοιχείο της αίτησης, συνίσταται η επισύναψη 1-2 συστατικών επιστολών, έκτασης μέχρι 500 λέξεις, από εμπειρογνώμονες (ιστορικούς, αρχαιολόγους, φιλόλογους, ερευνητές, εθνολόγους / εθνομουσικολόγους, γλωσσολόγους, κοινωνιολόγους, άλλους ερευνητές σε συναφείς κλάδους), που θα τεκμηριώσουν την εγκυρότητα του περιεχομένου της αίτησης και θα υποστηρίξουν την εγγραφή του προτεινόμενου στοιχείου στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Στοιχεία επικοινωνίας Εμπειρογνομένων που παραχωρούν συστατική επιστολή

(α) Όνομα:

Ιδιότητα:

Διεύθυνση:

Τηλέφωνο:

Email:

(β) Όνομα:

Ιδιότητα:

Διεύθυνση:

Τηλέφωνο:

Email:

6.3 Βιβλιογραφία / άλλες πηγές (υποχρεωτικό)

Σημειώστε σχετική βιβλιογραφία, αρχεία, δισκογραφία ή άλλες πηγές, που τυχόν χρησιμοποιήθηκαν στην ετοιμασία της παρούσας αίτησης ή στα οποία περιέχονται επιπρόσθετες πληροφορίες για το υπό αναφορά στοιχείο:

7. Υπογραφή εκπροσώπου της αιτούμενης κοινότητας / οργανισμού:

Όνομα:

Τίτλος:

Ημερομηνία:

Υπογραφή και σφραγίδα οργανισμού:

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Να μη συμπληρωθεί από τον αιτητή. Μόνο όσες αιτήσεις πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια θα προωθηθούν για αξιολόγηση από την Ειδική Επιτροπή Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Έντυπο αίτησης		Πληρούται;
1	Η αίτηση ετοιμάστηκε σύμφωνα με το επίσημο έντυπο (βλ. www.unesco.org.cy).	☐
2	Το τελικό κείμενο της αίτησης υποβλήθηκε <u>και</u> ηλεκτρονικά σε μορφή .doc (στο email unesco@culture.moes.gov.cy ή σε CD-ROM)	☐
3	Η αίτηση είναι υπογεγραμμένη από άτομο εξουσιοδοτημένο να εκπροσωπεί τον οργανισμό / υπηρεσία που προτείνει το στοιχείο.	☐
4	Όλες οι ενότητες και τα ερωτήματα της αίτησης είναι συμπληρωμένα και σύμφωνα με το όριο λέξεων που προσδιορίζεται.	☐
Συμπληρωματικό υλικό		Πληρούται;
5	Επισυνάπτονται επιστολές που να αποδεικνύουν την ελευθερία, εκ των προτέρων και κατόπιν ενημέρωσης συναίνεσή των κοινοτήτων / ατόμων στην υποβολή της αίτησης.	☐
Οπτικοακουστικό Υλικό		Πληρούται;
6	Υποβλήθηκαν με την αίτηση τουλάχιστον 10 φωτογραφίες σε υψηλή ανάλυση. Οι φωτογραφίες πρέπει να είναι σε ψηφιακή μορφή (.tiff, .raw ή .jpg) και, κατά προτίμηση, να σταλούν σε CD/DVD. Οι φωτογραφίες δεν έχουν ενσωματωμένο κείμενο ή ημερομηνίες. Η ευκρίνεια και η ανάλυση των φωτογραφιών είναι κατάλληλη για εκτύπωση (μέγεθος τουλάχιστον 1800 pixels οριζόντια ή κάθετα).	☐
7	Βίντεο (προαιρετικό, κατά προτίμηση διάρκειας 5-10 λεπτά)	☐
8	Υποβλήθηκαν υπογεγραμμένα τα πρωτότυπα έντυπα εκχώρησης δικαιωμάτων χρήσης των φωτογραφιών και του βίντεο. Κάθε έντυπο αναφέρεται με σαφήνεια στον κωδικό (filename), περιλαμβάνει σύντομη περιγραφή του εικονιζόμενου, απόδοση των πνευματικών δικαιωμάτων και χρονολογία. Τα έντυπα εκχώρησης δικαιωμάτων υποβλήθηκαν και σε ηλεκτρονική μορφή (.doc).	☐
9	Συστατική Επιστολή (βλ. Ενότητα 6.2 – προαιρετική)	☐
10	Επιπλέον Φωτογραφικό Υλικό (εκτός των 10 υποχρεωτικών φωτογραφιών)	☐

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**Άδεια Χρήσης
Φωτογραφικού Υλικού**

Το φωτογραφικό υλικό που υποβάλλεται μαζί με την αίτηση για εγγραφή ενός στοιχείου στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από το παρόν έντυπο για την περιγραφή της κάθε φωτογραφίας και τη δήλωση εκχώρησης των δικαιωμάτων χρήσης της από την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO για σκοπούς προβολής του στοιχείου.

1. Εγώ, ο / η ..... εκχωρώ στην Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO το μη αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί, να δημοσιεύει, να αναπαράγει, να διανέμει και να κοινοποιεί σε οποιαδήποτε γλώσσα ή μορφή (έντυπη, ψηφιακή ή άλλη), το ακόλουθο υλικό:

Αριθμός Φωτογραφίας	Περιγραφή (μέχρι 40 λέξεις)	Έτος	Απόδοση Πνευματικών Δικαιωμάτων ☐ [έτος] / όνομα / φορέας]	Φωτογράφος (εάν δεν αναφέρεται στο C)
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	
			☐	

2. Τα πιο πάνω δικαιώματα εκχωρούνται υπό την προϋπόθεση ότι κάθε χρήση του υλικού θα συνοδεύεται από την αναφορά στα πνευματικά του δικαιώματα.

3. Δηλώνω ότι έχω το δικαίωμα να εκχωρήσω τα δικαιώματα χρήσης των πιο πάνω φωτογραφικών, και, εξ όσων δύναμαι να γνωρίζω, το υλικό:

(α) δεν παραβιάζει σε καμία περίπτωση τα πνευματικά δικαιώματα οποιoδήποτε δημιουργού

(β) δεν καταπατεί ούτε παραβιάζει οποιoσδήποτε εθιμικές πρακτικές ως προς την πολιτιστική κληρονομιά που απεικονίζει ούτε έχει προσβλητικό, δυσφημιστικό ή συκοφαντικό περιεχόμενο.

Όνομα:

Διεύθυνση:

Τόπος και ημερομηνία:

Υπογραφή:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

**Άδεια Χρήσης
Οπτικοακουστικού Υλικού**

Το οπτικοακουστικό υλικό που υποβάλλεται μαζί με την αίτηση για εγγραφή ενός στοιχείου στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από το παρόν έντυπο για την περιγραφή της κάθε φωτογραφίας και τη δήλωση εκχώρησης των δικαιωμάτων χρήσης της από την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO για σκοπούς προβολής του στοιχείου.

4. Εγώ, ο / η ..... εκχωρώ στην Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO το μη αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί, να δημοσιεύει, να αναπαράγει, να διανέμει και να κοινοποιεί σε οποιαδήποτε γλώσσα ή μορφή (έντυπη, ψηφιακή ή άλλη), στην Κύπρο ή στο εξωτερικό, το ακόλουθο υλικό:

Κωδικός	Τίτλος	Γλώσσες (διάλογοι και υπότιτλοι, αν υπάρχουν)	Έτος	Απόδοση Πνευματικών Δικαιωμάτων © [ετος], [όνομα / εταιρεία]	Δημιουργός (αν δεν αναφέρεται στο ©)
				©	

5. Τα πιο πάνω δικαιώματα εκχωρούνται υπό την προϋπόθεση ότι κάθε χρήση του υλικού θα συνοδεύεται από την αναφορά στα πνευματικά δικαιώματα.

6. Δηλώνω ότι έχω το δικαίωμα να εκχωρήσω τα δικαιώματα χρήσης των πιο πάνω φωτογραφικών, και, εξ όσων δύναμαι να γνωρίζω, το υλικό:

- (α) δεν παραβιάζει σε καμία περίπτωση τα πνευματικά δικαιώματα οποιoδήποτε δημιουργού
- (β) δεν καταπατεί ούτε παραβιάζει οποιoσδήποτε εθιμικές πρακτικές ως προς την πολιτιστική κληρονομιά που απεικονίζει ούτε έχει προσβλητικό, δυσφημιστικό ή συκοφαντικό περιεχόμενο.

Όνομα:
Διεύθυνση:
Τόπος και ημερομηνία:
Υπογραφή:

Παράρτημα Δ: Φάκελος «Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι».

Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι

Ι. Σύνοψη παρουσίασης του στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΑΠΚ

Όνομα: Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι. Άλλη ονομασία: Ηπειρώτικη Πολυφωνία

Ταυτότητα: Εθνομουσικολογικό φαινόμενο παλαιότητας καταγωγής, συναφόμενο με την κοινοτική δομή και έκφραση των πληθυσμών της παραμεθόριας Ηπείρου και της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας, των οποίων αποτελεί ζωντανό στοιχείο πολιτισμικής ταυτότητας. Η δομή και το ύφος της ερμηνείας του δημιουργούν μια από τις πλέον ενδιαφέρουσες φόρμες στο ρεπερτόριο της παγκόσμιας λαϊκής πολυφωνίας.

Πεδίο ΑΠΚ: Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις / Επιτελεστικές τέχνες / Κοινωνικές πρακτικές – τελετουργίες – εορταστικές εκδηλώσεις

Τόπος: Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι είναι διαδεδομένο στην παραμεθόρια Ηπειρο και τη Νότια Αλβανία. Αποτελεί ζώσα παράδοση σε πολλά από τα χωριά των περιοχών Πωγωνίου, Άνω Πωγωνίου του πρώην Νομού Ιωαννίνων, Μουργκάνας και Φιλιατών του πρώην Νομού Θεσπρωτίας καθώς και σε χωριά της Κόνιτσας. Απαντάται, επίσης, στην «απέκει» πλευρά των Ελληνοαλβανικών συνόρων, στα χωριά της Δερόπολης, του Άνω Πωγωνίου, του Θεολόγου (Ριζά), του Βούρκου και της Χειμάρρας – περιοχές της ελληνικής μειονότητας στη Νότια Αλβανία.

Ως χωριά με ξεχωριστή πολυφωνική παράδοση στην παραμεθόρια Ηπειρο, ανάμεσα σε άλλα, αξίζει να μνημονευθούν, από ανατολικά προς δυτικά, το Δολό, η Πωγωνιανή, οι Ποντικάτες, η Χρυσόδουλη, το Μαυρόπουλο, το Ζάβροχο, τα Κτίσματα, η Χαραυγή, η Καστάνιανη Πωγωνίου, ο Παρακάλαμος, το Μαυρονόρος, ο Λιάς, το Βαβούρι, ο Τσαμαντάς, ο Αμπελώνας (Πόβλα), το Γιομέρι, το Πλαίσιο, η Σαγιάδα. Χωριά της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία, διακεκριμένα για τη ζώσα πολυφωνική τους παράδοση είναι, ανάμεσα σε άλλα, η Πολύτσανη και το Χλώμο στο Άνω Πωγόνη, η Δερβιτσάνη, η Γράψη, η Γλύνα στη Δερόπολη, το Σελιό, η Σωτήρα, η Κοσοβίτσα, στην Άνω Δερόπολη, η Δίβρη στα Ριζά, η Φοινίκη στο Βούρκο, η Χειμάρρα στην ενδοτερη, παράκτια περιοχή.

Πέρα όμως από τους «γενέθλιους» τόπους της, η Ηπειρώτικη Πολυφωνία διαδίδεται πλέον και σε αστικά κέντρα, λόγω της μετανάστευσης, αλλά και λόγω της διάδοσης του είδους με νεότερους τρόπους. Έτσι, με την ενεργοποίηση σειράς ομίλων και σχημάτων καθώς και τη λειτουργία εργαστηρίων πολυφωνίας, το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι απαντά σήμερα στην Αθήνα, τα Ιωάννινα και τη Θεσσαλονίκη, ενώ πυρήνες πολυφωνίας δημιουργούνται και σε άλλες πόλεις αλλά και στο εξωτερικό, μέσω μεταναστών, σεμιναρίων και σχημάτων.

Λέξεις Κλειδιά: Πολυφωνικό Τραγούδι, Λαϊκή Πολυφωνία, πάρτης, παρτής, σηκωτής, προλογιστής, γυριστής, τσακιστής, κόφτης, κλώστης, ρέχτης, ισοκράτης, μάσο, λαλιά, αγός.

II. Ταυτότητα του φορέα του στοιχείου ΑΠΚ

Πρόσωπο, ομάδα, οργανισμός: Φορείς του στοιχείου είναι όλοι όσοι τραγουδούν το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι είτε στις τοπικές κοινωνίες είτε σε νεότερες συλλογικότητες, στους χώρους της αποδημίας και το αστικό περιβάλλον.

Θεσμοί που ασχολούνται με την προβολή και τη διάδοση του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού είναι οι ακόλουθοι:

- «ΑΠΕΙΡΟΣ»/ Διεθνές Φεστιβάλ Πολυφωνικού Τραγουδιού – Πολυφωνικό Καραβάνι, Εργαστήρι Πολυφωνίας και Αρχείο Πολυφωνικού Τραγουδιού. [Τηλ.: 210 3310919 (& fax), 6973-342113 / Διεύθυνση: Πυγμαλίωνος 2, 118 51 Αθήνα / e-mail: apiros@otenet.gr / <https://www.polyphonic.gr>]
- Σύλλογος Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού «ΗΝΟΡΟ» [Τηλ.: 6976-151635 & 6973-507392 / e-mail: toinoro@yahoo.gr / <https://www.myspace.com/inoron>]
- Πολυφωνικό σχήμα Ηλείου (Βαγγέλη Κώτσου) [Τηλ.: 6977-148286, Συμμαχιδών 44, Κάτω Πετράλωνα / e-mail: polyphonicoepirou.kotsou@yahoo.gr / <http://polyphonicoepirou.blogspot.gr>]
- Σύλλογος Φίλων Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης και Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων – Συλλογή Φοίβου Ανωγειανιάκη [Τηλ.: 210 3250198 / Διεύθυνση: Διογένους 1-3, Αθήνα 105 56 / e-mail: melmoke@otenet.gr]
- Ομοσπονδία Μουργκάνας [Τηλ.: 6972 541318, Γερανίου 44, 104 31 Αθήνα / e-mail: omospondia.mourganas@gmail.com]
- Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Πατρών [Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών / Τηλ & Fax: 2610-224995 / Διεύθυνση: Μουρούζη 44, Πάτρα 262 23 / e-mail: penepirotikospatras@yahoo.gr]
- Συνεργατικό Καφενείο Ακαδημίας Πλάτωνος [Τηλ.: 211 2217260 / Διεύθυνση: Μοναστηρίου 140 και Τηλεφάνους, Ακαδημία Πλάτωνος, Αθήνα 104 42 / e-mail: kafeneio@european-village.org]
- Πανηπειρωτική Σηνομοσπονδία Ελλάδας [Τηλ.: 210 3243822 & 3241137 / Διεύθυνση: Κλεισθένους 15, Αθήνα 105 52 / e-mail: info@panepirotiki.com / <http://www.panepirotiki.com>]
- Λαογραφικός Σύλλογος Βορειοηπειρωτών «Οι Χάονες» [Τηλ.: 6947005482 / Διεύθυνση: Σ. Σαράφη 24 Αργυρούπολη 164 51 / e-mail: info@chaones.gr & xaones@gmail.com]
- Ερευνητικό Κέντρο Ελληνικού Τραγουδήματος [Τηλ: 210 6519697 / Διεύθυνση: Γ. Βεντούρη 51 Γ, Αθήνα 15562 / e-mail: info@erket.org]

Πέρα ή παράλληλα με τις θεσμοθετημένες εκφράσεις λειτουργούν ή απαντώνται σειρά αυτοτελών ή αυτοσχέδιων πολυφωνικών ομίλων και σχημάτων.

Ειδικές πληροφορίες για το στοιχείο: Λαμπριδής Αλέξανδρος [“Κερατζής” στο Πολυφωνικό Καραβάνι, δάσκαλος στο Εργαστήρι Πολυφωνίας του Συλλόγου Φύλων Μουσείου Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων “Φοίβος Ανωγειανάκης” και στο Εργαστήρι Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, διευθυντής του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού, Πρόεδρος της α.μ.κ.ε. «Άπειρος» (Διεθνές Φεστιβάλ Πολυφωνικού Τραγουδιού) / Διεύθυνση: Πυγμαλίωνος 2, 11851 Αθήνα / Τηλ. 210 3310919 (& fax), 6973342113 / e-mail: apiros@otenet.gr, laalex@otenet.gr

III. Περιγραφή του στοιχείου ΑΠΚ

Περιγραφή: Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι, είδος παλαιότητας καταγωγής, αποτελεί ζώσα παράδοση και στοιχείο της πολιτισμικής ταυτότητας των πληθυσμών της παραμεθόριας Ηπείρου και της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας. Ταυτόχρονα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα δείγματα στο ρεπερτόριο της παγκόσμιας πολυφωνίας. Προφορική παράδοση με έντονη τοπικότητα ύφους και ερμηνείας, διευρύνει σήμερα τον κοινωνικό της χάρτη στο αστικό περιβάλλον.

2. Αναλυτική περιγραφή: Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι αποτελεί “μια από τις πλέον ενδιαφέρουσες μουσικές φόρμες όχι μόνο στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια, αλλά και στο παγκόσμιο ρεπερτόριο της λαϊκής πολυφωνίας” (Λ. Λιάβας).

“Αποτελεί αξιοσημείωτο εθνομουσικολογικό φαινόμενο, χάρη στη γνησιότητα και την καλλιτεχνική του δύναμη, χάρη στην αρχαία και σύγχρονη δομή συνάμα, που παρέχει η εσωτερική του έκφραση” (Κ. Λόλης).

Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι αποτελεί ζώσα, κοινοτική έκφραση, ταυτοποιητικό πολιτισμικό στοιχείο των παραμεθόριων πληθυσμών, συνιστώντας ένα πολιτιστικό «διαβατήριο» ανάμεσα στα σύνορα και στους γειτνιάζοντες λαούς.

Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι χαρακτηρίζεται από παραλλαγές ύφους και δομής στην ερμηνεία του από περιοχή σε περιοχή. Ένας πολυφωνικός όμιλος απαρτίζεται από τουλάχιστον τέσσερις τραγουδιστές που μπορεί να υπερβούν και τους δέκα, με συνηθέστερο αριθμό από πέντε έως επτά.

Ο κύριος τραγουδιστής που ξεκινά/ παίρνει/ σηκώνει το τραγούδι ονομάζεται πάρτης ή παρτής ή σηκοτής ή προλογιστής. Ο πάρτης, ως κορυφαίος ρόλος, συντονίζει τον όμιλο, προσδίδοντας τον ρυθμό και τη μελωδία, καθορίζοντας τη σχέση με τις άλλες φωνές. Ως μουσικός διάλογος με τον παρτή, μετά από το αρχικό μοτίβο του, αναπτύσσεται ο ρόλος του γυριστή, τσακιστή ή κόφτη που γυρίζει, τσακίζει, κόβει, καγγελίζει αδιάκοπα γύρω από τη μελωδική γραμμή του παρτή, αυτοσχεδιαστικά αλλά

σε συγκεκριμένα τονικά διαστήματα. Κύρια διαστήματα η τονική, η υποτονική η κάτω τετάρτη της τονικής – είτε, με κεφαλική φωνή, η οκτάβα τους (τότε συνηθίζεται να αποκαλείται κλώστης). Λόγω της υψηλής φωνής τα τραγούδια με κλώστη αποκαλούνται και τραγούδια με λαλιά. Κλώστης και γυριστής δεν συνυπάρχουν και η επιλογή ανάμεσά τους γίνεται ανάλογα με το φύλο (οι γυναίκες κλώθουν πιο συχνά) αλλά και με το ύψος του τραγουδιού (τα τετράφωνα πολυφωνικά ερμηνεύονται με γυριστή).

Η τονική βάση του τραγουδιού προσφέρεται από τους ισοκράτες, που κρατώντας το ίσο γεμίζουν το τραγούδι (για αυτό ονομάζεται και γέμισμα) και οι οποίοι, όσο περισσότεροι είναι, τόσο “πιο βρονταριά πάει” το τραγούδι, «ακούγεται καμπάνα» (ονομάζεται και καμπάνα). Ο Κώστας Λώλης σημειώνει πως «το ισοκράτημα παρουσιάζεται με διάφορες μορφές στις διάφορες τυπολογικές δομές του πολυφωνικού τραγουδιού», επισημαίνοντας τον ρόλο του στην σταθερότητα και την ισορροπία της πολυφωνικής ερμηνείας και αναδεικνύοντας την ποικιλία ύψους, τονικού ύψους και την ύπαρξη της «παραδοσιακής εσωτερικής μετατροπίας», τυχαίας, σκόπιμης ή λόγω αντιφωνικών τραγουδιών.

Ένας ρόλος που εμφανίστηκε στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα και δεν απαντά σε όλες τις περιοχές και όλα τα τραγούδια είναι ο ρίχτης που με ένα επιφώνημα ρίχνει την τονικότητα του παρτή σε διάστημα τετάρτης καθαρής στο τέλος του προλογίσματος, πριν την είσοδο ισοκρατών και γυριστή. Σύμφωνα με τον Κώστα Λώλη, σήμερα το επιφώνημα αυτό εντάσσεται συχνά στο γύρισμα ενώ ο ρίχτης ορίζεται ως ξεχωριστή φωνή που συνηχεί με τους ισοκράτες, το συνηθέστερο, μια τρίτη μικρή πάνω από την τονική.

Από περιοχή σε περιοχή, ανάλογα με το είδος των τραγουδιών και τη σύνθεση των ομίλων διαφοροποιούνται στοιχεία στη δομή και τη λειτουργία ή προσθήκη ρόλων. Έτσι στο ρεπερτόριο του Η.Π.Τ. απαντούν ομοφωνικά τραγούδια, δίφωνα και πολυφωνικά τραγούδια χωρίς ισοκράτημα, τρίφωνα και τετράφωνα καθώς και με οργανική συνοδεία.

Ως προς το ποιητικό περιεχόμενο, απαντούν τραγούδια της αγάπης, της ξενιτιάς, της Ιστορίας, του γάμου, αποκριάτικα, παιδικά κ.ά. Οι παραλλαγές των παραλογών και τα πολυφωνικά τραγούδια του ακριτικού κύκλου υποδηλώνουν την παλαιότητα του είδους που για κάποιους ερευνητές ανάγεται σε πολύ παλιές εποχές. Χωρίς την αναγκαία, καταληκτική τεκμηρίωση, ερευνητές εντάσσουν την ηπειρώτικη πολυφωνία σε ευρύτατα τόξα πολυφωνίας που συνέχουν τα Βαλκάνια, τον Καύκασο, τη Βόρεια Περσία, το Αφγανιστάν, τη Βόρεια Ινδία, την Ινδονησία (Joap Kunst). Μερικοί συσχετίζουν τις απαρχές της με την πρόιμη Βυζαντινή μουσική. Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι διασώζει την ανημίτονη πεντατονική κλίμακα που η μουσικολογική έρευνα ταυτίζει με τον δόριο τρόπο των αρχαίων Ελλήνων, την κατεξοχήν «ελληνική αρμονία». Σύμφωνα, μάλιστα, με τον Α. Λάβδα, το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι αναπτύσσεται αποκλειστικά στην πεντατονική κλίμακα που επέζησε στην Ήπειρο και κατά τη Βυζαντινή εποχή. Συμπαραδηλωτικά στοιχεία της παλαιότητας καταγωγής, ο φωνητικός, ομαδικός, ρητορικός χαρακτήρας. «Πνοή αρχαιότητας αντικρίζουμε και στην προσωδία του πολυφωνικού τραγουδιού» (Κ. Λώλης). Παρά την άδηλη αρχαία καταγωγή του, το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι

εξελίχθηκε παράλληλα με τη Βυζαντινή μουσική, αφομοιώνοντας επιδράσεις ιδιαίτερα στο ρόλο του γυριστή και των ισοκρατών. Το Η.Π.Τ. διατηρεί εκλεκτικές συγγένειες με άλλα είδη πολυφωνίας που απαντούν στην ευρύτερη περιοχή – ιδιαίτερα με τη λιάμπικη, αλβανόφωνη πολυφωνία. Ο Samuel Baud-Bovy επισημαίνει ακόμη και την αντιστοιχία στον ονοματοδοσία των ρόλων στο τραγούδι των Λιάπηδων που ζούνε στη Νότια Αλβανία.

Η δύναμη του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού, το ρίγος που προξενεί το άκουσμά του, σχετίζεται περισσότερο με την αμεσότητα της έκφρασης, τον απέριπτο χαρακτήρα, το σφρίγος της ερμηνείας. Ο λόγος ενός ποιητή, με σχέση εντοπιότητας με το είδος, εκφράζει μεστά και ολοκληρωμένα τη σύγχρονη λειτουργία του, αυτή που έλκει νεότερους ιχνηλάτες στο ρόλο των μελλοντικών σκυταλοδρόμων του:

«Αυτά τα τραγούδια δεν βασίζονται σ' έναν καλλίφωνο τραγουδιστή αλλά στην πολυφωνία της ομάδας. Ο λόγος και το μέλος υπηρετούνται με μια ειδική τεχνική που διδάσκει πειθαρχία. Κάθε φωνή έχει το δικό της «χώρο» μέσα στο τραγούδι και συμβάλλει στην έκφραση του συλλογικού πάθους ή του προσωπικού που εκφέρεται ομαδικά. Οι τραγουδιστές είναι κοντά ο ένας στον άλλο και συχνά δημιουργούν κύκλο. Μουσικά όργανα δεν υπάρχουν. Για αυτό οι φωνές είναι τόσο αλληλέγγυες. Αυτά τα τραγούδια ή τ' ακούς και ανατριχιάζεις ή δεν μπορείς να τ' αντέξεις. Δεν υπάρχει μέσος όρος. Είναι γιατί δεν προσπαθούν ν' αρέσουν αλλά να εκφράσουν κάτι, ακολουθώντας τον πιο σύντομο δρόμο για την λαϊκή ψυχή. Την αμεσότητα» (Μιχάλης Γκανάς)

3. Τόπος και μέσα επιτέλεσης ή άσκησης του στοιχείου ΑΠΚ: Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι διαχρονικά αποτέλεσε αναπόσπαστο στοιχείο της καθημερινότητας των κατοίκων της, στο χώρο της επιβίωσης του. Συνόδευε τις ασχολίες τους, την ομαδική εργασία στα χωράφια και την κτηνοτροφία, τον εθιμικό και εποχιακό κύκλο του χρόνου και της ζωής τους. Τις ύστερες δεκαετίες, με τις κοινωνικές αλλαγές στους «γενέθλιους τόπους» του, την έντονη μετανάστευση, την επακόλουθη διάρρηξη της ηλικιακής αλυσίδας και το «ορφάνεμα» των τόπων, το πολυφωνικό απαντά κυρίως στις κοινοτικές διασκεδάσεις, παραμένοντας επίσης τραγούδι του εθιμικού κύκλου (πανηγύρια, γάμοι, βαπτίσεις κ.ά.). Το πολυφωνικό διαχρονικά συνιστά προνομιακή, κοινοτική έκφραση στους τοπικούς πληθυσμούς, ελλοχεύοντας ως ταυτοποιητικό στοιχείο της συλλογικής μνήμης και έκφρασης, πυροδοτώντας αδιαμεσολάβητες συνάξεις και γλέντια της καθημερινής ζωής, ταιριάζοντας το ρίγος του ακούσματός του με το σφρίγος των φωνών, τανύζοντας το σφυγμό μιας ζώσας παράδοσης.

Στη δόμηση και το ύφος της ερμηνείας του, στον επιμερισμό και την αλληλεγγύη των διαφορετικών ρόλων του, στην αξία της συλλογικής πειθαρχίας αλλά και τη σημασία του αυτοσχεδιασμού, το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι εμπεριέχει τον απόηχο της κοινωνικής οργάνωσης της τοπικής κλίμακας και της μακράς διάρκειας. Έφτασε ως τις μέρες μας ως μια βαθιά ριζιμιά παράδοση, με έντονο το στοιχείο της τοπικότητας στο ύφος της ερμηνείας του, με παραλλαγές από περιοχή σε περιοχή, απηχώντας όχι μόνο τον ιδιαίτερο κοινωνικό του χώρο – τις διευρυμένες οικογένειες, τις παρέες, τα χωριά – αλλά, με τον τρόπο του, το ευρύτερο ανθρωπογενές περιβάλλον του, όντας σε μια

διαρκή συνομιλία με το φυσικό περιβάλλον και τον καιρό ως Ιστορία και ως αίσθηση του χρόνου που περνάει.

Τα ύστερα χρόνια, σειρά φορέων του πολιτισμού, της τοπικής αυτοδιοίκησης και της αποδημίας, αναπτύσσουν πρωτοβουλίες και δράσεις σχετικές με το πολυφωνικό τραγούδι. Στους νεότερους κοινωνικούς χώρους διάδοσης, στο αστικό περιβάλλον και την αποδημία, το είδος απαντά κυρίως μέσα από εκδηλώσεις, σεμινάρια, παρουσιάσεις, με τη συμμετοχή παλαιότερων ή νεότευκτων πολυφωνικών ομίλων και σχημάτων. Εκφεύγοντας από το εκδηλωσιακό πλαίσιο, το ηπειρώτικο πολυφωνικό τραγούδι αποτελεί όλο και περισσότερο στοιχείο ζώσας συλλογικής έκφρασης στους νέους κοινωνικούς του χώρους, αποτελώντας όλο και πιο συχνά στοιχείο σε γλέντια, συνάξεις στις πόλεις. Έτσι, όλο και εντονότερα, οι διαδρομές της πολυφωνίας στις πόλεις διασταυρώνονται και αλληλεπιδρούν και με άλλα στοιχεία συλλογικών και κοινοτικών εκφράσεων. Στην εξέλιξη αυτή, διαμορφώνονται σιγά σιγά οι όροι ύπαρξης μιας άτυπης αλλά διακριτής και ζώσας Κοινότητας του Πολυφωνικού Τραγουδιού. Η αίσθηση της Κοινότητας της Πολυφωνίας αποτελεί όλο και περισσότερο στοιχείο ενός συλλογικού αυτοπροσδιορισμού, υποσχετικού για το μέλλον ενός είδους που πριν από λίγα χρόνια φαινόταν να βαδίζει στον απερέγκλιτο αφανισμό του, μαζί με τους ύστατους αυθεντικούς ερμηνευτές του.

Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι, ως φωνητικό είδος, είναι απέριτο στα μέσα της επιτέλεσής του, θέλει μονάχα φωνές και ψυχές. Στα τραγούδια που ερμηνεύονται με οργανική συνοδεία, στα μέσα επιτέλεσης έμμεσα συμπεριλαμβάνονται τα όργανα της ηπειρώτικης κομπανίας (κλαρίνο, βιολί, λαούτο, ντέφι).

4. Διαδικασία μετάδοσης από γενιά σε γενιά του στοιχείου ΑΠΚ:

Περιγραφή της διαδικασίας

Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι έφτασε στις μέρες μας από γενιά σε γενιά με τους όρους μετάγγισης της συλλογικής μνήμης και έκφρασης, όπως αυτοί λειτουργούν με βάση την προφορική παράδοση στις τοπικές κοινωνίες του και υπαγορεύονται από την ιδιαίτερη κοινωνική τους οργάνωση. Η μετάδοση είναι σύμφυτη με τη διαδικασία κοινωνικοποίησης κάθε γενιάς, δηλαδή ένταξής της στην πολιτισμική ιδιοπροσωπία της κοινότητας. Η συμμετοχή στις κοινοτικές διασκεδάσεις, τις κοινωνικές εκδηλώσεις, τον εθιμικό κύκλο, καθώς και στην ομαδική αγροτική ή κτηνοτροφική εργασία λειτουργούν σαν τα προνομιακά πεδία μύησης κάθε νεότερης γενιάς στο Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι. Η συγκρότηση των τοπικών κοινωνιών, η θέση της οικογένειας και των ευρύτερων κοινωνικών ενοτήτων σε αυτές, η θέση των δύο φύλων στις διαφορετικές φάσεις της εξέλιξης, ο αξιακός κώδικας – το «πρέπος» του τραγουδιού – σχετίζονται με τη δομή των ομίλων, την κατανομή των ρόλων, τη συλλογική πειθαρχία και αυτορρύθμιση στην ερμηνεία του συνόλου.

Σήμερα, ο «παραδοσιακός» τρόπος μετάδοσης πλαισιώνεται και από νεότερους, προσαρμοσμένους στο σύγχρονο κοινωνικό πλαίσιο επιτέλεσης του στοιχείου. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις και σε φεστιβάλ, σε σεμινάρια και μουσικές παραστάσεις, σε πρόβες και εργαστήρια αποτελούν όλο και περισσότερο

εναύσματα μύησης στο Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι και, συνεπακόλουθα, συνιστούν στοιχείο της διαδικασίας μετάδοσής του.

Τα σεμινάρια εκμάθησης του είδους στα αστικά κέντρα συμβάλλουν στη μετάδοση και την ευρύτερη διάδοσή του. Στα σεμινάρια παρέχεται η δυνατότητα εξοικείωσης με τη δομή και τους ρόλους του τραγουδιού, τη θεματική και την ποικιλία των τοπικών ιδιωμάτων του. Κυρίως, όμως, τα ομαδικά σεμινάρια διαμορφώνουν το αναγκαίο πλαίσιο της συλλογικής έκφρασης, προδιδάχοντας για το συλλογικό ήθος και τη νοοτροπία, στην οποία εδράζεται το πολυφωνικό τραγούδι. Η μαθητεία στο είδος αποτελεί μια διαδικασία διαρκή, αέναη, αφού συμφύρεται με τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης της ερμηνείας του (συγκρότηση πολυφωνικών ομίλων και σχημάτων).

Στο Εργαστήρι Πολυφωνίας του Πολυφωνικού Καραβανιού η μαθητεία πλαισιώνεται και από επιτόπια εκμάθηση, συλλογικές επιτόπιες καταγραφές, αξιοποίηση του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού, έχοντας ως διαρκές μέτρο αναφοράς τους ύστατους αυθεντικούς ερμηνευτές που ζούνε γαντζωμένοι στους «γενέθλιους τόπους», ριζιμοί όπως το τραγούδι τους. Έτσι, αναπτύσσεται διάδραση μεταξύ των τρόπων μετάδοσης (των πόλεων και του αυτόχθονου) αλλά και ώσμωση των ερμηνευτών. Ανάλογη αξιοποίηση μιας πλούσιας επιτόπιας έρευνας ενσωματώνεται στην επιστημονική προσφορά του Κώστα Λώλη, τροφοδοτώντας ιδιαίτερα την ερμηνεία και τη διαδρομή του «Ηνωρου» αλλά και παραστέκοντας σε άλλα εγχειρήματα στην Ήπειρο. Βασικός παραστάτης στους νεότερους τρόπους μετάδοσης είναι η δραστηριοποίηση αποδημικών, πολιτιστικών ή άλλων συλλόγων και συλλογικοτήτων που καταγίνονται με τη διάδοση του ηπειρώτικου τραγουδιού, ενώ διακριτές πρωτοβουλίες αναπτύχθηκαν από φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι Δελβινακίου, Άνω Καλαμά, Πωγωνίου, Φιλιατών).

IV. Ιστορικό και γνεαλογία του στοιχείου ΑΠΚ

Η παλαιότητα της καταγωγής του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού συνάγεται από την κλίμακά του, τον φωνητικό, ομαδικό, ρητορικό χαρακτήρα, τη θεματολογία. Τα ελλείμματα επαρκούς τεκμηρίωσης για τον προσδιορισμό της παλαιότητας προσπάθησαν να καλύψουν ερευνητές που ασχολήθηκαν με το είδος, κυρίως σε Ελλάδα και Αλβανία. Πρόδρομες οι καθημάς εργασίες των Αντώνη Λάβδα και Σπύρου Περιστέρη, σημαντικές οι κατοπινές εργασίες των Samuel Baud-Bovy, Λάμπρου Λιάβα και άλλων, πιο πρόσφατη επιτομή της σχετικής έρευνας το βιβλίο του Κώστα Λώλη «Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι». Στο τελευταίο, απαντούν ενδιαφέρουσες επιστημονικές θέσεις και υποθέσεις για τις άδηλες απαρχές του είδους, για την καταγωγή αλλά και την παλαιότητα των ρόλων του, όπως, για παράδειγμα, ότι «στα βάθη των αιώνων το πολυφωνικό τραγούδιμα ξεκινάει χωρίς ισοκράτημα». Τα ηχητικά τεκμήρια που προσκόμισε η πρώτη δισκογράφηση του είδους (1928 Γραψιώτες, 1935 Γλυνιώτες), συγκριτικά με τις κατοπινές ηχογραφήσεις, προσφέρουν πολύτιμο υλικό στη μελέτη της σύγχρονης εξέλιξης του είδους, αναδεικνύοντας, μεταξύ άλλων, την εμφάνιση του νεότερου ρόλου (ρίχτης).

Οι προσωπικές μαρτυρίες για ένα στοιχείο που επιβίωσε για πολλά χρόνια σε συνθήκες γεωγραφικής και κοινωνικής περιθωριοποίησης, σαν ένα τραγούδι αδιάβατων συνόρων και δύσβατης ενδοχώρας, παρέχουν πολύτιμο υλικό. Από τις ζωντανές μαρτυρίες τεκμαίρεται ότι το πολυφωνικό απαντούσε παλαιότερα πιο εκτεταμένα στην Ήπειρο. Οι παιδικές μνήμες των κυράδων της Άνω Δερόπολης για τις μανάδες τους που τις κουναρούσαν στον θέρο, τραγουδώντας πολυφωνικά, συναντιούνται με τις αφηγήσεις γυναικών από τον Παρακάλαμο Ιωαννίνων που μνημονεύουν τα πολυφωνικά τραγούδια σαν τραγούδια της ομαδικής, κυρίως γυναικείας δουλειάς, πέρα φυσικά από τα τραγούδια του κύκλου της ζωής και του εθμικού κύκλου. Οι αφηγήσεις αυτής της γενιάς μνημονεύουν ένα αλλιώτικο παρελθόν. «Παλιά αχολογούσαν οι ρεματιές, τα πλάγια, σε όλα τα χωράφια. Τώρα δεν αγάει τίποτε πια. Και τα πουλιά έχουν φύγει! Το μόνο που αγάει εδώ όπως παλιά είναι το ποτάμι» (Σωκράτης Τσιάβος, Κτίσματα, Α.Π.Τ.).

Αλλιώτικες μνήμες από τις ίδιες ρεματιές κομίζει η γενιά που πολέμησε στον εμφύλιο. «Στις ανάπαυλες της μάχης πιάναμε το τραγούδι, πολυφωνικό, με αυτά είχαμε μεγαλώσει. Θυμάμαι σαν τώρα όταν πήρα ένα τραγούδι απέδω και το συνέχισαν απέναντι, οι αντάρτες». (Γιώργος Ντότης, Δολό).

Η μοίρα της παραμεθόριας Ήπειρου, από τον Γράμμο ως την «πέρα από τον Καλαμά» Θεσπρωτία, μετεμφυλιακά είναι γνωστή. Η απομόνωση των πληθυσμών ακολουθεί το ορφάνεμα των τόπων σταδιακά προς την προσφυγιά, τα αστικά κέντρα και την εξωτερική μετανάστευση. Η ηλικιακή αλυσίδα διαρρηγνύεται, οι παραγωγικές ηλικίες μεταναστεύουν. Στην ξενιτιά είναι δύσκολο να επιβιώσει ένα τόσο κοινοτικό είδος. «Δεν έβρισκες ποιος να σου κρατήσει το ίσο. Εγώ στη Γερμανία διάλεγα όποια μηχανή έκανε θόρυβο εκεί που έπαιρνα το τραγούδι. Και τραγουδούσα με τη μηχανή να μου κρατάει μπάσο!» (Σωκράτης Τσιάβος, Κτίσματα). Ακριβώς το ίδιο βίωσαν όσοι έμειναν πίσω, χρόνια μετά. «Δεν έχω με ποιον να πάρω τραγούδι στο χωριό. Κι όταν το λαχταρώ, παίρνω το αμάξι, το πάω στην ανηφόρα, να μου κάνει ίσο σωστό η μηχανή και παίρνω το τραγούδι!» (Γιώργος Ντότης, Δολό, Α.Π.Τ.)

Τελειώς αλλιώτικη η «μοίρα» του Η.Π.Τ. στην άλλη πλευρά των συνόρων. Το μεταπολεμικό καθεστώς της Αλβανίας, μέσα ιδιαίτερα από τη διοργάνωση του Λαογραφικού Φεστιβάλ Αργυροκάστρου, δίνει βήμα προβολής, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα ένα πεδίο παρέμβασης στους πολυφωνικούς ομίλους. Η συγκρότηση και η λειτουργία των ομίλων, η σύνθεση, το ρεπερτόριό τους, ο τρόπος ερμηνείας, υπάγονται στη δικαιοδοσία των περιφερειακών και τοπικών υπευθύνων του καθεστώτος. Νέα τραγούδια καλούνται να εξυμνήσουν τις «κατακτήσεις» του καθεστώτος, να προβάλλουν την πολιτική του, να την εξειδικεύσουν στο χώρο του πολιτισμού. Μια άλλη, εξωτερική ιεραρχία και πειθαρχία επιβάλλεται.

Την ίδια ώρα, στην Ελλαδική πλευρά των συνόρων, ο χάρτης επιβίωσης της Ηπειρώτικης πολυφωνίας σταδιακά συρρικνώνεται. Η όποια «γέφυρα» ανάμεσα στις δύο όχθες των τότε αδιάβατων συνόρων ήταν η ακρόαση πολυφωνικών τραγουδιών από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς Αργυροκάστρου και Τιφάνων που «ακούγονταν» και στην παραμεθόρια Ήπειρο. «Ακούγαμαν τραγούδια από το ράδιο, ακούγαμαν που εκεί έπαιρνε ο παρτής όλο τον στίχο μονάχος στην αρχή και μετά τον ξαναλέγαν όλοι μαζί και με ίσα και με γύρισμα κι είπαμε, έτσι να το κάνουμε κι εμείς! Έτσι θα

καταλαβαίνουν και οι άλλοι τα λόγια. Το καταλάβαμε όταν αρχίσαμε να τραγουδάμε μακριά από την Ήπειρο» (Σ. Τσιάβος, Κτίσματα).

Σε πολυφωνικούς ομίλους των Κτισμάτων Πωγωνίου που ηχογραφούνται αρχικά επιτόπια από τον Σίμωνα Καρά και τη Δόμνα Σαμίου, αναγνωρίζεται η πρόδρομη προβολή του Η.Π.Τ. μακριά από τον τόπο του, με εμφανίσεις στην Αθήνα και άλλες πόλεις από το 1968 ως το 1978. Το 1984 πραγματοποιείται μετάκληση του Πολυφωνικού των Κτισμάτων στο Παρίσι όπου δισκογραφείται το «Chants Polyphoniques et Musique d' Epire», όπου είναι ευδιάκριτο το αποτύπωμα των ύστερων αλλαγών στον τρόπο ερμηνείας (εισαγωγή του προλογιστή) αλλά και στιχουργικά («Κλαιν' οι πέρδικες στα πλάγια» στη θέση του παλαιότερου «Κλαιν' οι πέτρες τα λιθάρια»). Λίγα χρόνια μετά ακολουθεί δεύτερη δισκογραφική έκδοση των Κτισμάτων, με τίτλο «Πολυφωνικό της Ηπείρου». Στο μεταξύ, τα Ελληνοαλβανικά σύνορα έχουν ανοίξει, το «Βορειοηπειρώτικο» πολυφωνικό τραγούδι ακούγεται ζωντανά και στην Ελλάδα (Μέγαρο Μουσικής, Ζάππειο) και το 1994 εκδίδεται διπλός δίσκος βινυλίου – εξαιρετικό απάνθισμα των τότε ομίλων του με τίτλο «Πολυφωνικά Τραγούδια Βορείου Ηπείρου».

Το 1993 ξεκινούν σεμινάρια στο Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων «Φοίβος Ανωγειανάκης», με πρώτο διδάσκοντα τον Βαγγέλη Κώτσου από τα Κτίσματα. Εκεί, για πρώτη φορά μιλούν στην ηπειρώτικη πολυφωνία νέοι δίχως όρους καταγωγής. Το 1996 δημιουργείται το πολυφωνικό σύνολο «Χαονία» και το 1998, οι πρωτοστάτες του Αλέξανδρος Λαμπρίδης και Αντώνης Έξαρχος ιδρύουν τη μη κερδοσκοπική «Απειρος», εκδίδουν ομώνυμο περιοδικό αφιερωμένο στο Πολυφωνικό Τραγούδι και διοργανώνουν «Συνάντηση για την Ηπειρώτικη Πολυφωνία» στο Πολύδροσο Θεσπρωτίας. Το 1999 παίρνουν τη σκυτάλη στη διδασκαλία στα σεμινάρια του Μουσείου Λαϊκών Οργάνων και η «Απειρος» θεσμοθετεί το Διεθνές Φεστιβάλ Πολυφωνικού Τραγουδιού, διοργανώνοντας την 1η Διεθνή Συνάντηση Πολυφωνικού Τραγουδιού σε Πωγώνι και Φιλιάτες.

Με τη στήριξη σειράς φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης της παραμεθόριας Ηπείρου και περιστασιακά του Υπουργείου Πολιτισμού, η «Απειρος» διευρύνει διαρκώς χρονικά, θεματικά, γεωγραφικά τις καλοκαιρινές Διεθνείς Συναντήσεις, εξαπλώνοντας τα ταξίδια τους σε όλη την παραμεθόρια Ήπειρο, Μακεδονία, Θεσσαλία, Κέρκυρα, Αλβανία, Βουλγαρία, Κάτω Ιταλία. Ένα πολύτροπο ταξίδι που συμπεριλαμβάνει συναυλίες, σεμινάρια, επιτόπιες καταγραφές, παρουσιάσεις, ημερίδες, δημιουργεί πλαίσιο αναθάρρησης των αυθεντικών ερμηνευτών, συγχωτισμού των ομίλων διαφορετικών λαών, γλωσσών, ειδών, περιοχών και γενεών, έλξης νεότερων ιχνηλατών, εμπλουτισμού του ανθρώπινου τοπίου. Αποφασιστικός τροφοδότης των καλοκαιρινών Συναντήσεων οι Μεγάλες Συναυλίες Πολυφωνικού Τραγουδιού που διοργανώνει η «Απειρος» κάθε χρόνο στην Αθήνα, προβάλλοντας ευρύτατα το είδος σε νέα ακροατήρια.

Ο συγχωτισμός των ομίλων από διαφορετικές περιοχές, καταγωγές και διαδρομές δεν αφήνει ανεπηρέαστη την ερμηνεία που, συχνά εκφεύγει του τοπικού ιδιοματισμού της, ενώ η λειτουργία της συχνά περιχαρακώνεται στα εκδηλωσιακά όρια μιας αναπαραστασιακής λογικής. Από την άλλη, αυτός ο συγχωτισμός προσφέρει το ερέθισμα στους παλαιότερους να κρατήσουν ζωντανό το τραγούδι τους, να ανασύρουν

και να κοινωνήσουν όλο και περισσότερα τραγούδια, να νιώσουν μέλη μιας άλλης κοινότητας πέρα από τη δική τους, στην οποία συναντιούνται οι ερμηνετές, οι ερευνητές και οι ιχνηλάτες της λαϊκής πολυφωνίας δίχως όρια.

Η “Απειρος” αναδιαμορφώνει διαρκώς το χαρακτήρα των δράσεών της, πορευόμενη σε ένα δρόμο που ανοίγεται βήμα βήμα. Το 2003 ιδρύει και από τότε διαρκώς εμπλουτίζει το Αρχείο Πολυφωνικού Τραγουδιού. Οι Διεθνείς Συναντήσεις μετονομάζονται σε Πολυφωνικό Καραβάνι ταξιδεύοντας τρεις εποχές κάθε χρόνο, οι Μεγάλες Συναυλίες σε Μεγάλες Γιορτές, όπου διαρκώς πληθαίνουν και πλέον υπερτερούν οι νεότεροι όμιλοι και το εκδηλωσιακό πλαίσιο δίνει τη θέση του στα συμμετοχικά γλέντια στους ίδιους τους τόπους, σε μια διαρκή επανανακάλυψη της τοπικότητας, στους παλιούς ή τους νέους κοινούς τόπους μιας υπό διαμόρφωση Κοινότητας Πολυφωνίας.

Παράλληλα, όλο και πληθαίνουν νέοι όμιλοι, νέοι φορείς που διοργανώνουν σεμινάρια και εκδηλώσεις. Στην Αθήνα δραστηριοποιείται διαχρονικά, δυναμικά και πολύτροπα το «Πολυφωνικό της Ηπείρου» (Β. Κώτσου). Στα Ιωάννινα το 2003 δημιουργείται το «Ηνορο», σχήμα με διακεκριμένη διαδρομή και δισκογραφία. Καθοριστική, επίσης, η ενεργοποίηση των φορέων της Ηπειρώτικης Αποδημίας που αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, με διοργάνωση σεμιναρίων και εκδηλώσεων. Επιστέγαση αυτής της δυναμικής, η δημιουργία Εργαστηρίου Η.Π.Τ. από την Πανεπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (2012).

Οι Βαγγέλης Κώτσου, Κώστας Λώλης, Αλέξανδρος Λαμπρίδης όλα αυτά τα χρόνια, διδάσκουν σε σεμινάρια. Σειρά παισιότερων μαθητών τους δοκιμάζουν κατά καιρούς τη διδασκαλία – ανάμεσά τους οι Νότα Καλτσούνη, Αλέξανδρος Τσιμέκας, Βιβή Κανελλάτου, Στάθης Πολύζος, Μιχάλης Ζάμπας, Αρετή Μίγγου, Παυλίνα Κωνσταντοπούλου. Οι Αντώνης Έξαρχος, Μαρία Τσουκαλά, Αλίκη Γκανά πλαισιώνουν τον Αλέξανδρο Λαμπρίδη στα σεμινάρια του Πολυφωνικού Καραβανιού.

Στη Θεσσαλονίκη δημιουργούνται δύο γυναικεία πολυφωνικά σχήματα – «Διώνη» και «Πλειάδες» – με τη συμμετοχή και μουσικολόγων του είδους, προβάλλοντας το είδος μέσω της συμμετοχής σε συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές ταινίες. Το πολυφωνικό διασκευασμένο περιέχεται και στο ρεπερτόριο μουσικών συγκροτημάτων από άλλα ηχοχρώματα στην Ελλάδα (π.χ. «VIC») καθώς και φωνητικών συνόλων στο εξωτερικό («KITKA» στην Καλιφόρνια, «TRIO TZANE» στο Παρίσι). Οι διαδρομές του είδους προς το εξωτερικό που ξεκίνησαν με τα Κτίσματα στο Παρίσι, συνεχίστηκαν από τα σχήματα «Πωγών», Χειμάρα, «Πολυφωνικό της Ηπείρου», «Χαονία», «Ηνορο» κ.ά.

Η συνάντηση του Η.Π.Τ. με την έντεχνη δημιουργία έχει ως πρωτοπόρο τον Θανάση Παπακωνσταντίνου και ως συνεχιστές τους «Χαϊνήδες». Η πρώτη ερμηνεία πολυφωνικού σε θεατρική παράσταση ήταν το 1998 στη «Φόνισσα» σε σκηνοθεσία Χατζάκη. Η πρώτη ακρόαση πολυφωνικού σε κινηματογραφική ταινία – το 1971, στην «Αναπαράσταση» του Θόδωρου Αγγελόπουλου.

Μέσω της συμμετοχής των Δήμων Δελβινακίου και Πωγωνίου σε ευρωπαϊκά προγράμματα, δημιουργείται και εξοπλίζεται στα Κτίσματα «Κέντρο Πολυφωνικού Τραγουδιού». Εμπλουτίζεται η αυτοτελής δισκογραφική έκδοση νεότερων

πολυφωνικών σχημάτων («Ηνορο», «Πλειάδες», Αετόπετρα). Διαρκής είναι η ενεργοποίηση στον χώρο των αποδήμων της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας, με σειρά ομίλων και με σταθμούς τη διοργάνωση του «Βορειοηπειρωτικού Φόρουμ» στο Ζάππειο (2006), την ίδρυση του Βορειοηπειρωτικού Λαογραφικού Συλλόγου «Χάονες» (2013) και τη σύσταση πολυφωνικών σχημάτων σε σειρά συλλόγων. Εδώ και λίγα χρόνια, το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι συναντήθηκε και με τους αποκαλούμενους «κοινωνικούς χώρους», σε αυτοδιαχειριζόμενες πολιτιστικές πρωτοβουλίες, όπως επίσης και σε συναυλίες αλληλεγγύης, νεολαιίστικα, αντιφασιστικά φεστιβάλ.

Το ιστορικό των τελευταίων χρόνων, με απαρχή την ίδρυση του Πολυφωνικού Καραβανιού και την πανσπερμία όσων ακολούθησαν, αναδεικνύει τον πλούτο και την ποικιλία των εγχειρημάτων στο χώρο του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού που συμβάλλουν στη διεύρυνση του χάρτη των πυρήνων του στο αστικό περιβάλλον, στη διεύρυνση του ακροατηρίου του, των ποικιλότροπων συνταξιδιωτών του. Το Πολυφωνικό Τραγούδι από τα όρια, τα μεθόρια και τα υπερόρια του χάρτη και της Ιστορίας μπήκε στις πόλεις και η Πολυφωνία, προσπερνώντας την εταπειλούμενη ήττα της από τον χρόνο και την εγκατάλειψη, δοκιμάζει ένα ...ήτα (Πολη-φωνία) που νομιμοποιεί μια αισιοδοξία για το μέλλον της, όσο περισσότερο εδράζεται στο συλλογικό ήθος και τη νοοτροπία, ενισχύοντας το κοινοτικό χαρακτήρα της στο νέο κοινωνικό της περιβάλλον. Το Πολυφωνικό Τραγούδι δεν αφορά μόνο τη συλλογική μνήμη και τη ζώσα έκφραση πληθυσμών με γηγενή σχέση μαζί του, αλλά και τη συλλογική έκφραση νέων συλλογικοτήτων, διαμορφώνοντας στοιχείο κοινότητας. Μια Κοινότητα Πολυφωνίας χωρίς όρια που αφορά, με όλο και περισσότερους τρόπους, όλο και περισσότερους ερμηνευτές, ερευνητές, συνταξιδιώτες!

Με πρωτοβουλία του Πολυφωνικού Καραβανιού και ανταπόκριση σειράς άλλων εγχειρημάτων, η άτυπη αλλά ζώσα κοινότητα Πολυφωνικού Τραγουδιού συναντιέται ήδη στον επόμενο μεγάλο της σταθμό – τη θεσμοθέτηση της Παγκόσμιας Ημέρας Πολυφωνικού Τραγουδιού που με απαρχή το 2016 θα γιορτάζεται με τοπικά αυτοοργανωμένες εκδηλώσεις, κάθε 14 Μαΐου σε σειρά πόλεων της Ελλάδας και άλλων χωρών.

V. Σημασία του στοιχείου για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά

Τρόποι αξιοποίησης

Διοργάνωση συναυλιών και φεστιβάλ, με τη συμμετοχή ομίλων από όλα τα ιδιώματα του Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού, τα άλλα είδη Ελλαδικής και Ελληνόφωνης πολυφωνίας καθώς και άλλες Βαλκανικές και Μεσογειακές πολυφωνίες, στα αστικά κέντρα και στην Ήπειρο. Επιτόπια έρευνα, οπτικοακουστική καταγραφή (φωτογράφιση, κινηματογράφιση, ηχογράφιση), συλλογή παλαιότερων υλικών, ψηφιοποίηση, συστηματοποίηση, διαδικτυακή προσβασιμότητα και προβολή ηλεκτρονικής βάσης Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού, δημοσιεύσεις, παρουσιάσεις.

Εκπαιδευτικές δράσεις, λειτουργία εργαστηρίων, διοργάνωση σεμιναρίων, σε διάδραση του αστικού περιβάλλοντος με την παραμεθόρια Ήπειρο (περιήγηση, επιτόπια μαθητεία). Δισκογραφικές και έντυπες εκδόσεις. Παραγωγή ταινιών τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ). Διοργάνωση περιοδικών ημερίδων στην προοπτική συνεδρίου. Ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές. Ευρύτατη και συστηματική διαδικτυακή προβολή. Δράσεις ενίσχυσης της συγκρότησης της Κοινότητας Πολυφωνικού Τραγουδιού.

Δράσεις, Διάδοση, Διαπολιτισμικές Επαφές:

- «Άπειρος» – Διεθνές Φεστιβάλ Πολυφωνικού Τραγουδιού/ Πολυφωνικό Καραβάκι
- Εκδηλώσεις Ηπειρώτικης Αποδημίας: δράσεις φορέων ηπειρώτικης ελληνικής μειονότητας Νοτίου Αλβανίας στα αστικά κέντρα της Ελλάδας
- Πολυφωνικό Κτισμάτων
- Πολυφωνικό Παρακαλάμου
- Πολυφωνικός όμιλος Δερβιτσάνης
- Πολυφωνικό Χλωμού Άνω Πωγωνίου
- Πολυφωνικός όμιλος Πολύτσανης
- Πολυφωνικός όμιλος κυράδων Άνω Δερόπολης ημετηνωΔΙΟΥ «
- Πολυφωνικός Όμιλος Δολού Πωγωνίου
- Πολυφωνικοί όμιλοι Χειμάρρας – Δρυμάδων
- Πολυφωνικός όμιλος Φοινίκης
- Πολυφωνικό σύνολο «Χαονία»
- “Πολυφωνικό σχήμα Ηπείρου” (Β.Κώτσου)
- «Ηνορο»
- Πολυφωνικό Ομοσπονδίας Μουργκάνας
- Πολυφωνικό Αετόπετρας (Ζίτσας)
- «Διώνη»
- «Πλειάδες»
- «Πολύφωνο» – Εργαστήρι Πολυφωνίας Μουσείου Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων
- «Πεντάτονο»
- Εργαστήριο Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού Π.Σ.Ε.
- Πολυφωνικό Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών
- Πολυφωνικό Λαογραφικού Συλλόγου Βορειοηπειρωτών «Χάονες»
- Πολυφωνικό Πολιτιστικού Συλλόγου «Δερόπολη»
- Πολυφωνικό Πολιτιστικής Ένωσης Βουθρωτού
- Πολυφωνικό Ερευνητικού Κέντρου Ελληνικού Τραγουδιήματος «Οι Κερατζήδες»
- Πολυφωνικό Συνεργατικού Καφενείου Ακαδημίας Πλάτωνα

2. Μέτρα διαφύλαξης (σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο):

Η ανάπτυξη και υλοποίηση μέτρων διαφύλαξης συμβάλλουν καθοριστικά στη μετάδοση του στοιχείου της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Ένα σχετικό σύνολο δράσεων αναπτύσσονται προνομακά (αλλά όχι μόνο) στο πλαίσιο του Πολυφωνικού

Καραβανιού, ενός θεσμού που επεκτείνει τις πολύτροπες δραστηριότητές του (συναυλίες, συλλογικές επιτόπιες καταγραφές, σεμινάρια, παρουσιάσεις περιήγηση) σε όλες τις περιοχές της Ηπειρώτικης Πολυφωνίας από το 1998 μέχρι σήμερα, δύο και τρεις εποχές κάθε χρόνο. Στις εκδηλώσεις του Πολυφωνικού Καραβανιού, που επεκτείνονται σε τέσσερις χώρες (Ελλάδα, Αλβανία, Βουλγαρία, Ιταλία), συμμετέχει το μεγαλύτερο μέρος από τους υπάρχοντες πολυφωνικούς ομίλους. Στις δράσεις συμπεριλαμβάνονται η συστηματική καταγραφή πολυφωνικών τραγουδιών, μέσα από την επιτόπια έρευνα που επεκτείνεται και στην καταγραφή μαρτυριών των προσώπων – φορέων, η ψηφιοποίηση παλαιότερων αναλογικών ηχογραφήσεων και μαρτυριών, η ψηφιακή μεταγραφή έντυπων ή ιδιόχειρων συλλογών, η συστηματοποίηση και ταξινόμηση αρχειακών υλικών, η ανάπτυξη της προσβασιμότητας και της διαδικτυακής προβολής τους, οι έντυπες και ψηφιακές οπτικοακουστικές εκδόσεις.

Πέρα και παράλληλα, αναπτύσσονται και διακριτά πλαίσια δράσης άλλων φορέων που ασχολούνται με αξιοσημείωτα αποτελέσματα και συστηματικό τρόπο με το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι. Εδώ, άξιες να μνημονευθούν είναι οι δισκογραφικές εκδόσεις σειράς πολυφωνικών ομίλων, οι έντυπες εκδόσεις που εμπλουτίζουν τη βιβλιογραφία του είδους (βλ. Τεκμηρίωση) και η διοργάνωση σειράς εκδηλώσεων, παρουσιάσεων και σεμιναρίων, με τη δράση του «Πολυφωνικού Σχήματος Ηπείρου» (Β. Κότσου), του «Ηνωρου» και προσωπικά του Κώστα Λάλη, του Συλλόγου «Χάονες», των σχημάτων «Διώνη», «Πλειάδες», Αετόπετρας, του Ερευνητικού Κέντρου Ελληνικού Τραγουδιού, Συνεργατικού Καφενείου Ακαδημίας Πλάτωνα, σειράς ομίλων της ομογένειας της ελληνικής μειονότητας της Νότιας Αλβανίας, σειράς φορέων της ηπειρώτικης αποδημίας (Ομοσπονδία Μουργκάνας, Πανεπιστημιακή Συνομοσπονδία Ελλάδας, Πανεπιστημιακός Σύλλογος Πατρών, Σύλλογος Ηπειρωτών Περιστερίου) και της τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμοι Παγωνίου – παλαιότερα Δελβινακίου, Άνω Παγωνίου και Άνω Καλαμά – Φιλιατών κά), καθώς και το Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων «Φοίβος Αναγειανάκης» και σειρά φορέων που διοργάνωσαν σεμινάρια.

Κυράδες της Άνω Δερπόλης

Κτίσματα

Μεγάλη γιορτή πολυφωνικού τραγουδιού

Αειόπερα

Άνω Δερ ότολη

Δερ βιτσάνη

Δρυ μάδες και Χειμάρα

Εργαστήριο Πολυφωνίας Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης και Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων – Συλλογή Φοίβου Ανωγειανάκη

Φοινίκη

Πολυφωνικό σύνολο «Σαωνίω»

Τραγουδώντας στα σταροχώραφα της Άνω Δερτόπολης

Παρακάλαμος

Τεκμηρίωση

Βιβλιογραφία

- Αναγειανάκης Φ. (1985) Η πρωτόγονη μουσική... Η Βυζαντινή μουσική, Πρόσθεση στην ελληνική έκδοση της Ιστορίας της Μουσικής του K. Nef. Αθήνα.
- Αναγειανάκης Φ. (1976) Ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα. Αθήνα
- Αραβαντινός Π. (1880) Συλλογή των δημοδών ασμάτων της Ηπείρου. Αθήνα
- Αραβαντινός Π. (1996) Ηπειρώτικα τραγούδια, συλλογή δημοδών ασμάτων. Δαμνανός Εκδ: Δωδώνη
- Bartok, B. (1931) Hungarian Folk Musik trust M.D. Calvocoressi Oxford Ynine, Yniversity prew, Editura musicala, 1967 p. 305-399 (Despre o melodie rusa). London
- Baud-Bovy, S. (1984) Δοκίμο για το Ελληνικό δημοτικό τραγούδι. Ναύπλιο. Εκδ: Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα
- Baud-Bovy, S. (1990) Κουτσοβλαχικά τραγούδια της Θεσσαλίας (Μτφρ. Δέσποινας Μαζαράκη), Θεσσαλονίκη. Εκδ: Αφοί Κυριακίδη

- Baud- Bovy, S. (1971) Τραγούδια της Βορείου Ηπείρου και του Πόντου (Μτφρ. Λ. Λιάβα) (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1 – 1η δημοσίευση «Yearbook of the International Music Council” vol 3 – 1971)
- Γκιάγκας, Θ. (1959) Ηπειρωτικά δημοτικά τραγούδια. Αθήνα
- Δημητρίου, Ν. (2000) Βόρειος Ήπειρος, Τραγούδια και χοροί. Εκδ: Τροχαλία
- Ζώτος, Μ., Γιάνναρος, Χ. (1989) Η Πολύτση της Βορείου Ηπείρου. Ιωάννινα. Εκδ: I.B.E.
- Ζώτος, Μ. (1974) Το δημοτικό τραγούδι της Βορείου Ηπείρου. Ιωάννινα. Εκδ: I.B.E.
- Fauriel, Cl. (1999) Ελληνικά δημοτικά τραγούδια. Ηράκλειο. Εκδ: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης
- Καβακόπουλος, Π. (1978) Μουσική αποστολή στην Ήπειρο (Ανάτυπο από το Ζ' Τόμο της “Δωδώνης” επιστημονικής επετηρίδας Φ.Σ.Π. Ιωαννίνων). Ιωάννινα
- Καϊμάκης, Γ. (1995) Εισαγωγικό σημείωμα απ’ το πρόγραμμα της παράστασης «Ο Κύκλος της Ζωής». Θεσσαλονίκη
- Καλογερόπουλος, Τ. (1998) Το Λεξικό της Ελληνικής μουσικής, τ. 1-2-3-4-5. Αθήνα
- Καρράς, Β. (1972) Θύμησες απ’ το Πωγώνι. Εκδ: Δωδώνη
- Κασορούχο, Ν. (2003) Με τα τραγούδια και τους χορούς της Δρόπολης, Τίρανα
- Κατσαλίδας, Γ. (1994) Περιοχή Θεολόγου Αγίων Σαραντα, Λαογραφία-εθνολογία-ηθογραφία. Ιωάννινα
- Κατσαλίδας, Γ. (2001) Δημοτικά τραγούδια Βορείου Ηπείρου. Εκδ: Gutenberg
- Κατσανεβάκη, Α. (Σεπτέμβριος 1991) Δημοτικά τραγούδια Καλλονής Γρεβενών (Διπλωματική εργασία στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ.). Θεσσαλονίκη
- Κουλίδα, Κ. (1998) Σωτήρα Ιστορία, τοπωνύμια, τραγούδια γάμου. Ιωάννινα
- Κώστιος, Α. (1995) Μουσικοτροπίες, τεύχος 3/95, Θεσσαλονίκη
- Κώτσου, Β. (1998) Η Ήπειρος της πολυφωνίας (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1)
- Λάβδας, Α. (1957) Πεντάφθογγες κλίμακες εν τη Δημόδη Μουσική της Ηπείρου (Ανάτυπο εκ του Ζ' τόμου της “Ήπειρώτικης Εστίας”)
- Λαμπρίδης, Α. – Έξαρχος, Α. (1998) Τραγούδια για μοναχοκοιτάρηδες – συνέντευξη με τους Μενέλο Ζώτο, Παντελή Μάκο (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1)
- Λαμπρίδης, Α. – Έξαρχος, Α. (1998) Πρόταση για τη διοργάνωση Διεθνούς Φεστιβάλ Πολυφωνικού Τραγουδιού
- Λαμπρίδης, Α. – Έξαρχος, Α. (1999) 1η Διεθνής Συνάντηση Πολυφωνικού Τραγουδιού (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 2)
- Λιάβας, Λ. (1991) Η μουσική (Από το Ένθετο του Δίσκου “Ήπειρωτική μουσική παράδοση 1” Π.Κ.Δ.Ι.). Ιωάννινα
- Λιάβας, Λ. (1998) Τα πολυφωνικά τραγούδια της Ηπείρου (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1)
- Λύτη Ν. (1998) Το μοτίβο στο πολυφωνικό τραγούδι της Βορείου Ηπείρου (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1)

- Λώλης, Κ. (Αύγουστος 1994) Το πολυφωνικό τραγούδι της Βορείου Ηπείρου (Χειρόγραφες σημειώσεις για την ομιλία του στις εκδηλώσεις του “παρά θιν αλός” για “των Ελλήνων τις κοινότητες). Θεσσαλονίκη
- Λώλης, Κ. (1995) Η λαϊκή πολυφωνία στη Βόρειο Ηπειρο (Από το ένθετο του δίσκου «Πολυφωνικά τραγούδια Βορείου Ηπείρου). Ιωάννινα
- Λώλης, Κ. (1998) Το Πολυφωνικό τραγούδι, αρχαία και πρωτότυπη μουσική παράδοση (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1)
- Λώλης, Κ. (2001) Ισοκράτες και Ισοκράτημα (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 3)
- Λώλης, Κ. (2001) Σκέψεις με αφορμή το CD «Πολυφωνικά Τραγούδια – Ζωντανή ηχογράφηση στο ΠΑΛΛΑΣ (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 3)
- Λώλης, Κ. (2006) Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό τραγούδι. Ιωάννινα
- Μαζαράκη, Δ. (1959) Το λαϊκό κλαρίνο στην Ελλάδα. Αθήνα
- Μάντζος, Κ. (2001) Παράδοση ή Παραδόσεις: η χρήση της πολιτισμικής διαφοράς, η περίπτωση του πολυφωνικού τραγουδιού (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 3)
- Μάτσης, Π. (2001) Τσαμαντιώτικα δημοτικά τραγούδια. Αθήνα
- Μάτσιος, Χρ. (1985) Πωγωνί – Δερόπολη. Ήθη – έθιμα – τραγούδια. Εκδ: Δωδώνη
- Μουσελίμης, Σ. (1927) Δημοτικά τραγούδια της Ηπείρου, Ηπειρώτικα χρονικά 2
- Μπόλος, Θ. (1999) Ο γάμος στο χωριό μου. Αθήνα
- Νίκας, Β. (1988) Δημοτικά τραγούδια της Ελληνικής Μειονότητας. Τίρανα
- Νιτσιάκος, Β. (1991) Η Ήπειρος (Από το ένθετο του δίσκου “Ηπειρώτικη Μουσική παράδοση 1” Π.Κ.Δ.Ι.) Ιωάννινα
- Νιτσιάκος, Β. (1998) Πολυφωνικό τραγούδι: προς μια νέα προβληματοθεσία (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1)
- Ντούση, Ε. (1999) Ηχογράφηση δημοτικών τραγουδιών της περιοχής Πωγωνίου (Διπλωματική εργασία). Θεσσαλονίκη
- Παναγιώτου, Γ. (1994) Δεν είμαστε κι εμείς Ρωμοί;! Ελληνικά αφηγηματικά τραγούδια από την Β. Ήπειρο. Αθήνα. Εκδ: Του Εικοστού Πρώτου
- Πολίτη, Γ. (1914) Εκλογαί από τα τραγούδια του Ελληνικού λαού. Αθήνα
- (1947) Ελληνικά δημοτικά τραγούδια. Αθήνα. Ακαδημία Αθηνών
- Περιστερης, Σ. (1949) Δημοτικά τραγούδια Ηπείρου και Μωριά. Κατερίνη. Εκδ: Τέρτιος
- Περιστερης, Σ. (1958) Δημοτικά τραγούδια Δροπόλεως Βορείου Ηπείρου. Ακαδημία Αθηνών, Επετηρίς Λαογραφικού Αρχείου Ακαδημίας Αθηνών, Τόμος 9 – 10, Έτη 1955 – 1957. Αθήνα
- Περιστερης, Σ. Ο εξάσημος ρυθμός εις τα ελληνικά δημοτικά τραγούδια. Επετηρίδα Λαογραφικού Αρχείου Ακαδημίας Αθηνών, Τόμοι 15-16, 1962-63
- Περιστερης, Σ. (1968) Αθήνα. Ακαδημία Αθηνών
- Περιστερης, Σ. (1976) Ο επτάσημος ρυθμός εις τα ελληνικά δημοτικά τραγούδια. Επετηρίδα ΚΕΕΑ, Τόμος ΚΓ’, 1973-74. Αθήνα
- Σπαταλάς, Γ. (1946) Η μορφολογία των δημοτικών τραγουδιών μας. Αθήνα. Εκδ: Αετός
- Σπυριδάκης, Γ., Περιστερης, Σ. (1963) Ελληνικά Δημοτικά τραγούδια (μουσική επιλογή), Τόμος Γ’, Ακαδημία Αθηνών. Αθήνα

- Σπυριδάκης, Γ. Ελληνικά δημοτικά τραγούδια (Μουσική εκλογή), Τ.Γ.
- Tardo, L. (1938) *L' antica melurgjia bizantina*. Grottaferata 1938. *Canti melurgjiki Greco-Albanesi*.
- Τέντα, Γ. (1995) Δημοτικά πολυφωνικά τραγούδια Πολύτσανης Βορείου Ηπείρου. (Διπλωματική εργασία) Θεσσαλονίκη
- Τέντα Γ. (1998) Δημοτικά πολυφωνικά τραγούδια Πολύτσανης Βορείου Ηπείρου (περιοδικό «Άπειρος», τεύχος 1)
- Τσούκας, Π. (1993) Γεια σας αδέρφια! Μια φωνή από το Αργυροκάστρο. Αθήνα
- Φωτίου, Π., Λύτης, Ν. (1995) Δημοτικά τραγούδια της Βορείου Ηπείρου Αθήνα. Εκδ: Νεφέλη
- Χασιώτου, Γ. Χρ. (1866) Συλλογή των κατά την Ήπειρον δημοτικών ασμάτων. Αθήνα. Εκδ: Κουλτούρα

Στη βιβλιογραφία του πολυφωνικού τραγουδιού αξίζει να μνημονευθούν και πλήθος ψηφιοποιημένων ιδιόχειρων συλλογών που περιλαμβάνονται στην Πολυφωνική Βιβλιοθήκη του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού της «Άπειρος» μη κερδοσκοπικής, καρποί πολύχρονης, επιτόπιας έρευνας.

Λογοτεχνικά βιβλία με εκτεταμένες αναφορές στο πολυφωνικό τραγούδι

- Δημητρίου, Σ. (1993) *Ν' ακούω καλά τ' όνομά σου*. Εκδ: Κέδρος
- Δημητρίου, Σ. *Τους τα λέει ο Θεός*. Εκδ: Μεταίχμιο
- Κώτσιας, Τ. (1998) *Το τραγούδι εκείνης της νύχτας*. Εκδ: Κέδρος
- Κώτσιας, Τ. (2011) *Ο χορός της νύφης*. Εκδ: Ψυχογιός

Δισκογραφικές εκδόσεις

- (1928) Δίσκος. Εταιρεία ODEON. Άγιοι Σαράντα. (Περιέχονται οχτώ πολυφωνικά τραγούδια με τραγουδιστές από τη Γράψη της Κάτω Δερόπολης).
- (1935) Δίσκος. Αθήνα. (Περιέχονται τρία πολυφωνικά τραγούδια με Γλυνιώτες τραγουδιστές από τη Ρίζα του Νομού Αργυροκάστρου).
- (1962) Ηχογράφηση. Τσικάγο Αμερικής. (Περιέχονται πολυφωνικά τραγούδια με την οικογένεια Σκόπη από τη Γλύνα).
- (1962) Δίσκος. (Περιέχονται δυο πολυφωνικά τραγούδια με Χλωμιώτες και Σχωριαδήτες του Πωγωνίου).
- (1964-1965) Σειρά δίσκων 45 στροφών. Εταιρεία RCA VICTOR. (Περιέχονται δέκα πολυφωνικά τραγούδια με Πολυτσασιώτες, Κτισματιώτες, Μαυροπουλήτες και Χρυσοδουλήτες).
- (1970) Δίσκος. Εταιρεία OLYMPIK. (Περιέχεται ένα πολυφωνικό τραγούδι με την παρέα του Μ. Μάστορα).
- (1975) Τραγούδια της Ηπείρου 1. Σύλλογος προς διάδοσιν εθνικής μουσικής. Επιμέλεια Σίμωνα Καρά. (Έκδοση βινυλίου 1975, ψηφιακή επανέκδοση 2003 – Περιέχεται το «Αλησμόνο και χαίρομαι» με το Πολυφωνικό των Κτισμάτων).
- (1976?) Αλησμόνο και Χαίρομαι, θυμούμαι το Πωγώνι, κασέτα ηχογράφησης ΝΓΩΝ □ συλλ με κάφησης εκδήλωσης στο θέατρο «Διάνα», με τη συμμετοχή ομίλου από το Πωγώνι και με τραγούδια, μεταξύ άλλων: «Φίλοι

- καλωσορίσατε», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Σηκωθείτε ολίγο ολίγο», «Κούγω τον άνεμο κι αχάει», «Μωρ' Δεροπολίτισσα», «Τρώτε για να πίνουμε», «Έπιασα μια πέρδικα», «Καλότυχα είναι τα βουνά», «Εμείς εδώ δεν ήρθαμε να φάμε και να πιούμε». Με τον ίδιο τίτλο, σε έκδοση της Αδελφότητας Κτισμάτων Νοεχωρίου Πωγωνίου κυκλοφόρησε αργότερα έκδοση με αυτά τα τραγούδια και πρόσθετα, μεταξύ άλλων, τα «Στου παπά τα παραθύρια», «Σε τούτη την τάβλα που είμαστε», «Ο Γιάννος και η Μαριγώ».
- (1984) Chants Polyphoniques et Musique d' Epire, OCORA. Επιμέλεια Άρη Φακίνου, Δόμνας Σαμίου. (Περιέχονται επτά τραγούδια με το Πολυφωνικό των Κτισμάτων: «Καλότυχα είναι τα βουνά», «Μου 'λεγε η μάνα μου», «Βλάχα πλένει στο ποτάμι», «Κλαιν' οι πέρδικες στα πλάγια», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Σηκωθείτε ολίγο ολίγο», «Ο Γιάννος και η Μαριγώ»).
  - (1985) Τραγούδια της Ηπείρου 2, Σύλλογος προς διάδοση εθνικής μουσικής. Επιμέλεια Σίμωνα Καρά. (Έκδοση βινυλίου 1985, ψηφιακή επανέκδοση 2003 – Περιέχεται το «Βλάχα πλένει στο ποτάμι» με το Πολυφωνικό των Κτισμάτων).
  - (1986) Κασέτα. Ιωάννινα. Επιμέλεια Μ. Ζώτου. (Περιέχονται πολυφωνικά τραγούδια με τον πολυφωνικό όμιλο του Ι.Β.Ε. και τη συνοδεία της κομπανίας του Γ. Καψάλη).
  - (1991) Το τραγούδι των Ελλήνων. Επιμέλεια Γ. Μαρκόπουλου. (Δίσκος – Περιέχεται το πολυφωνικό τραγούδι «Αλησμόνω και χαίρομαι»)
  - (1991-1992) Ηπειρωτική μουσική παράδοση 1 και 2. Π.Κ.Δ.Ι Ιωάννινα. Επιμέλεια Β.Νιτσιάκου, Λ. Λιάβα. (Περιέχονται τραγούδια με όμιλο από τον Παρακάλαμο και με την οικογένεια Μούκα από το Χλωμό Άνω Πωγωνίου). Περιέχονται τα πολυφωνικά: «Του Κίτσου η μάνα», «Βοσκοπούλα καθισμένη», «Κόρη που πάνεις για νερό», «Πέρα σε κείνο το βουνό», «Του Αλή Πασά» με την οικογένεια Μούκα από το Χλωμό και «Χαριτωμένη συντροφιά» με όμιλο από τον Παρακάλαμο.
  - (1992) Τραγούδια της Ξενιτιάς. Καλλιτεχνικός Σύλλογος Δημοτικής Μουσικής Δόμνα Σαμίου. Επιμέλεια Δόμνα Σαμίου, Λάμπρος Λιάβας. (Περιέχεται το τραγούδι «Αλησμόνω και χαίρομαι» με το Πολυφωνικό των Κτισμάτων).
  - (1992) Τραγούδι στις άκρες του Ελληνισμού. ΛΥΡΑ/ΣΙΝΑΣΟΣ. Επιμέλεια Λ. Λιάβα. (Περιέχονται δύο τραγούδια: «Τι κακό καμα ο καημένος», «Δεροπολίτισσα» με οργανική συνοδεία, με την κομπανία του Κώστα Βέρδη).
  - (1995) Πολυφωνικό της Ηπείρου. Αθήνα. Επιμέλεια Ν. Τάτση. (Δίσκος αυτοτελώς με πολυφωνικά τραγούδια με το Πολυφωνικό των Κτισμάτων). Περιέχονται: «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Κλαιν' οι πέρδικες στα πλάγια», «Γιάννη μου το μαντήλι σου», «Βλάχα πλένει στο ποτάμι», «Ο Γιάννος και η Μαριγώ», «Δεροπολίτισσα», «Ντελήπατσ», «Πίνετε να πίνουμε», «Από πέρα απ' το ποτάμι», «Τρία καλά 'ναι στον ντουσιά», «Γιόργο μας πήρε η άνοιξη».
  - (1995) Πολυφωνικά τραγούδια Βορείου Ηπείρου. Ι.Β.Η.Ε. Ιωάννινα. Επιμέλεια Μενέλαου Ζώτου, Παναγιώτη Τζόκα. (Δίσκος και CD, δίσκος αυτοτελώς με πολυφωνικά τραγούδια με βορειοηπειρωτικούς ομίλους από Χειμάρα, Πολύτσανη, Χλωμό, Άνω Επισκοπή, Γράψη, Βόδριστα, Σωτήρα, Τσαούσι Καρόκι). Περιέχονται: «Του Σπυρομήλιου», «Μόλις κοιμηθεί το κύμα», «Πάνω στη Μακεδονία», «Της ξενιτιάς», «Κυριακή σενιάδα μέρα», «Μια

παπαιδιά στον αργαλειό», «Όλη την ημέρα και το βράδυ βράδυ», «Κόρη του βουνού» με τον όμιλο της Χειμάρρας, «Ποια είν' εκείνη που κατεβαίνει», «Σε πολλές χαρές που πήγα», «Όζω πλάτυνε χορέ», «Βεργινάδα», «Μήλο μου, γλυκό μου μήλο» με τον όμιλο του Χλωμού, «Λυγερές καλές κοπέλες», «Πέρα σε κείνο το βουνό», «Παίρνω το δρεπανάκι μου», «Σχίζω ρίζω το λεμόνι», «Φράγκα-Φράγκα Φραγκοπούλα», «Πήγαινα το δρόμο δρόμο», «Γιάννη μου το μαντήλι σου» με τον όμιλο της Πολύτσανης, «Όλες οι βέργες είναι εδώ», «Ένα πουλί θαλασσινό», «Εψές με την αστροφεγγιά», «Ξενιτεμένο μου πουλί» με όμιλο από το Τσαούσι Καρόκι, «Την ημέρα δεν κοιμούμαι» με όμιλο από τη Βόδριστα, «Σεις περήφανα πουλάκια» με όμιλο από την Άνω Επισκοπή, «Νεράντζι από την νεραντζιά» με όμιλο από τη Γράψη, «Όσα λουλούδια έχει η άνοιξη» με όμιλο από τη Σωτήρα.

- (1996) Δοκίμιο για το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι, βιβλίο του Samuel Baud-Bouvy, Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα. Στο συνοδευτικό ηχητικό υλικό (κασέτα) περιέχεται ηχογράφηση της «Δεροπολίτισσας» που πραγματοποίησε η Δόμνα Σαμίου.
- (2000) Πολυφωνικά τραγούδια. Ζωντανή ηχογράφηση στο Παλλάς. ΑΠΕΙΡΟΣ. Αθήνα. Επιμέλεια Α. Λαμπρίδη, Α. Έξαρχου. (CD – Περιέχονται τα ηπειρώτικα πολυφωνικά τραγούδια: «Φίλοι καλωσορίσατε», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Σηκωθείτε αγάλι-αγάλι» με τον Όμιλο των Κτισμάτων, «Πέρδικα και περιστέρα» με το σχήμα «Πολυφωνικό της Ηπείρου», «Χαριτωμένη συντροφιά», «Λενίτσα», «Πως λάμπει ο ήλιος του Μαγιού» με τον Όμιλο του Παρακαλάμου, «Μωρέ βασιλικέ μου», «Άσπρη κατάσπρη βαμβακιά», «Κίνησα να 'ρθω ένα βράδυ» με τον Όμιλο Άνω Πωγωνίου «Πωγών», «Ένα πουλί θαλασσινό» με το σύνολο «Χαονία», «Δημητρούλα», «Του Σπυρομήλιου», «Κάποια μάνα πικραμένη» με τον Όμιλο της Χειμάρρας, «Όσα λουλούδια έχ' η άνοιξη» με το σχήμα «Πολύφωνο»).
- Τα Πολυφωνικά της Β. Ηπείρου. Ζωντανή ηχογράφηση στη Β. Ήπειρο. Εκδ: ΤΡΟΧΑΛΙΑ. (CD), επιμέλεια Λευτέρη Δημητρίου, Τμήμα Μουσικής Ιονίου Πανεπιστημίου. Σε συνοδευτικό του βιβλίου CD περιέχονται τα πολυφωνικά: «Μες στο σιδερένιο αλώνι», «Έχω δυό ώρες σε κοιτάζω», «Σ' όλο τον κόσμο πήγα», «Ψες σ' είδα στο όνειρό μου», «Ψες βγήκα να σεριανίσω», «Την άμμον άμμον πήγαινα», «Καλότυχα είναι τα βουνά», «Τι κακό κανα ο καημένος», «Όρκο έχω καμωμένο», «Κυνηγός που κυνηγούσε», «Μες στου Γιωργάκη την αυλή», «Τα τέσσερα, τα πέντε τα εννιάδεφρα», «Μηλίτσα που σαι στον γκρεμό», «Χαριτωμένη συντροφιά», «Είπαμε είπαμε ψέμματα», «Ποια μάνα έχει ένα παιδί», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Ο ΜικροΚωνσταντίνος».
- (2001) Πολυφωνικά τραγούδια. Παλλάς 2001. ΑΠΕΙΡΟΣ. Αθήνα. Επιμέλεια Α. Λαμπρίδη, Α. Έξαρχου. (CD – Περιέχονται τα ηπειρώτικα πολυφωνικά τραγούδια: «Γιώργο μας πήρε η άνοιξη» με το σχήμα «Πολύφωνο», «Στης Σαμαρίνας τα βουνά» με το σχήμα «Πολυφωνικό της Ηπείρου», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Δεροπολίτισσα» με οργανική συνοδεία, με το σύνολο «Χαονία», «Μια κόρη από τη Λειβαδιά», «Γλυκοχαράζουν τα βουνά» με τον Όμιλο του Παρακαλάμου, «Στης Δερόπολης τον κάμπο», «Κόρη του βουνού», «Στου παπά τα παραθύρια» με τον Όμιλο της Χειμάρρας).

- (2002) Ηπειρώτες Πρωτομάστορες. POP ELEVEN. Επιμέλεια Γρηγόρη Φαλήρεα. (Περιέχεται αρχαιακή ηχογράφιση, του '50, του τραγουδιού «Γιάννη μου το μαντήλι σου»).
- (2003) Πογδόριανη. Καταγραφές Τραγουδιών στον Παρακάλαμο. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων, Δήμος Άνω Καλαμά. Επιμέλεια Βασίλης Ράπτης. (Διπλό CD). Περιέχονται, μεταξύ άλλων, τα πολυφωνικά: «Λενίτσα μου τον άντρα σου», «Μια κόρη από τη Λειβαδιά», «Γεια σου παπαρούνα μου», «Ένα Σαββάτι βράδυ, ωρ' Όλγα», «Μωρή, με τα λιανά κουμπιά», «Για δεξ εκείνο το βουνό», «Φράγκα Φραγκοπούλα», «Γιατί με δέρνεις μάνω», «Χαριτωμένη συντροφιά», «Γλυκοχαράζουν τα βουνά», «Παρακαλώ σε κύρη μου», «Αναστενάζω βγαίνει αχός», «Κάτω στα λιβαδάκια, Θανάσω», «Πως λάμπει ο ήλιος του Μαγιού», «Εκεί ψηλά που περπατείς», «Που πας Λενίτσα μοναχή», «Όλες οι χώρες τα χωριά» και άλλα.
- (2004) Voci d' Europa, Progetto Giovani, Regiona Veneto, Ιταλία. (Περιέχονται και πέντε τραγούδια με το πολυφωνικό σύνολο «Χαονία: «Βλάχα πλένει στο ποτάμι», «Κούγω τον άνεμο κι αχάει», «Αυτού ψηλά που περπατείς», «Όσα λουλούδια έχ' η Άνοιξη»
- (2004) Φωνές της Πέτρας. Μεγάλες Συναυλίες Πολυφωνικού Τραγουδιού 2002-2004. ΑΠΕΙΡΟΣ. Αθήνα. Επιμέλεια, Α. Λαμπρίδη. (CD – Περιέχονται τα ηπειρώτικα πολυφωνικά τραγούδια: «Σε τούτη την τάβλα που 'μαστε», «Σε περιβολάκι μπαίνω» με τον Όμιλο της Δερβιτσάνης, «Καρδιά με δεκαοχτώ κλειδιά», «Νεράτζι από τη νερατζιά» με τον Όμιλο της Πολύτσανης, «Μια λυγρή τραγουδήσε», «Κλαίν' οι πέτρες τα λιθάρια» με τον Όμιλο της Άνω Δερόπολης, «Λένη και κυρά Λένη» με τον Όμιλο του Αργυροκάστρου και την Ελένη Πότσι, «Αυτού ψηλά που περπατείς», «Μια βοσκοπούλα στο βουνό» με τον Όμιλο της Χειμάρρας, «Ένα Σαββάτο βράδυ» με τον Όμιλο του Παρακαλάμου, «Ποια είναι εκείνη που κατεβαίνει» με το σύνολο «Χαονία»).
- (2006) Φωνές της Πέτρας 2. Μεγάλες Συναυλίες Πολυφωνικού Τραγουδιού 2005-2006. ΑΠΕΙΡΟΣ. Αθήνα. Επιμέλεια Αλ. Λαμπρίδη. (CD – Περιέχονται τα ηπειρώτικα πολυφωνικά τραγούδια: «Ξένος ήμουν ο καημένος», «Μια κόρη ρόιδα μάζευε» με τον Όμιλο της Άνω Δερόπολης, «Κλαίν' οι πέτρες τα λιθάρια», «Πέρδικα που 'σαι στη φτέρη» με τον Όμιλο της Δερβιτσάνης, «Όλον το Μάη, Μάη», «Μόλις κοιμηθεί το κύμα» με τον Όμιλο της Χειμάρρας, «Μάγια μου 'χεις καμωμένα», «Πέρασα από ένα γεφύρι» με τον Όμιλο της Πολύτσανης, «Χαριτωμένη συντροφιά» με τον Όμιλο του Παρακαλάμου, «Κάτω στα λιβαδάκια Θανάσω» με το σύνολο «Χαονία», «Αχ ντουινιά» με το σύνολο «Χαονία» και τον Ηλία Κούρο από το Δολό).
- (2006) Το Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι. βιβλίο του Κώστα Λόλη, με ένθετο ψηφιακό δίσκο που περιέχει την πρώτη στροφή από τα ακόλουθα τραγούδια: «Ταχτάρισμα», «Αγαπημένη συντροφιά», «Νανουρίσματα», «Παπάδες απ' τη Σωπική», «Άλφα –Βήτα», «Ένα παλκαράκι ρούσο κι έμορφο», «Στον παπά τα παραθύρια», «Μπιρμπιλομάτα», «Φύλι καλώς ορίσατε», «Κίνησαν τα καρβάνια», «Έλα μαυρομάτα έλα», «Ντελήπαπας», «Ο Γιάννος και η Μαριγώ», «Φεγγάρι κάνε υπομονή», «Βεργινάδα», «Λενίτσα μου», «Τρέχουν τα νερά», «Όσα λουλούδια έχει η άνοιξη», «Το ίσιο-ίσιο περπατώ», «Από πέρα απ' το ποτάμι», «Νανουρίσμα», «Ξενιτεμένο μου

πουλί», «Βλάχα πλένει στο ποτάμι», «Αιντε Μάρω στο πηγάδι», «Σήμερα η μέρα Πασχαλιά», «Μήλο μου, γλυκό μου μήλο», «Σεις περήφανα πουλάκια», «Εψές με την αστροφεγγιά», «Σε περιβολάκι μπαίνω», «Μια συννεφιασμένη μέρα», «Βεργινάδα», «Στης Σαμαρίνας τα βουνά», «Πέρδικα και περιστέρα», «Άσπρη, κατάσπρη βαμβακιά», «Εψές, προψές απέρασα», «Πέντε μίνες ανεβαίνω», «Τον Απρίλη και το Μάη οι χαρές», «Κυνηγός που κυνηγούσε», «Κλαίν' οι πέρδικες στα πλάγια», «Κόρη που πάνεις για νερό», «Στης Ελένης το κρεβάτι», «Την ημέρα δεν κοιμούμαι», «Του Μάρκου Μπότσαρη», «Γιάννη μου το μαντήλι σου», «Μπροστινέ που χορεύεις», «Φράγκα, φράγκα, φραγκοπούλα», «Κούπα-κούπα μπιμπιλένια», «Γιώργο μας πήρε η άνοιξη», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Σηκωθείτ' αγάλια-αγάλια», «Βοσκοπούλα καθισμένη», «Πέρα από 'να γιοφύρι», «Καλότση, καλοήμερη», «Μάνα, καημένη μάνα», «Γλυκοχαράζουν τα βουνά», «Ποια είναι εκείνη που κατεβαίνεις», «Έλα με τε μένα», «Πάνω στη Μακεδονία», «Την άμμο-άμμο πήγαινα», «Θα 'ρθω να σε πάρω», «Όλη την ημέρα», «Βλάχα πλένει στο ποτάμι», «Τρυγώνα», «Στης Δερόπολης τον κάμπο», «Μωρ' Δεροπολίτισσα», «Ασημένια μ' αλυσίδα», «Τι κακό έκανα ο καημένος», «Ήπειρος με τα φλωριά σου».

- (2007) Πολυφωνικά τραγούδια Δολού Πωγωνίου, Πολιτιστικός σύλλογος Δολού Πωγωνίου. Ιωάννινα. (CD – αυτοτελώς πολυφωνικά, 25 τραγούδια με όμιλο από το Δολό Άνω Πωγωνίου. Περιέχονται τα τραγούδια: «Χαριτωμένη συντροφιά», «Αιντε Μάρω στο πηγάδι», «Μια παλαδιά στον αργαλειό», «Πανάγιο», «Από πέρα απ' το ποτάμι», «Χαρείτε νιοι τις έμμορφες», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Κλαίν' οι πέτρες», «Κούπα κούπα κοντυλένια», «Ξένος ήμουν ο καημένος», «Ένας κοντός καλόερος», «Μου 'λεγεν η μάνα μου», «Ένα πουλί θαλασσίνο», «Αχ ντουινιά», «Όλες οι χώρες τα χωριά», «Εψές, προψές», «Λάλησε κούκε», «Μη με πεθαίνεις Παναγιά», «Μπατζίτικα», «Σ' όσες χαρές κι αν πήγα», «Κυριέ μ' και ποιος τον κάνει», «Μπατζίτικα», «Μάγια», «Ζαλίζομαι», «Γλώσσα μου».
- (2008) Βήσσανη. Τα πολυφωνικά τραγούδια της, εκδ. Δωδώνη, επιμέλεια Γ. Λεκάκης. Περιέχονται, μεταξύ άλλων, τα τραγούδια: «Ξύπνα περδικομάτα μου», «Σε τούτη την τάβλα που είμαστε», «Το τι αγός που γίνεται», «Λενίτσα μου τον άντρα σου», «Αυτά τα μάτια Δήμο μ'», «Χαριτωμένη συντροφιά», «Τρώτε για να πίνουμε», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Γιάννη μου το μαντήλι σου» και άλλα.
- (2010) Στα μονοπάτια της δημοτικής παράδοσης. Οικογένεια Ντέντε. Δερβιτσάνη. (CD – Περιέχονται πολυφωνικά τραγούδια με την οικογένεια Δέδε από τη Δερβιτσάνη). Περιέχονται τα τραγούδια: «Εβγα θυγατέρα», «Σαράντα πέντε μάστορες», «Καραχρήστος κάνει μάχη», «Σε τούτη τάβλα που είμαστε», «Όταν ήμουνα πουλί», «Ντελήπαπας», «Της Άρτας το γεφύρι», «Μάρκο Μπότσαρη», «Του άμμου άμμο πήγαινα», «Όλη την ημέρα και το βράδυ βράδυ», «Ποιος είδε ήλιο το βραδιό», «Στης Δερόπολης τον κάμπο», «Βλέπω μια στο παραθύρι», «Άστι μου και αυγερινέ», «Σε πολλά κάστρα που πήγα».
- (2013) Περιπλανώμενες Πλειάδες. Θεσσαλονίκη. (Δέκα τραγούδια με το γυναικείο φωνητικό σύνολο «Πλειάδες»).

- (2015) Γυναίκες της Πέτρας. Μελωδικό Καράβι, Αθήνα. (Διπλό CD και DVD – Περιέχονται και τραγούδια με το γυναικείο φωνητικό σύνολο «Πλειάδες»). Περιέχονται τα πολυφωνικά τραγούδια: «Γιάννη μου το μαντήλι σου», «Σε πολλές χαρές που πήγα», «Μόλις κοιμηθεί το κύμα», «Τι κακό καμα ο καημένος», «Αλησμόνω και χαίρομαι».
  - (2016) Πολυφωνικό Αετόπετρας, Massive Productions, CD – περιέχονται τα πολυφωνικά τραγούδια: «Γιάννη μου το μαντήλι σου», «Αυτά τα μάτια σ' Δήμο μ'», «Από πέρα απ' το ποτάμι», «Δεροπολίτισσα», «Ξενιτεμένο μου πουλί», «Πέρα σε κείνο το βουνό», «Ντελήπαπας», «Πίνετε να πίνουμε», «Ο Γιάννης και η Μαριγώ», «Πέρδικα και περιστέρα», «Το 'μαθες μωρ' δόλια μάνα»
- αταξινόμητες χρονικά εκδόσεις 2000-2010:
- Ηπειρώτικα 1926-1950. Φίλοι του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου. Επιμέλεια Γρηγόρη Φαληρέα, Κείμενα Μάρκου Δραγούμη. (Περιέχονται αρχαιακές ηχογραφήσεις τριών πολυφωνικών τραγουδιών).
  - Ηπειρος. Έλληνες Ακρίτες. Αρχείο Ελληνικής Μουσικής. FM RECORDS. Επιμέλεια Γιώργου Κωνσταντζού. (CD – Περιέχονται και πολυφωνικά τραγούδια: «Ένα πουλί θαλασσινό», «Τον άμμον άμμον πήγαινα», «Όλη την ημέρα», «Τούτο το χειμώνα», «Της Χάιδως», «Βασίλω», «Χειμαριώτισσα» με την οικογένεια Δέδε από την Δερβιτσάνη και όμιλο από τη Χειμάρρα).
  - Κούγω τον άνεμο κι αγάει. Αρχείο Ελληνικής Μουσικής. FM RECORDS. Επιμέλεια Γιώργου Κωνσταντζού. (CD – Περιέχονται και πολυφωνικά τραγούδια: «Ντελήπαπας», «Της Κλεφτοπούλας», «Του Κάστρου της Ωριάς», «Της Χειμάρρας» με ομίλους από τη Δερβιτσάνη και τη Χειμάρρα).
  - Πήραν την Πόλην πήρα την. Αρχείο Ελληνικής Μουσικής. FM RECORDS. Επιμέλεια Γιώργου Κωνσταντζού. (CD – Περιέχεται το τραγούδι «Πήραν την Πόλην πήρα την» με όμιλο από τη Δερβιτσάνη).
  - Κρουστά. FM RECORDS. Επιμέλεια Πέτρος Ταμπούρης. (CD – Περιέχονται διασκευές δύο τραγουδιών «Ελενάκι», «Δεροπολίτισσα» με όμιλο από τη Χειμάρρα και αυτοσχεδιασμό κρουστών).
  - Ηνορο. Ηπειρώτικα Πολυφωνικά Τραγούδια. Έκδοση του φερόνουμου συλλόγου. (CD). Περιέχονται: «Άσπρη κατάσπρη βαμπακιά», «Ντελή παπάς», «Όλες οι χώρες τα χωριά», «Νεράντζι απ' τη νεραντζιά», «Εψές προψές απέρασα», «Μόλις κοιμηθεί το κύμα», «Πέρδικα και περιστέρα», «Αλησμόνω και χαίρομαι», «Λαλείν ο κούκος», «Αλφα – Βήτα», «Αιντε Μάρω στο πηγάδι», «Έπιασα μια πέρδικα», «Πάνω στη Μακεδονία», «Ηπειρος με τα φλουριά σου».
  - Τραγουδώντας τη γη του Πύρρου. Χορωδία Χορευτικού Ομίλου Ομοσπονδίας Μουργκάνας. GENERAL MUSIC, Επιμέλεια Γ. Στεργίου. (CD). Περιέχονται: «Καλώς ανταμωθήκαμαν», «Φραγκοπούλα», «Το 'μαθες μωρ 'δόλια μάνα», «Μάρκο Μπότσαρης», «Ήλιε γιατί μας άργησες», «Ψες είδα στο όνειρό μου», «Κάτω στις μαυροθάλασσες», «Στου παπά τα παραθύρια», «Κόρη με τα λιανά κουμπιά», «Κάτω στην Άι Παρασκευή», «Πανάγιω», «Χάιδω».
  - Περπατήματα στο χώρο και το χρόνο. Αδελφοζάδελφα Κολιούση. Φιλοπρόδοος Όμιλος Ηγουμενίτσας. (CD – Περιέχονται τρία πολυφωνικά

τραγούδια: «Του Μάρκου Μπότσαρη», «Καλότσα 'ναι τα βουνά», «Εγώ είμαι τ' ορφανό παιδί»).

Στο ηχητικό υλικό της τεκμηρίωσης πρέπει να μνημονευθεί η Ηχοθήκη του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού («Άπειρος», Πολυφωνικό Καραβάνι) που συμπεριλαμβάνει την ηχογράφιση των συνόλου των εκδηλώσεων του Πολυφωνικού Καραβανιού από το 1998 μέχρι σήμερα καθώς και μεγάλο αριθμό επιτόπιων ηχογραφήσεων και ψηφιοποιημένων, παλαιότερων ηχογραφήσεων. Επιτόπιες ηχογραφήσεις, κατά βάση αδιςκογράφητες, πραγματοποίησαν και οι ερευνητές Λάμπρος Λιάβας, Κώστας Λόλης, Νίκος Διονυσόπουλος, Γεωργία Τέντα, Κώστας Μάτσιας κ.ά. Τέλος, ιδιαίτερης αξίας είναι το αρχείο του Ραδιοφωνικού Σταθμού Αργυροκάστρου και του Κέντρου Έρευνας Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ντοκιμαντέρ, τηλεοπτικές εκπομπές

- «Ένα τραγούδι για την Ήπειρο» (ντοκιμαντέρ, 35', 1992), σκηνοθεσία Παναγιώτης Καρκανεβάτος – επιστημονικός συνεργάτης Λάμπρος Λιάβας
- «Τραγουδώντας πολυφωνικά» (ντοκιμαντέρ, 27', 1996), σκηνοθεσία Αντώνης Τσάβαλος
- «Η Πολυφωνική παραδοσιακή μουσική από τον Καύκασο στην Πίνδο» (ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους, 2006), σκηνοθεσία Γιάννης Καραμπίτσος
- «15 χρόνια Πολυφωνικό Καραβάνι» (ντοκιμαντέρ, 20', 2013), σκηνοθεσία Αλέξανδρος Λαμπρίδης
- «Κυρά Φρόσω – μια γυναίκα μιλάει και τραγουδάει» (ντοκιμαντέρ, 33', 2010), σκηνοθεσία Αλέξανδρος Λαμπρίδης
- «Θεοφάνεια 2014 στα Κτίσματα με τον Φάνη Γιώτη» (ντοκιμαντέρ, 45', 2015), σκηνοθεσία Αλέξανδρος Λαμπρίδης
- «Διώνη» (ντοκιμαντέρ, 17', 2014), σκηνοθεσία Θάνου Ψυχογιού
- «Ελλήνων Δρόμενα», τηλεοπτική εκπομπή της ET 3, σκηνοθεσία Αντώνης Τσάβαλος
- «Φωταφίες της άλλης όχθης», τηλεοπτική εκπομπή 902, σκηνοθεσία Αλέξανδρος Λαμπρίδης

B. Ταινίες μυθοπλασίας

- «Αναπαράσταση» (1971), σκηνοθεσία Θόδωρου Αγγελόπουλου
- «Ο Γιάννος και η Μαργώ» (2005, 9'), σκηνοθεσία Lea Binzer
- «Όλοι εμείς εφέντη» (1998, μεγάλου μήκους), σκηνοθεσία Λεωνίδα Βαρδαρού

Στο κινηματογραφικό υλικό της τεκμηρίωσης αξίζει να μνημονευθεί η Πολυφωνική Ταινιοθήκη που διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού από την «Άπειρο» μη κερδοσκοπική. Πρόκειται για ένα πλουσιότερο αρχείο επιτόπιων καταγραφών, κινηματογράφησης του συνόλου των εκδηλώσεων του Πολυφωνικού Καραβανιού από το 1998 μέχρι σήμερα. Συνοδεύεται από αντίστοιχο, πλουσιότερο φωτογραφικό υλικό όλων των δράσεων, ομίλων, προσώπων και χώρων της πολυφωνίας καθώς και από την ψηφιοποίηση ή τη μεταγραφή παλαιότερων υλικών,

καρπών επιτόπιας συλλογής. Το σύνολο της Ηχοθήκης και της Εικονοθήκης του Αρχείου Πολυφωνικού Τραγουδιού της «Άπειρος» φιλοδοξεί να τροφοδοτήσει μια, υπό διαμόρφωση, δημόσια και ενιαία ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ
(άρθρο 8 Ν. 1599/1986)

Τι ακριβώς των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών
(άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1599/1986)

ΠΡΟΣ ⁽¹⁾ :	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ» ΤΟΥ Ε.Α.Π.								
Ό - Η Όνομα:	ΚΑΝΕΛΛΑΤΟΥ			Επώνυμο:	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ				
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:	ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΚΑΝΕΛΛΑΤΟΣ								
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:	ΣΟΦΙΑ ΝΙΝΟΥ-ΚΑΝΕΛΛΑΤΟΥ								
Ημερομηνία γέννησης ⁽²⁾ :	17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1972								
Τόπος Γέννησης:	ΑΘΗΝΑ								
Αριθμός Διότιου Ταυτότητας:	Π333434			Τηλ:					
Τόπος Κατοικίας:	ΧΟΛΑΡΓΟΣ		Οδός:	Γ. ΒΕΝΤΟΥΡΗ		Αριθ:	51γ	ΤΚ:	15562
Αρ. Τηλεομοιοτύπου (Fax):				Δίση Ηλεκτρ. Ταχυδρομείου (Email):	std103071@ec.eap.gr				

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις⁽³⁾, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2, 4 και 6 της παρ. 3 του Ν. 1256/1992, δηλώνω ότι η παρούσα διπλωματική εργασία:

- αποτελεί προϊόν αποκλειστικά προσωπικής εργασίας,
- δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων,
- δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφή και
- οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Ημερομηνία: Σάββατο 25 Μαρτίου 2017

Η Δηλώσα

(Υπογραφή)

(1) Αναγράφεται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη ή Αρχή ή Υπηρεσία του δημόσιου τομέα, που απευθύνεται η αίτηση.

(2) Αναγράφεται ολογράφως.

(3) «Όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων σκόπευε να προσπαρήσει στον εαυτόν του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάβη τρίτων ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών».